

Lisa 2. Vabaduse Kooli õppekava gümnaasiumi kohustuslike kursuste ja valikkursuste kavad

Keele ja kirjanduse ainevaldkond	3
EESTI KEEL JA KULTUUR	5
EESTI KIRJANDUS.....	48
EESTI KEEL TEISE KEELENA INDIVIDUAALNE ÕPPEKAVA.....	54
Kehalise kasvatuse ainevaldkond	84
KEHALINE KASVATUS JA LIIKUMINE.....	89
Kunstide ainevaldkond	103
KUNST.....	104
MUUSIKA.....	111
Loodusainete ainevaldkond	117
BIOLOOGIA	119
FÜÜSIKA.....	128
GEOGRAAFIA.....	149
KEEMIA	158
Matemaatika ainevaldkond	166
MATEMAATIKA	168

Sotsiaaalainete ainevaldkond	189
AJALUGU	191
INIMESEÕPETUS.....	203
ÜHISKONNAÕPETUS.....	206
Võõrkeelte ainevaldkond	211
INGLISE KEEL	213
SAKSA KEEL.....	247
PRANTSUSE KEEL	253
UKRAINA KEEL	257
Valikõppeained	276
KARÄÄRIÕPETUS	276
UURIMISTÖÖ ALUSED	280
RIIGIKAITSE	284
Ainevaldkondlikud valikkursused	288

Keele ja kirjanduse ainevaldkond

Ainevaldkonna kirjeldus

Gümnaasiumi keele ja kirjanduse ainevaldkonna eesmärk on toetada muu emakeelega ja uussisserändetaustaga õpilaste lõimumist Eesti ühiskonda ning kujundada keeleoskus ja kultuuriline pädevus, mis võimaldab noorel eestikeelses õpikeskkonnas ja igapäevaelus iseseisvalt toime tulla.

Vabaduse Kool on loodud Ukraina sõja tõttu Eestisse saabunud noorte haridustee jätkamiseks. Õpilaste varasem hariduskogemus ja keeleline lähtepositsioon erinevad õppijatest, kes on alustanud haridusteed Eestis. Seetõttu arvestatakse ainevaldkonna õppes õppijate erinevat keeleoskuse taset, arengutempot ning Eestisse saabumise ja eestikeelses õpikeskkonnas õppimise kestust.

Ainevaldkond hõlmab **eesti keelt teise keelena (15 kursust)** ja **kirjandust (3 kursust)**, mis on lõimitud eesti kultuuriõppega. Keeleõppes keskendutakse praktilisele keelekasutusele, keelestruktuuridele, sõnavara arendamisele ja suhtlusolukordade harjutamisele. Kirjandusõpe toetab lugemisoskuse ja tekstitõlgenduse arengut ning kultuuriteadlikkust, pakkudes samal ajal mitmekülgsemat keelelist sisendit.

Õppetöös kasutatakse aktiivõppemeetodeid, projektõpet ja autentseid suhtlusolukordi. Eesti keele praktilise keeleoskuse toetamiseks korraldatakse õppekäike ja koostõiseid tegevusi, sealhulgas osaletakse eestikeelsetel üritustel, külastatakse haridus- ja kultuuriasutusi ning luuakse kontakte ja suheldakse teiste Eesti koolide õpilastega (koolikülastused ja õpilasvahetus Veni Vidi Vici programmi kaudu).

Valdkonnapädevus

Gümnaasiumi lõpuks taotletakse, et õpilane:

- suhtub lugupidavalt keele- ja kultuurierinevustesse;
- väärtustab eesti keelt ja kultuuri ning mõistab nende rolli suhtluses, ühiskonnas ning oma isiklikus arengus;
- kasutab eesti keelt kindlalt ja eesmärgipäraselt, väljendab end suuliselt ja kirjalikult olukorrale vastavalt;
- mõistab ja hindab kriitiliselt eri liiki tekste ja teabeallikaid ning kasutab neid õppetöös ja igapäevaelus;
- väärtustab lugemist, valib endale jõukohast ja huvipakkuvat lugemisvara ning täiendab lugemise kaudu oma sõnavara, kultuuriteadmisi ja keeleoskust;
- saavutab eesti keeles B2-keeletaseme.

Üldpädevuste kujundamine

Keeleõpe arendab õpilase suhtlus-, õppimis- ja kultuuripädevuse arengut ning kujundab ennastjuhtivat õppijat. Õpilane õpib seadma eesmärgi, valima sobivaid õpistrateegiaid, kasutama tõhusaid infootsimise võtteid ning hindama oma edasijõudmist. Teksti- ja keeleülesanded arendavad õpilase analüüsi-, koostöö- ja väljendusoskust ning toetavad kultuurilist teadlikkust. Ainevaldkonna õpe aitab õpilasel teadlikult ja iseseisvalt eestikeelses keskkonnas toime tulla.

Läbivate teemade käsitlemine

- Elukestev õpe ja karjääri kujundamine: tulevikuplaanid, karjääriteadlikkus, õppimise jätkamine, tööle kandideerimise oskused.
- Keskkond ja jätkusuutlik areng: igapäevased valikud, jätkusuutlik eluviis, keskkonnateemade keeleline käsitus.
- Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus: vastutus kogukonnas ja koolikeskkonnas, ettevõtlik mõtlemine (loovad ideed, õpilasfirmad), probleemilahendus ühiskondlikel teemadel.
- Kultuuriline identiteet: Eesti kultuuriga tutvumine (kunst, teater, muusika, kino), pühad ja tähtpäevad, kultuuride võrdlus, isiklik identiteet.
- Teabekeskond ja meedia: info kogumine ja hindamine, turvaline suhtlus meedias, uudiste keelekasutus, allikate usaldusväärsuse analüüs, meediatekstide loomine.
- Tehnoloogia ja innovatsioon: digitaalsed esitlused ja muud digioskusi arendavad ülesanded, tehnoloogia roll ühiskonnas ja igapäevaelus, tulevik ja tehnoloogia.
- Tervis ja ohutus: tervislik toitumine ja elustiil, vaimse tervise toetamine, suhtlemine tervishoiuasutustes, ohutu käitumine.
- Väärtused ja kõlblus: väärikas käitumine, eetilised valikud, väärtuste sõnastamine, kaaslaste austamine.

EESTI KEEL JA KULTUUR

EESTI KEEL JA KULTUUR. 1. KURSUS

Maht: 35 tundi (6 korda nädalas)

Õppematerjal:

Mare Kitsnik, Leelo Kingisepp (2022) 'Naljaga ... Eesti keele õpik B1-tasemele'. Esimene osa. Lehekülg 8 – 67. Töölehed 1.1 – 2.6.

Eesmärgid:

Kursuse eesmärk on tegeleda toitumise ja inimvaheliste suhete teemadega. Kursuse lõpus oskab õpilane suhelda kohvikus või restoranis ettekandjaga, rääkida toitumisega seotud müütidest, oma toitumisharjumustest, anda toitumise osas soovitusi, vastata abipalvetele või ise paluda abi ning analüüsida ennast suhtlejana. Õpib erinevaid suhtlemisstrateegiaid ja seda, kuidas anda kaaslasele nõu. Õpilane harjutab kuulutuste mõistmist ja kutse kirjutamist. Õpilane tunneb väga hästi toiduainete, jookide ja roogade nimetusi, nimetab erinevate riikide toite. Grammatilistest teemadest õpitakse ainsuse I, II ja III ja mitmuse I vormi toiduainete kontekstis, käskivat kõneviisi ainsuses ja mitmuses, alaleütlevat, alalütlevat ja alaltütlevat käänat ainsuses ja mitmuses, ning isikulisi asesõnu.

Õppesisu	Õpitulemused
	Õpilane:
TOIDUD söögid ja joogid, menüü, lemmiktoit, maailma toidud, 3 vormi	1) Nimetab põhiliste toiduainete, roogade ja jookide nimetusi; 2) Saab aru toitude nimetustest kohviku ja restorani menüüs; 3) Ütleb ja põhjendab, missugused on tema lemmiktoidud ja missugused toidud talle ei maitse; 4) Kasutab ainsuse I, II ja III vormi ja mitmuse I vormi toidu kontekstis (nt <i>See on maitsev jäätis. Ma süüa maitsvat jäätist. Need on maitsvad jäätised. Seal on lihapirukas. Taldrikul on viis pirukat.</i>); 5) Tutvustab tekstide põhjal klassikaaslastele erinevaid maailma toite.

DIALOOG KOHVIKUS ettekandja ja klient, käskiv vorm ainsuses ja mitmuses	1) Tunneb tasemekohast sõnavara, mida on vaja toidu tellimiseks; 2) Mõistab keerulisemat dialoogi ettekandja ja kliendi vahel; 3) Moodustab ja kasutab käskivat kõneviisi ainsuse ja mitmuses teemakohaste verbidega.
TOITUMISHARJUMUSED harjumused, soovitused, müüdid	1) Räägib kaaslastega oma toitumisharjumustest ja annab soovitusi käskivas vormis; 2) Loeb müüte toitumise kohta ja avaldab nende kohta arvamust; 3) Kirjutab teksti (40 sõna) teemal "Mulle meeldib restoranis/kodus süüa"
ABI PALUMINE abi küsimine ja pakkumine, dialoog naabrite vahel, kellele? kellel? kellelt?, isikulised asesõnad, rektsioonid	1) Oskab eesti keeles abi paluda ja abipalvetele vastata; 2) Saab aru küsimustest KELLELE? KELLEL? KELLELT? ja oskab moodustada vastavaid vorme tähtsamate inimesi väljendavate sõnadega ainsuses ja mitmuses (nt <i>mees, naine, laps, õde, vend, naine, sõber</i>); 3) Teab, missugust käänat kasutatakse põhiliste teemas käsitletud tegusõnade ees või järel (nt <i>ütleb/annab/ meeldib / helistan / kirjutan + -LE; -L ei ole; küsin / kuulen / saan / laenan + -LT</i>); 4) Kordab isikuliste asesõnade pikkade ja lühikeste vormide moodustamist, mis vastavad küsimustele <i>kes? kelle? kellele? kellel? kellelt? keda?</i> ja kasutab neid õigesti pärast põhilisi tegusõnu (nt <i>armastan sind, kuulan teid, oodake mind, aita meid</i>).
SUHTED eneseanalüüs, probleemid suhtlemisel, palve esitamine ja palvele vastamine, kuulutused, kutse kirjutamine, nõu andmine	1) Analüüsib teksti abil, milline kaaslase tema on ning arutleb, missuguste inimestega on lihtne/raske suhelda; 2) Oskab esitada palvet ja vastata teiste palvetele jaatavalt ja eitavalt; 3) Mõistab olulisemat infot keelekursuste kuulutustel; 4) Kirjutab kutse kursusele ja vastab kirjalikult kaaslase kutsele; 5) Arutleb piltide põhjal inimeste probleemide üle; 6) Annab nõu erinevate probleemide korral

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

- Õpilane koostab ja esitab dialooge "Ettekandja ja klient", "Üks sõber palub teiselt sõbralt abi" - paaristöö
- Õpilane vestleb klassikaaslastega toitumisharjumuste teemal ning annab soovitusi
- Õpilane väljendab arvamust toitumisega seotud muutide teemal
- Õpilane arutleb probleemsete olukordade üle, annab nõu ning jagab isiklikku kogemust antud teemal
- Õpilane kirjutab kutse ja vastab kirjalikult kutsele

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

Rääkimine:

- Dialoog "Ettekandja ja klient"
- Dialoog "Üks naaber palub teiselt naabrilt abi"

Kirjutamine:

- Tekst "Mulle meeldib restoranis süüa" või "Mulle meeldib kodus süüa"
- Kutse ja kutsele vastamine

Lugemine ja sõnavara (kontrollida saab läbi sõnade töö, suulise vastamise, kuulamis- või lugemisülesande abil): 1. ja 2. peatükis käsitletud sõnavara

Grammatika: III vormi toidu kontekstis, käskiv kõneviis, küsisõnad: kelle? kellel? kellele?, isikulised asesõnad, rektsioon

EESTI KEEL JA KULTUUR. 2. KURSUS

Maht: 35 tundi (6 korda nädalas)

Õppematerjal:

Mare Kitsnik, Leelo Kingisepp (2022) 'Naljaga ... Eesti keele õpik B1-tasemele'. Esimene osa, lehekülg 68- 111; töölehed 3.1-4.5.

Eesmärgid: Kursuse eesmärk on anda infot Eestis tähistatavate pühade ja tähtpäevade kohta ning õpetada lihtminevikku tähtpäevade ning ebatavaliste igapäevaelu sündmuste kontekstis. Kursuse lõpus teab õpilane mida erinevate sündmuste puhul teistele soovida ning kuidas ise nendele soovidele vastata, kirjeldada, miks ja kuidas erinevaid pühi ja tähtpäevi tähistatakse, kirjeldada endaga juhtunud äpardusi ja neid analüüsida ning sõnastada enda probleeme ja nendele lahendusi pakkuda. Õpilane tunneb sõnavara, mis on seotud pühade ja külaskäiguga. Grammatilistest teemadest õpitakse lihtminevikku (i- ja si-minevik), küsisõnade kes? ja mis? erinevaid vorme ning ainsuse teise ja kolmanda vormi kasutamist sihtisena.

Õppesisu	Õpitulemused
	Õpilane:
PÜHAD JA TÄHTPÄEVAD sünnipäevalaps ja külalised, i-minevik, soovid ja vastused, pühad ja tähtpäevad Eestis	1) Oskab öelda sündmusele kohase soovi ning talle öeldud soovile õigesti reageerida (<i>nt. Palju õnne! – Aitäh!, Head uut aastat! – Sulle ka!</i>); 3) Ütleb missuguseid pühi tema ja ta pere tähistab ning kirjeldab kuidas nad seda teevad; 3) Kasutab i-minevikku (<i>nt. olin, tegin, sõin, tulin</i>); 4) Tutvustab tekstide põhjal klassikaaslastele erinevaid Eestis tähistatavaid pühi; 5) Kirjutab teksti (umbes 50 sõna) teemal "Minu lemmikpüha".
SÕPRADEGA SUHTLEMINE külaskäigud, küsisõnade kes? Ja mis? vormid, elamuskingitused	1) Teeb ise rollikaartide põhjal kaaslastega dialoogi "Külaskäik"; 2) Mõistab, kuidas moodustatakse küsisõnu ning nende vastuseid (<i>nt. Kellele? Rõõmsale lapsele., Millest? Ilusast paberist.</i>); 3) Analüüsib elamuskingitust etteantud teksti põhjal ning põhjendab miks antud kingitus talle sobib või ei sobi;

	4) Kirjutab teksti (umbes 50 sõna) teemal "Tavaline sünnipäevapidu".
PROBLEEMID JA LAHENDUSED elulised probleemid ja situatsioonid, lahenduste leidmine, si-minevik, krimiuudised	1) Arutleb etteantud lahenduse sobivust probleemile ning oskab ka ise alternatiivset lahendust pakkuda; 2) Koostab näidise põhjal kaaslastega dialoogi kirjeldades üht ehmatavat olukorda; 3) Kasutab si-minevikku nii jaatavas kui ka eitavas vormis (<i>nt. vaatasin, ei vaadanud</i>) 4) Kirjutab krimiuudise (10 lauset).
SEIKLUSED JA ÄPARDUSED Naljaked ja veidrad juhtumised, seiklused reisil, sihitis	1) Teeb rollikaartide põhjal kaaslastega dialoogi "Koomilised situatsioonid"; 2) Mõistab ainsuse teise ja kolmanda vormi kasutamist sihitisena. 3) Kuulab ja loeb juhtunud veidratest sündmustest ning arutleb kaaslastega ja avaldab arvamust tekstide kohta. 4) Kirjutab teksti (vähemalt 70 sõna) teemal "Minuga juhtunud seiklus/äpardus".

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

- Õpilane koostab ja esitab suuliselt dialooge pühade ja tähtpäevade tähistamise teemal
- Õpilane loeb tekste Eesti pühade kohta ning esitab neid kokkuvõtlikult rühmale
- Õpilane koostab erinevate küsisõnadega küsimusi ning vastab rühmakaaslaste küsimustele
- Õpilane arutleb ebatavaliste situatsioonide ja nende lahenduste üle
- Õpilane kirjeldab sündmusi/uudiseid lihtminevikus ning avaldab arvamust kaaslaste tekstide kohta

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

Rääkimine:

- Erinevad pühad ja tähtpäevad: Kas ja kuidas neid tähistad?
- Dialoog: "Mis sinuga juhtus?"

Kirjutamine:

- Tekst "Minu lemmikpüha" või "Tavaline sünnipäevapidu"
- Tekst "Tead, mis minuga juhtus!" või lühiauudis

Sõnavara (kontrollida saab läbi sõnade töö, suulise vastamise, kuulamis- või lugemisülesande abil): 3. ja 4. peatükis käsitletud sõnavara

Grammatika: i- ja si-lihtminevik, küsisõnade 'Kes?' ja 'Mis?' käänamine, ainsuse II ja III vormi kasutamine sihitisena.

EESTI KEEL JA KULTUUR. 3. KURSUS

Maht: 35 tundi (6 korda nädalas)

Õppematerjal:

Mare Kitsnik, Leelo Kingisepp (2022) 'Naljaga ... Eesti keele õpik B1-tasemele'. Esimene osa, lehekülg 112-135; töölehed 5.1-5.7

Eesmärgid: Kursuse eesmärk on laiendada õpilase sõnavara leidmaks eestlastest sõpru. Kursuse lõpus oskab õpilane alustada ja hoida vestlust võõraga ning anda teistele nõu kuidas ja kust leida uusi sõpru ning analüüsida endale antud nõu. Grammatilistest teemadest õpitakse sise- ja väliskohakäändeid kohtade ja ürituste kontekstis.

Õppesisu	Õpitulemused
	Õpilane:
KOHAD JA TEGEVUSED Kohad ja mida seal tehakse, meeldivad ja ebameeldivad kohad, vastamine küsimusele <i>kus?</i>	1) Nimetab erinevaid kohti ja omadussõnu; 2) Kirjeldab mida erinevates kohtades tavaliselt tehakse (nt <i>rand – käin ujumas, päevitan, mängin võrkpalli jne</i>) ning räägib kas talle meeldib nendes kohtades käia ja miks; 3) Oskab kirjeldada kuidas ja kus on leidnud endale uusi sõpru; 4) Kasutab õiget sõnalõppu vastates küsimusele <i>kus?</i> (nt <i>Eestis, Saksamaal, bussis, toolil, teatris, turul</i>); 5) Kirjutab teksti (10 lauset) teemal "Koht kus mulle meeldib ja koht kus mulle ei meeldi olla."
UUED TUTVUSED vestlused võõraga, nõu andmine, vastamine küsimustele <i>kus?</i> , <i>kuhu?</i> ja <i>kust?</i>	1) Teeb ise rollikaartide põhjal kaaslastega dialoogi "Tore kohtumine võõraga"; 2) Oskab alustada ja hoida vestlust võõraga tutvumise eesmärgil; 3) Oskab anda teistele nõu kuidas leida endale uusi sõpru ning talle antud nõu analüüsida; 4) Kasutab õiget sõnalõppu vastates küsimustele <i>kus?</i> , <i>kuhu?</i> ja <i>kust?</i> (nt <i>kooli, koolis, koolist, reisile, reisir, reisirilt</i>);

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

- Õpilane koostab küsimusi kasutades küsisõnu kus?, kuhu? ja kust? ning vastab kaaslaste küsimustele
- Õpilane kirjutab kohtadest, kus talle meeldib/ei meeldi olla
- Õpilane arutleb rühmas suhtlemise ja uute tutvumiste üle Eesti kontekstis
- Õpilane annab kaaslastele nõu, kuidas leida uusi sõpru
- Õpilane valmistab ja kannab ette esitluse teemal "Minu lemmikkoht Tallinnas"

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

Rääkimine:

- Dialoog "Tutvumine kohvikus / ühistranspordis" esitlus "Minu lemmikkoht Tallinnas"

Kirjutamine:

- Tekst "Koht, kus mulle meeldib olla."

Sõnavara (kontrollida saab läbi sõnade töö, suulise vastamise, kuulamis- või lugemisülesande abil): 5. peatükis käsitletud sõnavara

Grammatika: Küsimustele *kus?*, *kuhu?* ja *kust?* vastamine kasutades õigesti lõppu -s või -l.

EESTI KEEL JA KULTUUR. 4. KURSUS

Maht: 35 tundi (6 korda nädalas)

Õppematerjal:

Mare Kitsnik, Leelo Kingisepp (2022) " ...pooleks. Eesti keele õpik B1-tasemele". 2.osa, lk.8-61, töölehed 6.1.-7.5.

Eesmärgid: Kursuse eesmärk on arendada suhtlemist erinevates teeninduse ja huvialadega seotud situatsioonides.

Kursuse lõpus oskab õpilane vestelda oma hobidest; suhelda teenindajatega erinevates teenindussituatsioonides – spordiklubis, juuksuris, ilusalongis jm.

Grammatika: sisseütlev ja seestütlev kääne; mas-vorm; "minema-käima" kasutamine; tingiv kv; mitmuse osastav kääne; kellaajad.

Õppesisu	Õpitulemused
	Õpilane:
HUVIALAD Millega tegelevad inimesed vabal ajal. Huvikoolid, seltsid, ühingud ja klubid.	1) oskab kirjeldada erinevaid huvialasid ja hobisid 2) oskab suhelda spordiklubi jt huviasutuste personali ja kaaslastega 3) oskab eristada ja korrektselt kasutada tegusõnu "minema" ja käima" 4) oskab kasutada sobivaid sõnalõppe -sse ja -le (kuhu?) ja -st ja -lt (kust?)
HILINEMINE JA SELLE PÕHJENDAMINE	1) oskab korrektselt selgitada ja põhjendada oma hilinemisi
TÖÖTAMINE JM TEGEVUSED Kus käiakse mida tegemas?	1) teeb vahet tegusõnadel "minema" ja "käima"; oskab neid lauses kasutada 2) oskab kasutada mas-vormi koos tegusõnaga "käima" (käin pargis jalutamas)

• TEENINDUSASUTUSED Aja broneerimine endale ja teistele. Kellaajaliste kokkulepete tegemine.	1) oskab broneerida aega juuksuri/perearsti jm juurde 2) kasutab korrektselt tingivat kõneviisi (ma sooviksin broneerida; kas sa saaksid mind aidata) 3) oskab kasutada mitmuse osastavat käänet (ma kardan suuri ämblikke) 4) oskab kasutada ja korrektselt käänata numbreid 1-12, et väljendada vajalikke kellaagu
---	--

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

- Õpilane koostab ja esitab koos kaaslasega dialoogi teemal "Kokkulepped sõprade ja perega"
- Õpilane kirjutab seletuskirja oma kooli hilinemise põhjustest
- Õpilane kirjutab lauseid kasutades tegusõnu "käima" ja "minema" ning korrektseid sõnalõppe "kust?" ja "kuhu?"
- Õpilane moodustab lauseid kasutades mas-vormi
- Õpilane koostab ja esitab koos kaaslasega dialoogi teenindusasutusse aja broneerimise teemal, kasutades sealjuures kellaagu
- Õpilased räägivad nn ahelrääkimise meetodil tingivas kõneviisis (Kui ma/mul oleks..., siis ma...)
- Õpilane kirjutab lauseid (ma armastan../ma kardan...), kasutades mitmuse osastavat käänet

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis.

Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

Rääkimine:

- Dialoog "Kokkulepped sõprade ja perega"
- -mas-vormi kasutamine lauses koos tegusõnaga "käima"
- Telefonikõne teenindusasutusse aja broneerimiseks (sh kellaaja kasutamine)

Kirjutamine:

- Seletuskiri "Miks ma hilinesin kooli?"
- 5 lauset (ma armastan../ma kardan...), kasutades mitmuse osastavat käännet

Sõnavara (kontrollida saab läbi sõnade töö, suulise vastamise, kuulamis- või lugemisülesande abil): 6.-7. peatükis käsitletud sõnavara

Grammatika: Küsimustele *kuhu?* ja *kust?* vastamine kasutades õigesti sõnalõppe -sse/-le või -st/-lt.

EESTI KEEL JA KULTUUR. 5. KURSUS

Maht: 35 tundi (6 korda nädalas)

Õppematerjal:

Mare Kitsnik, Leelo Kingisepp (2022) " ...pooleks. Eesti keele õpik B1-tasemele", 2.osa, lk.62-83, töölehed 8.1.-8.6.

Eesmärgid: Kursuse eesmärk on arendada suhtlemist pereliikmete vahel erinevates kodustes situatsioonides.

Kursuse lõpus oskab õpilane vestelda oma loovusest ja igavusest inspireeritud tegevustest.

Grammatika: kaheosalised tegusõnad (kinni panema; lahti tegema; sisse lülitama jne); ma- ja da-vormi kasutamine; tuleviku moodustamine (hakkan +ma-vorm)

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
TEGEVUSED KODUS Pereliikmete rollid ja tegevused kodus	1) oskab kirjeldada pereliikmete rolle ja koduseid tegevusi 2) oskab kasutada kaheosalisi tegusõnu (sisse lülitama, välja viima jne)
IGAVUS JA LOOVUS Millest tekib igavus? Mida teed, kui sul on igav? Miks on igavus hea?	1) oskab sõnastada erinevaid tegevusi, mida teha igavuse korral 2) oskab kirjeldada loovust ja tuua näiteid 3) oskab põhjendada igavuse/loovuse vajalikkust lapse arengule
MÄNGUASJAD JA LEIUTISED Millised olid sinu lapsepõlve mänguasjad? Kuidas mänguasjad ajas muutuvad?	1) oskab jutustada/kirjutada oma lapsepõlve lemmikmänguasjast 2) oskab kirjeldada mõnd leiutist ja selle ajalugu 3) oskab kasutada ma- ja da-vorme koos sobivate tegusõnadega 4) oskab moodustada tulevikku (hakkan + ma-vorm)

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

- Õpilane koostab ja esitab koos kaaslasega dialoogi koduste tegevuste ja pere liikmete rollide teemal.
- Õpilane kirjutab lauseid, kasutades kaheosalisi tegusõnu (nt sisse lülitama, välja viima) koos ma- ja da-vormidega.
- Õpilane kirjutab lühiteksti igavusest ja loovusest ning selgitab, kuidas ta neid olukordi lahendab.
- Õpilane koostab ja esitab dialoogi tulevikus kavandatavatest tegevustest, kasutades "hakkan + ma-vormi".
- Õpilane jutustab või kirjutab oma lapsepõlve lemmikmänguast.
- Õpilane kirjeldab mõnd leiutist ja selle ajalugu, kasutades ma- ja da-vorme sobivate tegusõnadega.
- Õpilane koostab 5 lauset tulevikuvormis (hakkan + ma-vorm), sidudes need igavuse, loovuse või koduste tegevustega.

Hindamine: Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis.

Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

Rääkimine:

- Dialoogid rollikaartidega "Kokkulepped ja juhendamine"
- Ma- ja da-vormi kasutamine koos sobivate tegusõnadega
- Tuleviku moodustamine (teigusõnaga "hakkama" + ma-vorm)

Kirjutamine:

- Minu lapsepõlve lemmikmänguasi
- Moodusta 5 lauset tuleviku vormis (teigusõnaga "hakkama" + ma-vorm)

Sõnavara (kontrollida saab läbi sõnade töö, suulise vastamise, kuulumis- või lugemisülesande abil): 8. peatükis käsitletud sõnavara

Grammatika: Kaheosaliste tegusõnade kasutamine; ma-/da-vormi kasutamine; tuleviku moodustamine

EESTI KEEL JA KULTUUR. 6. KURSUS

Maht: 35 tundi (6 korda nädalas)

Õppematerjal:

Mare Kitsnik, Leelo Kingisepp (2022) " ...pooleks. Eesti keele õpik B1-tasemele", 2.osa. lk.84-131, töölehed 9.1.-10.7

Eesmärgid: Kursuse eesmärk on arendada suhtlemist tervisega seotud teemadel, samuti riide/värvidega seotud teemadel.

Kursuse lõpus oskab õpilane väljendada oma tervisemuresid ja soove; kirjeldada oma värvieelistusi ja maitset; suhelda teenindajaga riidepoes.

Grammatika: kuupäevad; täisminevik; omadussõnade vormid; omadussõnade võrdlemine

Õppesisu	Õpitulemused
	Õpilane:
TERVISEASUTUS Arsti ja patsiendi suhtlus sanatooriumis, haiglas, polikliinikus	1) oskab väljendada oma soove ja vajadusi 2) oskab väljendada oma tundeid ja emotsioone
TERVISLIKUD TOIDUD Taimed ja nende mõju meie tervisele. Supertoidud.	1) oskab nimetada tervislikke toite ja taimi 2) oskab kirjeldada tervislike taimede mõju organismile 3) oskab rääkida oma lemmiksöökidest
VÄRVID JA RIIDED Omadused. Vastandsõnad/antonüümid. Riietusesemed.	1) oskab nimetada ja kirjeldada värve ja värvivarjundeid 2) oskab võrrelda omadusi 3) oskab moodustada omadussõnade antonüüme
TÄISMINEVIK	1) oskab moodustada täisminevikku

Olema + nud-vormi moodustamine. Kokkuvõtete tegemine möödunust.	2. oskab teha kokkuvõtteid möödunud sündmustest
---	---

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

- Õpilane esitab dialoogi tervise teemal arsti ja patsiendi rollis, väljendades oma soove ja vajadusi.
- Õpilane kirjutab lühiteksti oma tervislikest toitudest ja lemmiksöökidest, selgitades taimsete ja supertoitude mõju.
- Õpilane koostab dialoogi riidepoes, kirjeldades värve, riideesemeid ja võrreldes omadusi (nt vastandsõnade abil).
- Õpilane kirjutab kokkuvõtte möödunud sündmustest, kasutades täisminevikku (olema + nud-vormi).
- Õpilane moodustab lauseid, kasutades omadussõnade võrdlemist ja antonüüme.
- Õpilane esitab dialoogi, kus lepitakse kokku kohtumise aeg (nt sanatooriumis/ spas või teenindusasutuses).
- Õpilane kirjeldab oma värvieelistusi, riietuse eelistusi ja isiklikku maitset, kasutades sobivaid omadussõnu.

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

Rääkimine:

- Dialoog tervise teemal "Arst ja patsient"
- Dialoog rollikaartidega "Kohtumise aja kokkuleppimine"
- Dialoog "Klient ja müüja riidepoes"

Kirjutamine:

- Minu lemmiksöök - kas ka tervislik söök?
- Kuidas valin omale riideid? Kas värvid on olulised?
- Milliste hobidega olen tegelenud? Kus olen reisinud?

Sõnavara (kontrollida saab läbi sõnade töö, suulise vastamise, kuulamis- või lugemisülesande abil): 9.-10 peatükis käsitletud sõnavara

Grammatika: Kuupäevade korrektne kasutamine: täismineviku moodustamine; omadussõnade võrdlemine

EESTI KEEL JA KULTUUR. 7.KURSUS. Inimene kui indiivid

Maht: 35 tundi (6 korda nädalas)

Õppematerjal:

Mare Kitsnik (2019) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 1.osa. B2.1'. Õpik + töövihik

Mare Kitsnik (2020) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 2.osa. B2.2'. Õpik + töövihik

Inga Mangus, Merge Simmul (2024) 'Minu eesti keel. Eesti keele kui teise keele õpik gümnaasiumile'. Õpik + töövihik

Eesmärgid: Kursuse eesmärk on aidata õpilastel ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada; ennast esitleda ning oma seisukohti esitada ja põhjendada. Suunata õpilasi analüüsima ja väärtustama oma seotust teiste inimestega ning ühiskonnaga, samas nägema ja väärtustama ennast kui indiviidi.

Õppesisu	Õpitulemused
	Õpilane:
MINAPILT õpilase erinevad rollid, kõige tähtsamad asjad ja isikud õpilase elus, faktid enda kohta.	1) nimetab kõik rollid, milles ta on ning oskab ennast selles rollis analüüsida (õpilane, tütar, ukrainlane jne) 2) võrdleb kaasõpilastega oma elus tähtsal kohal olevaid isikuid ja asju ning analüüsib sarnasusi ja erinevusi 3) oskab ennast teistele tutvustades peamiste faktide kaudu
VÄLIMUS välimuse kirjeldamine, välimuse mõju, meedia mõju iluideaalile, omadussõna võrdlus	1) teab sõnu, millega kirjeldada välimust 2) kirjeldab ennast kasutades ka omadussõna võrdlust 3) arutleb kas ja kui suurt rolli mängib välimus inimese elus 4) analüüsib meedia mõju iluideaalile
• ISELOOM	1) teab sõnu, millega kirjeldada iseloomu

iseloому kirjeldamine, komplimentide tegemine	2) kirjeldab ennast ning inimesi, kes talle meeldivad ning keda ta endale sõbraks ei taha 3) teeb klassikaaslastele komplimente
• ARVAMUSE AVALDAMINE poolt- ja vastuargumendid, nõustumine ja vastuvaidlemine	1) kasutab erinevaid fraase ja väljendeid oma arvamuse avaldamiseks 2) teab, kuidas kirjutada arutlust 3) suudab grupis igale väitele tuua ühe poolt- ja ühe vastuargumendi

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

- Õpilane koostab mõistekaardi 'Minu rollid ühiskonnas'
- Õpilane kirjutab tekste enda ja teiste välimuse ning iseloому kirjeldamiseks
- Õpilane kirjutab arutluse õpetaja valitud teemal.
- Õpilane valmistab ja kannab ette esitluse teemal 'Minu eeskuju'

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Rääkimine, sõnavara:

- Esitlus teemal 'Minu eeskuju'

Kuulamine:

- Monoloogid teemal 'Minu roll ühiskonnas' või 'Minu välimus'

Kirjutamine:

- Arutluse kirjutamine (teema õpetaja valikul nt 'Inimene peab püüdma kõigile meeldida')

EESTI KEEL JA KULTUUR. 8. KURSUS. Inimene kui looduse osa

Maht: 35 tundi (6 korda nädalas)

Õppematerjal:

Mare Kitsnik (2019) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 1.osa. B2.1'. Õpik + töövihik

Mare Kitsnik (2020) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 2.osa. B2.2'. Õpik + töövihik

Inga Mangus, Merge Simmul (2024) 'Minu eesti keel. Eesti keele kui teise keele õpik gümnaasiumile'. Õpik + töövihik

Eesmärgid: Kursuse eesmärk on anda ülevaade tervislikust toitumisest ning panna õpilasi arutlema oma toitumisharjumuste üle. Analüüsida tervislikke ja ebatervislikke tegevusi ning nende mõju õpilasele. Suunata õpilase tähelepanu vaimse tervise probleemidele.

Õppesisu	Õpitulemused
	Õpilane:
HOBID JA VABA AEG tegevused, positiivsust, negatiivsust ja neutraalsust väljendavad fraasid, kui tihti?	1) õpilane räägib oma vaba aja veetmisest 2) teab fraase millega väljendada tegevuse suhtes meeldivust, negatiivsust või neutraalsust 3) oskab küsida teiselt inimeselt tema hobide kohta
TERVISLIK TOITUMINE tervislik ja ebatervislik toitumine, erinevad märgistused toidupakenditel, toitumisharjumused	1) arutleb rühmas oma toitumisharjumuste üle ning annab kaaslastele toitumisalast nõu 2) tunneb toidupakenditel olevaid märgistusi ning teab, mida need tähendavad
TERVISLIK ELUVIIS tervislik ja ebatervislik eluviis,	1) suudab rühmitada tegevusi tervislikeks ja ebatervislikeks ning analüüsida nende tegevuste mõju endale
VAIMNE TERVIS	1) nimetab tegureid, mis mõjutavad vaimset tervist

vaimset tervist mõjutavad tegurid, meeleolu,	2) oskab kirjeldada oma meeleolu 3) analüüsib oma vaimset tervist ning suudab leida tegevusi, mis teda aitavad 4) arutleb vaimset tervist puudutavate väidete üle
--	---

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

- Õpilane arutleb grupis tervisliku toitumise üle ning analüüsib oma toitumist
- Õpilane koostab esitluse oma nägemusest tervislikust toidust - nädalamenüü
- Õpilane koostab mõistekaardi teguritest, mis mõjutavad vaimset tervist
- Õpilane väitleb etteantud vaimse tervise teemadel

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Rääkimine:

- Esitlus teemal 'Minu hobi'

Kirjutamine:

- Arutlus tervisliku eluviisi ja toitumise teemal.

EESTI KEEL JA KULTUUR. 9. KURSUS. Inimeste suhtlus

Maht: 35 tundi (6 korda nädalas)

Õppematerjal:

Mare Kitsnik (2019) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 1.osa. B2.1'. Õpik + töövihik

Mare Kitsnik (2020) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 2.osa. B2.2'. Õpik + töövihik

Inga Mangus, Merge Simmul (2024) 'Minu eesti keel. Eesti keele kui teise keele õpik gümnaasiumile'. Õpik + töövihik

Eesmärgid: Kursuse eesmärk on näha ja analüüsida erinevaid suhtlemisvorme meie ümber - kuidas teised mõjutavad meid ja meie teisi (nii positiivselt kui negatiivselt).

Õppesisu	Õpitulemused
	Õpilane:
Kultuuridevaheline suhtlus	1) Õpilane teab erinevate rahvusvaheliste ja Eesti-siseste õpilasvahetuste võimaluste kohta ning analüüsib, kas ta tahaks neis osaleda. 2) Õpilane arutleb, miks annab noorele erinevates projektides osalemine ja uute inimestega suhtlemine. 3) Õpilane täidab vahetusõpilase ankeedi.
Suhtlemine sotsiaalmeedias	1) Õpilane analüüsib enda ja eakaaslaste sotsiaalmeedia kasutust. 2) Õpilane nimetab sotsiaalmeedia kasutamise plusse ja miinuseid.
Armastus ja sõprus	1) Õpilane räägib, mis on tema jaoks sõprus ja armastus. 2) Õpilane analüüsib, missugune on hea sõber, sh kas ta ise on hea sõber.

Kiusamine	1) Õpilane toob näiteid kiusamisest. 2) Õpilane vaatab filmi "Klass" ja analüüsib seal toimunut.
------------------	---

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

- Õpilasvahetuse programmiga tutvumine ja ankeedi täitmine.
- Enda ja kaaslaste sotsiaalmeedia kasutuse analüüsimine.
- Enda analüüsimine sõbrana.
- Filmi "Klass vaatamine" ja analüüs klassis.

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

EESTI KEEL JA KULTUUR. 10. KURSUS. Eesti riik ja rahvas

Maht: 35 tundi (6 korda nädalas)

Õppematerjal:

Mare Kitsnik (2019) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 1.osa. B2.1'. Õpik + töövihik

Mare Kitsnik (2020) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 2.osa. B2.2'. Õpik + töövihik

Inga Mangus, Merge Simmul (2024) 'Minu eesti keel. Eesti keele kui teise keele õpik gümnaasiumile'. Õpik + töövihik

Eesmärgid:

Kursuse eesmärgid on anda ülevaade Eesti riigi toimimisest ja riiklikest institutsioonidest, arendada sõnavara ja suhtlemisoskust riiklike dokumentide taotlemiseks ja oma seisukohtade esitamiseks ning põhjendamiseks valimiste teemadel.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
RIIK Riigi tunnused ja sümbolid	1) Õpilane oskab nimetada riigi tunnuseid ning kirjeldada Eesti riigi tunnuseid faktipõhiselt. 2) Õpilane tunneb eesti kaarti ning oskab selle põhjal rääkida Eesti territooriumist ning kirjeldada Eesti loodust (nimetades suuremaid järvi, jõgesid, saari jne.) 3) Õpilane oskab nimetada Eesti sümboleid.
RAHVAS JA VÕIM Eesti riigi ülesehitus ja valitsemine. Valimissüsteem. Suhtlemine Politsei- ja Piirivalveametis	1) Õpilane oskab nimetada Eesti valitsemissüsteemi (parlamentaarne demokraatia) ja kirjeldada rahva, Riigikogu, valitsuse ja presidendi rolle selles süsteemis. 2) Õpilane oskab rääkida valimistest ja arutleda valimisaktiivsuse teemal. 3) Õpilane oskab rääkida Eesti rahva koosseisust (teised rahvused, kodanikud ja mittekodanikud) ning kodakondsuse taotlemise tingimustest. 4) Õpilane oskab suhelda Politsei- ja Piirivalveametis dokumentide vormistamisel.

STENBOCKI MAJA Ajalugu ja tänapäev	1) Õpilane on leidnud teavet Stenbocki maja ajaloo ja nime kohta. 2) Õpilane oskab rääkida sellest, mis toimub Stenbocki majas täna.
PRESIDENT	1) Õpilane teab, kes on Eesti vabariigi praegune president ja oskab rääkida presidendi tööst.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

- Õpilane arutleb grupis väikeste riikide eeliste ja puuduste teemal.
- Õpilane arutleb grupis riigi sümbolite vajalikkuse ja sisu üle ning võrdleb erinevate riikide sümboleid.
- Õpilane disainib paaristööna enda valitud poliitikule valimisplakati.
- Õpilane esitab seisukohti ja väitleb valimiste teemal (vajalikkus, valimisiga, valimisreklaamid) oponentidest moodustatud gruppides.
- Õpilane esitab partneriga dialoogi dokumentide taotlemisel Politsei- ja Piirivalveametis.
- Õpilane kirjutab arutluse õpetaja valitud teemal (nt "Ideaalne riigikord tänases maailmas")

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Rääkimine:

- Debatt oponentide vahel valimiste teemal.
- Dialoog paarilisega PPA-s dokumentide taotlemisel

Joonistamine või fotokollaaž:

- Valimisplakati disainimine enda valitud poliitikule

Kuulamine:

- Saatelõigud "Novast" (Stenbocki maja külastus, külas Eesti presidendil) ja küsimustele vastamine.

Kirjutamine:

- Arutluse kirjutamine õpetaja valitud teemal (nt "Ideaalne riigikord tänases maailmas")

EESTI KEEL JA KULTUUR. 11. KURSUS. Eesti keel ja meel

Maht: 35 tundi (6 korda nädalas)

Õppematerjal:

Mare Kitsnik (2019) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 1.osa. B2.1'. Õpik + töövihik

Mare Kitsnik (2020) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 2.osa. B2.2'. Õpik + töövihik

Inga Mangus, Merge Simmul (2024) 'Minu eesti keel. Eesti keele kui teise keele õpik gümnaasiumile'. Õpik + töövihik

Eesmärgid: Õpilane omandab sõnavara ja väljendusoskused keeleõppest rääkimiseks, oskab esitada küsimusi keeleõppe teemal ja täita dokumente keeltekooli või vahetusõpilaseks kandideerimisel. Õpilane omandab laiemat pildi erinevate keelte levikust maailmas.

Õppesisu	Õpitulemused
	Õpilane:
EESTI KEEL MAAILMAS Eesti keel ja selle sugulaskeeled, eesti keele tulevik, viipekeel	1) Õpilane teab huvitavaid fakte eesti keele kohta ja oskab nimetada eesti keele sugulaskeeli. 2) Õpilane oskab arutleda eesti keele ja teiste väikeste keelte tuleviku teemal ja analüüsida väikeste keelte väljasuremise ja kestma jäämise põhjuseid. 3) Õpilane teab, mis on viipekeel 4) Õpilane oskab arutleda võõrkeele õppimise vajalikkuse teemal ja oma seisukohti põhjendada.
EESTI KEELE ÕPPIMINE Võõrkeelte õppimise mõjutajad, vahetusõpilased, teabe kogumine ja dokumentide täitmine keelekooli astumisel ja vahetusõpilaseks kandideerimisel	1) Õpilane oskab analüüsida võõrkeele õppimise põhjusi ja eduka keeleõppe mõjutajaid. 2) Õpilane omandab teadmisi vahetusõpilaseks kandideerimisest ja oskab kirjeldada, kuidas vahetusõpilaseks olemine mõjutab keeleõpet. 3) Õpilane oskab täita vahetusõpilaseks kandideerimise dokumente. 4) Õpilane oskab suhelda teabe kogumisel keeltekoollide kohta
MA ELAN SIIN	1) Õpilane oskab rääkida, miks inimesed on hakanud eesti keelt õppima ja kuidas neil läheb.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

- Õpilane arutleb grupis eesti keele ja teiste väikeste keelte tuleviku teemal ja analüüsib väikeste keelte väljasuremise ja kestma jäämise põhjuseid. Teeb kokkuvõtte grupitöö tulemustest ja esitleb seda koos grupiga.
- Õpilane osaleb viktoriinis teemal "Huvitavaid fakte eesti keele kohta".
- Õpilane mõtleb grupitööna teatud hulga sõnade vasteid viipekeeles ja näitab neid klassile koos grupiga.
- Õpilane mõtleb grupitööna välja viipekeelse tõlke ühele laulule või laulu osale ja esitab seda klassile.
- Õpilane valmistab ja kannab ette monoloogi "Mina ja võõrkeeled".
- Õpilane koostab mõistekaardi teemal "Võõrkeele õppimise põhjused" või "Eduka keeleõppe abilised ja vaenlased".
- Õpilane koostab dialoogi teabe kogumisest keeltekoolidega.
- Õpilane täidab keelekooli astumise ja vahetusõpilaseks kandideerimise dokumente.
- Õpilane valmistab ette videointervjuu "Minu eesti keele õppimise lugu" oma sõbra-/sõbrannaga, tuttavaga või pereliikmega, esitleb seda klassis ja on valmis klassikaaslaste ja õpetaja küsimustele vastamiseks.

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Rääkimine:

- Grupitöö kokkuvõtete esitlemine teemal väikeste keelte tulevik, väikeste keelte väljasuremise ja kestma jäämise põhjuseid.
- Viktoriin "Huvitavaid fakte eesti keele kohta"
- Dialoog teabe kogumisest keeltekoolidest
- Rollimäng videointervjuude põhjal
- Videointervjuu "Minu eesti keele õppimise lugu"

Kuulamine:

- Intervjuu Jaan Tättega.
- Intervjuu vahetusõpilasega.
- Saatelõik "Mees, kes õppis eesti keele ära 6 kuuga"
- Videointervjuu eesti keele õppijaga

Kirjutamine:

- Mõistekaart teemal "Võõrkeele õppimise põhjused" või "Eduka keeleõppe abilised ja vaenlased".
- Keelekooli astumise ja vahetusõpilaseks kandideerimise dokumentide täitmine.

EESTI KEEL JA KULTUUR. 12. KURSUS. Eesti ja teised riigid

Maht: 35 tundi (6 korda nädalas)

Õppematerjal:

Mare Kitsnik (2019) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 1.osa. B2.1'. Õpik + töövihik

Mare Kitsnik (2020) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 2.osa. B2.2'. Õpik + töövihik

Inga Mangus, Merge Simmul (2024) 'Minu eesti keel. Eesti keele kui teise keele õpik gümnaasiumile'. Õpik + töövihik

Eesmärgid:

Kursuse peamine eesmärk on arendada õpilase eesti keele oskust B2-tasemel ning süvendada arusaamist Eesti, Euroopa Liidu ja teiste riikide kultuurilisest ja geograafilisest kontekstist, kasutades keelt aktiivselt suhtlemisel ja info töötlemisel. Lisaks kujundatakse oskus võrrelda eri riike ja kultuure ning väljendada oma mõtteid ja kogemusi eesti keeles suuliselt ja kirjalikult.

Õppesisu	Õpitulemused
	Õpilane:
EUROOPA LIIT Euroopa Liit, riigid, pealinnad, rahvused, keeled, sümbolid	1) Õpilane oskab rääkida Euroopa Liidust, sh pealinnadest, rahvustest ja keeltest.
MAAILM JA REISIMINE Maailm, maailmakaart, riigid, pealinnad, rahvused, keeled, sümbolid.	1) Õpilane oskab rääkida maailma suurematest riikidest, sh pealinnadest, rahvustest, keeltest ja sümbolitest. 2) Õpilane oskab rääkida matka- ja reisivarustusest. 3) Õpilane oskab koostada kirjalikke jutukesi reisimise ja matkamise teemadel.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

- Õpilane loeb Euroopa Liidu kohta tekste ja diagrammi ning otsib loetust infot
- Õpilane otsib Euroopa Liidu liikmesriigi kohta internetist infot ning teeb selle põhjal esitluse

- Õpilane jutustab maailma eri riikidest ning oskab selle käigus nimetada pealinnu, rahvusi ning keeli
- Õpilane loeb reisilugusid ja -kirju ning otsib loetust infot
- Õpilane kirjutab kirja turismifirmasse
- Õpilane kirjeldab, mida matkale või reisile kaasa võtaks
- Õpilane räägib isiklikust kogemusest ja arvamusest reisimise teemal
- Õpilane arutleb grupis võõrkeelte õppimise üle
- Õpilane kuulab intervjuud vahetusõpilasega, arutleb sellega seotud väidete üle ning otsib kuuldust infot
- Õpilane võrdleb grupitööna Eestit ja Jaapanit
- Õpilane koostab grupitööna improjutu
- Õpilane kuulab intervjuud ümbermaailmareisist ning otsib kuuldust infot
- Õpilane kirjutab kirja ümbermaailmareisilt pereliikmele või sõbrale

Hindamine: Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

EESTI KEEL JA KULTUUR. 13. KURSUS. Kultuur kui looming

Maht: 35 tundi (6 korda nädalas)

Õppematerjal:

Mare Kitsnik (2019) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 1.osa. B2.1'. Õpik + töövihik

Mare Kitsnik (2020) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 2.osa. B2.2'. Õpik + töövihik

Inga Mangus, Merge Simmul (2024) 'Minu eesti keel. Eesti keele kui teise keele õpik gümnaasiumile'. Õpik + töövihik

Aino Siirak, Annelii Juhkama (2021) 'Kõnele ja kirjuta õigesti'

Aino Siirak, Annelii Juhkama (2020) 'Süvenda ja täienda eesti keele oskust'

Eesmärgid:

Kursuse eesmärk on arendada õpilase eesti keele oskust B2-tasemel ning süvendada arusaamist kultuurist kui loomingulisest nähtusest, tutvustades Eesti kunsti, muusikat, teatrit, filmi ja tähtpäevi. Õpilane õpib analüüsima kultuurinähtusi, väljendama oma arvamust ning kasutama eesti keelt korrektselt ja loovaalt nii suulises kui kirjalikus suhtluses.

Õppesisu	Õpitulemused
	Õpilane:
KULTUUR Kultuur ja kultuuriruum. Kõrgkultuur, massikultuur, rahvakultuur, nende väljundid. Kultuuriline identiteet, kuidas inimene ennast kultuuri osana määratleb.	1) Õpilane teab, mida mõistetakse kultuuri all, mis on kultuuriline identiteet 2) Õpilane oskab nimetada, mis kuulub erinevate kultuurivormide alla 3) Õpilane oskab analüüsida erinevaid kultuurivorme 4) Õpilane oskab kasutada suurt ja väikest algustähte kohanime, ajakirjade, ajalehtede, ametiasutuste, organisatsioonide nimede, teoste pealkirjade kirjutamisel
KUNST JA SKULPTUUR	1) Õpilane oskab rääkida tuntud Eesti kunstnikest ja skulptoritest (August Weizenberg, Johann Köler, Amandus Adamson) ja nende teostest.

Kunst ja skulptuur kui looming, Eesti tuntumad kunstnikud ja skulptorid. Eesti kunstimuuseumid. Piltide ja skulptuuride analüüsimine.	2) Õpilane oskab teha küsimuste põhjal esitluse Eesti kunstniku või skulptori kohta 3) Õpilane oskab kirjeldada, mida ta näeb kunstnike pildidel, millised tundeid pilt tekitab, analüüsida pilti 4) Õpilane teab, kus asuvad Eesti suuremad kunstimuuseumid, kuulsamad skulptuurid ja mälestusmärgid.
• TEATER. MUUSIKA. KINO. Eesti teatrid ja kinod. Muusikastiilid, filmižanrid.	1) Õpilane oskab teatrite kodulehelt uurida infot valitud teatri kohta ning teha ka selle kohta esitluse. 2) Õpilane oskab rääkida enda muusikaeelistustest 3) Õpilane teab erinevaid filmižanre ja oskab teha filmi kohta tutvustuse. 4) Õpilane teab Eesti teatreid, tuntumaid heliloojaid ja filme.
• TÄHTPÄEVAD Eesti peamised tähtpäevad, nende tähendus ja kombed	1) Õpilane oskab rääkida nii tänapäeva kui ka vana aja kommetest. 2) Õpilane teab Eesti peamisi tähtpäevi (millal toimub, mida tähistatakse, kuidas tähistatakse) 3) Õpilane oskab rääkida, millised tähtpäevi tema kodus tähistatakse
€ KÕNEKÄÄNUD	1) Õpilane teab ja oskab kasutada eestikeelseid kõnekäände

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

- Õpilane arutleb grupis kultuuri ja kultuurilise identiteedi teemal, analüüsib erinevaid kultuurivorme (mis sinna alla kuulub, kes seda tarbib). Koostab kultuurivormide kohta mõistekaardi ja võrdleb seda teistega.
- Õpilane teeb harjutusi suure ja väikese algustähe kasutamiseks.
- Õpilane oskab otsida informatsiooni valitud või etteantud Eesti kunstniku või skulptori kohta, teeb paaristööna esitluse ning kannab selle ette.
- Õpilased vaatavad videot Kadrioru muuseumist ja vastavad küsimustele.
- Õpilased koostavad klassis Eesti mängu Eesti teatrite, tuntumate kunstnike / skulptorite, heliloojate, filmide teemal.

- Õpilane koostab filmitutvustuse ja esitleb seda klassikaaslastele.
- Õpilane koostab jutukese oma muusikaeelistustest (ilma nimeta), tekstid jaotatakse klassis juhuslikult laiali. Loetakse klassis kordamööda ette. Klassikaaslased arvavad, kelle muusikaeelistustest räägitakse.
- Õpilased koostavad dialoogi kõnekäändude teemal.

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Rääkimine:

- Esitlus Eesti kunstniku või skulptori kohta
- Filmitutvustuse esitlus
- Dialoog kõnakäändude teemal

Kirjutamine

- Mõistekaardi koostamine
- Suure ja väikese algustähe kasutamine tekstis
- Esitluste koostamine
- Muusikaeelistustest jutukese kirjutamine

Lugemine

- Eesti kunstnike, skulptorite, heliloojate elulugu ja looming
- Eesti tähtpäevad

Kuulamine:

- Video Eesti kunstimuuseumist
- Eesti muusikapalad, nende sõnad.

EESTI KEEL JA KULTUUR. 14. KURSUS. Tehnoloogia

Maht: 35 tundi (6 korda nädalas)

Õppematerjal:

Mare Kitsnik (2019) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 1.osa. B2.1'. Õpik + töövihik

Mare Kitsnik (2020) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 2.osa. B2.2'. Õpik + töövihik

Inga Mangus, Merge Simmul (2024) 'Minu eesti keel. Eesti keele kui teise keele õpik gümnaasiumile'. Õpik + töövihik

Aino Siirak, Annelii Juhkama (2021) 'Kõnele ja kirjuta õigesti'

Aino Siirak, Annelii Juhkama (2020) 'Süvenda ja täienda eesti keele oskust'

Eesmärgid: Kursuse eesmärgid on arendada digisuhtluse sõnavara ja suhtlemisoskust, omandada oskus suhelda erinevates digikeskkondades, mõista ja kasutada netisuhtluse norme, arendada kriitilist mõtlemist sotsiaalmeedia teemadel, teadvustada interneti ja digimaailma varjatud ohte, tutvuda keskkonnasäästliku digimaailmaga, mõista tehnoloogia rolli erivajadustega inimeste elus.

Õppesisu	Õpitulemused
	Õpilane:
ARVUTI Arvuti, veebitund	1) Õpilane valdab arvutisõnavara ja igapäevaeluks vajalikku arvutikeelt 2) Oskab suhelda veebitunnis.
NUTITELEFON JA E-POST Nutitelefon, e-post, e-kiri, raamat vs. e-raamat, eesti ajalehed ja ajakirjad	1) Õpilane oskab koostada e-kirju ja vastata nendele. 2) Õpilane oskab suhelda telefoni teel ja vastata kõnedele. 3) Õpilane oskab rääkida paberraamatutest, e-raamatutest ning oma lugemiseelistustest. 4) Õpilane teab Eesti ajakirju ja ajalehti.

SUHTLEMINE NETIS n etikett, sõltuvus, emotikonid	1) Õpilane oskab korralikult suhelda suhtlusvõrgustikus. 2) Õpilasel on teadmised netiketi ning emotikonide kasutamise kohta.
SUHTLUSVÕRGUSTIK Suhtlusvõrgustik, jälgija, Instagram, postitus, mõjuisik, suunamudija, youtuber, selfi, Facebook	1) Õpilane tutvub eesti suunamudijate ja youtuber'itega. 2) Õpilane oskab rääkida influencer'iks olemise plussidest ning miinustest.
€ INTERNETI OHUD interneti ohud, rööprähklemine, kommentaar, nutikael	1) Õpilane oskab rääkida nutimaailma varjatud ohtudest.
€ ROHERUUM Roheruum, iseteenindus, iseteeninduskassa, digitoode	1) Õpilane teab, mis on Roheruum. 2) Õpilane mõtleb välja oma n-ö roheruumi idee ning tutvustab seda teistele. 3) Õpilane oskab reklaamida enda välja mõeldud nutikat toodet.
€ ERIVAJADUSTEGA INIMENE JA TEHNIKA Erivajadusega inimene, pime inimene, nägemispuue	1) Õpilane teab, millisel moel on tehnika tänapäeval suureks abiks erivajadustega inimestele.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

- Õpilane koostab mõistekaardi 'Minu igapäevane tehnoloogia kasutamine'
- Õpilane valmistab ja kannab ette monoloogi teemal 'Tänu internetile on inimesed targemad kui 100 aastat tagasi'
- Õpilane kirjutab arutluse õpetaja valitud teemal.
- Õpilane valmistab ja kannab ette esitluse teemal "Minu väljamõeldud nutikas digitoode"

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Rääkimine, sõnavara:

- Esitlus teemal 'Minu väljamõeldut nutikas digitoode'

Kuulamine:

- Video vaatamine ja endast rääkimine video põhjal.

Kirjutamine:

- Arutluse kirjutamine (teema õpetaja valikul nt 'Kas nutiseade on su abimees või peremees?')

EESTI KEEL JA KULTUUR. 15. KURSUS. Keskkond

Maht: 35 tundi (6 korda nädalas)

Õppematerjal:

Mare Kitsnik (2019) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 1.osa. B2.1'. Õpik + töövihik

Mare Kitsnik (2020) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 2.osa. B2.2'. Õpik + töövihik

Inga Mangus, Merge Simmul (2024) 'Minu eesti keel. Eesti keele kui teise keele õpik gümnaasiumile'. Õpik + töövihik

Aino Siirak, Annelii Juhkama (2021) 'Kõnele ja kirjuta õigesti'

Aino Siirak, Annelii Juhkama (2020) 'Süvenda ja täienda eesti keele oskust'

Eesmärgid: Kursuse eesmärgid on arendada keskkonnateemalist sõnavara ja väljendusoskust, omandada oskus rääkida ja kirjutada keskkonnasäästlikust eluviisist, õppida väljendama arvamust ja põhjendama seisukohti, teadvustada prügisorteerimise olulisust ja kasutada selleteemalist sõnavara, tõsta teadlikkust enda rollist keskkonna hoidmisel.

Õppesisu	Õpitulemused
	Õpilane:
HOIAME LOODUST Loodus, pai, looduskaitse, annetus	1) Õpilane oskab rääkida, kuidas tuleb loodusesse võimalikult hoolivaltsuhtuda.
SORTEERIME PRÜGI Prügi, sorteerimine, jäätmed, pakend, jäätmejaam, korrashoid	1) Õpilane oskab rääkida prügi sorteerimise võimalustest ja piirkonna puhtuse ja korrashoiu teemal.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

- Õpilane koostab mõistekaardi 'Prügi sorteerimine'

- Õpilane valmistab ja kannab ette monoloogi õpetaja valitud teemal.
- Õpilane kirjutab arutluse õpetaja valitud teemal.
- Õpilane valmistab ja kannab ette esitluse teemal 'Minu paid eesti loodusele'

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Rääkimine, sõnavara:

- Esitlus teemal 'Minu pais eesti loodusele'

Kuulamine:

- Filmi vaatamine ja arutamine "Eesti lood. Homme saabub paradiis." (2020)

Kirjutamine:

- Arutluse kirjutamine (teema õpetaja valikul)

EESTI KEEL JA KULTUUR. 16. KURSUS. Pere ja kodu

Maht: 35 tundi (6 korda nädalas)

Õppematerjal:

Mare Kitsnik (2019) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 1.osa. B2.1'. Õpik + töövihik

Mare Kitsnik (2020) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 2.osa. B2.2'. Õpik + töövihik

Inga Mangus, Merge Simmul (2024) 'Minu eesti keel. Eesti keele kui teise keele õpik gümnaasiumile'. Õpik + töövihik

Aino Siirak, Annelii Juhkama (2021) 'Kõnele ja kirjuta õigesti'

Aino Siirak, Annelii Juhkama (2020) 'Süvenda ja täienda eesti keele oskust'

Eesmärgid:

Kursuse eesmärk on arendada õpilase eesti keele oskust B2-tasemel, keskendudes pere, kodu ja igapäevaelu teemadele ning praktilisele suhtlusoskusele. Õpilane õpib väljendama oma mõtteid peresuhete, kodu, raha ja tulevikuplaanide kohta ning kasutama eesti keelt teadlikult ja korrektset nii suulises kui kirjalikus suhtluses.

Õppesisu	Õpitulemused
	Õpilane:
PEREKOND JA PERESUHTE Perekond, suhted, sugulased, sugupuud	1) Õpilane oskab rääkida sugupuust ja sugulastest 2) Õpilane oskab rääkida suhetest ja suhtlemisest vanematega 3) Õpilane oskab rääkida, milliseid vanemaid lapsed vajavad ning mida teha erimeelsuste korral
KODU JA PERE EELARVE Kodu, kodu ümbrus, raha, eelarve, tulud, kulud	1) Õpilane oskab rääkida oma kodust ja selle ümbrusest 2) Õpilane oskab rääkida pere eelarvest, sh kuludest-tuludest

	3) Õpilane oskab rääkida raha seosest oma tulevikuplaanidega
--	--

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

- 1) Õpilane vaatab seriaali "Nullpunkt" ning analüüsib seda nii suuliselt kui kirjalikult (nii üksik-, paaris- kui grupitööna)
- 2) Õpilane kirjeldab sugupuud
- 3) Õpilane räägib peresuhetest: milline on hea lapsevanem, mida lapsed vajavad ning kuidas häid suhteid hoida
- 4) Õpilane räägib oma kodukohast, kodust ja koduümbrusest
- 5) Õpilane tutvub eelarvestamisega ning räägib sellega seoses rahast, kuludest-tuludest ning isiklikust kogemusest
- 6) Õpilane loeb tekste rahast ja noorte tulevikuplaanidest ning otsib loetust infot
- 7) Õpilane räägib oma tulevikuplaanidest

Hindamine: Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

EESTI KEEL JA KULTUUR. 17. KURSUS. Haridus

Maht: 35 tundi (6 korda nädalas)

Õppematerjal:

Mare Kitsnik (2019) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 1.osa. B2.1'. Õpik + töövihik

Mare Kitsnik (2020) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 2.osa. B2.2'. Õpik + töövihik

Inga Mangus, Merge Simmul (2024) 'Minu eesti keel. Eesti keele kui teise keele õpik gümnaasiumile'. Õpik + töövihik

Aino Siirak, Annelii Juhkama (2021) 'Kõnele ja kirjuta õigesti'

Aino Siirak, Annelii Juhkama (2020) 'Süvenda ja täienda eesti keele oskust'

Eesmärgid:

Kursuse eesmärk on arendada õppija eesti keele oskust B2-tasemel, keskendudes Euroopa Liidu, maailma ja reisimise teemadele ning kõigi keeleosaoskuste (rääkimine, kuulamine, lugemine, kirjutamine) lõimitud kasutamisele. Õpilane omandab oskuse kasutada eesti keelt iseseisvalt info otsimiseks, arvamuste avaldamiseks ja praktilistes suhtlusolukordades.

Õppesisu	Õpitulemused
	Õpilane:
ELU KARIKAS Elus olulised asjad ja tegevused. Igapäevane elu kui areng	1) Õpilane oskab nimetada, millised tegevused on tema elus olulised õnne ja arengu seisukohalt 2) Õpilane oskab rääkida mõistlikust ajaplaneerimisest, rööprähklemisest 3) Õpilane oskab rääkida oma igapäevategemistest ja tulevikuplaanidest.
HARIDUSTEE Võimalused haridustee jätkamisel pärast põhikooli, gümnaasiumi	1) Õpilane teab, millised on haridustee võimalused Eestis 2) Õpilane oskab rääkida, millises õppeasutuses õpilased võiksid õpinguid jätkata 3) Õpilane teab, kust leida informatsiooni erinevate õppimisvõimaluste kohta

KOOLIELU JA TRADITSIOONID Kooli tähtpäevad, olulisemad sündmused	1) Õpilane oskab nimetada kooli traditsioonilisi ürituse ja teab, miks neid tähistatakse, mida tehakse 2) Õpilane oskab kirjeldada, milline võiks olla ideaalne õpilane, milline õpilane ta ise on 3) Õpilane oskab analüüsida, mida mõjutab teda koolis õpilasena
ÕPILASVAHETUS	1) Õpilane teab, mida kujutab endast õpilasvahetus (Eestis, välismaal) 2) Õpilane oskab rääkida õpilasvahetuse plussidest ja miinustest

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

- Õpilane oskab vastata küsimustele artikli ja video kohta
- Õpilane kirjutab A4 artikli oma päeva kohta, lisades, millised tegevused olid tema arenug jaoks olulised
- Õpilane koostab küsimused ja teeb videointervjuu teise õpilasega ühe koolielu sündmuse kohta.
- Õpilane koostab mõistekaardi õppimisvõimaluste kohta Eestis.
- Õpilane osaleb väitluses, milline on hea koolikeskkond ja mis seda mõjutab.

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Rääkimine

- Küsimustele vastamine
- Videointervjuu
- Väitlus

Kirjutamine

- Artikkel oma päeva kohta
- Mõistekaardi koostamine

Lugemine

- Tekstid õpikust
- Teiste koostatud artiklid

Kuulamine

- Videod ("Elu karikas", küsimused rubriigi "Elu ühes päevas" kohta, videol'igud koolielu kohta)

EESTI KEEL JA KULTUUR. 18. KURSUS. Tööelu

Maht: 35 tundi (6 korda nädalas)

Õppematerjal:

Mare Kitsnik (2019) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 1.osa. B2.1'. Õpik + töövihik

Mare Kitsnik (2020) 'Sõnajalaõis. Gümnaasiumi eesti keele kui teise keele õpik 2.osa. B2.2'. Õpik + töövihik

Inga Mangus, Merge Simmul (2024) 'Minu eesti keel. Eesti keele kui teise keele õpik gümnaasiumile'. Õpik + töövihik

Aino Siirak, Annelii Juhkama (2021) 'Kõnele ja kirjuta õigesti'

Aino Siirak, Annelii Juhkama (2020) 'Süvenda ja täienda eesti keele oskust'

Eesmärgid:

Kursuse eesmärk on arendada õpilase eesti keele oskust B2-tasemel tööelu ja karjääri teemadel ning valmistada ette iseseisvaks toimetulekuks tööturul. Õpilane omandab oskuse kandideerida tööle eesti keeles (CV, motivatsioonikiri, intervjuu), mõista tööelu muutusi ning tutvuda ettevõtluse ja õpilasprogrammide võimalustega.

Õppesisu	Õpitulemused
	Õpilane:
TÖÖELU TÖÖLE KANDIDEERIMINE	- Õpilane nimetab erinevaid ameteid. - Õpilane kirjeldab, millega erinevate elukutsete esindajad tegelevad. - Õpilane analüüsib, kuidas on tööelu aastakümnete jooksul muutunud ja kuidas ta tulevikus muutub.
TÖÖLE KANDIDEERIMINE	- Õpilane kirjutab eesti keeles motivatsioonikirja. - Õpilane kirjutab oma CV. - Õpilane harjutab tööintervjuul osalemist.

	4) Õpilane analüüsib tööportaale ning leiab sealt endale huvitavaid pakkumisi.
• ÕPILASMALEV	1) Õpilane teab, mis on õpilasmalev. 2) Õpilane teab, kuidas õpilasmalevasse kandideerida. 3) Õpilane analüüsib, mis on õpilasmalevas osalemise kasutegurid.
• ÕPILASFIRMA JA ETTEVÕTLUS	1) Õpilane teab õpilasfirma programmist ja tutvub erinevate toodetega, mis on selle programmi kaudu loodud. 2) Õpilane mõtleb välja ideid, mida nad saaksid ise õpilasfirmas arendada.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

- 1) Tööpakkumiste portaalidest huvitavate tööpakkumiste leidmine ja analüüsimine.
- 2) CV ja motivatsioonikirja kirjutamine.
- 3) Õpilasmalevasse kandideerimine.
- 4) Tutvumine erinevate õpilasfirmadega; võimalusel õpilasfirmade laadal osalemine.

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

EESTI KIRJANDUS

KIRJANDUS 1. KURSUS: Pärimus, identiteet ja eesti kirjandus

10. klass

Maht: 35 tundi õppeaastas

Õppematerjal: eesti pärimus ja rahvaluule; eesti kirjanduse klassika ja tänapäevased tekstid (katkenditena); luule; audiovisuaalsed materjalid (film, teater).

F. R. Kreutzwald – "Kalevipoeg" (katkenditena, koos selgitustega; kasutada lihtsat või pildiliste materjalidega versiooni), „Kilplased“

Rahvajutud ja muistendid (nt Eesti rahvajutte lastele). F.R. Kreutzwald „Eesti rahva ennemuistsed jutud“

E. Valter "Pokulood" vm jutud

Rahvaluule antoloogiad lihtsustatud keeles, nt regilaulud valikuliselt koos seletustega

Eesmärgid:

- Mõista kirjanduse seoseid pärimuse, mütoloogia ja kultuurilise järjepidevusega
- Kujundada arusaam rahvuslikust ja kultuurilisest identiteedist kirjanduse kaudu
- Arendada lugemisoskust ja isikliku lugemiskogemuse mõtestamist
- Toetada suulist ja kirjalikku eneseväljendust

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
• Pärimuskultuur ja rahvaluule (muinasjutud, muistendid, müüdid, regilaul) • Arhetüübid ja korduvad motiivid kirjanduses • Eesti kirjandus ja rahvuslik identiteet • Kodumaa, keel ja kultuur kirjanduses • Luule kui eneseväljenduse vorm • Kirjanduse seosed filmi ja teatriga	1. tunneb pärimuse ja kirjanduse seoseid; 2. oskab selgitada identiteedi kujunemist kirjandustekstide põhjal; 3. loeb ja mõistab eri žanrites eesti kirjandustekste; 4. väljendab oma lugemiselamust ja arvamust suuliselt ja kirjalikult; 5. kasutab kirjanduse põhimõisteid.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

- Pärimusteksti või müüdi analüüs
- Loovtöö (jutustus, luuletus, müüdi tänapäevane versioon)
- Suuline ettekanne autorist või teemast

- Rühmatöö identiteedi teemal

Hindamine:

Lugemis- ja analüüsiõskuse hindamine

Loov- ja arutlevad kirjalikud tööd

Suulised ettekanded ja arutelud

KIRJANDUS 2. KURSUS: Ajastud, voolud ja žanrid

11. KLASS

Maht: 35 tundi õppeaastas

Õppematerjal: eesti kirjanduse tekstid; luule eri ajastutest; katkendlikud tervikteosed; võrdlevad tekstid.

A. H. Tammsaare – "Tõde ja õigus", I osa (katkenditena või lühendatud versioonina; võimalik kombineerida filmiklipiga)

L. Koidula – isamaaluule (nt "Mu isamaa on minu arm", koos taustaselgitusega)

J. Kaplinski – lühikesed mõtisklused ja esseed

Contra – lihtsas keeles kirjutatud luuletused ja humoorikad tekstid (sobib tänapäevaseks identiteedinäiteks).

J. Liivi luuletused. „Vari“ (jutustus, kuuldemäng, film)

O. Arderi luuletused

Lastekirjanduse näited, kus käsitletakse eestlaseks olemist või kultuurierinevusi (nt P. Raua või K. Looki lood)

Eesmärgid:

- Mõista kirjandust ajaloolises ja kultuurilises kontekstis
- Tutvuda olulisemate kirjandusvoolude ja -žanritega
- Arendada tekstide analüüsi ja tõlgendamise oskust
- Kujundada teadlik ja kriitiline lugeja

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
• Kirjandus ajastute ja voolude taustal • Realism, romantism, modernism (valikuliselt) • Eepika, lüürika ja dramaatika süvendatud käsitus • Tegelaskuju, konflikt ja kompositsioon • Stiil ja kujundlik keel • Eesti ja maailmakirjanduse võrdlus	1. seostab kirjandusteose ajastu ja vooluga; 2. oskab analüüsida teksti sisu, vormi ja keelekasutust; 3. oskab kasutada kirjandusteaduslikke mõisteid; 4. oskab kirjutada lihtsamat analüütilist ja võrdlevat teksti; 5. põhjendab oma tõlgendusi tekstinäidete abil.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

- Tekstianalüüs või lühike võrdlev kirjand
- Ajastut või voolu tutvustav esitlus

- Luuleanalüüs
- Rühmaprojekt

Hindamine:

- Kirjalikud analüüsid ja arutlused.
- Suulised ettekanded.
- Kirjandusteadmiste ja mõistete kasutamine.

KIRJANDUS 3. KURSUS: Kirjandus ja ühiskond

12. KLASS

Maht: 35 tundi õppeaastas

Õppematerjal: 20.–21. sajandi eesti kirjandus; arvamus- ja meediatekstd; filmid ja teatrilavastused.

A. Kivikas „Nimed marmortahvlil“

L. Tungal „Seltsimees laps“

A. Vallik „Kuidas elad, Ann“ (raamat, film)

J. Petrone „Minu Eesti“

E. Petrone „Kas süda on ümmargune“

B. Alver, D. Kareva, P.-E. Rummo, L. Tungal – luuletused, mis käsitlevad inimeseks olemist, vabadust, ühiskonda (selgitustega)

A. Kivirähk "Mees, kes teadis ussisõnu" (katkendeid, sobib sotsiaalse iroonia ja keelemängu näitena)

Arvamusartiklid või esseed (lihtsas keeles, nt ERR Novaator)

Eesmärgid:

- Mõista kirjanduse rolli ühiskondlike protsesside peegeldajana
- Arendada kriitilist mõtlemist ja iseseisvat arvamuse kujundamist
- Siduda kirjandust tänapäeva probleemidega
- Valmistada õpilasi ette edasisteks õpinguteks

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
• Kirjandus ja ühiskondlikud probleemid • Inimene, võim ja vabadus kirjanduses • Identiteet globaliseerivas maailmas • Meedia ja kirjandus • Kirjanduse seosed teiste kunstiliikidega	1. analüüsib kirjandustekste ühiskondlikus kontekstis; 2. oskab seostada kirjandust tänapäeva probleemidega; 3. oskab kirjutada arutlevaid ja probleemipõhiseid tekste; 4. osaleb argumenteeritud aruteludes; 5. kasutab mitmekesiseid allikaid ja hindab nende usaldusväärsust.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

- Lühike arutlev kirjand või essee
- Tervikteose või filmi ühiskondliku käsitluse analüüs
- Projekt või uurimistöö
- Suuline ettekanne

Hindamine:

- Arutlevad ja analüütilised kirjalikud tööd
- Projektid ja ettekanded
- Osalemine aruteludes

EESTI KEEL TEISE KEELENA INDIVIDUAALNE ÕPPEKAVA

EESTI KEEL: 1. "SAAME TUTTAVAKS" (A11. osa)

Maht: 35 tundi (5 korda nädalas)

Õppematerjal: Marju Ilves, Leelo Kingisepp "Tule ja õpi! Eesti keele tööraamat A1-tase", peatükid 1-7; Marju Ilves, Leelo Kingisepp "Tule ja õpi! Eesti keele sõnavihik A1-tase", teemad 0-7.7; sõnavara- ja grammatikaharjutused: [A1 sõnavihik Folder I Quizlet](#)

Eesmärgid: Kursuse eesmärk on esmakordne tutvumine eesti keelega ning liikumine A1-keeletaseme poole. Kursuse käigus harjub õpilane eestikeelse klassiruumiga.

Õpilane saab aru õpetaja kõnest ning väljendab enda vajadusi ja mõtteid võimalikult palju eesti keeles: tutvustab ennast, vastab põhiküsimustele enda ja õpitud teemade kohta, kasutab viisakusväljendeid, tunneb eesti keele hääldusreegleid, tähti, numbreid, ajasõnavara ja nimetab maid, keeli, rahvusi, sööke ja jooke.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
VIISAKUSVÄLJENDID tervitamine, vabandamine, tutvumine, käekäigu kohta küsimine	1) Kasutab peamisi viisakusväljendeid (tervitamine, vabandamine, küsimus "Kuidas läheb?"); 2) Tutvustab ennast ja küsib kaaslastelt nende nime.
QUIZLET keeleõppekeskkond	1) Tutvub Quizleti keeleõppekeskkonnaga ning selle erinevate mängude ja funktsioonidega; 2) Teeb õpetaja juhendamisel endale Quizleti keskkonda konto; 3) Õpib ja harjutab edaspidi kõiki õpitavaid sõnavara- ja grammatikateemasid Quizleti keskkonnas.
KLASSIRUUMI KEEL eestikeelne klassiruum, töökäskud, töövahendid	1) Harjub eestikeelse klassiruumiga ja teab, et õpetaja räägib eesti keele tunnis ainult eesti keeles; 2) Saab aru peamistest töökäskudest, mida õpetaja kasutab (nt kuula, kirjuta, vaata, õpi pähe, tõuse püsti, võta paari, pane telefon koolikotti, tee lahti tööraamat lehekülg...); 3) Kasutab ise tunnis aktiivselt põhilisi klassiruumi fraase (nt ma ei saa aru, kuidas on eesti keeles, mida see tähendab, vabandust, et tundi hilinesin, palun välja, valmis, see on raske/ kerge/ huvitav); 4) Nimetab 10 töövahendit klassis (nt tööraamat, vihik, pastakas, liim, käärid, paber).

MINA enda tutvustamine, küsimused	1) Räägib 5-10 lauset enda kohta (mis ta nimi on, kust ta on pärit, kui vana ta on, mis koolis ta käib, kus ta elab, mis on ta aadress ja telefoninumber, mis talle meeldib või ei meeldi); 2) Vastab põhiküsimustele enda kohta suuliselt ja kirjalikult.
TÄHT, SÕNA, NUMBER	1) Tunneb eesti keele häälduspõhimõtteid ja eesti tähestikku; 2) Kirjutab eesti tähtedega.; 3) Nimetab numbreid 0-1000; 4) Esitab täht- ja numberhaaval enda isikuandmeid ja muid vajalikke andmeid.
AEG kellaaeg, päev, kuu, aastaag	1) Küsib kella ja ütleb kellaaegu; 2) Nimetab nädalapäevi, kuunimetusi ja aastaagu; 3) Ütleb, millal tal on sünnipäev.
MAA, KEEL, RAHVUS Maad, keeled, rahvused.	1) Ütleb, kust ta pärit on; 2) Ütleb, mis keeli ta räägib; 3) Nimetab 10 riiki, keelt ja rahvust.
SÖÖK JA JOOK Värvid, toiduained, lemmiktoit	1) Nimetab värve.; 2) Nimetab vähemalt 20 toiduainet ja jooki; 3) Räägib ja kirjutab, mis talle maitseb ja mis ei maitse.

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

Kirjutamine ja rääkimine: Vastab küsimustele suuliselt ja kirjalikult. (Mis sinu nimi on? Mis sinu eesnimi on? Mis sinu perekonnanimi on? Mis sinu telefoninumber on? Kust sa pärit oled? Mis keeli sa räägid? Mis päev täna on? Mis kell on? Mis aastaag praegu on? Mis kuu praegu on? Kuidas läheb? Mis söök sulle maitseb? Mis söök sulle ei maitse? Mis on sinu külmkapis?)

Rääkimine: Räägib vähemalt viis lauset teemal "Mina" (Minu nimi on Maksim. Ma olen pärit Ukrainast. Ma käin Vabaduse Koolis. Ma käin seitsmendas klassis. Minu telefoninumber on 5555333344. Ma räägin ukraina, inglise ja natuke eesti keelt.)

Sõnavara (kontrollida saab läbi sõnade töö, suulise vastamise, kuulamis- või lugemisülesande abil): töövahendid koolis, numbrid, kellaajad, nädalapäevad, kuud, aastaajad, värvid, söögid ja joogid.

EESTI KEEL: 2. "ELU EESTIS" (A1 2. osa)

Maht: 35 tundi (5 korda nädalas)

Õppematerjal: Marju Ilves, Leelo Kingisepp "Tule ja õpi! Eesti keele tööraamat A1-tase", peatükid 8-16; Marju Ilves, Leelo Kingisepp "Tule ja õpi! Eesti keele sõnavihik A1-tase", teemad 10.1-16.1; sõnavara- ja grammatikaharjutused: [A1 sõnavihik Folder | Quizlet](#)

Eesmärgid: Jätkub A1-keeletaseme omandamine.

Õpilane omandab: oskused rääkida oma toitumisharjumustest, suhelda kohvikus klienditeenindajaga ning turul müüjaga; põhilised fraasid igapäevategevuste kirjeldamiseks ning räägib oma päevast ja nädalast; kirjeldab ilma ning nimetab avalikke kohti. Grammatilistest teemadest tegeletakse kindla kõneviisi olevikuga, isikuliste asesõnadega, käskude-keeldudega ning kohakäänetega.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
SÖÖK JA JOOK toitumisharjumused, dialoog kohvikus	1) Räägib ja kirjutab, mida ta sööb hommikul, õhtul, lõunal ja sünnipäeval; 2) Vastab suuliselt ja kirjalikult küsimustele toitumisharjumuste kohta; 3) Oskab tellida kohvikus toitu ja jooki.
MIDA SA TEED? päev ja nädal, oleviku kindel kõneviis, asesõnad, ajasõnad, küsimus "millal?", käskiv vorm (käsk ja keeld)	1) Teab ja kasutab päevategevusi kirjeldavaid tegusõnu; 2) Räägib ja kirjutab 10 lauset oma päevast; 3) Räägib ja kirjutab oma nädalast, kasutades selleks kokku 14 erinevat päevategevusi kirjeldavat fraasi; 4) Kasutab kindlat kõneviisi olevikus jaatuses ja eituses; 5) Saab tekstis ja kõnes aru asesõnade lühikesest ja pikast vormist (mina/ma, sina/sa, tema/ta, meie/me, teie/te, nemad/nad); 6) Moodustab sõnavorme, mis vastavad küsimusele "millal?" (näiteks esmaspäeval, teisipäeva hommikul, õhtul, nädalavahetusel); 7) Mõistab ja annab lihtsaid palveid, käsk- ja keelde.
ILM	1) Saab aru ja kasutab ilmastikunähtuste sõnavara; 2) Kirjeldab õhutemperatuuri; 3) Kirjeldab tänase päeva ilma.
KOHAD	1) Ütleb, kus ta elab; 2) Nimetab Eesti suuremaid linnu ja näitab, kus need kaardil asuvad;

asukoht: kus? ->-s/-l, Eesti linnad, kohad, sihtkoht: kuhu? ->-sse, lühike sisseütlev, -le; kutse	3) Kasutab asukoha ütlemisel õiget lõppu -s või -l (teemal riigid ja Eesti linnad); 4) Nimetab vähemalt 12 kohta (näiteks turg, kirik, veekeskus, töö, mets, park, loomaaed); 5) Ütleb asukoha kasutades õiget lõppu -s või -l; 6) Ütleb sihtkohta, kasutades õiget lõppu --le, -sse või lühike sisseütlev; 7) Kirjutab ja räägib, kus ta erinevatel päevadel on ja kuhu ta homme läheb; 8) Kutsub kaaslast kohtumisele ja lepib kokku kohtumisaja.
TURUL hinnad, kogused, söök ja jook	1) Oskab küsida kaupade hinda ja soovitud koguseid; 2) Esitab turumüüja ja kliendivahelise dialoogi.

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemuse hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõeldakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

Kirjutamine:

Kirjutab teksti "Minu päev" ja/või "Minu nädal"

Rääkimine:

Räägib 10 lauset teemal "Minu päev".

Räägib teemal "Minu nädal" (näiteks iga päeva kohta kaks erinevat tegevust).

Sõnavara (kontrollida saab läbi sõnade töö, suulise vastamise, kuulamis- või lugemisülesande abil): dialoogid ettekandja ja kliendi ning turumüüja ja kliendi vahel; päevategevusi kirjeldavad fraasid (nt kuulan muusikat, ma teen süüa, ma teen sporti jne); ilm; kohad

Grammatika: oleviku kindel kõneviis, MILLAL? -> esmaspäevaL, esmaspäeva hommikuL; KUS? -> -S, -L; Kuhu? -SSE; -, -LE); käskiv vorm

EESTI KEEL: 3. "MINA JA PERE" (A1 3. osa)

Maht: 35 tundi (5 korda nädalas)

Õppematerjal: Marju Ilves, Leelo Kingisepp "Tule ja õpi! Eesti keele tööraamat A1-tase", peatükid 17-23; Marju Ilves, Leelo Kingisepp "Tule ja õpi! Eesti keele sõnavihik A1-tase" teemad 17.1-23.2; sõnavara- ja grammatikaharjutused: [A1 sõnavihik Folder I Quizlet](#)

Eesmärgid: Kursuse lõpus jõuab õpilane A1-keeletasemele.

Õpilane õpib kirjeldama inimest tema välimuse ja iseloomu järgi; mõistma ja andma lihtsaid teejuhiseid ning kirjeldama erinevate kohtade paiknemist üksteise suhtes; rääkima elukutsetest, oma perest, mida talle meeldib/ei meeldi teha ning mida ta oskab/ei oska teha; kirjeldama tervisehädasid ja enesetunnet.

Grammatikast käsitletakse järgmisi teemasid: tagasõnad, nimisõna III vormi ainsuses, tegusõna da-vorm, sa oled/sul on.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
RIIDED riided, jalatsid, mustrid, kehaosad	1) Nimetab vähemalt 15 riideeset või jalanõud; 2) Mõistab fraase "mul on peas / jalas / käes / seljas / kaelas"; 3) Räägib ja kirjutab, mida tema ja ta klassikaaslased kannavad; 4) Jutustab pildi järgi, mis on inimesel seljas ja tunneb kirjelduse järgi ära, kellest räägitakse.
TEE JUHATAMINE teejuhised, tagasõnad, kohad	1) Küsib teed ja mõistab talle antud lihtsaid teejuhiseid; 2) Annab lihtsaid fraase kasutades teejuhiseid; 3) Kirjeldab, kus mingi koht teise suhtes paikneb (kasutab tagasõnu); 4) Joonistab enda linna ja kirjutab pildi põhjal teksti.
TÖÖ elukutsed, kohad	1) Nimetab vähemalt 10 ametit; 2) Ütleb, kus erinevate ametite esindajad töötavad.
MINU PERE pereliikmed, sugupuu, kolm vormi, oleviku kindel kõneviis	1) Nimetab kõiki põhilisi pereliikmeid (ema, ise, õde, vend, vanaema, vanaisa, tädi, onu); 2) Räägib ja kirjutab oma perest 10 lauset; 3) Saab aru 3 vormi kasutamisest pere-teema kontekstis ning teeb seda õigesti skeemi järgi; 4) Küsib klassikaaslastelt peast vähemalt 5 küsimust pere kohta ja vastab teiste küsimustele.
MULLE MEELDIB	1) Nimetab vähemalt 12 tegevust, mida talle meeldib või ei meeldi teha;

tegevused, da-vorm	2) Räägib, mida ta oskab ja mida ei oska teha.
TERVIS kehaosad, tervisehädad, sa oled / sul on	1) Nimetab kõiki olulisemaid kehaosi; 2) Nimetab vähemalt 10 väljendit, millega saab kirjeldada tervislikku seisundit või enesetunnet; 3) Kirjeldab, kuidas ta ennast tunneb; 4) Kasutab tervisest ja enesetundest rääkides õigesti "sa oled" ja "sul on".
OMADUSSÕNAD inimese kirjeldamine, omadussõna võrdlusastmed	1) Nimetab vähemalt 10 omadussõna, millega kirjeldada inimesi, asju ja nähtusi; 2) Moodustab skeemi järgi omadussõna võrdlusastmeid; 3) Räägib ja kirjutab, missugune on Eesti ja tema kodumaa.

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

Kirjutamine:

Pildi järgi inimese välimuse kirjeldamine.

Kirjutab teksti "Minu pere".

Rääkimine:

Räägib vähemalt kümme lauset teemal "Minu pere".

Räägib, mida talle meeldib / ei meeldi teha (kasutab vähemalt 12 õpitud fraasi).

Sõnavara (kontrollida saab läbi sõnade töö, suulise vastamise, kuulamis- või lugemisülesande abil): riided, teejuhisid, ametid, pereliikmed, fraasid teemal "mulle meeldib", tervise sõnavara, omadussõnad.

Grammatika: tagasõnad, kolm vormi pere kontekstis, ma olen/mul on

Kursus lõpeb kokkuvõtva testiga, mis hõlmab kõiki esimesel kuni kolmandal kursusel õpitud teemasid ning vastab A1-keeletasemele.

Test hõlmab kõiki nelja osaoskust.

EESTI KEEL: 4. "KODU" (A2 1. osa)

Maht: 35 tundi (5 korda nädalas)

Õppematerjal:

Marju Ilves ja Leelo Kingisepp "Tule ja õpi veel! Eesti keele tööraamat A2-tase", peatükid 1-4; Marju Ilves ja Leelo Kingisepp "Tule ja õpi veel! Eesti keele sõnavihik A2-tase", teemad 0-4.5; sõnavara- ja grammatikaharjutused: [A2 sõnavihik Folder I Quizlet](#); Lea Kreinin "Margus, Kass ja õunamoos. Lihtne lugemine A2-tasemele + helifailid"

Eesmärgid: Kursuse alguses korraldatakse A1-tasemel õpitut. Tuletatakse meelde sõnavara, mis aitab õpilasel eestikeelses klassiruumis aktiivselt osaleda.

Kursuse käigus on suur rõhk teemal "Kodu". Õpilane õpib rääkima oma praegusest ja unistuste kodust, loeb üürikuulutusi ning teeb neid ise; õpib mööbli, kodumasinade ja teiste kodus paiknevate esemete nimetusi ning kirjeldab nende paiknemist ruumis kasutades tagasõnu.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
MINA tutvumine, sul on/ sa oled, kas sulle meeldib, kas sa oskad, A1 kordamine	1) Kordab ja aktiveerib läbi kordavate lauamängude A1-tasemel õpitud keeleteadmisi (sh mina olen, mul on, mulle meeldib, ma oskan); 2) Tutvustab ennast (eesnimi, perekonnanimi, päritolu, keeleoskused), räägib endast ja teistest; 3) Kirjutab enda kohta teksti.
KLASSIRUUMI KEEL õpetaja ja õpilase keel, töökäsklused, eestikeelne klassiruum, sõnaraamatu kasutamine, e-post, postiaadress	1) Saab aru põhilistest töökäsklustest (nt räägi, kirjuta, loe, joonista, proovi) ja õpetaja eestikeelsest kõnest; 2) Kasutab ise aktiivselt eesti keelt, et küsida selgitusi ja teada anda, kui ta ei saa aru (nt mida tähendab, kuidas palun, korrake palun, ma ei saa aru, selge); 3) Ütleb oma e-posti ja posti aadressi; 4) Tutvub Sõnaveebi veebisõnastikuga ja kasutab seda sõnade tõlkimiseks.
KODU korrused, järgarvud, all/peal, toad, kohad kodus, kohad linnas ja maal, küsimus KUS?, üürikuulutused, argipäeva	1) Vastab suuliselt ja kirjalikult küsimustele oma kodu kohta; 2) Tunneb ja kasutab vorme "esimene/ teine/ ... korrus" ja "esimesel, teisel ... korrusel" (küsimused: mitmes korrus? mitmendal korrusel?); 3) Kasutab tagasõnu "all" ja "peal" kirjeldamiseks, kus keegi elab; 4) Nimetab vähemalt 5 tuba või ruumi kodus ja 10 muud kohta või osa majast (nt trepp, garaaž, uks, aken, rõdu); 5) Kasutab tubade nimetusi sees- või alalütlevas käändes (küsimus: kus?);

fraasid, mööbel, kodumasinad, tagasõnad	6) Kirjeldab pildi järgi maja; 7) Kirjeldab vähemalt 10 lausega enda kodu ja/või oma unistuste kodu; 8) Nimetab vähemalt 12 kohta maal ja linnas (nt lennujaam, kiosk, mets); 9) Loeb üürikuulutusi tööraamatus ja kv.ee portaalis ning analüüsib neid; 10) Kirjutab ise üürikuulutuse ning esitleb enda korterit maaklerina klassikaaslastele; 11) Jutustab vähemalt 5 lauset selle kohta, mis toas ta mingeid tegevusi teeb (nt: Ma teen süüa ja joon kohvi köögis. Ma puhkan ja koristan magamistoas.) 12) Nimetab vähemalt 15 mööblieset, kodumasinat või muud eset ruumis; 13) Väljendab mööbliesemete ja kodumasinade paiknemist ruumis kasutades tagasõnu.
---	--

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemuse hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

Kirjutamine:

Tekst "Minu kodu" / "Minu unistuste kodu"

Kirjeldab maja/tuba pildi järgi (kasutades tagasõnu).

Rääkimine:

Räägib 15 lauset teemal "Minu kodu" või "Minu unistuste kodu"

Sõnavara (kontrollida saab läbi sõnade töö, suulise vastamise, kuulamis- või lugemisülesande abil): toad ja koduosad, üürikuulutuse sõnavara, mööbel, kodumasinad, esemed kodus

Grammatika: järgarvude käänamine, küsimus "KUS?" (koridoriS, rõduL), tagasõnad

EESTI KEEL: 5. "KIRJELDAN JA RÄÄGIN" (A2 2. osa)

Maht: 35 tundi (5 korda nädalas)

Õppematerjal:

Marju Ilves ja Leelo Kingisepp "Tule ja õpi veel! Eesti keele tööraamat A2-tase", peatükid 5-9; Marju Ilves ja Leelo Kingisepp "Tule ja õpi veel! Eesti keele sõnavihik A2-tase", teemad 5.1-9.2; sõnavara- ja grammatikaharjutused: [A2 sõnavihik Folder I Quizlet](#); Lea Kreinin "Margus, Kass ja õunamoos. Lihtne lugemine A2-tasemele + helifailid"

Eesmärgid: Kursuse raames õpitakse kirjeldama ja võrdlema inimesi nii iseloomu kui ka välimuse järgi. Räägitakse oma perest ning tähtpäevadest, traditsioonidest ning nende tähistamisest. Tegeletakse poe teemaga - õpitakse poodide nimetusi, õpitakse aru saama ja andma infot poodide lahtiolekuaegade kohta ning täidetakse lihtsat ankeeti kliendikaardi tegemiseks.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
ISELOOM omadussõnad, horoskoop, iseloomu kirjeldamine, inimeste iseloomude võrdlemine	1) Nimetab vähemalt 12 omadussõna, millega iseloomu kirjeldada; 2) Räägib omadussõnu kasutades, missugune on/ei ole tema ise ning tema kaaslased; 3) Võrdleb isikuid.
PERE pereliikmed, perest rääkimine, "olema" verb, isikulised asesõnad, kolm vormi	1) Nimetab kõiki põhilisi pereliikmeid; 2) Räägib oma perekonnast vähemalt 15 lauset (kes on peres, kui vana, kus töötab, iseloom, kus elab); 3) Pöörab verbi "olema" olevikus; 4) Teab ja kasutab isikulisi asesõnu; 5) Kasutab I, II ja III vormi perekonnaliikmetest rääkides (Mul on üks vend. Vend on 15 aastat vana. Venna nimi on Vadim. Kas sul ei ole venda?).
TÄHTPÄEVAD JA TRADITSIOONID tähtpäevad, õnnitlused, oleviku pöörded, tegusõnad, alaleütlev, järgarvud	1) Nimetab vähemalt 6 tähtpäeva; 2) Teab põhilisi õnnitlusi; 3) Kirjeldab tegevusi tähtpäeval; 4) Kasutab tegusõnade pöördelõppe olevikus; 5) Tunneb ja kasutab tähtpäevadega seotud tegusõnu: helistan, lähen külla, kingin, kirjutan, saadan, soovin; 6) Ütleb, millal tal on sünnipäev ja küsib kaaslastelt nende sünnipäeva kohta.
VÄLIMUS	1) Teab ja kasutab nimi- ja omadussõnu, millega inimese välimust kirjeldada;

pildi kirjeldamine	2) Kirjeldab pildi järgi inimese välimust; 3) Võrdleb inimesi nende välimuse järgi.
POOD poodide nimetused, dialoog poes, ankeet, poodide lahtiolekuajad	1) Nimetab vähemalt 8 poodi; 2) Saab aru poodide lahtiolekuajadest ja oskab sama infot ka ise edastada; 3) Täidab lihtsat ankeeti; 4) Saab aru kliendikaardi taotlemisel küsitavatest küsimustest ja vastab neile.

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

Kirjutamine:

Inimese kirjeldamine pildi järgi.

Lihtne ankeet kliendikaardi tegemiseks.

Rääkimine:

Vähemalt 15 lauset teemal "Minu pere" (kes kuuluvad perre, kui vanad nad on, kus elavad, mis tööd teevad, missuguse iseloomuga nad on)

Dialoog "Müüja ja klient poes"

Sõnavara (kontrollida saab läbi sõnade töö, suulise vastamise, kuulamis- või lugemisülesande abil): iseloom, pereliikmed, tähtpäevad, õnnitlused, välimus, poed, ankeet

Grammatika: võrdlusastmed, 3 käändevormi pere kontekstis, verb "olema", oleviku kindla kõneviisi pööramine, isikulised asesõnad, alaleütlev, lahtiolekuajad

EESTI KEEL: 6. "KORDAMINE"

Maht: 35 tundi (5 korda nädalas)

Õppematerjal: Marju Ilves, Leelo Kingisepp "Tule ja õpi! Eesti keele tööraamat A1-tase", peatükid 1-7; Marju Ilves, Leelo Kingisepp "Tule ja õpi! Eesti keele sõnavihik A1-tase", teemad 0-7.7; sõnavara- ja grammatikaharjutused: [A1 sõnavihik Folder I Quizlet](#); Marju Ilves ja Leelo Kingisepp "Tule ja õpi veel! Eesti keele tööraamat A2-tase", peatükid 1-4; Marju Ilves ja Leelo Kingisepp "Tule ja õpi veel! Eesti keele sõnavihik A2-tase", teemad 0-4.5; sõnavara- ja grammatikaharjutused: [A2 sõnavihik Folder I Quizlet](#); Lea Kreinin "Margus, Kass ja õunamoos. Lihtne lugemine A2-tasemele + helifailid"

Eesmärgid: Korrata ja kinnistada varem õpitud A1/A2-taseme teadmisi, et õpilane suudaks igapäevastes olukordades lihtsate fraaside ja lausete abil suhelda. Kursus valmistab õpilasi ette A2-tasemel keeleõppe jätkamiseks.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
VIISAKUSVÄLJENDID JA ENESETUTVUSTUS tervitamine, vabandamine, hüvastijätt; enda ja teiste tutvustamine (nimi, vanus, päritolu, keel, elukoht); telefoni- ja aadressiandmete esitamine	tervitab, vabandab ja ütleb hüvasti vastavalt erinevates olukordades; tutvustab ennast (nimi, vanus, päritolu, keel, elukoht) ja teisi inimesi; esitab ja küsib telefoninumbreid ja aadressiandmeid arusaadavalt
MINU PÄEV klassiruumi keel ja põhikäsklused; päevakava ja nädalaplaan; ajad (kellaaeg, nädalapäevad, kuud, aastaajad, sünnipäevad)	mõistab ja kasutab klassiruumi keelt ning põhikäsklusi; räägib oma päevakavast ja nädalaplaanist; nimetab kellaaja, nädalapäevade, kuude, aastaegade ja sünnipäevade nimetusi ning kasutab neid lausetes
SÖÖK JA JOOK Toiduained, toidud; kohvikus, turul, poes; toitumisharjumused	nimetab toiduained ja toite ning oskab neid kirjeldada; oskab ennast väljendada kohvikus, turul ja poes toidu ostmisel; räägib oma toitumisharjumustest ja oskab väljendada toidueelistusi

KESKKOND JA LIIKUMINE kohad, asukoha kirjeldamine ja teekonna juhatamine; ilma kirjeldamine; liikumisvahendid ja linnas liikumine	kirjeldab kohti ja asukohti ning annab teekonna juhiseid; räägib ilmast ja oskab kasutada ilmaprognoosi sõnavara; tunneb erinevaid liikumisvahendeid ja oskab selgitada linnas liikumise võimalusi
GRAMMATIKA KORDAMINE oleviku kindel kõneviis, asesõnad, käskiv vorm (käsk ja keeld), kohakäänded (kus? kuhu? kust?); arvsõnad (0–1000); eitus ja küsimuse moodustamine	kasutab oleviku kindlat kõneviisi, asesõnu ja käskivat vormi (käsk ja keeld); kasutab lausetes kohakäänete (kus? kuhu? kust?) vorme; nimetab arvsõnu vahemikus 0–1000; moodustab eitusi ja küsimusi

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Rääkimine:

Enesetutvustus (nimi, päritolu, vanus, hovid); Dialoog kohvikus või poes (rollimäng); Kirjeldus oma päevast või nädalast

Kirjutamine:

Lühikese kirja või teksti kirjutamine (nt sünnipäevakutse, päevakava, minu päev); Ostunimekirja koostamine

Kuulamine ja lugemine:

Kuulamisülesanded igapäevaelu teemal (nt ilmateade, poeskäik); Lihtsate tekstide mõistmine (nt menüü, kalender, päevakava)

EESTI KEEL: 7. "TULE KÜLLA" (A2 3. osa)

Maht: 35 tundi (5 korda nädalas)

Õppematerjal:

Marju Ilves ja Leelo Kingisepp "Tule ja õpi veel! Eesti keele tööraamat A2-tase", peatükid 10-16; Marju Ilves ja Leelo Kingisepp "Tule ja õpi veel! Eesti keele sõnavihik A2-tase", teemad 10.1-16.1; sõnavara- ja grammatikaharjutused: [A2 sõnavihik Folder I Quizlet](#); Lea Kreinin "Margus, Kass ja õunamoos. Lihtne lugemine A2-tasemele + helifailid"

Eesmärgid: Kursuse käigus kordab õpilane ilma sõnavara ning mõistab lihtsamat ilmateadet. Õpilane kirjeldab oma päeva ja nädalat ning tunneb väga hästi argipäeva kirjeldamiseks vajalikku sõnavara. Ta õpib, kuidas kutsuda inimesi külla ning ise küllakutsele reageerida (nii suuliselt kui kirjalikult). Kursusel räägitakse, mis koduseid töid õpilane kodus teeb ning mis hobid tal on. Korratatakse üle riietega seotud sõnavara ning harjutatakse dialoogi müüja ja kliendi vahel.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
ILM	1) Saab aru ja kasutab ilmastikunähtuste sõnavara; 2) Kirjeldab õhutemperatuuri; 3) Kirjeldab tänase päeva ilma; 4) Saab aru lihtsast ilmatest; 5) Tunneb ilmakaari.
MINU PÄEV JA MINU NÄDAL päeva ja nädala kirjeldamine, tegusõnad, kohanimetused, käin ja lähen, -ti	1) Kirjeldab kronoloogiliselt oma päeva, sh mis kell ta midagi teeb; 2) Kirjeldab oma nädalat; 3) Nimetab vähemalt 16 fraasi, millega kirjeldada oma päeva või nädalat (nt ma ärkan, sõidan bussiga tööle, teen süüa, jalutan koeraga); 4) Tunneb kohanimetusi ja kasutab oma päeva ja nädalat kirjeldades; 5) Kasutab õiget käänat pärast tegusõnu "lähen" ja "käin"; 6) Teab liite -ti tähendust ajast (reedeti).
TULE MULLE KÜLLA! kutse, tingiv kõneviis, alaleütlev	1) Oskab kutsuda külla, selgitada küllakutse põhjust, võtta ise kutse vastu või see tagasi lükata; 2) Oskab kingitust üle anda; 3) Moodustab tingiva kõneviisi oleviku vorme; 4) Moodustab isikuliste asesõnade alaleütlevat vormi.
KODUSED TÖÖD tööd kodus, ma- ja da-vorm, olevik	1) Räägib, missuguseid koduseid töid ta tavaliselt teeb; missuguseid koduseid töid talle meeldib või ei meeldi teha; oskab või ei oska teha; ta peab või hakkab sellel nädalal tegema; 2) Tunneb ma- ja da-vormi.

RIIDED riietusesemed, jalanõud, kirjeldamine, ainsuse ja mitmuse käänded, dialoog poes	1) Nimetab vähemalt 20 riietuseset ja jalanõud; 2) Ütleb, missugused riided sobivad omavahel; 3) Kirjeldab inimese riietust. 4) Teeb riietuse kohta komplimenti; 5) Uurib riidepoe kodulehte; 6) Kasutab riietuse kirjeldamisel järgmisi vorme: Mul on ... (I vorm) . Ma lähen kooli ... (II vorm + GA) Ma kannan ... (III vorm); 7) Tunneb mitmuse vorme, v.a mitmuse osastav; 8) Oskab kliendina riiete ja jalanõude ostmisel infot küsida.
HOBID hobid, meeldivuse ja mittemeeldivuse väljendamine, - mine, mas-vorm	1) Räägib oma hobidest ning küsib klassikaaslastelt nende hobide kohta; 2) Ütleb, mis talle meeldib ja mis ei meeldi (mulle meeldib jooksmine aga mulle ei meeldi ujumine); 3) Nimetab vähemalt 10 hobi või harrastust; 4) Teab liite -mine tähendust; 5) Kasutab mõnda mas-vormi.

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemuse hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

Kirjutamine:

Tekst "Minu nädal"/"Minu päev"

Kutse kirjutamine ja kutsele vastamine

Rääkimine:

Dialoog "Tule mulle külla"

Dialoog "Riidepoemüüja ja klient"

Sõnavara (kontrollida saab läbi sõnade töö, suulise vastamise, kuulamis- või lugemisülesande abil): ilm, argipäevafraasid, kodused tööd, riided, hobid

Grammatika: lähen/käin; ma- ja da-vorm, käändevormid riiete kontekstis

EESTI KEEL: 8. “NÜÜD JA TULEVIKUS” (A2 4. osa)

Maht: 35 tundi (5 korda nädalas)

Õppematerjal:

Marju Ilves ja Leelo Kingisepp “Tule ja õpi veel! Eesti keele tööraamat A2-tase”, peatükid 17-24; Marju Ilves ja Leelo Kingisepp “Tule ja õpi veel! Eesti keele sõnavihik A2-tase”, teemad 17.1-23.2; sõnavara- ja grammatikaharjutused: [A2 sõnavihik Folder I Quizlet](#); Lea Kreinin “Margus, Kass ja õunamoos. Lihtne lugemine A2-tasemele + helifailid”

Eesmärgid: Sellel kursusel on suur rõhk põhitegusõnadel ning nende lihtminevikuvormidel, mida õpilane õpib moodustama ja kasutama minevikusündmustest rääkides. Minevikuvorme kasutades räägib õpilane näiteks eilsest päevast, aga ka oma elusündmustest kogu senise elu kontekstis. Kursusel õpitakse transpordivahendeid, lähte- ja sihtkoha väljendamist ning bussipileti ostmist. Õpitakse loomi ja putukaid ning korraldatakse loomadest rääkides omadussõnu. Õpitakse lugema ürituste reklaame ja kuulutusi, mõistma piletiinformatsiooni ja ostma ise piletit. Tegeletakse teemaga “töö”: korraldatakse ametite nimetusi, räägitakse erinevatest elukutsetest, tutvustakse tööotsinguportaaliga ning vormistatakse eestikeelne CV.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
LIHTMINEVIK	1) Teab minevikku väljendavaid sõnu: eile, üleile, eelmise esmaspäeva hommikul jne; 2) Räägib lihtmineviku vorme kasutades, mida ta eile tegi; 3) Moodustab lihtmineviku vorme põhilistest tegusõnadest (jaatuses ja eitususes).
TRANSPORT transpordivahendid, sõidan / lähen kooli +-GA, bussipilet, kust? kuhu?,	1) Nimetab transpordivahendeid; 2) Räägib, millega ta sõidab koju ja kooli; 3) Oskab osta bussipiletit Internetis ja bussijaamas; 4) Vastab õigesti küsimusele MILLEGA? II vorm +-GA; 5) Vastab küsimusele lähte- ja sihtkoha kohta (Kust? Kuhu?).
LOOMAD loomad, putukad, omadussõnad, kirjeldamine, võrdlemine	1) Nimetab vähemalt 15 Eestis elavat metslooma, kodulooma, putukat; 2) Iseloomustab asju ja olendeid; 3) Võrdleb asju ja olendeid, kasutades omadussõnade keskvärret.
ÜRITUSED pileti ostmine, kuulutuste ja pileтите mõistmine, ürituste liigid, kas sa oled kunagi ... käinud?	1) Oskab osta kino- ja kontserdipiletit; 2) Teeb dialoogi “Klient ja müüja” piletiostmise kontekstis; 3) Kasutab konstruktsiooni Kas sa oled kunagi + ... nud? ; 4) Loeb ürituste kuulutusi ning oskab nende kohta küsimustele vastata; 5) Oskab lugeda ürituste pileteid ning sealt vajalikku informatsiooni leida; 6) Nimetab vähemalt 5 ürituseliiki;

	7) Teab, kust otsida Internetist infot Eestis toimuvate ürituste kohta.
TÖÖ ametinimetused, töötab + kellena?, kus?, CV	1) Nimetab vähemalt 12 ametinimetust; 2) Kasutab vormi "töötab + kellena?"; 3) Ütleb, kus erinevate ametite esindajad töötavad (küsimus kus?); 3) Ütleb, kellena ja kus ta tahab tulevikus töötada; 4) Saab aru lihtsast CV-st; 5) Koostab ise enda CV arvutis; 6) Uurib lehekülge www.cvkeskus.ee ja otsib töökohti, mis talle huvi võiksid pakkuda.

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

Kirjutamine:

Kirjuta 15 lauset teemal "Mida sa eile tegid/ei teinud?"

Enda CV vormistamine arvutis

Rääkimine:

Dialoog "Piletimüüja ja klient" (bussipilet ja/või ürituse pilet)

Minu elulugu

Sõnavara (kontrollida saab läbi sõnade töö, suulise vastamise, kuulamis- või lugemisülesande abil): transpordivahendid, loomad ja putukad, omadussõnad, üritused

Grammatika: lihtminevik, kust? kuhu?, sõidan autoGA, omadussõnade keskvõrre, töötab õpetajaNA.

EESTI KEEL: 9. “ÕPI VEEL” (A2 5. osa)

Maht: 35 tundi (5 korda nädalas)

Õppematerjal:

Marju Ilves ja Leelo Kingisepp “Tule ja õpi veel! Eesti keele tööraamat A2-tase”, peatükid 25-Kordamine; Marju Ilves ja Leelo Kingisepp “Tule ja õpi veel! Eesti keele sõnavihik A2-tase”, teemad 25.1-30.1; sõnavara- ja grammatikaharjutused: [A2 sõnavihik Folder I Quizlet](#); Lea Kreinin “Margus, Kass ja õunamoos. Lihtne lugemine A2-tasemele + helifailid”

Eesmärgid: Kursuse lõpus peaks õpilane olema omandanud põhilised A2-keeletaseme oskused.

Kursuse alguses tegeletakse toidu teemadega - õpilased kordavad toiduainete ja jookide nimetusi ning koguste väljendamist. Õpitakse toiduga seotud sõnavara, nt nõusid ja retsepti mõistmist. Seejärel tegeletakse põhjalikult tervise ja enesetunde teemadega - kuidas enda enesetunnet ja tervisemuresid väljendada ning kuidas pidada arsti juures lihtsamat dialoogi. Seejärel räägitakse hüpoteetilisest olukordadest ning tegevustest erinevatel aastaegadel ja üritustel. Kursuse lõpus korratatakse tähtsamaid A2-keeletaseme teemasid.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
SÖÖK JA JOOK toiduainete ja jookide nimetused; kogused, nõud, toiduvalmistamise tegusõnad, retseptid, käskiv kõneviis	1) Tunneb põhiliste toiduainete ja jookide nimetusi; 2) Väljendab koguseid nii mõõtühendites kui ka pakendites; 3) Moodustab konstruktsiooni purk mett, kilo võid jne; 4) Tunneb peamisi tegusõnu, mida on vaja toidutegemise kirjeldamisel; 5) Nimetab tavalisemaid laua-ja toidunõusid; 6) Kasutab käskiva kõneviisi ainsuse 2. pöörde vormi; 7) Saab aru lihtsast retseptist.
TERVIS emotsioonid, enesetunne, tervislik seisund, dialoog patsiendi ja arsti vahel, kehaosad, käskiv kõneviis	1) Nimetab peamisi emotsioone, enesetunnet ja tervislikku seisundit; 2) Ütleb, kuidas ta ennast erinevates olukordades tunneb; 3) Nimetab kehaosi; 4) Oskab arstile seletada oma tervisehädasid; 5) Kasutab käskiva kõneviisi mitmuse 2. pöörde vorme.
KUI MA OLEKS tingiv kõneviis, unistused	1) Moodustab tingivat kõneviisi tavalisematest tegusõnadest; 2) Räägib oma unistustest, kasutades tingivat kõneviisi.
TEGEVUSED umbisikuline tegumood, aastaajad	1) Õpilane saab aru umbisikulisest tegumoest; 2) Õpilane räägib, mida tehakse ja ei tehta talvel, suvel, kevadel, sügisel, kodus, õues, nädalavahetusel, pulmas jne.

A2 KORDAMINE	1) Õpilane kordab A2-taseme teemasid; 2) Õpilane teeb dialooge erinevates situatsioonides: sõber kutsub külla, müüja ja klient piletikassas, müüja ja klient riidepoes, arst ja patsient; 3) Õpilane vastab küsimustele retsepti, üürikuulutuse ja ilma kohta; 4) Õpilane kirjeldab tuba.
---------------------	--

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

Rääkimine:

Dialoog "Arst ja patsient"

Sõnavara (kontrollida saab läbi sõnade töö, suulise vastamise, kuulamis- või lugemisülesande abil): toit, toidutegemise sõnavara, retseptid, enesetunne ja tervis, tegevused

Grammatika: kogused toidu kontekstis, käsk ja keeld, sinu/sul/sa, tingiv kõneviis, umbisikuline tegumood

Kursus lõpeb kokkuvõtva testiga, mis hõlmab kõiki esimesel kuni kolmandal kursusel õpitud teemasid ning vastab A2-keeletasemele. Test hõlmab kõiki nelja osaoskust.

EESTI KEEL: 10. "HEAD ISU!"

Maht: 35 tundi (5 korda nädalas)

Õppematerjal:

Mare Kitsnik ja Leelo Kingisepp "Naljaga ... Eesti keele õpik B1-tasemel. Esimene osa", lehekülg 8-35; töölehed 1.1-1.5

Eesmärgid: Kursuse eesmärk on tegeleda süvitsi toitumise teemaga. Kursuse lõpus oskab õpilane suhelda kohvikus või restoranis ettekandjaga, rääkida erinevate riikide toitudest, toitmise seotud müütidest, oma toitumisharjumustest ning anda soovitusi. Õpilane tunneb väga hästi toiduainete, jookide ja roogade nimetusi. Grammatilistest teemadest õpitakse ainsuse I, II ja III ja mitmuse I vormi toiduainete kontekstis ning käskivat kõneviisi ainsuses ja mitmuses.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
TOIDUD söögid ja joogid, toitumiseelistused, kohviku menüü, maailma toidud, 3 vormi	1) Nimetab põhiliste toiduainete ja jookide nimetusi; 2) Saab aru toitude nimetustest kohviku ja restorani menüüs; 3) Ütleb ja põhjendab, missugused on tema lemmiktoidud ja missugused toidud talle ei maitse; 3) Kasutab ainsuse I, II ja III vormi ja mitmuse I vormi toidu kontekstis (nt See on maitsev jäätis. Ma süüa maitavat jäätist. Need on maitavad jäätised. Seal on lihapirukas. Taldrikul on viis pirukat.); 4) Tutvustab tekstide põhjal klassikaaslastele erinevaid maailma toite; 5) Kirjutab teksti (10 lauset) teemal "Huvitav süök ja jook".
DIALOOG KOHVIKUS ettekandja ja klient, rollikaardid, käskiv vorm ainsuses ja mitmuses	1) Tunneb tasemekohast sõnavara, mida on vaja kohvikus toidu tellimiseks ning ettekandjaga vestlemiseks; 2) Mõistab keerulisemat dialoogi ettekandja ja kliendi vahel; 3) Teeb ise rollikaartide põhjal kaaslastega dialoogi "Ettekandja ja klient"; 4) Moodustab käskivat vormi ainsuses ja mitmuses; 5) Kasutab käskivat kõneviisi ainsuse ja mitmuses teemakohaste verbidega.
TOITUMISHARJUMUSED harjumused, soovitusel, müüdid	1) Räägib kaaslastega oma toitumisharjumustest (küsim küsimusi ja vastab küsimustele); 2) Annab käskivat vormi kasutades kaaslastele soovitusi toitumisega seotud teemadel; 3) Kuulab ja loeb müüte toitumise kohta ja avaldab nende kohta arvamust; 4) Kirjutab teksti (50 sõna) teemal "Mulle meeldib restoranis/kodus süüa"

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemused hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõeldakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

Rääkimine:

Dialoog "Ettekandja ja klient"

Kirjutamine:

Tekst "Mulle meeldib restoranis süüa" või "Mulle meeldib kodus süüa"

Sõnavara (kontrollida saab läbi sõnade töö, suulise vastamise, kuulamis- või lugemisülesande abil): peatükis käsitletud sõnavara

Grammatika: III vormi toidu kontekstis, käskiv kõneviis

EESTI KEEL: 11. “KORDAMINE”

Maht: 35 tundi (5 korda nädalas)

Õppematerjal: Marju Ilves ja Leelo Kingisepp “Tule ja õpi veel! Eesti keele tööraamat A2-tase”; Marju Ilves ja Leelo Kingisepp “Tule ja õpi veel! Eesti keele sõnavihik A2-tase”, teemad; sõnavara- ja grammatikaharjutused: [A2 sõnavihik Folder I Quizlet](#); Lea Kreinin “Margus, Kass ja õunamoos. Lihtne lugemine A2-tasemele + helifailid”; Mare Kitsnik ja Leelo Kingisepp “Naljaga ... Eesti keele õpik B1-tasemel. Esimene osa”

Eesmärgid: Korrata ja kinnistada varem õpitud sõnavara ja grammatikat, et õpilane suudaks igapäevastes olukordades suhelda ja arutleda, lugeda ja mõista tekste. Kursus kinnistab A2-tasemel keeleoskuse ja valmistab õpilasi ette B1-tasemel keeleõppe jätkamiseks.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
ILM ilma kirjeldamine ja ilmastikunähtused	kirjeldab ilma (soe, külm, vihmane, päikeseline, tuuline jne); mõistab ja oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (torm, udu, vihm jne); kasutab ilmastiku kohta käivaid sõnu ja fraase igapäevases vestluses
MINU PÄEV JA HOBID Tegevused kodus, koolis, vabal ajal; minu tervis; loomad, minu päev, nädal.	kirjeldab oma igapäevaseid tegevusi ja ülesandeid, sealhulgas kodutöid ja hobisid; räägib oma päevast ja nädalast, kasutades õigeid ajavorme (minevik, olevik); arutleb oma tervise, eluviisi, harjumuste ja igapäevase aktiivsuse üle; kirjeldab, mida ta vabal ajal teeb (nt sport, lugemine, loomade eest hoolitsemine jne)
POES Riided, poes käimine ja sisseostude tegemine	kirjeldab ja räägib poes käimisest ja ostude tegemisest; nimetab toidukaupu, riideesemeid jm ja esitab küsimusi (nt suurused, hinnad jne)
TÖÖD JA AMETID Ametinimetused, tööga seotud tegevused. Erinevate ametite plussid ja miinused (raskused)	nimetab erinevaid ameteid ja nende ülesandeid; kirjeldab tööga seotud tegevusi, tööruutiini ja räägib oma tulevikuplaanidest. Kirjeldab erinevaid ameteid (Mida teeb arst? Kus ta töötab? Mis on arsti ameti plussid ja miinused? Kas sa tahad tulevikus arstiks saada? Miks?)
GRAMMATIKA KORDAMINE Olevik, lihtminevik, tulevik, käänamine, pööramine	kasutab olevikku, lihtminevikku korrektselt lausetes; asutab erinevaid käändevorme igapäevastes vestlustes; teab, eristab ja rakendab grammatika reegleid õiges kontekstis

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult. Õpilased saavad individuaalset tagasisidet oma arengust ja arenguvajadustest, et soodustada edasiõppimist.

Kirjutamine:

Kokkuvõtted oma päevast/nädalast, kasutades mineviku- ja oleviku vorme.

Küllakutse või vastus kutsele (ametlik ja mitteametlik stiil).

Rääkimine:

Igapäevaelu tegevused: mida teed hommikul, pärastlõunal ja õhtul. Rõhk on kellaaegade ja tegusõnade kordamisel.

Dialoogid: küllakutse, riidepoemüüja ja klient, piletiostmine.

Loomadest ja hobidest rääkimine, küsimustele vastamine: Mis on su lemmikloom? Millised hobid sul on?

Sõnavara:

Sõnavara ülesanded igapäevaelu teemadel (ilm, kodutööd, hobid, riided, töö).

Grammatika harjutused, kus tuleb valida õige sõna ja vorm.

Kuulamine ja lugemine:

Dialoogi kuulamine või lugemine, küsimustele vastamine.

Tekstide lugemine (grammatika ja sõnavara).

EESTI KEEL: 12. "MUL ON TEILE PALVE"

Maht: 35 tundi (5 korda nädalas)

Õppematerjal:

Mare Kitsnik ja Leelo Kingisepp "Naljaga ... Eesti keele õpik B1-tasemel. Esimene osa", lehekülg 36-67; töölehed 2.1-2.6

Eesmärgid: Kursus keskendub inimestevahelistele suhetele. Õpilane oskab vastata abipalvetele või ise paluda abi, analüüsib ennast suhtlejana, õpib erinevaid suhtlemisstrateegiaid ja seda, kuidas anda kaaslasele nõu. Õpilane harjutab kuulutuste mõistmist ja kutse kirjutamist. Grammatilistest teemadest tegeletakse küsimustega kellele? kellel? kellelt? ainsuses ja mitmuses ning isikuliste asesõnadega.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
ABI PALUMINE abi küsimine ja pakkumine, dialoog naabrite vahel, kellele? kellel? kellelt?, isikulised asesõnad, rektsioonid	1) Oskab eesti keeles abi paluda ja abipalvetele vastata; 2) Saab aru küsimustest KELLELE? KELLEL? KELLELT? ja oskab moodustada vastavaid vorme tähtsamate inimesi väljendavate sõnadega ainsuses ja mitmuses (nt mees, naine, laps, õde, vend, naine, sõber); 3) Teab, missugust käänat kasutatakse põhiliste teemas käsitletud tegusõnade ees või järel (nt ütleb/ annab/ meeldib / helistan / kirjutan + -LE; -L ei ole; küsin / kuulen / saan / laenan + -LT); 4) Kordab isikuliste asesõnade pikkade ja lühikeste vormide moodustamist, mis vastavad küsimustele kes? kelle? kellele? kellel? kellelt? keda? ja kasutab neid õigesti pärast põhilisi tegusõnu (nt armastan sind, kuulan teid, oodake mind, aita meid).
SUHTED eneseanalüüs, probleemid suhtlemisel, palve esitamine ja palvele vastamine, kuulutused, kutse kirjutamine, nõu andmine	1) Analüüsib teksti abil, milline kaaslane tema on ning arutleb, missuguste inimestega on lihtne/raske suhelda; 2) Arutleb, kuidas efektiivsemalt esitada palvet ja vastata teiste palvetele eitavalt; 3) Mõistab olulisemat infot keelekursuste kuulutustel; 4) Kirjutab kutse kursusele ja vastab kirjalikult kaaslase kutsele; 5) Arutleb piltide põhjal inimeste probleemide üle; 6) Annab nõu erinevate probleemide korral; 7) Kirjutab teksti (50 sõna) teemal "Mille peale ma tavaliselt pahandan?"

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

Rääkimine:

Dialoog "Üks naaber palub teiselt naabrilt abi"

Kirjutamine:

Kutse ja kutsele vastamine

Tekst "Mille peale ma tavaliselt pahandan"

Sõnavara (kontrollida saab läbi sõnade töö, suulise vastamise, kuulamis- või lugemisülesande abil): peatükis käsitletud sõnavara

Grammatika: küsimused kellele? kellel? kellelt?; isikulised asesõnad ainsuses ja mitmuses, rektsioonid

EESTI KEEL: 13. "PALJU ÕNNE!"

Maht: 35 tundi (5 korda nädalas)

Õppematerjal:

Mare Kitsnik ja Leelo Kingisepp "Naljaga ... Eesti keele õpik B1-tasemel. Esimene osa", lehekülg 68-89; töölehed 3.1-3.5

Eesmärgid: Kursuse eesmärk on anda infot Eestis tähistatavate pühade ja tähtpäevade kohta. Kursuse lõpus teab õpilane mida erinevate sündmuste puhul teistele soovida ning kuidas ise nendele soovidele vastata, kirjeldada, miks ja kuidas erinevaid pühi ja tähtpäevi tähistatakse. Õpilane tunneb sõnavara, mis on seotud pühade ja külaskäiguga. Grammatilistest teemadest õpitakse lihtminevikku (i-minevik) ning küsisõnade kes? ja mis? erinevaid vorme.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
PÜHAD JA TÄHTPÄEVAD sünnipäevalaps ja külalised, i-minevik, soovid ja vastused, pühad ja tähtpäevad Eestis	1) Oskab öelda sündmusele kohase soovi ning talle öeldud soovile õigesti reageerida (nt. Palju õnne! – Aitäh!, Head uut aastat! – Sulle ka!); 2) Ütleb missuguseid pühi tema ja ta pere tähistab ning kirjeldab kuidas nad seda teevad; 3) Kasutab i-minevikku (nt. olin, tegin, sõin, tulin); 4) Tutvustab tekstide põhjal klassikaaslastele erinevaid Eestis tähistatavaid pühi; 5) Kirjutab teksti (umbes 70 sõna) teemal "Minu lemmikpüha".
SÕPRADEGA SUHTLEMINE külaskäigud, küsisõnade kes? Ja mis? vormid, elamuskingitused	1) Teeb ise rollikaartide põhjal kaaslastega dialoogi "Külaskäik"; 2) Mõistab, kuidas moodustatakse küsisõnu ning nende vastuseid (nt. Kellele? Rõõmsale lapsele., Millest? Illusast paberist.); 3) Analüüsib elamuskingitust etteantud teksti põhjal ning põhjendab miks antud kingitus talle sobib või ei sobi; 4) Kirjutab teksti (umbes 50 sõna) teemal "Tavaline sünnipäevapidu".

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemuse hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

Rääkimine:

Erinevad pühad ja tähtpäevad: Kas ja kuidas neid tähistad?

Kirjutamine:

Tekst "Minu lemmikpüha" või "Tavaline sünnipäevapidu"

Sõnavara (kontrollida saab läbi sõnade töö, suulise vastamise, kuulamis- või lugemisülesande abil) : peatükis käsitletud sõnavara
Grammatika: i-lihtminevik, küsisõnade 'Kes?' ja 'Mis?' käänamine.

EESTI KEEL: 14. “APPI, APPI!”

Maht: 35 tundi (5 korda nädalas)

Õppematerjal:

Mare Kitsnik ja Leelo Kingisepp “Naljaga ... Eesti keele õpik B1-tasemel. Esimene osa”, lehekülg 90-111; töölehed 4.1-4.5

Eesmärgid: Kursusel käsitletakse naljakaid ja veidraid sündmusi igapäevelus. Kursuse lõpus suudab õpilane kirjeldada endaga juhtunud äpardusi ning neid analüüsida ning sõnastada enda probleeme ning nendele lahendusi pakkuda. Grammatilistest teemadest õpitakse lihtminevikku (si-minevik) ning ainsuse teise ja kolmanda vormi kasutamist sihitisena.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
PROBLEEMID JA LAHENDUSED elulised probleemid ja situatsioonid, lahenduste leidmine, si-minevik, krimiuudised	1) Arutleb etteantud lahenduse sobivust probleemile ning oskab ka ise alternatiivset lahendust pakkuda; 2) Koostab näidise põhjal kaaslastega dialoogi kirjeldades üht ehmatavat olukorda; 3) Kasutab si-minevikku nii jaatavas kui ka eitavas vormis (<i>nt. vaatasin, ei vaadanud</i>) 4) Kirjutab krimiuudise (10 lauset).
SEIKLUSED JA ÄPARDUSED Naljakad ja veidrad juhtumised, seiklused reisil, sihitis	1) Teeb rollikaartide põhjal kaaslastega dialoogi “Koomilised situatsioonid”; 2) Mõistab ainsuse teise ja kolmanda vormi kasutamist sihitisena. 3) Kuulab ja loeb juhtunud veidratest sündmustest ning arutleb kaaslastega ja avaldab arvamust tekstide kohta. 4) Kirjutab teksti (vähemalt 100 sõna) teemal “Minuga juhtunud seiklus/äpardus”.

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

Rääkimine:

- Dialoog: “Mis sinuga juhtus?”

Kirjutamine:

- Tekst “Tead, mis minuga juhtus!” või lühiauudis

Sõnavara (kontrollida saab läbi sõnade töö, suulise vastamise, kuulamis- või lugemisülesande abil) : peatükis käsitletud sõnavara

Grammatika: si-lihtminevik, ainsuse II ja III vormi kasutamine sihitisena

EESTI KEEL: 15. "SAAME KOKKU!"

Maht: 35 tundi (5 korda nädalas)

Õppematerjal:

Mare Kitsnik ja Leelo Kingisepp "Naljaga ... Eesti keele õpik B1-tasemel. Esimene osa", lehekülg 112-135; töölehed 5.1-5.7

Eesmärgid: Kursuse eesmärk on laiendada õpilase sõnavara leidmaks eestlastest sõpru. Kursuse lõpus oskab õpilane alustada ja hoida vestlust võõraga ning anda teistele nõu kuidas ja kust leida uusi sõpru ning analüüsida endale antud nõu. Grammatilistest teemadest õpitakse sise- ja väliskohakäändeid kohtade ja ürituste kontekstis.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
KOHAD JA TEGEVUSED Kohad ja mida seal tehakse, meeldivad ja ebameeldivad kohad, vastamine küsimusele kus?	1) Nimetab erinevaid kohti ja omadussõnu; 2) Kirjeldab mida erinevates kohtades tavaliselt tehakse (nt rand - käin ujumas, päevitan, mängin võrkpalli jne) ning räägib kas talle meeldib nendes kohtades käia ja miks; 3) Oskab kirjeldada kuidas ja kus on leidnud endale uusi sõpru; 4) Kasutab õiget sõnalõppu vastates küsimusele kus? (nt Eestis, Saksamaal, bussis, toolil, teatris, turul); 5) Kirjutab teksti (10 lauset) teemal "Koht kus mulle meeldib ja koht kus mulle ei meeldi olla."
UUED TUTVUSED vestlused võõraga, nõu andmine, vastamine küsimustele kus?, kuhu? ja kust?	1) Teeb ise rollikaartide põhjal kaaslastega dialoogi "Tore kohtumine võõraga"; 2) Oskab alustada ja hoida vestlust võõraga tutvumise eesmärgil; 3) Oskab anda teistele nõu kuidas leida endale uusi sõpru ning talle antud nõu analüüsida; 4) Kasutab õiget sõnalõppu vastates küsimustele kus? , kuhu? ja kust? (nt kooli, koolis, koolist, reisile, reisil, reisilt)

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõeldakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

Rääkimine:

- Dialoog "Tutvumine kohvikus / ühistranspordis"

Kirjutamine:

- Tekst "Koht, kus mulle meeldib olla." või "Kuidas leidsin Eestis uue sõbra."

Sõnavara (kontrollida saab läbi sõnade töö, suulise vastamise, kuulamis- või lugemisülesande abil) : peatükis käsitletud sõnavara
Grammatika: Küsimustele *kus?*, *kuhu?* ja *kust?* vastamine kasutades õigesti lõppu –s või -l.

Kehalise kasvatuse ainevaldkond

Ainevaldkonna kirjeldus

Liikumisõpetus aitab kaasa terve ja liikuva inimese kujunemisele. Selle käigus tekivad seosed koolis õpitu ja vabaaja liikumisvõimaluste vahel, st väljaspool kooli. Liikumispädevuse kujunemist toetavad ainekavas viie liikumisõpetuse valdkonna õpitulemused, mis on õppe kujundamise aluseks: **liikumisoskused; tervis ja kehalised võimed; kehaline aktiivsus; liikumine ja kultuur; vaimne ja kehaline tasakaal.**

Gümnaasiumis läbib õpilane kokku 5 liikumisõpetuse kursust. Iga kursus koosneb 35 õppetunnist.

Vabaduse Kool kuulub **Liikuma Kutsuva Kooli programmi**. Lisaks kohustuslikele liikumistundidele toimuvad koolis erinevad liikumisüritused, näiteks: spordipäevad, võrkpalli- ja jalgpalliturniirid, õue- ja võimlavahetunnid, PlayBox Show, orienteerumine, sportlikud huviringid, valikained, talispordialade päev jm tegevused. Liikuma Kutsuva Kooli võrgustikku kuuluvate koolide sihiks on liikumissõbraliku koolikultuuri kujundamine. Kooliealine noor peaks iga päeva aktiivselt liikuma vähemalt 60 minutit – see on oluline tervise, arengu ja õppimisvõime toetamiseks. Uuringud näitavad, et paremad võimalused koolis liikuda on seotud suurema koolirõõmu ja paremate õpitulemustega.

Valdkonnapädevus

Gümnaasiumi lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud. Õpilane:

- kasutab mitmekülgsed liikumisoskusi ja -kogemusi eri liikumisviisides ning teab, mis on temale meelepärane liikumisharrastus;
- mõistab vastutust hoida enda tervist ja vormisolekut kehaliste võimete arendamise, liikumise ning toitumise kaudu;
- on igapäevaselt kehaliselt aktiivne ja järgib tervisliku liikumise põhimõtteid;
- väärtustab liikumist, sporti ja tantsu kultuuri osana ning ennast selle mõjutajana ja uue loojana;
- hoiab vaimset ja kehalist tasakaalu, tuleb toime stressiolukorras ning kasutab emotsioonide juhtimise viise.

Üldpädevuste kujundamine

Liikumisõpetus aitab siduda liikumist igapäevaelu ja teiste õppeainetega. Nende kaudu kujunevad õpilasel hoiakud, oskused ja teadmised, mis toetavad tervislikku eluviisi, turvalist käitumist ning vastutust enda ja kaaslaste ees.

LÄBIVAD TEEMAD LIIKUMISÕPETUSE AINEKAVAS

Läbivad teemad aitavad luua seoseid erinevate õppeainete ning õpitu ja praktilise elu vahel. Läbivate teemade käsitlemine arendab õpilase elus toimetulekus vajalikke väärtushinnaguid, hoiakuid ja teadmisi ning arusaama ümbritseva maailma võimaluste ja ka ohtude kohta.

Järgnevalt on kirjeldatud läbivate teemade käsitlemine liikumisõpetuses:

1. Elukestev õpe ja karjääri kujundamine

Kehalise kasvatuse kursused toetavad elukestva õppe hoiakut eelkõige iseseisvate liikumisharjumuste kujundamise kaudu. Õpilasi suunatakse:

- seadma isiklikke liikumis- ja tervise eesmärgi;
- analüüsima oma kehalist võimekust ja arengut testide ning liikumispäevikute abil;
- leidma endale sobivaid treeningvõimalusi ka väljaspool kooli.

Karjäärikujundamist toetab:

- teadlikkus spordi-, liikumis- ja tervisevaldkonna võimalustest (treeningud, vabatahtlik tegevus, ürituste korraldus);
- juhendamisoskuste ja vastutuse võtmise kogemus (kaaslaste juhendamine, kohtunikuks olemine);
- eneseanalüüsi ja tagasiside andmise oskuse arendamine, mis on ülekantavad kõikidesse elu- ja töövaldkondadesse.

2. Keskkond ja jätkusuutlik areng

Kursustes on selge rõhuasetus looduskeskkonnas liikumisele:

- matkamine ja orienteerumine;
- looduses liikumise kogemuse analüüs;
- looduskeskkonna mõju vaimsele heaolule.

Õpilasi suunatakse:

- märkama keskkonna mõju kehalisele ja vaimsele tervisele;
- liikuma vastutustundlikult ja ohutult erinevates keskkondades (linnaruum, loodus);
- mõtestama digivahendite kasutamist ning kogema ka teadlikku „digipausi“.

Sel moel toetatakse keskkonnateadlikkust ja jätkusuutlikke liikumisharjumusi.

3. Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

Kodanikupädevusi arendatakse läbi:

- vabatahtliku tegevuse otsimise ja analüüsi liikumisüritustel;
- sportmängude osade läbiviimise ja kaasõpilaste juhendamise;
- vastutuse võtmise kohtuniku rollis ja rühmatöös.

Ettevõtlikkust toetavad:

- iseseisev tegevuste planeerimine (treeningplaanid, eesmärkide seadmine);
- loovülesanded (liikumisharjumuste loomine, improvisatsioon, koreograafia);
- oma algatuse elluviimine ja selle reflekteerimine.

4. Kultuuriline identiteet

Liikumist käsitletakse selgelt kultuuri osana:

- sport, tants ja liikumine kui kultuurilised ja ühiskondlikud nähtused;
- Eesti sportlaste ja suurvõistluste tundmine;
- osalemine ja käitumine kultuurisündmustel (teater, etenduskunst).

Tantsu- ja liikumiskursused (4.–5. kursus) tugevdavad:

- eneseväljendust ja loovust;
- kehalise eneseteadlikkuse kaudu identiteedi kujunemist;
- arusaama õpilasest kui kultuuri kandjast ja loojast.

5. Teabekeskond ja meediakasutus

Õpilased kasutavad teadlikult erinevaid infoallikaid:

- suunatud infootsing internetis;
- digirakendused (nt Strava, Sportstracker, MyFitnessPal);
- kultuurisündmuste ja spordialase info analüüs.

Kursused arendavad:

- oskust koguda, tõlgendada ja analüüsida andmeid (liikumisandmed, toitumine);
- teadlikku ja eesmärgipärast digivahendite kasutamist;
- arusaama autoriõigustest ja info usaldusväärsusest (eriti 5. kursusel).

6. Tehnoloogia ja innovatsioon

Tehnoloogia on integreeritud liikumisõpetusse praktilisel ja eesmärgipärasel viisil:

- pulsimõõtmine ja treeningtsoonide määramine;
- kehalise aktiivsuse jälgimine nutiseadmetega;
- digivahendite kasutamine analüüsi, enesehindamise ja loovtööde tegemisel.

7. Tervis ja ohutus

Tervis ja ohutus on kogu õppekava keskmes:

- kehalise aktiivsuse mõju mõistmine heaolule ja tööväimele;
- traumade ennetamine ja taastumise põhimõtted;
- ohutu liikumine linnaruumis, looduses ja sporditegevustes;
- isiklik hügieen ja sobiv riietus.

Lisaks füüsilisele tervisele käsitletakse põhjalikult:

- vaimset tervist (stressi vähendamine, hingamis- ja lõdvestusharjutused);
- une, toitumise ja liikumise omavahelisi seoseid;
- esmaabi ja riskide ennetamise oskusi.

8. Väärtused ja kõlblus

Kursused toetavad väärtuskasvatust järjepidevalt:

- ausa mängu põhimõtete seostamine üldinimlike väärtustega;
- vastastikune lugupidamine, koostöö ja empaatia;

- enese ja teiste austamine eneseväljenduses ja tagasisides.

Õpilasi suunatakse:

- võtma vastutust oma käitumise ja arengu eest;
- järgima kokkuleppeid ja reegleid;
- arendama enesedistsipliini, järjepidevust ja ausust nii liikumises kui igapäevaelus.

Kokkuvõte

Kehalise kasvatuse kursused moodustavad tervikliku, nüüdisaegse ja väärtuspõhise liikumishariduse, mis toetab õpilase arengut mitte ainult füüsiliselt, vaid ka vaimselt, sotsiaalselt ja kultuuriliselt. Läbivad teemad on süstemaatiliselt lõimitud õppekavasse ning loovad tugeva aluse elukestvaks liikumisharjumuseks ja vastutustundlikuks kodanikuks kujunemiseks.

KEHALINE KASVATUS JA LIIKUMINE

KEHALINE KASVATUS 1. kursus (Ka)

Maht: 35 tundi juhendatud õpet

Õppematerjal: töölehed õpetaja poolt, iseseisev suunatud info otsimine internetis vastavalt märksõnadele

Gümnaasiumikursuse peamised eesmärgid on, et:

1. Õpilastel kujuneb positiivne hoiak liikumise vastu.
2. Õpilastel tekib huvi, harjumus ja motivatsioon igapäevaselt liikuda.
3. Õpilane omandab oskused ja teadmised iseseisvalt spordiga tegeleda.
4. Õpilane mõistab, et hoolimata varasemast kogemusest kehalises kasvatuses, hoolimata varasematest teadmistest, tervislikest piirangutest või finantsilistest võimalustest, on igal inimesel võimalik osaleda ning tegeleda optimaalse mahu füüsilise aktiivsusega, seda samal ajal nautida ning tunda rõõmu saadavatest kasudest, arvestades selleks kõigi individuaalseid eripärasid ning õppides, kuidas järk-järgult õppida uusi oskusi.
5. Õpilane omandab liikumistunnis ainealase sõnavara eesti keeles ning kasutab eesti keelt praktilistes suhtlusolukordades.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Liikumisoskuste kordamine ja arendamine erinevates keskkondades. • Kõnni- ja jooksuoskus erinevates keskkondades, sportmängudes, matkamisel, orienteerumisel; hüppeoskus hüppemängudes ja -harjutustes; ronimisoskuse ja rippumise arendamine üldkehalise treeningu osana (välijõusaalis). • Erinevate pallide, reketite, frisbee ja discgolfi ketaste kasutamine sportmängudes, harjutustes ja mängulistest elementides. • Sportmängu reeglitega tutvumine ja nende rakendamine. Sportmängus kohtunikuna osalemine klassikaaslastele. • Lühikava koostamine üldkehalise võimlemise raames erinevate kehakontrolliga seotud asendite abil, asendite progressioonid ja regressioonid, vastavalt võimetele valik.	1. kasutab teadlikult edasiliikumisoskusi eri keskkondades, liikumisharrastuses, eri spordialadel ja tantsuliikides; 2. liigub uiskudel ja/või suuskadel iseseisvalt kehaliste võimete arendamiseks või igapäevases liikumises; 3. käsitseb vahendit erinevates liikumistes; 4. mängib sportmängu reeglite järgi; 5. valib harjutusi kehahoiu kontrollimiseks ja korrigeerimiseks; 6. mõistab olulisemaid kehakontrolli mõjutavaid tegureid ja oskab neid analüüsida; 7. väärtustab turvalisuse ja ohutu liikumise põhimõtteid;

• Arutelu ja mõtestamine ohutu linnaliikluse seisukohalt. Mida tähele panna, kuidas käituda. • Enda tegevuse analüüs sportmängu näitel: mis oskused on hästi omandatud, millega tuleb veel tegeleda, kuidas parandada teatud oskuseid. • Analüüs oma oskuste kohta uisutamise näitel: kui enesekindlalt õpilane end tunneb uiskudel, kuidas tal õnnestus õpitu omandada, mis on peamised ohutus momendid uisutamise juures; millist turvavarustus on tarvis või saaks kasutada. • Sportmängude, üldkehalise treeningu ja teiste spordialade mõtestamine ning arutelu erinevate tagasiside viiside (kirjalik, suuline) abil ning seosed tervisega.	8. annab hinnangu enda tegevusele paaris- ja rühmatöös; 9. analüüsib ja annab hinnangu enda liikumisoskustele, -ohutusele ja turvavarustuse kasutamisele; 10. mõistab erinevate liikumisoskuste toimet heaolule ja tööväimele.
Kehaline aktiivsus: mõõtmine, analüüs, tõlgendamine, tagasisidestamine • Liikumispäeviku koostamine ühe nädala jooksul. Tulemuste analüüs ja õpetajale esitamine. Tagasiside. • Töö erineva liikumisintensiivsusega, pulsi mõõtmine, analüüs, sobiva koormuse valik. • Tehnoloogiliste vahendite kasutamine kehalise aktiivsuse hindamiseks matkamise ja/või orienteerumise ajal. • Soojendus- ja lõpetavate harjutuste kasutamine erinevatele spordialade õppimise ja harjutamise hõlbustamiseks. • Harjutuste valik traumade jm probleemide puhul. Individuaalsete eripäradega arvestamine ja sobilike alternatiivide leidmine. • Sporditegemise seotud riskide arutelu, mõtestamine ja tagasisidestamine.	1. plaanib ja analüüsib enda liikumisaktiivsust ning peab teatud perioodil liikumispäevikut; 2. mõistab erineva liikumisintensiivsuse mõju organismile ja leiab endale sobiva koormuse; 3. annab hinnangu enda kehalisele aktiivsusele, toetudes isiklikele ja/või tehnoloogilistele vahenditele; 4. rakendab liikumiseks ettevalmistavaid ja koormusjärgseid tegevusi; 5. rakendab traumade ning haiguste järel sobilikku liikumist ja koormust; 6. ennetab liikumisega seotud riske ja annab esmast abi.
Liikumine ja kultuur - kaaslaste juhendamine, enda kogemuse mõtestamine ja tagasisidestamine • Sportmängude tunniosade läbiviimine klassikaaslastele. Tagasisidestamine nii enda, klassikaaslaste kui ka õpetaja poolt.	1. loob midagi liikumisega seotult, analüüsib loomist ja annab sellele hinnangu; 2. seostab ausa mängu põhimõtteid üldinimlike väärtustega ja erinevate eluvaldkondadega; 3. järgib liikumistega seotud ohutusnõudeid, isiklikku hügieeni ja annab neile hinnangu; 4. riietub vastavalt tegevusele ja keskkonna tingimustele; 5. juhendab kaasõpilasi liikumises.
Tervis ja kehalised võimed: mõtestamine, mõõtmine, analüüs, planeerimine sooritusparandamiseks • Analüüs erinevatest treeningvõimalustest, kas õpilase huvidest või asukohast lähtuvalt. Võrdlemine teiste potentsiaalsete võimalustega.	1. leiab endale sobivaid treeninguvõimalusi ja -meetodeid, lähtudes isiklikust eesmärgist; 2. teab erinevaid treenimisvõimalusi ja -meetodeid;

- Erinevate treeningmeetodite praktiseerimine liikumisõpetuse tunni osana. Jõutreeningu meetodid (ringtreening, keharaskusega, vahenditega, funktsionaalsed harjutused, spordiala spetsiifiline treening. Treeningvõtted painduvuse, kiiruse, võimsuse ja vastupidavuse (HIIT, madala intensiivsusega meetodid) arendamiseks. - Füüsiliste võimete testid, analüüs, treeningplaan, rakendamine. - Kehaliste võimete testide sisu ja tähtsuse kirjeldus. - Kehaliste võimete testimine enne ja pärast treeningperioodi. Analüüs ning hinnang.	- arendab korrapäraselt enda kehalist võimekust kokkulepitud perioodil, lähtudes testide tulemustest ja koostatud treeningplaanist; - mõistab erinevate kehalise võimekuse testide eesmärki; - annab hinnangu enda kehalistele võimetele ja eesmärgi saavutamisele; - analüüsib tasakaalustatud liikumise ja toitumise mõju tervisele, seab selle kohta endale lühiajalise eesmärgi.
---	---

Praktiliste tööde loetelu:

- Kõnni- ja jooksuoskuse arendamine erinevates keskkondades, sportmängudes, matkamisel, orienteerumisel; hüppeedu hüpemängudes ja -harjutustes; ronimisoskuse ja rippumise arendamine üldkehalise treeningu osana (väljõusaalis).
- Erinevate pallide, reketite, frisbee ja discgolfi ketaste kasutamine sportmängudes, harjutustes ja mängulist elementides.
- Sportmängu reeglitega tutvumine ja nende rakendamine. Sportmängus kohtunikuna osalemine klassikaaslastele.
- Oskuste analüüs sportmängus ja uisutamises.
- Kaaslaste juhendamine sportmängu teatud osa õppimisel, enda kogemuse analüüs.
- Liikumispäeviku koostamine ja analüüs.
- Pulsi järgi treeningtsoonide määramine.
- Soojendus- ja lõpetavate harjutuste kasutamine erinevatele spordialade õppimise ja harjutamise hõlbustamiseks. Individuaalsete eripäradega arvestamine ja sobilike alternatiivide leidmine.
- Erinevate treeningmeetodite praktiseerimine liikumisõpetuse tunni osana. Jõutreeningu meetodid (ringtreening, keharaskusega, vahenditega, funktsionaalsed harjutused, spordiala spetsiifiline treening. Treeningvõtted painduvuse, kiiruse, võimsuse ja vastupidavuse (HIIT, madala intensiivsusega meetodid) arendamiseks.
- Füüsiliste võimete testid, analüüs, treeningplaan, rakendamine.

Hindamine:

Vastavalt praktilistele töödele, eristav ja mitteeristav.

Lisaks kooli tavapärasele hindamisprotseduurile on liikumisõpetuses veel hindamise kriteeriumiks:

- Sportitreeningul osalemine: kui õpilane osaleb väljaspool kooli juhendatud sportitreeningul ning toob õpetajale treeneri tõendi treeningul osalemise kohta, saab õpilane liikumisõpetusse täiendava hinde "5" (või kokkuleppele toimub muul viisil individuaalne lähenemine õpilase sportimis- ja liikumistegevuse hindamisel).
- Kui õpilane esindab Vabaduse Kooli spordivõistlusel, siis saab ta tunnustatud hindega "5".
- Hügieeni hindamine, spordiriide kandmine tunnis: kui õpilane kannab 3x järjest spordiriided, hinnatakse seda hindega "5", kui õpilasel puuduvad 3x järjest spordiriided, on hindeks "1".

KEHALINE KASVATUS 2. kursus (Ka)

Maht: 35 tundi juhendatud õpet

Õppematerjal: töölehed õpetaja poolt, iseseisev suunatud info otsimine internetis vastavalt märksõnadele

Gümnaasiumikursuse peamised eesmärgid on, et:

1. Õpilastel tekiks positiivne hoiak liikumise vastu.
2. Õpilastel tekiks huvi, harjumus ja motivatsioon igapäevaselt liikuda.
3. Oskused ja teadmised iseseisvalt spordiga tegeleda.
4. Õpilane mõistab, et hoolimata varasemast kogemusest kehalises kasvatuses, hoolimata varasematest teadmistest, tervislikest piirangutest või finantsilistest võimalustest, on igal inimesel võimalik osaleda ning tegeleda optimaalse mahu füüsilise aktiivsusega, seda samal ajal nautida ning tunda rõõmu saadavatest kasudest, arvestades selleks kõigi individuaalseid eripärasid ning õppides, kuidas järk-järgult õppida uusi oskusi.
5. Õpilane omandab liikumistunnis ainealase sõnavara eesti keeles ning kasutab eesti keelt praktilistes suhtlusolukordades.

Õppesisu	Õpitulemused
Liikumisoskuste kordamine ja arendamine erinevates keskkondades. • Kõnni- ja jooksuoskus erinevates keskkondades, sportmängudes, matkamisel, orienteerumisel; hüppeoskus hüppemängudes ja -harjutustes; ronimisoskuse ja rippumise arendamine üldkehalise treeningu osana (välijõusaalis). • Erinevate pallide, reketite, frisbee ja discgolfi ketaste kasutamine sportmängudes, harjutustes ja mängulistest elementides. • Sportmängu reeglitega tutvumine ja nende rakendamine. Sportmängus kohtunikuna osalemine klassikaaslastele. • Lühikava koostamine üldkehalise võimlemise raames erinevate kehakontrolliga seotud asendite abil, asendite progressioonid ja regressioonid, vastavalt võimetele valik. • Arutelu ja mõtestamine linnaliikluse seisukohalt. Mida tähele panna, kuidas käituda. • Enda tegevuse analüüs sportmängu näitel: mis oskused on hästi omandatud, millega tuleb veel tegeleda, kuidas parandada teatud oskuseid.	Õpilane: 1. kasutab teadlikult edasiliikumisoskusi eri keskkondades, liikumisharrastuses, eri spordialadel ja tantsuliikides; 2. liigub uiskudel ja/või suuskadel iseseisvalt kehaliste võimete arendamiseks või igapäevases liikumises; 3. käsitseb vahendit erinevates liikumistes; 4. mängib sportmängu reeglite järgi; 5. valib harjutusi kehahoiu kontrollimiseks ja korrigeerimiseks; 6. mõistab olulisemaid kehakontrolli mõjutavaid tegureid ja oskab neid analüüsida; 7. väärtustab turvalisuse ja ohutu liikumise põhimõtteid; 8. annab hinnangu enda tegevusele paaris- ja rühmatöös; 9. analüüsib ja annab hinnangu enda liikumisoskustele, -ohutusele ja turvavarustuse kasutamisele; 10. mõistab erinevate liikumisoskuste toimet heaolule ja töövõimele.

Sportmängude, üldkehalise treeningu ja teiste spordialade mõtestamine ning arutelu erinevate tagasiside viiside (kirjalik, suuline) abil ning seosed tervisega.	
Kehaline aktiivsus: mõõtmine, analüüs, tõlgendamine, tagasisidestamine - Töö erineva liikumisintensiivsusega, pulsi mõõtmine, analüüs, sobiva koormuse valik. - Tehnoloogiliste vahendite kasutamine kehalise aktiivsuse hindamiseks matkamise ja/või orienteerumise ajal. - Soojendus- ja lõpetavate harjutuste kasutamine erinevatele spordialade õppimise ja harjutamise hõlbustamiseks. - Harjutuste valik traumade jm probleemide puhul. Individuaalsete eripäradega arvestamine ja sobilike alternatiivide leidmine. - Sporditegemise seotud riskide arutelu, mõtestamine ja tagasisidestamine.	1. plaanib ja analüüsib enda liikumisaktiivsust ning peab teatud perioodil liikumispäevikut; 2. mõistab erineva liikumisintensiivsuse mõju organismile ja leiab endale sobiva koormuse; 3. annab hinnangu enda kehalisele aktiivsusele, toetudes isiklikele ja/või tehnoloogilistele vahenditele; 4. rakendab liikumiseks ettevalmistavaid ja koormusjärgseid tegevusi; 5. rakendab traumade ning haiguste järel sobilikku liikumist ja koormust; 6. ennetab liikumisega seotud riske ja annab esmast abi.
Liikumine ja kultuur - kaaslaste juhendamine, enda kogemuse mõtestamine ja tagasisidestamine - Sportmängude tunniosade läbiviimine klassikaaslastele. Tagasisidestamine nii enda, klassikaaslaste kui ka õpetaja poolt. - Potentsiaalse võimaluse leidmine enda jaoks, kus õpilane saab osaleda vabatahtlikuna. Isikliku kogemuse analüüs ning tagasisidestamine õpetaja poolt. - Matka- või orienteerumistunni järgne analüüs enda kogemusest. Tagasisidestamine õpetaja poolt.	1. loob midagi liikumisega seotult, analüüsib loomist ja annab sellele hinnangu; 2. annab hinnangu oma osalemisele ja/või vabatahtliku tegevuse kogemusele liikumisüritusel ning seostab saadud kogemust isikliku üldpädevuste arenguga; 3. seostab ausa mängu põhimõtteid üldinimlike väärtustega ja erinevate eluvaldkondadega; 4. järgib liikumistega seotud ohutusnõudeid, isiklikku hügieeni ja annab neile hinnangu; 5. riietub vastavalt tegevusele ja keskkonna tingimustele; 6. annab hinnangu enda liikumiskogemusele looduskeskkonnas; 7. annab hinnangu enda oskustele tulla iseseisvalt toime asukoha ja suuna määramisega; 8. juhendab kaasõpilasi liikumises.
Tervis ja kehalised võimed: mõtestamine, mõõtmine, analüüs, planeerimine sooritusel parandamiseks - Analüüs erinevatest treeningvõimalustest, kas õpilase huvidest või asukohast lähtuvalt. Võrdlemine teiste potentsiaalsete võimalustega. - Erinevate treeningmeetodite praktiseerimine liikumisõpetuse tunni osana. Jõutreeningu meetodid (ringtreening,	1. leiab endale sobivaid treeninguvõimalusi ja -meetodeid, lähtudes isiklikust eesmärgist; 2. teab erinevaid treenimisvõimalusi ja -meetodeid; 3. arendab korrapäraselt enda kehalist võimekust kokkulepitud perioodil, lähtudes testide tulemustest ja koostatud treeningplaanist; 4. mõistab erinevate kehalise võimekuse testide eesmärki;

keharaskusega, vahenditega, funktsionaalsed harjutused, spordiala spetsiifiline treening. Treeningvõtted painduvuse, kiiruse, võimsuse ja vastupidavuse (HIIT, madala intensiivsusega meetodid) arendamiseks. - Füüsiliste võimete testid, analüüs, treeningplaan, rakendamine. - Kehaliste võimete testide sisu ja tähtsuse kirjeldus. - Kehaliste võimete testimine enne ja pärast treeningperioodi. Analüüs ning hinnang. - Toitumise analüüs Myfitnesspal äpi abiga. Vastavalt sellele lühiajalise eesmärgi seadmine.	5. annab hinnangu enda kehalistele võimetele ja eesmärgi saavutamisele; 6. analüüsib tasakaalustatud liikumise ja toitumise mõju tervisele, seab selle kohta endale lühiajalise eesmärgi.
--	--

Praktiliste tööde loetelu:

- Kõnni- ja jooksuoskuse arendamine erinevates keskkondades, sportmängudes, matkamisel, orienteerumisel; hüppeoskus hüppemängudes ja -harjutustes; ronimisoskuse ja rippumise arendamine üldkehalise treeningu osana (väljõusaalis).
- Erinevate pallide, reketite, frisbee ja discgolfi ketaste kasutamine sportmängudes, harjutustes ja mängulistest elementidest.
- Sportmängu reeglitega tutvumine ja nende rakendamine. Sportmängus kohtunikuna osalemine klassikaaslastele.
- Oskuste analüüs sportmängus.
- Kaaslaste juhendamine sportmängu teatud osa õppimisel, enda kogemuse analüüs.
- Potentsiaalse võimaluse leidmine, et osaleda vabatahtlikuna liikumisega seotud üritusel väljaspool kooli.
- Matka- ja/või orienteerumistunni kogemuse analüüs.
- Pulsi järgi treeningtsoonide määramine.
- Soojendus- ja lõpetavate harjutuste kasutamine erinevatele spordialade õppimise ja harjutamise hõlbustamiseks. Individuaalsete eripäradega arvestamine ja sobilike alternatiivide leidmine.
- Erinevate treeningmeetodite praktiseerimine liikumisõpetuse tunni osana. Jõutreeningu meetodid (ringtreening, keharaskusega, vahenditega, funktsionaalsed harjutused, spordiala spetsiifiline treening. Treeningvõtted painduvuse, kiiruse, võimsuse ja vastupidavuse (HIIT, madala intensiivsusega meetodid) arendamiseks).
- Füüsiliste võimete testid, analüüs, treeningplaan, rakendamine.
- Toitumise analüüs Myfitnesspal äpi abiga. Vastavalt sellele lühiajalise eesmärgi seadmine.

Hindamine:

Vastavalt praktilistele töödele, eristav ja mitteeristav.

Lisaks kooli tavapärastele hindamispõhimõtetele on liikumisõpetuses veel hindamise kriteeriumiks:

- Sporditreeningul osalemine: kui õpilane osaleb väljaspool kooli juhendatud sporditreeningul ning toob õpetajale treeneri tõendi treeningul osalemise kohta, saab õpilane liikumisõpetusse täiendava hinde "5" (või kokkuleppel toimub muul viisil individuaalne lähenemine õpilase sportimis- ja liikumistegevuse hindamisel).
- Kui õpilane esindab Vabaduse Kooli spordivõistlusel, siis saab ta tunnustatud hindegga "5".
- Hügieeni hindamine, spordiriide kandmine tunnis: kui õpilane kannab 3x järjest spordiriided, hinnatakse seda hindegga "5", kui õpilasel puuduvad 3x järjest spordiriided, on hindegga "1".

KEHALINE KASVATUS 3. kursus (Ra)

Maht: 35 tundi juhendatud õpet

Õppematerjal: õpetaja poolt jagatud materjalid, juhendid. Näidismaterjal õpetaja poolt. Õpetaja isikliku näidismaterjali kasutamine.

<https://www.fitbackeurope.eu/en-us/> ; www.tai.ee

Eesmärgid:

1. Igapäevase liikumisharjumuse kujundamine;
2. Liikumisega seotud sõnavara ja oskuste omandamine;
3. Iseseisvate liikumiseesmärkide seadmine ja enesehindamine;
4. Päevase energiakulu ja toitumise seoste mõistmine

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Liikumisoskuste arendamine - Oskuste arendamine jooksu- liikumistegevusteks; erinevate teekatete puhul ning erinevas keskkonnas. Õppesisu on ühiselt mõistetav. - Erinevate vahendite oskuslik käsitlemine. Mõistetakse, mida mängida ja milleks kasutatakse võrkpalli, korvpalli, frisbeed, sulgpallireketeid, tennisepalli, saalihoki varustust, erinevaid kergejõustiku vahendeid. - Enda keha ja võimete tunnetamine. Suutlikkus püsida erinevates tasakaalu nõudvates harjutustes. Lihastunnetus erinevate lihasgruppide treenimisel. Reaktsioonikiirus ja reaktsioon reageerimaks erinevates kehalistes mängudes ja harjutustes. - Eneseanalüüs enda liikumisharjumustele. Tagasisideandamine. Erinevate sportmängude reeglite tundmine. Kohtunikuks olemise oskus kaasmängijatele. Kaasõpilaste/iseenda tegevuse tagasisideandamine - Harjutuste ning liikumise eesmärgipärasus.	- Oskus iseseisvalt kasutada edasiliikumiseks enda keha ja kehalist võimekust; - Oskab iseseisvalt tunnetada harjutuste mõju enda kehale ning näidata lihast/piirkonda, mis teeb tööd ehk kuhu avaldub harjutuse mõju ; - Oskab oskuslikult kasutada õppevahendeid kehalisteks tegevusteks; - Oskab iseseisvalt edasi liikuda talve trimestril uiskude ja suuskadega; - Oskus püsida erinevates tasakaalu nõudvates harjutustes; - Oskus aru saada, milliseid lihasgruppe teatud harjutused treenivad ning oskab näidata/öelda; - Oskab erinevate liikumismängude reegleid nii, et saab olla kaasõpilastele kohtunikuks; - Oskab enda ja kaasõpilaste liikumistegevusi vajadusel tagasisideandada
Tervis ja kehalised võimed Eesmärkide seadmine endale liikumistunni raames	- Leiab endale sobivaid treeningvõimalusi ja -meetodeid lähtuvalt isiklikust eesmärgist; - Teab erinevaid treenimisvõimalusi ja -meetodeid;

• Erinevate oskuste: jõu, painduvuse, vastupidavuse erinevuse mõistmine ning erineva treeningu olulisuse mõistmine • Kiirus, koordinatsioon, vastupidavus, osavus sõnade mõistmine ning valida vastavalt sõnale tegevus.- arendavad harjutused ; mängud • Kehaliste võimete, tulemuste, analüüsimine, mõõtmine ja tagasidestamine • Mõista tervisliku toitumise osatähtsust, menüü analüüsimine; päevase kaloraaži mõõtmine O	3. Arendab regulaarselt enda kehalist võimekust kokkulepitud perioodil lähtudes testide tulemustest ja koostatud treeningplaanist; 4. Mõistab erinevate kehalise võimekuse testide eesmärgi; 5. Annab hinnangu enda kehalistele võimetele ja eesmärgi täitmisele; 6. Annab hinnangu enda liikumise ja toitumise tasakaalule ja seab selle kohta lühiajalise eesmärgi ja loob tegevuskava; 7. Oskab mõõta enda energiakulu ning vastavalt sellele määrata enda päevast toidukogust
Kehaline aktiivsus • Liikumistundides regulaarne osalemine. • Erinevates keskkondades liikumistegevuste kaasa tegemine • Kehalise aktiivsuse hindamise oskus • Liikumispäeviku pidamise oskus • Tehnoloogiliste seadmete kasutamise oskus (strava, sportstracker) • Kehalise taastumise põhimõtte mõistmine ning arusaamine. • Erineva intensiivsusega treeningute põhimõtete mõistmine • Individuaalse koormuse oskuslik määramine ehk keha tundmine • Trauma/haiguse järgse taastumise olulisus ja põhimõtted.	1. Planeerib ja analüüsib enda liikumisaktiivsust ning peab teatud perioodil liikumispäevikut; 2. Mõistab erineva liikumisintensiivsuse mõju organismile ja leiab endale sobiva koormuse; 3. Annab hinnangu enda kehalisele aktiivsusele toetudes subjektiivsetele ja/või tehnoloogilistele vahenditele; 4. Rakendab liikumiseks ettevalmistavaid ja koormusjärgseid tegevusi; 5. Rakendab traumade ja haiguste järgselt sobilikku liikumistegevust ja koormust; 6. Ennetab liikumisega seotud riske ja annab esmast abi
Vaimne ja kehaline tasakaal • vaimse ja kehalise tasakaalu toetavate tegevuste sisu mõistmine • emotsioonide oskuslik juhtimine • erinevate meelerahu harjutuste teadlik sooritamine O (tähelepanu harjutused; hingamisharjutused; keskendumisharjutused) • kehatunnetuslike harjutuste mõistmine ning oskuslik sooritamine • (venitusharjutused; lõdvestusharjutused; massaaž) • rahulike mängude oskuslik mängimine (mitte võistluslikud; rahustavad)	1. Valib teadlikult ja sooritab iseseisvalt vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi; 2. Kasutab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi oma igapäeva tegevustes; 3. kasutab emotsioonidega toimetulemise tehnikaid

Liikumine ja kultuur • Looduse tajumine ja tunnetamine ning looduses teadlik/oskuslik liikumine • Orienteerumise sõna tähendusest arusaamine ning rakendamine praktikas. • Kompassi kasutamise algõpetus • Aus mäng põhimõtte õppimine, selgitamine, kinnistamine, praktiseerimine • Erinevate OM; MM võistluste jälgimine ning kursis olemine. • Hügieeni olulisuse mõistmine	1. Väärtustab liikumist, sporti ja tantsu kultuuri osana ja ennast selle mõjutajana ja uue loojana; 2. Oskab liikuda tänaval ning kultuuriruumis ; 3. oskab iseseisvalt tulla tundi vastavalt õpetaja poolt antud juhiste; 4. Oskab iseseisvalt juhtida iseenda tegevust iseseisva ülesande puhul; 5. Teab ning tunneb erinevaid käitumisreegleid linnaruumis liikudes ja tunnis olles; 6. Oskus anda edasi enda teadmisi ja oskusi liikumisvaldkonnas ning mõista enda osatähtsust kultuuriruumis; 7. Oskab liikuda maastikul ning kasutada selleks erinevaid vahendeid ja seadmeid; 8. On kursis erinevate Eesti sportlastega ning tähtsamate võistluste tulemustega; 9. Mõistab hügieeni tähtsust ning käib pesemas peale igat liikumistundi või füüsilist tegevust
---	--

Praktiliste tööde loetelu:

- Kõnni- ja jooksuoskuse arendamine erinevates keskkondades, sportmängudes, matkamisel, orienteerumisel; hüppeoskus hüppemängudes ja -harjutustes; ronimisoskuse ja rippumise arendamine üldkehalise treeningu osana (välijõusaalis).
- Erinevate pallide, reketite, frisbee ja discgolfi ketaste kasutamine sportmängudes, harjutustes ja mängulistest elementides.
- Sportmängu reeglitega tutvumine ja nende rakendamine. Sportmängus kohtunikuna osalemine klassikaaslastele.
- Oskuste analüüs sportmängus.
- Kaaslaste juhendamine sportmängu teatud osa õppimisel, enda kogemuse analüüs.
- Potentsiaalse võimaluse leidmine, et osaleda vabatahtlikuna liikumisega seotud üritusel väljaspool kooli.
- Matka- ja/või orienteerumistunni kogemuse analüüs.
- Pulsi järgi treeningtsoonide määramine.
- Soojendus- ja lõpetavate harjutuste kasutamine erinevatele spordialade õppimise ja harjutamise hõlbustamiseks. Individuaalsete eripäradega arvestamine ja sobilike alternatiivide leidmine.
- Erinevate treeningmeetodite praktiseerimine liikumisõpetuse tunni osana. Jõutreeningu meetodid (ringtreening, keharaskusega, vahenditega, funktsionaalsed harjutused, spordiala spetsiifiline treening. Treeningvõtted painduvuse, kiiruse, võimsuse ja vastupidavuse (HIIT, madala intensiivsusega meetodid) arendamiseks.
- Füüsiliste võimete testid, analüüs, treeningplaan, rakendamine.
- Toitumise analüüs Myfitnesspal äpi abiga. Vastavalt sellele lühiajalise eesmärgi seadmine.

Hindamine:Eristatav ja mitteeristatav

Lisaks kooli tavapärasele hindamispõhimõtetele on liikumisõpetuses veel hindamise kriteeriumiks:

1. Sporditreeningul osalemine: kui õpilane osaleb väljaspool kooli juhendatud sporditreeningul ning toob õpetajale treeneri tõendi treeningul osalemise kohta, saab õpilane liikumisõpetusse täiendava hinde "5" (või kokkuleppel toimub muul viisil individuaalne lähenemine õpilase sportimis- ja liikumistegevuse hindamisel).
2. Kui õpilane esindab Vabaduse Kooli spordivõistlusel, siis saab ta tunnustatud hindegaga "5".
3. Hügieeni hindamine, spordiriiete kandmine tunnis: kui õpilane kannab 3x järjest spordiriided, hinnatakse seda hindegaga "5", kui õpilasel puuduvad 3x järjest spordiriided, on hindeks "1".

KEHALINE KASVATUS 4. kursus (Kr)

Maht: 35 tundi juhendatud õpet

Õppematerjal: Õpetaja poolsed digitoolehed, õppevideod ja füüsilisel kujul postrid. Vastavalt tunni sisule ajas muutuvad näidis pildid ja videod.

Soovituslik kirjandus: Brennan, R. (2017). Teadlik hingamine: tervise ja elujõu allikas. Tallinn: Koolibri. <http://www.digar.ee/id/nlib-digar:321565>

Eesmärgid:

1. Toetada õpilast kvaliteetse eestikeelse liikumishariduse kaudu;
2. Toetada õpilast vaimselt ja füüsiliselt terve ning liikuva inimese kujunemisel;
3. Arendada õpilase oskust lõdvestuda, taastuda ja keskenduda;
4. Pakkuda õpilasele mitmekülgseid liikumiskogemusi ja –oskusi;
5. Tekitada õpilases harjumus regulaarselt liikuda, et hoida ja tugevdada tervist;
6. Omandada liikumistunnis ainealane sõnavara eesti keeles ning kasutada eesti keelt praktilistes suhtlusolukordades.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
• Funktsionaalne lihastreening tantsutehnikate baasil	1. saab aru ja oskab ise eesti keeles nimetada erinevaid kehaosi ja lihasgruppe; 2. oskab seostada treeningu käigus töös olevaid lihasgruppe kindla harjutusega; 3. tutvub ja valdab tantsutehnikate terminoloogiat selle õpitud mahu; 4. tegutseb aktiivselt individuaalselt, paaris ja grupis; 5. oskab kasutada digivahendeid lisainformatsiooni leidmiseks
• Meditatsioon ja pinge lõdvestustehnikad	1. oskab liikudes teadlikult hingamist kasutada; 2. oskab treeningu järgselt lihaseid lõdvestada; 3. oskab ennast pingelistes olukordades maandada ning emotsioone kontrollida; 4. teab, et teadlik hingamine vähendab stressi ja ärevust ning parandab kehalist võimekust; 5. teadvustab ja oskab valida parima lõdvestustehnika pingetega toime tulemiseks
• Loovus ja eneseväljendamine läbi improvisatsiooni	1. teab ja kasutab loovaid liikumisvõtteid; 2. julgeb end loominguliselt väljendada nii individuaalselt, paaris kui ka grupis; 3. austab enda ja teiste eneseväljendust; 4. tajub oma keha ja ruumi ning arvestab iseenda ja teiste liikumisega ruumis; 5. julgeb kasutada eesti keelt tunni siseselt, küsida küsimusi ja viidata tegevustele;
• Eesti keeles tagasisidestamine ja tehtud tegevuste mõtestamine	1. on teadlik eesti kõne käitumisest – viisakus tundi hilinemisel ja probleemide lahendamisel õpetaja kui ka kaasõpilastega; 2. Oskab mõtestada enda tunnitööd; 3. Oskab anda tagasisidet individuaalselt, paaris ja grupis töötades;

	4. õpib hoolitsema oma keha eest ja järgima tervislikke eluviise; 5. mõistab järjepideva õppeprotsessi tähtsust ja seab realistlikke eesmärgid ja oskuste arendamiseks
--	---

Praktiliste tööde loetelu:

- Unepäeviku täitmine (<https://peaasi.ee/unepaevik/>)
- Loovülesannete lahendamine individuaalselt, paarilisega ja grupis.
- Tantsutehniliste elementide sooritamine individuaalselt, paarilisega ja grupis.
- Keha ja ruumitaju ülesanne looduskeskkonnas
- Individuaaltöö ja -uurimus „Looduskeskkonnas viibimise mõju enese mentaalsusele“. Retk ilma digiseademeteta lähimasse metsaparki.
- "Minu rahu" individuaalselt digivahendeid kasutades loodud *moodboard* väljendamaks, kuidas on võimalik end raskes olukorras rahustada.
- Kirjalik tagasisidestamine ja mõtestamine iga ainetunni lõpul.

Hindamine:

Hinnatakse õpilase individuaalset arengut õppeperioodi vältel lähtuvalt taotletavatest õpitulemustest. Hindamine on tunni siseselt eristav ja mitteeristav; Kursuse koondhinne on eristav.

Lisaks kooli tavapärasele hindamispõhimõtetele on liikumisõpetuses veel hindamise kriteeriumiks:

1. Sporditreeningul osalemine: kui õpilane osaleb väljaspool kooli juhendatud sporditreeningul ning toob õpetajale treeneri tõendi treeningul osalemise kohta, saab õpilane liikumisõpetusse täiendava hinde "5" (või kokkuleppel toimub muul viisil individuaalne lähenemine õpilase sportimis- ja liikumistegevuse hindamisel).
2. Kui õpilane esindab Vabaduse Kooli spordivõistlusel, siis saab ta tunnustatud hindegaga "5".
3. Hügieeni hindamine, spordiriiete kandmine tunnis: kui õpilane kannab 3x järjest spordiriiet, hinnatakse seda hindegaga "5", kui õpilasel puuduvad 3x järjest spordiriiet, on hindeks "1".

KEHALINE KASVATUS 5. kursus (Kr)

Maht: 35 tundi juhendatud õpet

Õppematerjal: Õpetaja poolsed digitoõlehed, õppevideod ja füüsilisel kujul postrid. Vastavalt tunni sisule ajas muutuvad näidis pildid ja videod. Suunatud digikanalite kasutamine.

Soovituslik kirjandus: Hansen, A. (2023). Tugev aju: kuidas liikumine ja treening sinu aju tugevdavad. Tallinn: Varrak. <http://www.digar.ee/id/nlib-digar:376497>

Eesmärgid:

1. Toetada õpilast kvaliteetse eestikeelse liikumishariduse kaudu;
2. Toetada õpilast kultuuriteadliku, vaimselt ja füüsiliselt terve ning liikuva inimese kujunemisel.;
3. Arendada õpilase oskust tajuda ennast kultuuri kandja ja mõjutajana;
4. Pakkuda õpilasele mitmekülgseid liikumiskogemusi ja -oskusi;
5. Tekitada õpilases harjumus regulaarselt liikuda, et hoida ja tugevdada tervist;
6. Omandada liikumistunnis ainealane sõnavara eesti keeles ning kasutada eesti keelt praktilistes suhtlusolukordades.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
• Erinevad tantsutehnikad	1. arendab oma kehalisi, tunnetuslikke ja motoorseid oskusi mitmekülgset; 2. julgeb eesti keelt kasutada tunni osana; 3. tutvub ja valdab tantsuterminoloogiat selle õpitud mahus; 4. tegutseb aktiivselt individuaalselt, paaris ja grupis; 5. tajub oma keha ja ruumi ning arvestab iseenda ja teiste liikumisega ruumis
• Etendamine ja etenduse vaatlemisoskus	1. on teadlik ja oskab käituda tekitatud esinemissituatsioonides; 2. austab enda ja teiste eneseväljendust; 3. julgeb oma loodud või õpitud liikumisjadasid esitada klassikaaslaste ees nii individuaalselt, paaris kui ka grupis; 4. julgeb esineda ja antud esinemiskogemust mõtestada; 5. oskab kasutada digikanaleid muusika ja muu info leidmiseks; 6. on tutvunud autoriõigustega kunstiskeenel

• Üldkultuuriline teadlikkus ja mõtestamine	1. avardab arusaamist tantsu mitmekülsusest nii kunstiiligi kui kultuurilise ja ühiskondliku nähtusena; 2. osaleb erinevatel etenduskunsti kultuurisündmustel; 3. oskab kultuurisündmusel lugupidavalt käituda; 4. oskab kultuurisündmusel nähtut ja kogetut analüüsida ja mõtestada individuaalselt kui ka rühmas; 5. oskab otsida, leida ja analüüsida infot kultuurisündmuste ja nende taustsüsteemide kohta
• Eesti keeles tagasisidestamine ja eneseteadlikkus	1. õpib hoolitsema oma keha eest ja järgima tervislikke eluviise; 2. teadvustab ja oskab valida parima lõdvestustehnika pingetega toime tulemiseks; 3. väärtustab ja austab iseennast ja teisi; 4. oskab tagasisidet anda ja vastu võtta; 5. mõistab järjepideva õppeprotsessi tähtsust ja seab realistlikke eesmärgi oskuste arendamiseks; 6. mõtestab erinevaid protsesse iseenda ja ümbritseva maailmaga seonduvalt

Praktiliste tööde loetelu:

- Tantsuliste etüüdide esitamine individuaalselt, paarilisega ja grupis.
- Koreograafiate õppimine ja esitamine klassikaaslastele.
- "Mina tantsin", lühikese liikumisjada väljatöötamine, muusika leidmine ja klassikaaslastele esitamine.
- Orienteerumine ja tutvumine teatritega Tallinna vanalinnas.
- Teatris etenduse vaatamine ja etenduse kirjalik analüüs.
- Kirjalik tagasisidestamine ja tunni tegevuse mõtestamine iga ainetunni lõpul.

Hindamine:

Hinnatakse õpilase individuaalset arengut õppeperioodi vältel lähtuvalt taodeltavatest õpitulemustest. Hindamine on tunni siseselt eristav ja mitteeristav; Kursuse koondhinne on eristav.

Lisaks kooli tavapärastele hindamispõhimõtetele on liikumisõpetuses veel hindamise kriteeriumiks:

1. Sporditreeningul osalemine: kui õpilane osaleb väljaspool kooli juhendatud sporditreeningul ning toob õpetajale treeneri tõendi treeningul osalemise kohta, saab õpilane liikumisõpetusse täiendava hinde "5" (või kokkuleppel toimub muul viisil individuaalne lähenemine õpilase sportimis- ja liikumistegevuse hindamisel).
2. Kui õpilane esindab Vabaduse Kooli spordivõistlusel, siis saab ta tunnustatud hindegaga "5".
3. Hügieeni hindamine, spordiriide kandmine tunnis: kui õpilane kannab 3x järjest spordiriided, hinnatakse seda hindegaga "5", kui õpilasel puuduvad 3x järjest spordiriided, on hindeks "1".

Kunstide ainevaldkond

Ainevaldkonna kirjeldus

Kunstiainete valdkonna eesmärk on kujundada õpilases loovust, kultuuriteadlikkust ning võimet kunstikeeles mõista, luua ja osaleda nii esitaja, vaataja kui kuulaja rollis. Kunstiainete ainevaldkonda kuuluvad gümnaasiumi kohustuslike kursustena kunst ja muusika.

Kohustuslikud kursused on järgmised:

- 1) kunst – 2 kursust: „Kunst ja kunstiajalugu“ ning „Kunst ja visuaalkultuur 20. ja 21. sajandil“;
- 2) muusika – 3 kursust: „Uusaegse helikeele kujunemine“, „Klassitsism ja romantism: rahvuslikkuse kujunemine muusikas“, „Eesti muusikalugu“.

Lisaks kohustuslike kursustele on õpilasel võimalik valida kunstiaineid valikõpingutena. Kunstide õpe toimub LAK-õppe metoodika alusel eesti keeles.

Valdkonnapädevus

Gümnaasiumi lõpetaja:

- mõistab ja väärtustab muusika, kunsti ja visuaalkultuuri rolli oma elus ning tunneb Eesti ja maailma kultuuripärandi olulisemaid nähtusi;
- loob ja analüüsib loomingut, kasutades muusika, kunsti ja visuaalkultuuri väljendusvahendeid, tehnikaid ja teadmisi;
- oskab tõlgendada ja hinnata kunstinähtusi ning reflekteerida enda ja teiste loomingulist tegevust;
- mõistab kunsti ja muusika tähendust tänapäeva ühiskonnas, sh nende mõju identiteedile, suhtlusele ja väärtushinnangutele;
- suhtleb kunstide kaudu teadlikult ja kriitiliselt, olles nii sõnumi looja kui ka vastuvõtja (esitaja, vaataja, kuulaja);
- rakendab loovat mõtlemist probleemide lahendamisel ja igapäevastes olukordades ning on avatud uutele ideedele.

Üldpädevuste kujundamine

Kunsti ja muusika õppimine toetab kõigi õppekava üldosas kirjeldatud üldpädevuste kujunemist. Kunstiainete lõimimine teiste ainevaldkondadega aitab õpilasel kujundada teadlikke väärtushoiakuid ja -hinnanguid ning mõista ühiskonna toimimist ja arengut tervikuna.

Läbivate teemade käsitlemine

- Elukestev õpe ja karjääri planeerimine: eneseanalüüs, oskuste arendamine ja demonstratsioon, eesmärkide seadmine;
- Keskkond ja jätkusuutlik areng: arutelud muusikaloo ja rahvamuusika kestlikkusest, keskkonnasäästlik kunst (näiteks digitaalsed võimalused);
- Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus: ühistegevused (projektid, kontserdi- või näitusekülastused), initsiatiivi ja koostöö arendamine;
- Kultuuriline identiteet: Eesti ja maailma kultuuripärandi tundmaõppimine, praktilised ja loovad ülesanded kunstis ja muusikas ning selle kaudu kultuuri väärtuse mõistmine;
- Teabekeskond ja meedia: muusika- ja kunstialase info otsimine, allikate analüüsimine, autoriõiguse põhimõtetega tutvumine, digitaalsete töövahendite kasutamine (helitöötlus, muusikakogud jm);
- Tehnoloogia ja innovatsioon: tehnoloogiliste seadmete kasutamine (elektroonilised pillid, arvutimuusika, helisalvestus jm), digitaalkunst, multimeedia;
- Tervis ja ohutus: hääle tervis, hingamistehnika ja kehahoid, ohutu töövahendite ja instrumentide kasutamine;
- Väärtused ja kõlblus: kaasõpilastest ja nende loomingust lugupidamine, eetilise käitumise kujundamine.

KUNST

KUNSTI AINEKAVA GÜMNAASIUMILE: 10. KLASS

Eesmärgid:

Kunsti õppeaine roll on aidata õppijal rakendada oma võimeid kunsti ja visuaalkultuuri loojana ning sellega suhestujana, seega ka kultuurikandjana. Kunst õppeainena tugineb ülesehituselt visuaalkultuurile ning arendab visuaalset kirjaoskust, mida on tänapäeva maailmas edukaks toimetulekuks vaja igaühele. Kunst toetab õppija loovust ja isiksuseomadusi, mis annavad eeldused mistahes inimtegevuse valdkonnas probleeme uut viisi lahendada, jõuda originaalsete, kasulike, eetiliste ja vähemalt looja jaoks soovitud tulemusteni.

Kunstitunnid toetavad ka õpilaste keeleoskust, võimaldades nii ainealase kui igapäevase klassiruumis kasutatava sõnavara praktiseerimist.

Lisaks toetavad kunstitunnid õpilastel asjakohase töökultuuri kujunemist ning eri vahendite ja materjalide kestlikku kasutamist.

Õppeaine lähtealused on:

1) maailma kunsti ja visuaalkultuuri laiahaardeline käsitlemine. Visuaalselt tajutav inimese loodud ja mõtestatud keskkond (visuaalkultuur) hõlmab kujutisi, tekste, esemeid, ehitisi, ruumisuhteid jms ning nende erinevaid ja muutuvaid tähendusvälju. Visuaalkultuur hõlmab nii tahtlikke ja kavandatud artefakte (nt kunstiteosed, graafiline disain, reklaam, fotograafia, mood jne) kui ka juhuslikke ning plaanimata visuaalseid märke ja kooslusi (nt tänaval või meedias kõrvuti sattunud reklaamid, kasutatud tüpograafia jne). Visuaalkultuuris on teadlik toimimine seotud suhtlusega, erinevate sõnumite ja tähenduste loomise, säilitamise, muutmise ning edastamisega; nii esteetiliselt mitmekesise keskkonna kui ka emotsionaalse ja intellektuaalse keskkonna loomisega; majanduse toimimise ning majanduslike väärtuste loomisega. Kunstipädevuse omandamist toetab maailma kunsti ja visuaalkultuuri käsitlemine nii nüüdisaegses kui ka ajaloolises kontekstis;

2) kunsti vormide ja tähenduste pidev muutumine, eksperimentaalsus ja areng, mis võivad ühiskonda proovile panna. Kunstis kui visuaalkultuuri kitsamas osas luuakse uut inimkogemust, väljendust ja tähendusi teadlikumalt ning sihipärasemalt, suhestudes valdkonna 6 eripäraga, otsinguliselt ja eksperimenteerivalt. Kunsti pidev uuenemine peegeldab muutusi nii teadustes kui ka ühiskonnas, väärtustes ja hoiakutes. Kunst tohib võtta endale fantaasia, moraali ning ühiskondlike kokkulepete piire kompava ja nihutava rolli, et mõtestada ja arutleda, ent ka testida erinevaid ettekujutusi ning võimalikkusi;

3) õpetaja on aktiivne kunstiga suhestuja, kes toetab õpilasi kultuuri muutuvast mitmekesisuses. Täpsema õpisisu valib õpetaja, kes juhib õpet ja loob õpikeskkonna. Õpetaja enda hoiakud, avatus ja sallivus, mitmetähenduslikkuse ja muutlikkuse taluvus, aktiivses dialoogis ning mõtestatuses olemine vana ja uue kunstiga on äärmiselt olulised. Kunstiaine ise on samuti seotud pidevate muutustega – uue kunstiloomega, uute avastustega kunstiajaloo, seniste väärtuste ümberhindamisega ühiskonnas, uute väärtuste leidmise ja loomisega. Kunsti õppeainet on võimalik üles ehitada erinevatele kunstikäsitlelustele tuginedes.

4) kunsti õppeaines on võrdselt oluline nii kunstikogemus kui ka õppimiskogemus. Sageli on teosest kui lõpptulemusest tähtsam loominguline ja otsinguline protsess, tagasiside ja refleksioon, üldpädevuste kujundamine ning motivatsiooni leidmisele ja hoidmisele suunatud tegevused.

Koolikunstis on vaja väärtustada õppija isikliku tasandi loomet, avastusi, pingutust ja sõnumit, sest õppijale endale oluline tegevus loob talle just nimelt tähendusliku kunstikogemuse ka siis, kui lõpptulemus ei ole originaalne või sisukas laiemas kunsti ja visuaalkultuuri kontekstis. Juhul kui lõpptulemus visuaalkultuuri-, disaini- või kunstiteosena on õppes tähtis, peab õpetaja kvalitatiivse muutuse teket valmivas teoses teadvustama ja toetama eesmärkide ning hindamiskriteeriumide sõnastamisega.

Kunsti osaoskused võimaldavad kunsti õpetamist mitmekülgselt käsitleda ja jälgivad disaini tsüklilist loogikat, mis on maailmas järjest laiemalt käibel nii kunstiteoste, toodete, protsesside kui ka uuringute kavandamisel.

Kunsti osaoskused on:

1. väljaselgitamine, teadmine, mõistmine (kuulamine, vaatamine, lugemine, info otsimine, kirjeldamine, sõnastamine, valimine, uurimine);
2. plaanimine ja ideede arendamine (ideede genereerimine, visandamine, katsetamine, organiseerimine, protsessi plaanimine, koostamine, leiutamine);
3. loomine (eesmärgipärane väljendus- ja töövahendite rakendamine, viimistlemine, toimetamine, täiendamine, esitlemine);
4. refleksioon, analüüs ja kriitika (uurimine, tõlgendamine, retsenseerimine, tagasisidestamine, arutlemine, väärtushinnangute arendamine ja andmine).

Gümnaasiumi õpitulemustes on rõhk teadmisel ja mõistmisel ning sihipärasel kunstilisel tegevusel: idee arendamine ja parima võimaliku lahendi leidmine oma ideele.

Gümnaasiumi lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) uurib ning kasutab teadlikumalt visuaalseid kujutisi, jooniseid, skeeme ja sümbolite suhtluses;
- 2) käitub füüsilistes ja digitaalsetes kultuurikeskkondades enamasti turvaliselt, järgib visuaalseid kujutisi luues ning kasutades seadust;
- 3) uurib, disainib või loob kunstiteose kõiki disainiprotsessi etappe läbides;
- 4) dokumenteerib enda uurimis- ja kavandamisprotsessi;
- 5) analüüsib oma tööd ja tulemust;
- 6) analüüsib ainealast keelt kasutades loodut ja arutleb loodu (nii kunsti kui ka visuaalsete objektide) üle erinevatelt positsioonidelt, seostades eri kunste ja kunsti teiste valdkondadega, kultuuri ja ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arenguga.

1. KURSUS: Kunst ja kunstiajalugu

Maht: 35 tundi (2 tundi nädalas)

Õppematerjal: õpetaja koostatud materjal, töölehed, esitlused, suunatud otsingud internetis, tehisintellekti võimalused

Õppesisu	Õpitulemused „Kunst ja kunstiajalugu“
KUNST ja KULTUUR ÜHISKONNAS Kunsti roll eri ajastuil. Kunsti mõiste ja selle muutumise ajalugu. Kunstnik, teos ja vaataja oma kaasajas. KUNSTIAJALUGU, VISUAALKULTUUR JA KUNSTNIKUD Kunstikultuuri üldistav ajatelg kunstiperioodide kaudu kunsti tekkimisest kuni 19. sajandini. Ajastule olulisemad kunstnikud, kunsti muutumise selgitamine ja põhjendamine. Vanimad kõrgkultuurid Antiikaja kunst Keskaja kunst Renessanss Barokk 18. ja 19. sajandi kunst VISUAALNE KIRJAOSKUS Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv Kolmemõõtmeline: joon, vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal, dimensionaalsus (reljeef, skulptuur, maakunst), valgus, aeg (kineetilise kunsti puhul). Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmed, dominant, rõhutus, kuldlõige. Kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuursed, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus. Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav, sujuv,	Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine Õpilane: • kirjeldab visuaalseid keskkondi, kujutisi ja visuaalkultuuri objekte ning teadvustab ja põhjendab oma visuaalseid valikuid. • oskab leida, enamasti kriitiliselt hinnata ja kasutada erinevates allikates ja keskkondades pakutavat infot; • iseloomustab eri allikate põhjal kunstnike loomingut (kuni 19. saj.), kirjeldab vormi, kunstilist kujundit ja konteksti; • paigutab kunstinähtused üldisel ajateljel õigesti. • käib kultuuriasutustes ja -sündmustel, oskab leida ning kriitiliselt hinnata eri keskkondades pakutavat infot; • teab teose tunnuseid (autorikaitse seaduse mõistes), autoriõigusega kaasnevaid õigusi ja põhilisi litsentse Plaanimine ja ideede arendamine; loomine Õpilane: • kujundab (loob) enda isikuga seonduvat visuaalset välja enamasti teadlikult (välimus, oma tuba, tarbeesemed, sotsiaalmeedia kuvand ja sisu jne); • loob sihipäraselt visuaalseid kujutisi, jooniseid, skeeme ja sümboteid; • teab, kuidas ideid genereerida. Arendab oma ideid esialgselt versioonist edasi, kasutades õpetaja pakutud meetodeid; • uurib ja kavandab enne loomist; • valib oma idee teostamiseks sobiva väljendusvahendi kõigi õpitud väljendusvahendite hulgast, toetudes vajadusel arutelule õpetajaga; • katsetab ja eksperimenteerib. Teab, et eksimine on tööprotsessi loomulik osa ning oskab sellest õppida;

kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline jne Perspektiiv: tsentraalperspektiiv, värvus- e õhuperspektiiv Värviteooria: Koloriit. Värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires. Värvitemperatuur: soojad ja külmad toonid Liikumise mulje loomine: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned koomiksites. Neljamõõtmelise teose baaselemendid: kaadriplaanid, montaaž, heli, valgus, narratiiv e lugu, tegevuspaik, tegelased Kaadriplaanid: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Taust, esiplaan, tagaplaan. Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, ready-made, installatsioon, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenaarium. Kunstižanrid: portree, natüürmort, linnavaade, maastikuvaade, interjööri vaade Kujutavus: figuralne, abstraktne Esitlus- ja dokumenteerimise meetodid Portfoolio. Nii enda õppimise jälgimiseks kui oma loomingukorrastatud esitluseks. KUNSTITEHNIKAD JA LOOMINGULINE ENESEVÄLJENDUS DISAIN JA DISAINIPROTSESS Kavandamine ja visualiseerimine kavand, visand, skits, krokii, abijooned Moodboard, mõistekaart, plakat, värvikaart, Idee sõnastamine Storyboard, stsenaarium Visuaalne lihtsustamine Uurimismeetodid Esitlus- ja dokumenteerimismeetodid Portfoolio, ka digitaalse portfoolio või kodulehena. Nii enda õppimise jälgimiseks kui oma loomingukorrastatud esitluseks	• loob õpitud oskusi ja teadmisi rakendades kunstiteose või visuaalkultuuri objekti (reklaam, tarbegraafika, sotsiaalmeedia kuvand või identiteet jne) • oskab ja julgeb tööprotsessi käigus võtta vastu otsuseid, mis aitavad teiste töödest eristuda. • loob koostöös teostest ekspositsiooni, põhjendades tööde paigutust ruumis/seinal; Refleksioon, analüüs ja kriitika Õpilane: • analüüsib erinevaid visuaalkultuuri nähtusi erinevatest sotsiaalsetest rollidest lähtudes ja õpetaja abiga erinevaid meetodeid kasutades; • iseloomustab erinevate kunstnike loomingut; • selgitab kunsti muutumise põhjusi. • võrdleb eri ajastute kunsti kuni 19. sajandini. • selgitab oma tööprotsessi, võimalikke töökäigu ja sõnumi alternatiive, ning põhjendab sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid ja eksponeerimise valikuid ning piiranguid; • analüüsib oma teost ja tööprotsessi, valides õpetaja abiga erinevaid lähtepunkte ja meetodeid. Oskab oma valikuid põhjendada ning kunstitöö loomise konteksti selgitada. • teadvustab ja selgitab oma kunstilaseid eelistusi. • oskab kaasõpilaste teoseid ja tööprotsessi analüüsida; • kuulab kaasõppijate seisukohti, argumenteerib, aktsepteerib eri arvamusi;
---	---

2. KURSUS: Kunst ja visuaalkultuur 20. ja 21. sajandil

Maht: 35 tundi (2 tundi nädalas)

Õppematerjal: õpetaja koostatud materjal, töölehed, esitlused, suunatud otsingud internetis, tehisintellekti võimalused

Õppesisu	Õpitulemused "Kunst ja visuaalkultuur 20. ja 21. sajandil"
KUNST ja KULTUUR ÜHISKONNAS Kunsti roll 20. ja 21. sajandil. Kunsti mõiste 20. ja 21. sajandil ja selle muutumise ajalugu. Kunstnik, teos ja vaataja oma kaasajas. Kunstiteoste analüüsi ja tõlgendamise erinevad meetodid (nt vormiline, märgiline, sotsiaalne) ja vormid (nt kunstikriitika, retsensioon, kirjandusteos). KUNSTIAJALUGU, VISUAALKULTUUR JA KUNSTNIKUD Kunstikultuuri üldistav ajatelg kunstiperioodide kaudu kunsti tekkimisest kuni 19. sajandini. Ajastule olulisemad kunstnikud ja nende loomingu iseloomustamine. Kunsti muutumise selgitamine ja põhjendamine. Vanimad kõrgkultuurid Antiikaja kunst Keskaja kunst Renessanss Barokk 18. ja 19. sajandi kunst VISUAALNE KIRJAOSKUS Kujutamise baaselemendid ja kompositsioonipõhimõtted Kahemõõtmeline: punkt, joon, kujund, pind/tekstuur, värv Kolmemõõtmeline: joon, vorm, pind, värv, ruum, mass, materjal, dimensionaalsus (reljeef, skulptuur, maakunst), valgus, aeg (kineetilise kunsti puhul). Kompositsioonipõhimõtted: kontrast, liikumine, rütm, proportsioon, tasakaal, ühtsus, mõõtmed, dominant, rõhutused, kuldlõige. Kompositsiooni kirjelduseks: suurem, väiksem, ühesuursed, ees, taga, lähemal, kaugemal, üleval, all, kõrval, paremal, vasakul, keskel, ääres, lähedal, koos, eraldi, tasakaalus.	Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine Õpilane: - uurib ning kasutab teadlikult ja põhjendades visuaalseid kujutisi, keskkondi, jooniseid, skeeme ning sümboleid suhtluses; - oskab leida, kriitiliselt hinnata ja kasutada erinevates allikates ja keskkondades pakutavat infot; - iseloomustab eri allikate põhjal kunstnike loomingut (20.-21. saj.), kirjeldab vormi, kunstilist kujundit ja konteksti; - Iseloomustab eri allikate põhjal arhitektuuri ja disaini valdkonna teoseid. - teab kunsti- ja visuaalkultuuri ajaloo põhistruktuuri; - märkab ja kirjeldab igapäevaseid probleeme, mida on võimalik disainiprotsessis lahendada; - Sõnastab probleemi. Uurib probleemi ja selle valdkonda lihtsamaid meetodeid kasutades. - käib iseseisvalt kultuuriasutustes ja -sündmustel, oskab leida ning kriitiliselt hinnata eri keskkondades pakutavat infot; - järgib üldiselt autoriõiguse seadust visuaalide loomisel, tarbimisel ja jagamisel. Plaanimine ja ideede arendamine; loomine Õpilane: - valib oma idee teostamiseks sobiva väljendusvahendi kõigi õpitud väljendusvahendite hulgast; - dokumenteeri enda uurimis- ja kavandamisprotsessi; - kavandab enda teose, pakkudes välja erinevaid lahenduskäike; - teab, kuidas ideid genereerida. Arendab oma ideid esialgsest versioonist edasi;

Joone, kujundi, vormi ja tekstuuri kirjelduseks: horisontaalne, vertikaalne, diagonaalne, sirge, kõver, laineline, terav, sujuv, kaarduv, kandiline, nurgeline, ümar, munajas, sile, kare, krobeline jne Perspektiiv: tsentraalperspektiiv, värvus- e õhuperspektiiv Värviteooria: Koloriit. Värvinimetused primaar ja sekundaarvärvide piires. Värvtemperatuur: soojad ja külmad toonid Ruumiillusiooni loomise põhimõtted: kattumine, teravus, suurus Liikumise mulje loomine: liikuvad poosid, liikumise faaside kujutamine, liikumist märkivad jooned koomiksides. Neljamõõtmelise teose baaselemendid: kaadriplaanid, montaaž, heli, valgus, narratiiv e lugu, tegevuspaik, tegelased Kaadriplaanid: üldplaan, keskplaan, suur plaan, detail. Taust, esiplaan, tagaplaan. Kunstiliigid: joonistus, maal, kollaaž, skulptuur, foto, animatsioon, disain, arhitektuur, sisearhitektuur, tootedisain, tarbekunst, ready-made, installatsioon, trükigraafika, graafiline disain, tüpograafia, kirjatüüp, kalligraafia, stsenograafia. Kunstižanrid: portree, natüürmort, linnavaade, maastikuvaade, interjööri vaade Kujutavus: figuraalne, abstraktne Esitlus- ja dokumenteerimise meetodid Portfoolio. Nii enda õppimise jälgimiseks kui oma loominguga korrastatud esitluseks. KUNSTITEHNIKAD JA LOOMINGULINE ENESEVÄLJENDUS DISAIN JA DISAINIPROTSESS Kavandamine ja visualiseerimine kavand, visand, skits, krokii, abijooned Moodboard, mõistekaart, plakat, Venni diagramm, värvikaart, Idee sõnastamine Storyboard, stsenaarium Visuaalne lihtsustamine Esitlus- ja dokumenteerimismeetodid Portfoolio, ka digitaalse portfoolio või kodulehena. Nii enda õppimise jälgimiseks kui oma loominguga korrastatud esitluseks.	• rakendab valikuliselt ja sihipäraselt tasapinnalise, ruumilise ja ajalise loominguga väljendusvahendeid ning kompositsiooni põhimõtteid; • esitleb loometöö tulemust visuaalsete abimaterjalide toel (skeem, makett, plakat, digitaalne esitus); • loob koostöös teistega teostest ekspositsiooni, põhjendab tööde paigutust ning esitleb teost publikule selgelt. Refleksioon, analüüs ja kriitika Õpilane: • hindab (kriitiliselt) isiklikku visuaalset kommunikatsiooni; • analüüsib ainealast keelt kasutades loodut ja arutleb loodu (nii kunsti kui ka visuaalsete objektide) üle eri positsioonidelt; • analüüsib teose vormi, kunstilist kujundit ja konteksti, leiab erinevatest tähendusvõimalustest tõenäolisema. Põhjendab diskussioonis oma arvamust; • Toob näiteid teiste seostuvate teoste kohta, põhjendab seoseid muude ühiskonnaelu valdkondadega nii ajaloost kui tänapäevast, tuginedes teistele õppeainetele, erialakirjandusele, aimekirjandusele, popkultuurile; • Võrdleb eri ajastute kunsti kunni tänapäevani. • mõtestab esemelise ning ruumilise keskkonna või disaininäidete esteetilisi, eetilisi, funktsionaalseid ja ökoloogilisi aspekte; • analüüsib iseseisvalt oma teost ja tööprotsessi, valides teadlikult erinevaid lähtepunkte ja meetodeid. Oskab oma valikuid põhjendada ning kunstitöö loomise konteksti selgitada. Hindab ennast adekvaatselt; • retsenseerib kaasõppija tööprotsessi ning tulemust õpetaja pakutud vormis.
---	--

KUNSTIAJALUGU, VISUAALKULTUUR JA KUNSTNIKUD Kunsti ja visuaalkultuuri muutumine Kunst moderniseeruva ajastul Kunst pärast II maailmasõda Postmodernism ja nüüdiskunst Keskond. Disain. Visuaalne meedia KUNST ja KULTUUR ÜHISKONNAS Individaalsus, anonüümsus, kollektiivsus Aktiivsed sekkumised	
---	--

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

Uurimuslikud ja loovad ülesanded, individuaalsed ja rühmatööd.

Tulemuste esitlemine. Ideest ja eesmärgist lähtuvad materjaliide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine.

Hindamine:

Hindamine suunab ja julgustab õpilasi katsetama ning tekitab ja hoiab huvi kunsti vastu. Hindamise käigus saavad õpilased mitmekülgset tagasisidet oma töökultuuri ja töö ning individuaalse arengu kohta, millega toetatakse nende kujunemist positiivse minapildi ja adekvaatse enesehinnanguga ennastjuhtivaiks õppijaiks. Kunsti valdkonnapädevuste omandamisel on õppe jooksul oluline roll kujundaval hindamisel, mis toetab õpilase eneseusku ja innustab teda oma võimeid arendama. Kujundava hindamise kaudu saab õpilane suulist ja kirjalikku tagasisidet oma õpitulemuste saavutamise ning tugevate külgede ja arenguvõimaluste kohta. Kokkuvõtvalt hinnatakse üldjuhul õppeperioodi lõpul, lähtudes õppesest kui tervikust ja taotletavatest õpitulemustest, seejuures arvestatakse, et hinnetel võib olla sõltuvalt töö mahust erinev kaal. Hindamiskriteeriumid loob õpetaja koolikehtestatud hindamisjuhiste põhjal. Kunstitundides kujundatakse õpilastes kestlikku ja keskkonnateadlikku loomepraktikat, kasutades mitmekesiseid materjale ja töövahendeid. Materjalide läbimõeldud ja säästlik kasutamine on osa töökultuurist ning kajastub ka hindamiskriteeriumites.

MUUSIKA

MUUSIKA: 1. KURSUS “Uusaegse helikeele kujunemine” 10. klass

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Muusikaajalugu gümnaasiumile I, II; õpetaja materjalid.

Eesmärk: Õpilased mõistavad muusika rolli eri ajastuil, oskavad nimetada tähtsamaid heliloojaid ja nende teoseid ning kasutavad oma teadmisi muusika tead vustatud kuulamisel. Õpilastest kujunevad välja teadlikud ja huvitatud muusika kuulajad ja harrastajad. Õpilased oskavad hinnata kvaliteetset muusikat.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Muusikaloo etapid. Seosed ajaloo ja muusikaajaloo vahel. Erinevate ajastute sissejuhatus ja ülevaade	• õpib tundma ja seostama ajaloolisi ja muusikaloolisi sündmusi; • tutvub erinevate maade heliloojate elu ja loominguga. Võrdleb eri ajastute muusika stiile ja žanre ning orienteerub neis • kirjeldab oluliste heliloojate loomingut; • nimetab erinevaid muusikainstrumente, -žanre ning -vorme
Muusika ajaloo ajastud alates antiigist kuni romantismini	• tutvub vanamuusikaga (antiik, keskaeg, renessanss, barokk), • tutvub Viini klassika ning romantismiga, • eristab erinevate ajastute muusikastiile • oskab määrata muusikateose stilistilist kuuluvust • tunneb ära muusika teose vormi (variatsioonivorm, rondo vorm, sonaadivorm) • oskab kuulata mõttega kvaliteetset muusikat • tunneb rõõmu kontserdi külastusest
Musitseerimine ja omalooming	• musitseerib plaatpillidel • laulab jõukohaseid muusikateoseid koos klassikaaslastega • tutvub helitöötlustarkvaraga ja oskab kasutada selle lihtsamaid funktsioone

	• teostab ühe omaloomingulise miniprojekti (klassikalise teose remiks, tummfilmi helindamine, video loomine muusikapalale, muusikalooline koomiks vms.)
--	---

Praktiliste tööde loetelu:

- 1) musitseerimine plaatpillidel, lühikese muusikateose selgeksõppimine ja esitamine koos klassikaaslastega;
- 2) muusika kuulamine, analüüsimine;
- 3) kuulamistestid;
- 4) omaloomingulise miniprojekti (klassikalise teose remiks, tummfilmi helindamine, video loomine muusikapalale, muusikalooline koomiks vms.) teostamine ja selle tutvustamine ning ettekandmine klassis;
- 5) kontserdi külastus, kontserdiarvustuse kirjutamine ning oma mulje jagamine klassis.
- 6) tundides lühikonspektide koostamine, teemakohase sõnavara ülesmärkimine ja õppimine.

Hindamine:

Eristav. Hindelised tööd: kuulamistestid (3-4); kontrolltööd ja tunnikontrollid; omaloominguline miniprojekt; kontserdikülastus ja arvustuse kirjutamine.

MUUSIKA: 2. KURSUS “Klassitsism ja romantism: rahvuslikkuse kujunemine muusikas”

11. klass

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Muusikaõpik gümnaasiumile (I, II, ja III osa), T. Siitan, A. Sepp

Eesmärgid:

Aine eesmärgiks on panna õpilast huvituma akadeemilisest kunstmuusikast, paigutama kuulnud muusikateoseid ajastu ja stiili konteksti. Õpilane mõistab muusika rolli eri ajastuil, nimetab tähtsamaid heliloojaid ja nende teoseid ning suudab määratleda klassikalise muusika kaanonisse kuuluvate teoste stiili ja žanri.

Huvitub muusikast kui kunstiliigist, väärtustab muusikat ning muusikategevust kultuuri ja igapäevaelu rikastajana; teadvustab muusika võimalusi vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalu loomisel; osaleb aktiivselt musitseerimises: tegutseb koos teistega, vastutab enda tegevuse eest rühmas (klassis, kooris, ansamblis); arendab loomeideid muusikalise eneseväljenduse kaudu: katsetab ideid muusikategevustes, leiab lahendusi esile kerkinud probleemidele, hindab isikupära ja erinevaid lahendusi ning on püsiv ja järjekindel.

Teadvustab muusikat kui kultuuridevahelist suhtluskeelt, väärtustab kultuurilist mitmekesisust, tegutseb eetilisel ja ohutult (sh autoriõigust arvestades) nii reaalses kui ka virtuaalses kultuurikeskkonnas, suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonnasse; valib endale meelepärased muusikaga tegelemise viisid, hindab oma kogemust ja jagab seda kaaslastega.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Muusikalooetapid. Seosed ajaloo ja muusikaajaloo vahel. Erinevate ajastute sissejuhatus ja ülevaade	• õpib tundma ajaloolisi ja muusikaloolisi sündmusi, teab eri maade muusika arengut, selle põhjusi ja taustasüsteemi; • nimetab ja eristab muusikaajaloo arenguetappe, mõisteid ja seoseid; • tunneb erinevaid muusikainstrumente, -žanre ning -vorme
Barokk- ja klassitsistlik muusika • Ooperi sünd • Žanrid: ooper, oratoorium, kantaat, fuuga • Viini klassikud: sümfoonia žanri areng, instrumentaalkontsert, keelpillikvartett.	• tutvub ajalooliste ja muusikalooliste sündmustega; • tutvub erinevate maade heliloojate elu ja loominguga; • võrdleb eri ajastute muusikastiile ja žanre ja orienteerub neis • defineerib mõisteid; • nimetab ajalooliste sündmuste ja muusika omavahelisi seoseid; • kirjeldab oluliste heliloojate loomingut; • nimetab muusikainstrumente, -žanre ja -vorme; • sooritab kuulamistesti
Muusika XIX sajandist tänapäevani, sh. Eesti ja Ukraina kunstmuusika • Programmiline muusika XIX sajandil • Uued žanrid: lied, sümfooniline poeem	• tutvub ajalooliste ja muusikalooliste sündmustega; • tutvub erinevate maade heliloojate elu ja loominguga. Võrdleb eri ajastute muusikastiile ja žanre ja orienteerub neis; • defineerib mõisteid;

• XX sajandi stiilid ja kompositsioonitehnikad: ekspressionism, impressionism, neoklassitsism, atonaalsus, dodekafoonia, aleatoorika • Ülevaade nüüdismuusikast • Eesti muusika	• nimetab ajalooliste sündmuste ja muusika omavahelisi seoseid; • kirjeldab oluliste heliloojate loomingut; • nimetab muusikainstrumente, -žanre ja -vorme; • tunneb olulisemaid sündmusi, heliloojaid ja nende teoseid Eesti ja Ukraina muusikaajaloos; • külastab õppeaasta jooksul kaks akadeemilise muusikaga seotud sündmust ning kirjutab sellest arvustuse; • sooritab loovülesande; • sooritab kuulamistesti
---	--

Praktiliste tööde loetelu:

Kuulamistestid (teoste äratundmine, stiili- ja žanrituvastus, loovülesanded (muusikaliste ideede katsetamine ja lahenduste leidmine), esitused ja musitseerimine (klass, koor, ansambel; esitaja, vaataja ja kuulaja rollid), kirjalikud tööd ja analüüs (muusikateoste ajastu, stiili ja žanri määramine; heliloojate ja teoste tutvustus), kontserdi või muusikaga seotud sündmuse külastus ja arvustus, terminoloogia harjutused (muusikaterminite tundmine ja kasutamine), õppeprotsessi konspekt vihikus (refleksioon ja loovtööde jälgimine).

Hindamine:

I poolaasta – mitteeristatav; II poolaasta – eristatav

- õpilaste teadmisi ja oskusi hinnatakse suuliste vastuste, sh esituste ning kirjalike tööde alusel
- hindamine on vastavalt kooli õppekavale viiepallisüsteemis
- kirjalikud tööd põhinevad punktiarvestusel, kus hinnatakse sisu, õigekirjavigu hindamisel ei arvestata
- kuulamisülesanded kirjalikes töödes rõhutavad muusika ja instrumentide helilise olemuse tähtsust
- terminoloogia hindamine kirjalikes töödes toetab oskussõnavara omandamist ning eesti keele õpet
- vihiku hindamine toonitab õppimise protsessilist olemust
- kontserdi arvustustel hinnatakse analüüsimisoskust ja õiget viisakat vormistamisviisi, teksti seotust ja mõtete väljendamisoskust.

MUUSIKA: 3. KURSUS „Eesti muusikalugu“

12. klass

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Muusikaõpik gümnaasiumile (III osa), T. Siitan, A. Sepp, YouTube, kirjandus

Eesmärgid:

Aine eesmärgiks on panna õpilast huvituma akadeemilisest kunstmuusikast, paigutama kuulnud muusikateoseid ajastu ja stiili konteksti. Õpilane mõistab muusika rolli eri ajastuil, nimetab tähtsamaid heliloojaid ja nende teoseid ning suudab määratleda klassikalise muusika kaanonisse kuuluvate teoste stiili ja žanri.

Huvitub muusikast kui kunstiliigist, väärtustab muusikat ning muusikategevust kultuuri ja igapäevaelu rikastajana; teadvustab muusika võimalusi vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalu loomisel; osaleb aktiivselt musitseerimises: tegutseb koos teistega, vastutab enda tegevuse eest rühmas (klassis, kooris, ansambelis); arendab loomeideid muusikalise eneseväljenduse kaudu: katsetab ideid muusikategevustes, leiab lahendusi esile kerkinud probleemidele, hindab isikupära ja erinevaid lahendusi ning on püsiv ja järjekindel.

Teadvustab muusikat kui kultuuridevahelist suhtluskeelt, väärtustab kultuurilist mitmekesisust, tegutseb eetilisel ja ohutult (sh autoriõigust arvestades) nii reaalses kui ka virtuaalses kultuurikeskkonnas, suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonnasse; valib endale meelepärased muusikaga tegelemise viisid, hindab oma kogemust ja jagab seda kaaslastega.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Muusikalooetapid. Seosed ajaloo ja muusikaajaloo vahel. Erinevate ajastute sissejuhatus ja ülevaade	• õpib tundma ajaloolisi ja muusikaloolisi sündmusi, teab eri maade muusika arengut, selle põhjusi ja taustasüsteemi; • nimetab ja eristab muusikaajaloo arenguetappe, mõisteid ja seoseid; • tunneb erinevaid muusikainstrumente, -žanre ning -vorme
Muusika XIX sajandist tänapäevani, sh. Eesti ja Ukraina kunstmuusika Programmiline muusika XIX sajandil Uued žanrid: lied, sümfooniline poeem XX sajandi stiilid ja kompositsioonitehnikad: ekspressionism, impressionism, sümbolism, neoklassitsism, dodekafoonia, aleatoorika Eesti muusika Ukraina muusika Rütmimuusika Filmimuusika	• tutvub ajalooliste ja muusikalooliste sündmustega; • tutvub erinevate maade heliloojate elu ja loominguga. Võrdleb eri ajastute muusikastiile ja žanre ja orienteerub neis; • defineerib mõisteid; • nimetab ajalooliste sündmuste ja muusika omavahelisi seoseid; • kirjeldab oluliste heliloojate loomingut; • nimetab muusikainstrumente, -žanre ja -vorme; • tunneb olulisemaid sündmusi, heliloojaid ja nende teoseid Eesti ja Ukraina muusikaajaloos; • külastab õppeaasta jooksul kaks akadeemilise muusikaga seotud sündmust ning kirjutab sellest arvustuse; • sooritab loovülesande;

	• sooritab kuulamistesti
Autoriõigus Muusikateraapia Improviseerimise alused Produtseerimise alused	• teab autoriõiguse, muusikateooria, improviseerimise ja produtseerimise põhimõtteid; • defineerib peamisi mõisteid; • sooritab loovülesande
Sõnamäng Õpetlik lugu Rütmimäng Muusika ja lauseõpetus Muusika ja häälikuõpetus Muusika ja ajalugu Kontsert-vestlus	• defineerib peamisi mõisteid; • osaleb aktiivselt muusikalistes mängudes ja sündmustel; • sooritab loovülesande

Praktiliste tööde loetelu:

kuulamistestid – teoste äratundmine, stiili ja žanri määramine; loovülesanded – muusikaliste ideede katsetamine ja lahenduste leidmine; esitused ja muusitseerimine – osalemine klassis, kooris või ansamblis; rollid: esitaja, vaataja ja kuulaja; kontserdi- ja sündmuste analüüsid – vähemalt kaks akadeemilise muusikaga seotud sündmust aastas, arvustus, mis kajastab analüüsi- ja tõlgendusoskust; kirjalikud tööd ja analüüs – muusikateoste ajastu, stiili ja žanri määramine; heliloojate ja teoste tutvustus; ajalooliste sündmuste seostamine muusikaga; muusikalised mängud ja praktilised harjutused – rütmimäng, sõnamäng, muusika ja hääliku- või lauseõpetus, kontsert-vestlus; improviseerimise ja loovprodutseerimise ülesanded – improviseerimise ja muusikaprodutseerimise aluste katsetamine; terminoloogia harjutused – muusikaterminite tundmine ja kasutamine; õppeprotsessi dokumenteerimine – vihikus refleksioon, loovtööde jälgimine ja kogemuste kajastamine.

Hindamine:

Eristatav

- õpilaste teadmisi ja oskusi hinnatakse suuliste vastuste, sh esituste ning kirjalike tööde alusel
- hindamine on vastavalt kooli õppekavale viiepallisüsteemis
- kirjalikud tööd põhinevad punktiarvestusel, kus hinnatakse sisu, õigekirjavigu hindamisel ei arvestata
- kuulamisülesanded kirjalikes töödes rõhutavad muusika ja instrumentide helilise olemuse tähtsust
- terminoloogia hindamine kirjalikes töödes toetab oskussõnavara omandamist ning eesti keele õpet
- vihiku hindamine toonitab õppimise protsessilist olemust
- kontserdi arvustustel hinnatakse analüüsimisoskust ja õiget viisakat vormistamisviisi, teksti seotust ja mõtete väljendamisoskust.

Loodusainete ainevaldkond

Ainevaldkonna kirjeldus

Loodusainete õpetamise eesmärk gümnaasiumis on kujundada õpilaste loodusteaduslikku pädevust, et kujuneks vastutustundlik ja ennastjuhtiv õpilane.

Ainevaldkonna õppeained on bioloogia, füüsika, geograafia ja keemia. Kohustuslikud kursused õppeaineti on järgmised:

- 1) bioloogia 4 kursust: „Rakud ja organismid“, „Molekulaarsed protsessid“, „Pärilikkus ja evolutsioon“, „Inimene ja keskkond“;
- 2) füüsika 5 kursust: „Füüsika meetod. Kinemaatika“, „Dünaamika“, „Elektromagnetism“, „Energia“, „Mikro- ja megamaailma füüsika“;
- 3) geograafia 3 kursust, sealhulgas loodusgeograafias 2 kursust: „Maa kui süsteem“, „Loodusvarade majandamine ja keskkonnaprobleemid“, inimgeograafias 1 kursus: „Rahvastik ja majandus“;
- 4) keemia 3 kursust: „Keemia alused“, „Anorgaanilised ained“, „Orgaanilised ained“.

Bioloogia ja geograafia õpe toimub gümnaasiumis eesti keeles, kasutades LAK-metoodikat, füüsika ja keemia õpe ukraina keeles.

Kohustuslikele kursustele lisaks on õpilasel võimalik valida valikkursusi, mis lõimivad loodusainete õpetust teiste valdkondadega.

Valdkonnapädevus

Gümnaasiumi lõpetaja:

- huvitub keskkonnast ja selle uurimisest, mõistab loodusteaduste omavahelisi seoseid;
- kasutab loodusainetes omandatud teadmisi ja oskusi keskkonna objektide, nähtuste ja nende vaheliste põhjuse-tagajärje seoste selgitamiseks ning analüüsimiseks mikro-, makro- ja megatasandil, kasutades loodus- ja täppisteadustele omast keelt ning mudeleid;
- sõnastab uurimisküsimusi ja hüpoteese, kavandab ja korraldab loodusteadusuuringuid, analüüsib ja tõlgendab tulemusi ning teeb kehtivaid järeldusi ja ennustusi;
- lahendab probleeme ja langetab igapäevaeluga seotud põhjendatud otsuseid, rakendades süsteemseid loodusteaduslikke teadmisi ning kasutades loovat ja kriitilist mõtlemist;
- leiab erinevatest allikatest infot loodusteaduste ja tehnoloogia kohta, hindab seda kriitiliselt; kasutab õppimiseks, andmekogumiseks ning koostööks erinevaid meedia- ja tehnoloogiavahendeid;
- mõistab teaduse olemust, olulisust ja piiranguid, loodusteaduste ja tehnoloogia seoseid ning riske;
- väärtustab elurikkust ja jätkusuutlikku arengut, käitub turvaliselt, järgib tervislikke eluviise ning on ühiskondlikult aktiivse hoiakuga;
- teab loodusteaduste ning tehnoloogiaga seotud karjäärivõimalusi, on motiveeritud elukestvaks õppeks.

Üldpädevuste kujundamine

Loodusainete praktilised tööd, uurimuslik õpe ja projektõpe toetavad õppimisoskuste arengut. Arutelud, esitlused ja rühmatööd arendavad eneseväljendusoskust ja suhtluspädevust. Mõõtmised, arvutused, tabelid ja diagrammid loodusnähtuste kirjeldamisel ja analüüsimisel ning kaardirakenduste ja digitaalsete andme- ja õpikeskkondade kasutamine toetavad matemaatika- ja digipädevust. Samuti õpib õpilane läbi loodusainete hindama inimtegevuse mõju looduskeskkonnale ja tervisele.

Läbivate teemade käsitlemine

- Elukestev õpe ja karjääri planeerimine: elukutsed ja karjäärivõimalused loodusvaldkonnas;
- Keskkond ja jätkusuutlik areng: elurikkus, kliimamuutused, rohepööre, loodusvarade säästev kasutamine, ringmajandus ja keskkonnakaitse, keskkonnaprobleemide käsitlemine;
- Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus: elukeskkonna parandamisega seotud projektid, arutelud ja praktilised tegevused (näit linnaökoloogia uuringud, energia- ja veetarbimise analüüs);
- Kultuuriline identiteet: Eesti looduspärand, loodusega seotud tavad, kodukoha loodusobjektid, kaitsealad jm, õppekäigud ja muuseumikülastused;
- Teabekeskond ja meedia: usaldusväärsete infoallikate kasutamine, allikate usaldusväärsuse hindamine, loodusteadusliku info analüüsimine (näit kliimamuutused, terviseteemad, keskkonnaprobleemid);
- Tehnoloogia ja innovatsioon: tehnoloogia roll loodusteadustes ja ühiskonnas;
- Tervis ja ohutus: teadlik suhtumine tervisesse, toitumisse, liikumisse, hügieeni, nakkushaiguste ennetamisse ja vaimsesse heaolusse;
- Väärtused ja kõlblus: vastutus tulevaste põlvkondade ees, hooliv suhtumine elusloodusesse.

BIOLOOGIA

BIOLOOGIA 1. KURSUS. Rakud ja organismid

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Bioloogia gümnaasiumile 1, Avita, 2021; 10 klassi bioloogia, Tera, Stuudium.

Eesmärgid:

- Õpilane omandab eesti keelse sõnavara õpitavatel teemadel.
- Õpilased saavad tervikülevaade elu mitmekesisusest.
- Õpilased kasutavad infotehnoloogilisi rakendusi hüpoteeside püstitamisel, hindavad kriitiliselt saadud teabe ja eristavad seda pseudoteadusest.
- Õpilased on omandanud süsteemse ülevaade eluslooduse ülesehitusest peamistest protsessidest.
- Inspireerima õpilasi küsimusi esitama, olema uudishimulikud ja motiveerima elukestvaks õppeks.
- Õpilased väärtustavad vastutustundliku ja säästva eluviisi.

Teema: Bioloogia uurimisvaldkonnad	
Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Elu tunnused, elus- ja eluta looduse võrdlus. Eluslooduse organiseerituse tasemed ning nendega seotud bioloogia haruteadused ja vastavad elukutsed. Eluslooduse molekulaarset, rakulist, organismilist, populatsioonilist ja ökosüsteemilist organiseerituse taset iseloomustavad elu tunnused. Loodusteadusliku uuringu kavandamine ja läbiviimine ning tulemuste analüüsimine ja esitamine. Loodusteadusliku meetodi rakendamine, lahendades bioloogiaalaseid ja igapäevaeluga seotud probleemülesandeid.	1) seostab eluslooduse organiseerituse tasemeid elu tunnustega ning kirjeldab neid uurivaid bioloogia haruteadusi ja elukutseid; 2) kavandab ja teeb eksperimente lähtuvalt loodusteaduslikust meetodist; 3) analüüsib loodusteadusliku meetodi rakendamisega seotud tekste ning annab neile põhjendatud hinnanguid.

Praktiline töö:

Väikesemahulise uurimistöö tegemine

Hindamine:

Uurimistöö hindamine.

Teema: Organismide koostis	
Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Elus- ja eluta looduse keemilise koostise võrdlus. Vee omaduste seos organismide elutalitlusega. Peamiste katioonide ja anioonide esinemine ning tähtsus rakkudes ja organismides. Biomolekulide üldine ehitus ja ülesanded. Organismides esinevate põhiliste biomolekulide – süsivesikute, lipiidide, valkude ja nukleiinhapete – ehituse ning talitluse seosed. DNA ja RNA ehituse ja ülesannete võrdlus. Vee, mineraalainete ja biomolekulide osa tervislikus toitumises.	1) seostab vee omadusi organismide talitlusega; 2) selgitab peamiste katioonide ja anioonide tähtsust organismide ehituses ning talitluses; 3) seostab süsivesikute, lipiidide ja valkude ehitust nende ülesannetega; 4) võrdleb DNA ja RNA ehitust ning ülesandeid.

Praktiline töö:

DNA eraldamine

Hindamine:

Katse protokoll.

Teema: Eukarüootsed rakud	
Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Rakuteooria põhiseisukohad, selle olulisus eluslooduse ühtsuse mõistmisel. Rakkude ehituse ja talitluse omavaheline vastavus peamiste inimese kudede näitel. Päristuumse raku ehituse seos bioloogiliste protsessidega loomaraku põhjal. Rakutuuma ja selles sisalduvate kromosoomide tähtsus. Rakumembraani peamised ülesanded, ainete passiivne ja aktiivne transport. Ribosoomide, lüsoosoomide, Golgi kompleksi ja mitokondrite osa bioloogilistes protsessides. Tsütoplasmaavõrgustiku ja tsütoskeleti talitus. Raku ehituse ja talitluse terviklikkus, organellide omavaheline koostöö. Taime-, looma- ja seeneraku ehituse ja talitluse eripära.	1) seostab inimese epiteel-, lihas-, side- ja närvikoe rakkude ehitust nende talitlusega ning eristab vastavaid kudesid mikropreparaatidel, mikrofotodel ja joonistel; 2) võrdleb ainete aktiivset ja passiivset transporti läbi rakumembraani; 3) eristab loomaraku peamisi koostisosi mikrofotodel ja joonistel ning selgitab loomaraku osade ülesandeid raku bioloogilistes protsessides; 4) võrdleb looma-, taime- ja seeneraku ehitust ning eristab neid nähtuna mikropreparaatidel, mikrofotodel ja joonistel.

Praktiline töö:

Epiteel-, lihas-, side- ja närvikoe rakkude eristamine mikroskoobis

Hindamine:

Kokkuvõttev töö - koefotode eristamine, taime- ja loomarakkude ja nende osade tundmine.

Teema: Organismide areng	
Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Suguline ja mittesuguline paljunemine eri organismirühmadel, nende erinevus. Raku muutused rakutsükli eri faasides. Kromosoomistiku muutused mitoosis ja meioosis ning nende tähtsus. Mehe ja naise sugurakkude areng ja arengut mõjutavad tegurid. Menstruaaltsükkel ja ovulatsioon. Munaraku viljastumine naise organismis. Erinevate rasestumisvastaste vahendite toime ja tulemuslikkus. Sugulisel teel levivad nakkused ning haiguste vältimine. Otsese ja moondelise arengu võrdlus ja näited. Inimese sünnieelses arengus (embrüogeneesis) toimuvad muutused, sünnitus. Organismide eluiga mõjutavad tegurid. Inimese vananemisega kaasnevad muutused ja surm.	1) toob näiteid mittesugulise paljunemise vormide kohta eri organismirühmadel; 2) selgitab fotode ja jooniste põhjal mitoosi- ja meioosifaasides toimuvaid muutusi ning põhjendab nende vajalikkust; 3) võrdleb inimese spermatogeneesi ja ovogeneesi ning analüüsib erinevuste põhjusi; 4) võrdleb ja toob näiteid otsese ja moondelise arengu kohta eri organismirühmadel; 5) selgitab olulisemaid etappe inimese embrüogeneesis; 6) analüüsib inimese vananemisega kaasnevaid muutusi raku ja organismi tasandil ning hindab pärilikkuse ja keskkonnategurite mõju elueale;

Hindamine:

Raku jagunemise mudel

BIOLOOGIA 2. KURSUS. Molekulaarsed protsessid

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Bioloogia gümnaasiumile 2, Avita, 2021; 10 klassi bioloogia, Tera, Stuudium.

Eesmärgid:

- Õpilane omandab eesti keelse sõnavara õpitavatel teemadel.
- Õpilased saavad tervikülevaade elu mitmekesisusest.
- Õpilased kasutavad infotehnoloogilisi rakendusi hüpoteeside püstitamisel, hindavad kriitiliselt saadud teabe ja eristavad seda pseudoteadusest.
- Õpilased on omandanud süsteemse ülevaade eluslooduse ülesehitusest, peamistest protsessidest.
- Inspireerima õpilasi küsimusi esitama, olema uudishimulikud ja motiveerima elukestvaks õppeks.
- Õpilased väärtustavad vastutustundliku ja säästva eluviisi.

Teema: Organismide energiavajadus	
Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Organismide energiavajadus, energia saamise viisid autotroofsetel ja heterotroofsetel organismidel. Organismi üldine aine- ja energiavahetus. ATP universaalsus energia salvestamises ja ülekandes. Fotosünteesi eesmärk ja tulemus. Fotosünteesi valgus- ja pimedusstaadium ning neid mõjutavad tegurid. Fotosünteesi tähtsus taimedele, teistele organismidele ning biosfäärile. Raku hingamine kui organismi varustamine energiaga. Hingamise etappideks vajalikud tingimused ja tulemused. Käärimine kui anaeroobne energia saamise protsess, selle rakenduslik tähtsus biotehnoloogias.	1) analüüsib energiavajadust ja energia saamist autotroofidel ja heterotroofidel ning toob sellekohaseid näiteid; 2) selgitab ja väärtustab fotosünteesi eesmärke, tulemust ja tähtsust taimedele, protsessi olulisust teistele organismidele ning kogu biosfäärile; 3) selgitab keskkonnategurite osa hingamisetappide toimumises ning energia salvestamises; 4) toob käärimise rakendusbioloogilisi näiteid.

Hindamine:

Protsesside kirjeldused, skeemide koostamine fotosünteesist ja raku hingamisest.

Teema: Molekulaargeneetilised põhiprotsessid	
Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Organismi tunnuste kujunemist mõjutavad tegurid. Molekulaargeneetiliste põhiprotsesside (replikatsiooni, transkriptsiooni ja translatsiooni) osa päriliku info realiseerumisel. DNA ja RNA sünteesi võrdlus. Geenide avaldumine ja selle regulatsioon, geeniregulatsiooni häiretest tulenevad muutused. Geneetilise koodi	1) hindab pärilikkuse ja keskkonnategurite osa organismi tunnuste kujunemisel; 2) analüüsib DNA, RNA ja valkude osa päriliku info avaldumises;

omadused. Geneetilise koodi lahtimõtestamine valgusünteesis. Valgusünteesis osalevate molekulide ülesanded ning protsessi üldine kulg.	3) selgitab geneetilise koodi omadusi ning nende avaldumist valgusünteesis; 4) hindab geeniregulatsiooni osa inimese ontogeneesi eri etappidel ning väärtustab elukeskkonna mõju geeniregulatsioonile; 5) toob näiteid inimese haiguste kohta, mis seostuvad geeniregulatsiooni häiretega.
--	--

Praktiline töö:

Geneetilise koodi omaduste uurimine

Hindamine:

Ettekanne, skeem, mõistekaart.

Teema: Viirused ja bakterid	
Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
DNA ja RNA viiruste ehituse ja talitluse mitmekesisus ning tähtsus looduses. Viiruste levik ja paljunemine. HIVi organismisene toime ning haigestumine AIDSi. Inimesel levinumad viirushaigused ning haigestumise vältimine. Eeltuumse raku ehituse ja talitluse erinevus võrreldes päristuumse rakuga. Bakterite elutegevusega kaasnev mõju loodusele ja inimtegevusele. Bakterite levik ja paljunemine. Inimese nakatumine bakterhaigustesse, selle vältimine. Viiruste ja bakterite geenitehnoloogilised kasutusvõimalused. Geenitehnoloogia rakendamise dilemmaprobleemidega kaasnevad teaduslikud, majanduslikud, eetilised ja seadusandlikud probleemid. Geneetika ja geenitehnoloogiaga seotud teadusharud ning elukutsed.	1) iseloomustab viiruste levikut ja paljunemist ning nende organismisest toimet; 2) võrdleb bakteriraku ehitust ja talitlust päristuumsete rakkudega; 3) seostab inimesel levinumaid viirus- ja bakterhaigusi nende vältimise võimalustega ning väärtustab tervislikke eluviise ja vaktsineerimise tähtsust; 4) lahendab geenitehnoloogiliste rakenduste dilemmaprobleeme, arvestades teaduslikke, majanduslikke, eetilisi ja seadusandlikke seisukohti; 5) toob näiteid bakterite ja viiruste geenitehnoloogiliste kasutusvõimaluste, sellega seotud teadusharude ning elukutsete kohta.

Praktiline töö:

Bakterite kasvu mõjutavate tegurite uurimine

Hindamine:

Artikli usaldusväärsuse hindamine, test.

BIOLOOGIA 3. KURSUS. Pärilikkus ja evolutsioon

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Bioloogia gümnaasiumile 3, Avita, 2022; 11 klassi bioloogia, Tera, Stuudium.

Eesmärgid:

- Õpilane omandab eesti keelse sõnavara õpitavatel teemadel.
- Õpilased saavad tervikülevaade elu mitmekesisusest.
- Õpilased kasutavad infotehnoloogilisi rakendusi hüpoteeside püstitamisel, hindavad kriitiliselt saadud teabe ja eristavad seda pseudoteadusest.
- Õpilased on omandanud süsteemse ülevaade eluslooduse ülesehitusest, peamistest protsessidest.
- Inspireerima õpilasi küsimusi esitama, olema uudishimulikud ja motiveerima elukestvaks õppeks.
- Õpilased väärtustavad vastutustundliku ja säästva eluviisi.

Teema: Pärilikkus ja muutlikkus	
Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Pärilikkus ja muutlikkus kui elu tunnused. Päriliku muutlikkuse osa organismi tunnuste kujunemisel. Mutatsioonilise ja kombinatiivse muutlikkuse roll looduses (ka evolutsioonis) ning inimtegevuses. Mittepäriliku muutlikkuse tekkemehhanismid ja tähtsus. Päriliku ja mittepäriliku muutlikkuse omavaheline seos inimese näitel. Mendeli hübridiseerimiskatsetes ilmnenud seaduspärasused ja nende rakenduslik väärtus. Soo määramine inimesel ning suguliiteline pärandumine. Geneetikaülesanded Mendeli seadustest, AB0- ja reesussüsteemi vererühmadest ning suguliitelisest pärandumisest. Pärilikkuse ja keskkonnategurite mõju inimese tervises seisundile. Geeniuuringud päriklike haiguste tuvastamisel.	1) toob näiteid pärilikkuse ja muutlikkuse avaldumise kohta eri organismirühmadel; 2) võrdleb mutatsioonilise ja kombinatiivse muutlikkuse tekkepõhjust ning tulemusi; 3) analüüsib modifikatsioonilise muutlikkuse graafikuid; 4) seosta Mendeli katsetes ilmnenud fenotüübilisi suhteid genotüüpide rekombineerumisega; 5) lahendab geneetikaülesandeid Mendeli seadustest, AB0- ja reesussüsteemi vererühmadest ning suguliitelisest pärandumisest; 6) suhtub vastutustundlikult keskkonnategurite rolli inimese puute ja haiguste tekkes.

Hindamine:

Geneetikaülesannete lahendused

Teema: Bioevolutsioon	
Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Darwini evolutsiooniteooria põhiseisukohad. Loodusteaduste uuringutest tulenevad evolutsioonitõendid. Eri seisukohad elu päritolu kohta Maal. Bioevolutsiooni varased etapid ja nüüdisaegsete eluvormide kujunemine. Olelusvõitlus, selle vormid. Loodusliku valiku vormid ja tulemused. Kohastumuste eri vormide kujunemine. Mutatsioonilise muutlikkuse, kombinatiivse muutlikkuse, geneetilise triivi ja isolatsiooni osa liigitekk. Makroevolutsiooniliste protsesside – evolutsioonilise mitmekesisustumise, täiustumise ja väljasuremise – tekkemehhanismid ning avaldumisvormid. Bioevolutsioon ja süstemaatika. Evolutsiooni uurimisega seotud teadusharud ning elukutsed. Inimlaste lahknemine inimahvidest ning uute tunnuste kujunemine. Inimese perekond, selle eripära võrreldes inimahvidega. Teaduslikud seisukohad nüüdisinimese päritolu kohta. Inimese evolutsiooni mõjutavad tegurid, bioloogiline ja sotsiaalne evolutsioon. Bioevolutsiooni pseudoteaduslikud käsitlused.	1) selgitab Darwini evolutsioonikäsitlust; 2) toob näiteid loodusteaduste uuringute kohta, mis tõestavad bioevolutsiooni; 3) analüüsib ja hindab erinevaid seisukohti elu päritolu kohta Maal; 4) võrdleb loodusliku valiku vorme, nende toimumise tingimusi ja tulemusi ning toob nende kohta näiteid; 5) analüüsib ning hindab eri tegurite osa uute liikide tekkes, toob selle kohta näiteid; 6) selgitab evolutsioonilise mitmekesisustumise, täiustumise ja väljasuremise tekkemehhanisme ning avaldumisvorme ja toob nende kohta näiteid; 7) võrdleb inimese eripära inimahvidega ning hindab bioloogiliste ja sotsiaalsete tegurite osa nüüdisinimese evolutsioonis;

Praktiline töö:

Poster esitlu organismide evolutsiooni kohta.

Populatsiooni tasakaalus oleku arvutamine Hardy-Weinbergi valemi kaudu.

Hindamine:

Ülesannete lahendamine populatsiooni geneetilise struktuuri kohta.

BIOLOOGIA 4. KURSUS. Inimene ja keskkond

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Bioloogia gümnaasiumile 4, Avita, 2022; 11 klassi bioloogia, Tera, Stuudium.

Eesmärgid:

- Õpilane omandab eesti keelse sõnavara õpitavatel teemadel.
- Õpilased saavad tervikülevaade elu mitmekesisusest.
- Õpilased kasutavad infotehnoloogilisi rakendusi hüpoteeside püstitamisel, hindavad kriitiliselt saadud teabe ja eristavad seda pseudoteadusest.
- Õpilased on omandanud süsteemse ülevaade eluslooduse ülesehitusest, peamistest protsessidest.
- Inspireerima õpilasi küsimusi esitama, olema uudishimulikud ja motiveerima elukestvaks õppeks.
- Õpilased väärtustavad vastutustundlikku ja säästva eluviisi.

Teema: Inimese talitluse regulatsioon	
Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Inimese närvisüsteemi üldine ehitus ja talitus. Närviimpulsi moodustumist ja levikut mõjutavad tegurid. Keemilise sünapsi ehitus ning närviimpulsi ülekanne. Refleksikaar ning erutuse ülekanne lihasesse. Närviimpulsside toime lihaskoele ja selle regulatsioon. Peaaju eri osade ülesanded. Kaasasündinud ja omandatud refleksid. Inimese närvisüsteemiga seotud levinumad puuded ja haigused ning närvisüsteemi kahjustavad tegurid. Elundkondade talitluse neuraalne ja humoraalne regulatsioon. Inimese sisekeskkonna stabiilsuse tagamise mehhanismid. Ülevaade inimorganismi kaitsemehhanismidest, immuunsüsteemist ja levinumatest häiretest. Seede-, eritus- ja hingamiselundkonna talitus vere püsiva koostise tagamisel. Inimese energiavajadus ning termoregulatsioon.	1) seostab inimese närvisüsteemi osi nende talitlusega; 2) selgitab ja analüüsib eri tegurite mõju närviimpulsi tekkes ja levikus; 3) seostab närvisüsteemiga seotud levinumaid puudeid ja haigusi nende põhjustega ning väliste ilmingutega; 4) seostab sisesekretsiooninäärmete ja nende eritatavate hormoonide rolli inimese talitluste regulatsioonis ning selgitab selle seost neuraalse regulatsiooniga; 5) selgitab inimorganismi kaitsesüsteeme ja vaktsineerimise tähtsust; 6) selgitab vere püsiva koostise tagamise mehhanisme ja selle tähtsust; 7) analüüsib inimese energiavajadust ning termoregulatsiooni mehhanisme.

Hindamine:

Kokkuvõtlik töö

Teema: Ökoloogia	
Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Abiootiliste keskkonnategurite mõju organismide elutegevusele. Keskkonnateguri toime graafiline kujutamine ning selle põhjal järelduste tegemine. Ökosüsteemi struktuur ning selles esinevad vastastikused seosed. Toiduahela peamiste lülide – tootjate, tarbijate ja lagundajate – omavahelised toitumissuhted. Iseregulatsiooni kujunemine ökosüsteemis ning seda mõjutavad tegurid. Organismide kooseluvormid. Ökoloogiline püramiid ja selle vormid. Ökopüramiidi reegli ülesannete lahendamine. Biosfääri läbiv energiavoog kui Maal eksisteeriva elu alus.	1) analüüsib abiootiliste ja biootiliste keskkonnategurite mõju graafikuid ning toob näiteid nende rakendusvõimaluste kohta; 2) koostab ning analüüsib skemaatilisi jooniseid ja mõistekaarte toitumissuhete kohta ökosüsteemis; 3) selgitab iseregulatsiooni kujunemist ökosüsteemis ja seda ohustavaid tegureid; 4) toob näiteid organismide kooseluvormide kohta ja analüüsib nende toimimist; 5) koostab ja analüüsib ökosüsteemi (nt biosfääri jt) läbiva energiavoo skemaatilisi jooniseid ning lahendab ökopüramiidi reegli ülesandeid.

Praktiline töö:

Uuring abiootiliste tegurite mõjust populatsioonide arvule või arvukusele

Hindamine:

Keskkonnategurite mõju graafikute analüüs, joonis, skeem, mõistekaart.

FÜÜSIKA 1. KURSUS, Füüsika meetod. Kinemaatika

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Gümnaasiumi füüsika õpikud, ülesannete kogud, kontrolltööd ja töövihikud (Avita, Koolibri, Maurus); veebipõhised materjalid, e-koolikott.ee ja opik.fyysika.ee; videod; simulatsioonid, näiteks <https://phet.colorado.edu/>; veebilehed: olympiaadid.haridus.ee, teaduskool.ut.ee, taltech.ee/olumpiaadikool.

Teema: Füüsika. Teadusmeetod. Mõõtmine	
Õppesisu: Füüsika kui loodusteadus. Teadusmeetod (loodusteaduslik meetod). Mudelid ja nende piiratus. Füüsikalise mudeli loomine. Mudeli järeltööd kontrolli ning mudeli areng. Loodusseadused ja üldprintsiibid. Põhjuslikkus ja juhuslikkus füüsikas. Mõõtmine. Mõõõtühikud. SI. Mõõtetulemus. Mõõtemääramatus ning selle hindamine. Mõõteseadus.	Õpitulemused: Õpilane: 1) selgitab loodusteadusliku meetodi olemust ja teab, et katsetulemusi üldistades jõutakse mudelini; 2) põhjendab mõõteseaduse vajalikkust üldaktseptitavate mõõtmistulemuste saamiseks; 3) mõistab mõõdetava suuruse ja mõõtmistulemuse suuruse väärtuse erinevust; 4) teab ja rakendab rahvusvahelise mõõtühikute süsteemi (SI) põhisuurusi ning nende mõõtühikuid; 5) teab, et korrektne mõõtetulemus sisaldab ka määramatust, ning kasutab mõõtmisega kaasnevat mõõtemääramatust hinnates standardhälvet.
Põhimõisted: teadusmeetod, loodusseadus, mikro-, makro- ja megamaailm, füüsika, mõõtmine, mõõtühikute süsteem, mõõtemääramatus, mõõtesuurus, mõõdetava suuruse väärtus, mõõtetulemus, mõõtevahend, taotlemine.	

Praktilised tööd:

- Juhusliku loomuga nähtuse (palli pörke, heitkeha liikumise, kaldpinnalt libisemise, kukkunud keha lõppkaugus mahakukkumise kohast, ühe klassi õpilaste pikkusete vms) uurimisel saadud mõõtmistulemuste analüüs. Statistiline mõõtemääramatus.
- Keha joonmõõtmete mõõtmine ja korrektse mõõtetulemuse esitamine.
- Mõõtmisest ning andmetöötlusest mudelini jõudmine erinevate katsete põhjal.
- Mudeli piiratuse ja võimekuse näitlikustamiseks võib mõõta erinevate puulehtede pindalasid ning lähendada neid (ehk luua matemaatiline mudel) erinevatele geomeetrilistele kujunditele (ristkülik, ring, romb jne).

Lõiming: horisontaalne: mõõtmine, andmete esitus ja töötlus on aineteülene oskus. Lõimub matemaatika, keemia, sotsiaalteadustega. Praktiliste või andmetöötlust nõudvate uurimistööde vormistamine. Vertikaalne: varem on õpilased õppinud mõõtmiste aluseid (otsene, kaudne mõõtmine, mõõtetulemus, ühiku olulisus) ja määramatuse mõistet 7. klassi loodusõpetuses. Järgmistes kursustes, teistes loodusainetes ja UPT sooritamisel on vaja praktiliste uurimuste sooritamisel rakendada suurt osa selles peatükis õpitust.

Teema: Kinemaatika, liikumise kirjeldamine. Vektorid**Õppesisu:**

Punktmass. Koordinaadid. Taustsüsteem, liikumise suhtelisus. Teepikkus ja nihe. Ühtlane sirgjooneline liikumine. Kiirus. Liikumisvõrrand. Ühtlaselt muutuv sirgjooneline liikumine. Kiirendus. Kiirenduse ühikud. Kiiruse ja läbitud teepikkuse sõltuvus ajast. Liikumisgraafikud. Vaba langemine. Kiiruse ja kõrguse sõltuvus ajast vabal langemisel. Heitkehade liikumine.

Õpitulemused:**Õpilane:**

- 1) teab, et keha liikumist iseloomustab kiirus, ning toob näiteid liikumise suhtelisuse kohta;
- 2) analüüsib teepikkuse, kiiruse ja kiirenduse graafikuid;
- 3) eristab skalaarseid ja vektoriaalseid füüsikalisi suurusi ning toob nende kohta näiteid;
- 4) selgitab füüsikaliste suuruste (kiirus, kiirendus, teepikkus ja nihe) tähendusi ning nende suuruste mõõtmise viise;
- 5) rakendab probleemülesandeid lahendades järgmisi seoseid:

$$v = \frac{\Delta x}{\Delta t}; s = x - x_0; a = \frac{v - v_0}{t}; x = x_0 + vt; s = v_0 t + \frac{at^2}{2}; s = \frac{v^2 - v_0^2}{2a}.$$

Põhimõisted: kulgliikumine, punktmass, taustsüsteem, kinemaatika, skalaarne ja vektoriaalne suurus, teepikkus, nihe, kiirus, hetkkiirus, kiirendus, vaba langemine, heitkeha.

Praktilised tööd:

- Kiiruse ja kiirenduse mõõtmine.
- Langevate kehade liikumise uurimine.
- Kaldrennis veereva kuuli liikumise uurimine.
- Heitkeha liikumise uurimine. Maandumispaiga ennustamine.

Lõiming:

Horisontaalne - liikluses toimuv, näiteks õige sõidukiiruse valimine, pikivahe hoidmine on aluseks ohutule sõidustiilile; spordis soorituse analüüs; geograafia - liustike liikumiskiiruste muutused seoses kliima soojenemisega.

Vertikaalne - Õpilased on lahendanud varasemas kooliastmes peamiselt ühtlase sirgjoonelise liikumise ülesandeid, mitteühtlase liikumise korral arvutanud keskmist kiirust. Liikumise kirjeldamisel on kasutatud taustkeha mõistet.

Kinemaatika teadmisi rakendatakse mehaanika ja elektromagnetismi kursustes ehk siis kehade ja aineosakeste liikumise kvantitatiivsel kirjeldamisel.

Teema: Ringliikumine**Õppesisu:**

Tiirlemine ja pöörlemine. Ühtlase ringjoonelise liikumise kirjeldamine. Pöördenurk. Nurga ühikud. Joonkiirus ja nurkkiirus. Periood ja sagedus. Kesktõmbekiirendus. Orbitaalliikumine.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) uurib ühtlast sirgjoonelist liikumist ja ühtlaselt muutuvat sirgjoonelist liikumist ning analüüsib saadud tulemusi;
- 2) analüüsib teepikkuse, kiiruse ja kiirenduse graafikuid;
- 3) uurib ringliikumist, mõõtes ja arvutades füüsikalisi suurusid: pöördenurk, periood, sagedus, nurkkiirus, joonkiirus ja kesktõmbekiirendus;
- 4) rakendab probleemülesandeid lahendades järgmisi seoseid:

$$\omega = \frac{\varphi}{t}; v = \omega r; \omega = \frac{2\pi}{T} = 2\pi f; a = \omega^2 r = \frac{v^2}{r}.$$

Põhimõisted: pöördenurk, nurkkiirus, joonkiirus, kesktõmbekiirendus.

Praktilised tööd:

- Ühtlaselt liikuva auto ratta pöörlemissageduse ja auto liikumiskiiruse seose uurimine. Teekonna läbimise aja ennustamine ja mõõtemääramatuste hindamine.
- Ringliikumisel vabastatud keha edasisse trajektoori uurimine. Saab siduda heitkeha liikumisega ja maandumiskoha ennustamisega (teemast Kinemaatika, liikumise kirjeldamine).
- Pöörlemissageduse määramine stroboskoopiliselt.

Lõiming: horisontaalne: sport, näiteks heite- või reketialades on oluline joonkiiruse ja raadiuse omavaheline seos, et sooritada vajaliku kiirusega heide või löök; sport ja liiklus, näiteks kurvis liikumiskiiruse valik. Majapidamises, näiteks akutrelli, pesumasina pöörete arv.

Vertikaalne: ringliikumise kinemaatika teadmisi läheb hiljem vaja dünaamika kursuses kesktõmbejõu kirjeldamisel ja sellega seotud nähtuse, näiteks orbitaalliikumise seletamisel. Elektromagnetismis rakendatakse kesktõmbekiirenduse seost magnetväljas tiirleva laetud osakese trajektoori raadiuse, kiiruse või laengu leidmiseks.

Hindamine:

- Lähtudes kooli õppekavast eristav hindamine viiepallisüsteemis, lisaks ülesannete hindamismudelid, mis koosnevad järgmistest osadest: 1) idee ja meetodi arendus (uurimisküsimus, teooria, töökäik muutujate valik jms), 2) mõõtmistulemuste kogumine ja presenteerimine (tabelid, graafikud) ning 3) tulemuste analüüs, järeldused ja kokkuvõte.
- Hindamine annab õpilasele tagasisidet, osutab tehtud vigadele, kuid ka tunnustab õnnestumiste eest.
- Enesehindamiseks on kasutusel quizlet.com ja kahoot.it.

FÜÜSIKA 2. KURSUS. Dünaamika

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Gümnaasiumi füüsika õpikud, ülesannete kogud, kontrolltööd ja töövihikud (Avita, Koolibri, Maurus); veebipõhised materjalid, e-koolikott.ee ja opik.fyysika.ee; videod; simulatsioonid, näiteks <https://phet.colorado.edu/>; veebilehed: olympiaadid.haridus.ee, teaduskool.ut.ee, taltech.ee/olumpiaadikool.

Teema: Vastastikmõju ja jõud	
Õppesisu: Vastastikmõjud ja jõud. Newtoni seadused. Inerts. Resultantjõud. Gravitatsiooniseadus. Orbitaalliikumine. Raskusjõud, keha kaal, toereaktsioon. Kaalutus. Hooke'i seadus. Jäikus. Hõõrdumine. Hõõrdeegur. Liugehõõre ja seisuhõõre.	Õpitulemused: Õpilane: 1) kasutab jõudu kui vektorsuurst kehavevahelist vastastikmõju analüüsid, oskab graafiliselt ja analüütiliselt leida kehale mõjuvat resultantjõudu; 2) rakendab Newtoni seaduseid probleemülesandeid lahendades ja igapäevaelu situatsioone analüüsid; 3) analüüsib orbitaalliikumist, kasutades inerts ja kesktõmbejõu mõistet; 4) kasutab gravitatsiooniseadust ja raskusjõu, keha kaalu ja toereaktsiooni mõistet probleemülesandeid lahendades; 5) kavandab ja teeb katsed jäikuse ja hõõrdeeguri määramiseks ning analüüsib katsete tulemusi; 6) rakendab probleemülesandeid lahendades järgmisi seoseid: $F = G \frac{m_1 m_2}{r^2}, F = m a, P = m(g \pm a), F = \mu N, F = k \Delta l$
Põhimõisted: resultantjõud, keha inertsus ja mass, gravitatsioon, raskusjõud, keha kaal, kaalutus, toereaktsioon, deformatsioon, jäikus, elastsusjõud, hõõrdeegur, hõõrdejõud.	
Praktilised tööd: • Tutvumine Newtoni seadustega. • Jäikuse määramine. • Hõõrdeeguri määramine. • Hüppe dünaamika. Jõu (hüppel ja maandumisel) graafikud. Kiiruse ja kõrguse (kauguse) graafik. • Pöördliikumise uurimine. Piruett – kuidas muutub pöörlemiskiirus, kui süsteemi inertsimoment muutub? Osaliselt veega täidetud plastämbri keerutamise minimaalsed nurk- ja joonkiirused, mille korral vesi ämbri välja ei valgu. Kuivõrd pesumasina tsentrifuugi pöörde arvu vähendamine jätab pesu märjemaks (võib teha ka laboritsentrifuugiga, salatispinneriga vms)? • Erineva raadiusega kurvide läbimine erinevatel kiirustel.	
Lõiming:	

horisontaalne - sport, näiteks jõutõstmine ja jõusaali rakendused põhinevad jõu ülekandel, raskus- ja elastsusjõu rakendamisel. Liiklus, näiteks sõidukitele mõjuvate takistusjõudude vähendamise võimalused kütuse- ja elektrikulude optimeerimiseks. Vertikaalne: eelnevalt on õpilased õppinud jõu mõistet, jõu liike, jõu mõõtmise võimalusi. Arvutusülesannetes on kasutatud ainult raskusjõu valemit; erinevad jõu liigid on lahti seletatud kvalitatiivselt. Vektori mõistet rakendatakse edaspidi ka elektromagnetismi kursuses väljatugevuste kirjeldamisel	
Teema: Jäävusseadused mehaanikas	
Õppesisu: Keha impulss. Impulsi jäävuse seadus. Reaktiivliikumine. Mehaaniline töö ja energia. Kineetiline ja potentsiaalne energia. Mehaanilise energia jäävuse seadus. Mehaanilise energia muundumine teisteks energia liikideks.	Õpitulemused: Õpilane: 1) rakendab impulsi jäävuse seadust probleemülesandeid lahendades ja igapäevaelu situatsioone analüüsides; 2) seostab reaktiivliikumist impulsi jäävuse seadusega; toob näiteid reaktiivliikumise kohta looduses ja rakenduste kohta tehnikas; 3) rakendab looduses ja tehnikas toimuvate nähtuste selgitamiseks mehaanilise energia jäävuse seadust ning mehaanilise töö, võimsuse ja kasuteguri mõistet; 4) uurib hälbe, kiiruse, kiirenduse, kineetilise ja potentsiaalse energia muutumist pendli võnkumisel nii graafiliselt kui ka analüütiliselt; 5) rakendab probleemülesandeid lahendades järgmisi seoseid: $E_k = \frac{mv^2}{2}; E_p = mgh; E_{meh} = E_k + E_p; \Delta(m_1 \vec{v}_1 + m_2 \vec{v}_2) = 0$
Põhimõisted: impulss, impulsi jäävuse seadus, reaktiivliikumine, mehaaniline energia.	
Praktilised tööd: - Tutvumine reaktiivliikumise ja jäävusseadustega. - Põrgete uurimine. Deformatsiooni ja jõu mõõtmine.	
Lõiming: horisontaalne - energia jäävuse seadus on olulisel kohal nii keemia kui ka bioloogia kursustes, aga laiemalt kogu meie energiamajandamises. Reaktiivliikumisel põhineb nii raketi lennutamise kui ka lõhkeainete rakendused. Bioloogia: osad selgrootud veeloomad liiguvad tänu vee väljapaiskumisele edasi. Vertikaalne - energia jäävusega alustati põhjalikumalt juba 7. klassi loodusõpetuses, mehaanilise energia jäävust (ilma valemiteta) õpiti 8. klassis. Gümnaasiumis süvendatakse teadmisi "Energia" kursuses, näiteks mehaanilise energia muutumise soojuseks, mida nimetatakse ka energiakaoks.	
Teema: Võnkumine ja lained	
Õppesisu: Võnkumine. Pendli võnkumise kirjeldamine. Periood ja sagedus. Matemaatiline pendel. Resonants. Mehaanilised lained. Piki- ja ristlained. Lainete kirjeldamine. Lainepikkus, sagedus, kiirus.	Õpitulemused: Õpilane: 1) uurib võnkumisi ja kasutab nende analüüsimiseks järgmisi füüsikalisi suurusid: hälve, amplituud, periood, sagedus ja faas;

Lainete omadused. Peegeldumine, murdumine, interferents, difraktsioon. Helilained. Mürä.	2) uurib hälbe, kiiruse, kiirenduse, kineetilise ja potentsiaalse energia muutumist pendli võnkumisel nii graafiliselt kui ka analüütiliselt; 3) selgitab resonantsi nähtust ning toob näiteid selle esinemise kohta looduses ja tehnikas; 4) kasutab lainenähtuste selgitamisel füüsikalisi suurusi (lainepikkus, laine levimiskiirus, periood ja sagedus); 5) rakendab imitatsioone lainete peegeldumise, interferentsi ja difraktsiooni uurimiseks ning toob nende kohta näiteid loodusest ning tehnikast; $v = \frac{\lambda}{T} = \lambda f$ 6) rakendab probleemülesandeid lahendades järgmisi seost
Põhimõisted: võnkumine, hälve, faas, vabavõnkumine, sundvõnkumine, resonants, laine, pikilaine, ristlaine, lainepikkus, peegeldumine, interferents, difraktsioon.	
Praktilised tööd: • Matemaatilise pendli ja vedrupendli võnkumise uurimine. • Gravitatsioonivälja tugevuse g määramine pendliga. • Helikiiruse määramine.	
Lõiming: horisontaalne - geograafias: seismilised lained on nii rist- kui ka pikilained, merelaine toime kallastele. Muusikas on pillide kõlakasti ja ruumi akustika seotud helilainete peegeldumise ja resoneerimisega. Vertikaalne - 8 klassis on õpilased õppinud võnkumisi - sagedus, periood, amplituud ja lainete liike. "Elektromagnetnähtuste" kursuses tuleb rakendada neid samu mõisteid elektromagnetlainetega seotud nähtuste seletamisel või kirjeldamisel.	
Hindamine: • Lähtudes kooli õppekavast eristav hindamine viiepallisüsteemis, lisaks ülesannete hindamismudelid, mis koosnevad järgmistest osadest: 1) idee ja meetodi arendus (uurimisküsimus, teooria, töökaik muutujate valik jms), 2) mõõtmistulemuste kogumine ja presenteerimine (tabelid, graafikud) ning 3) tulemuste analüüs, järeldused ja kokkuvõte. • Hindamine annab õpilasele tagasisidet, osutab tehtud vigadele, kuid ka tunnustab õnnestumiste eest. • Enesehindamiseks on kasutusel quizlet.com ja kahoot.it.	

FÜÜSIKA 3. KURSUS. Elektromagnetism

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Gümnaasiumi füüsika õpikud, ülesannete kogud, kontrolltööd ja töövihikud (Avita, Koolibri, Maurus); veebipõhised materjalid, e-koolikott.ee ja opik.fyysika.ee; videod; simulatsioonid, näiteks <https://phet.colorado.edu/>; veebilehed: olympiaadid.haridus.ee, teaduskool.ut.ee, taltech.ee/olumpiaadikool.

Teema: Väljad. Elektriväli	
Õppesisu: Väljad. Punktleng. Väljatugevus. Elektrivälja pinge. Pinge ja väljatugevuse seos. Välja visualiseerimine. Väljade liitumine, superpositsiooni printsiip. Homogeenne elektriväli. Kondensaator. Elementaarlaeng. Laengu jäävuse seadus. Coulomb'i seadus.	Õpitulemused: Õpilane: 1) seostab laetud kehade vastastikmõju elektrostaatilise välja olemasoluga, võrdleb ainet ja välja, kasutab väljatugevuse mõistet elektrostaatilise välja kirjeldamiseks; 2) rakendab laengu jäävuse seadust, superpositsiooni printsiipi ja Coulomb'i seadust probleemülesandeid lahendades; 3) visualiseerib elektrivälja jõujoonte toel staatilisi elektrivälju ja määrab elektriväljas laenguga kehale mõjuva jõu suuna; 4) selgitab pinge mõistet ning rakendab pinge ja väljatugevuse seost probleemülesandeid lahendades; 5) selgitab elektri- ja magnetvälja energia salvestamise võimalusi; 6) rakendab probleemülesandeid lahendades järgmisi seoseid: $I = \frac{q}{t}; \quad F = k \frac{q_1 q_2}{r^2}; \quad F = K \frac{I_1 I_2}{d} l; \quad E = \frac{F}{q}; \quad U = \frac{A}{q}; \quad \varphi = \frac{E_p}{q}; \quad E = \frac{U}{d}.$
Põhimõisted: elektrilaeng, elementaarlaeng, punktleng, väli, elektriväli, elektrivälja tugevus, potentsiaal, pinge, elektronvolt, jõujoon, kondensaator.	
Praktilised tööd: • Elektrostaatika, katsed laetud kehadega. • Elektroskoop, laengu ülekande ja induktsoon. • Kondensaatori uurimine (valmistamine).	
Lõiming:	

horisontaalne - keemias aatomi koostis, keemilise sideme olemus, ioonidevahelised reaktsioonid, molekulide neutraalsus, laengu jäävuse seadus ja valemite indeksid on seotud elektrijõududega. Tehnikas elektriautode käivitamisel, sõidukite energia salvestamise süsteemides kasutatakse kondensaatoreid. Geograafias erinevate tsüklonite kokkupuutel võivad tekkida äikesepilved.

Vertikaalne: 9. klassis õpiti elektrostaatika aluseid, näiteks elektrivälja ja Coulomb'i seadust ainult kvalitatiivselt, kirjeldavalt. 10. klassis õpitud gravitatsiooniseadust on oma olemuselt sarnane Coulomb'i seadusele. Superpositsiooniprintsiipi rakendatakse edaspidi ka magnet- ja elektromagnetväljade omaduste käsitlemisel.

Teema: Magnetväli

Õppesisu:

Magnetinduktsioon. Lorentzi jõud. Ampere'i jõud. Elektriväli ja magnetväli, võrdlus ja seosed. Elektromagnetiline induktsioon. Pööriselektriväli. Induktsiooni elektromotoorjõud. Magnetvoog. Faraday induktsiooniseadus. Lenzi reegel. Elektri- ja magnetvälja energia.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) kasutab magnetinduktsiooni mõistet magnetvälja kirjeldamiseks;
- 2) visualiseerib magnetvälja jõujoonte toel magnetvälja ja määrab magnetväljas liikuvale laengule mõjuva Lorentzi jõu suuna;
- 3) rakendab Ampere'i seadust probleemülesandeid lahendades;
- 4) seletab pööriselektrivälja tekkimist magnetvoo muutumisel, rakendades induktsiooni elektromotoorjõu mõistet;
- 5) selgitab elektri- ja magnetvälja energia salvestamise võimalusi;
- 6) rakendab probleemülesandeid lahendades järgmisi seoseid:

$$F_L = qvB \sin \alpha, F = BIl \sin \alpha, \Phi = BS \cos \alpha, \mathcal{E}_i = \frac{\Delta \Phi}{\Delta t}$$

Põhimõisted: püsimagneet, magnetväli, voolutugevus, magnetinduktsioon, Lorentzi jõud, Ampere'i jõud, pööriselektriväli, induktsiooni elektromotoorjõud, magnetvoog.

Praktilised tööd:

- Magnetvälja visualiseerimine.
- Ørsted'i katsega tutvumine.
- Elektromagnetilise induktsiooni uurimine.

Lõiming:

Horisontaalne - tehnikas ja elektroonikas on rakenduste hulk tohutu - elektromagnetilised releed, elektriarvestid, magnetribad kaartidel, metalliotsijad, generaatorid jne. Liikluses on kasutusel elektriautod ja muud elektrisõidukid. Meditsiinis kasutatakse ülijuhtmagneteid näiteks tomograafides. Teaduses

kasutatakse magnetvälja laetud osakeste suunamisel, näiteks osakeste füüsikas kiirendid ja detektorid; keemias ja materjaliteaduses isotoopide, molekulide uurimiseks kasutatavad mass-spektromeetrid.

Vertikaalne – 9. kassis on õpitud magnetvälja jõujooni ja võrreldud elektromagnetit püsomagnetitega, õpilased on õppinud ka Maa magnetvälja ja selle sarnasust püsomagnetiga. Mikro-mega-kursuses õpitakse radioaktiivseid isotoope ja kiirguse liike. Kiirguse liigid tuvastati vastavate osakeste liikumisel magnetväljas.

Teema: Elektromagnetlained. Optika

Õppesisu:

Valgus kui elektromagnetlaine. Elektromagnetlainete skaala. Valguse lainelised omadused. Difraktsioon. Interferents. Difraktsioonivõre. Polariseeritud valgus. Polarisatorid. Murdumispeedus. Murdumisnäitaja. Valguse dispersioon. Spektraalriistad ja spektraalanalüüs. Valguse dualism. Footoni energia. Valguse kiirgumine ja neeldumine. Kvantoptilised nähtused.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) selgitab elektromagnetlaine levimist kasutades elektrivälja ja magnetvälja mõistet;
- 2) oskab liigitada elektromagnetlaineid ja paigutada neid elektromagnetlainete skaalale;
- 3) kirjeldab joonisel või arvutiimitatsiooniga interferentsi- ja difraktsiooninähtusi optikas ning toob nende rakendamise näiteid.
- 4) seostab polariseeritud valguse omadusi rakendustega looduses ja tehnikas;
- 5) kavandab ja teeb katse läbipaistva aine murdumisnäitaja määramiseks, kirjeldab valguse spektri lahutamise võimalusi;
- 6) selgitab joonspektri tekkimist ja valguse dualismiprintsiipi ning toob näiteid spektraalanalüüsi rakendamise kohta;
- 7) rakendab probleemülesandeid lahendades järgmisi seoseid:

$$\frac{\sin \alpha}{\sin \gamma} = n \quad n = \frac{c}{v}; E = hf.$$

Põhimõisted: elektromagnetlaine, elektromagnetlainete skaala, lainepikkus, sagedus, kvandi (footoni) energia, dualismiprintsiip, difraktsioon, interferents, polarisatsioon, murdumine, absoluutne ja suhteline murdumisnäitaja, valguse dispersioon aines, luminestsents.

Praktilised tööd:

- Murdumisnäitaja määramine.
- Difraktsiooni uurimine.
- Valguse spektri uurimine (erinevad valgusallikad).

Lõiming:

horisontaalne - meditsiiniuuringutes kasutatakse UV- ja röntgenkiirgust, keskkonnakaitse - kasvuhooneefekti seos UV ning IP kiirgusega; tehnikas ei saa üle ega ümber raadio- ja mikrolainetest; astronoomias uuritakse universumi kõikvõimalikke objekte ja nähtusi erinevatel lainepikkustel töötavate teleskoopidega (raadio, UV, IP jne); lennundus ja toll - röntgeniga valgustatakse läbi pagasit ja konteinereid; geoinformaatika ja GPS.

Vertikaalne - õpilased on varasemalt EML õppinud erinevates klassides ja ainetes, sellepärast ongi kasulik nopitud teadmised tervikuks liita. Edaspidi on Mikro-Mega-kursuses huvitavam õppida teleskoopide kohta, uurida pilte galaktikatest, mis on tehtud erinevates lainepikkustes. Korralikud teadmised ei lase tekkida väärarusaamisi EML osas ka edaspidises elus.

Hindamine:

- Lähtudes kooli õppekavast eristav hindamine viiepallisüsteemis, lisaks ülesannete hindamismudelid, mis koosnevad järgmistest osadest: 1) idee ja meetodi arendus (uurimisküsimus, teooria, töökäik muutujate valik jms), 2) mõõtmistulemuste kogumine ja presenteerimine (tabelid, graafikud) ning 3) tulemuste analüüs, järeldused ja kokkuvõte.
- Hindamine annab õpilasele tagasisidet, osutab tehtud vigadele, kuid ka tunnustab õnnestumiste eest.
- Enesehindamiseks on kasutusel quizlet.com ja kahoot.it.

FÜÜSIKA 4. KURSUS. Energia

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Gümnaasiumi füüsika õpikud, ülesannete kogud, kontrolltööd ja töövihikud (Avita, Koolibri, Maurus); veebipõhised materjalid, e-koolikott.ee ja opik.fyysika.ee; videod; simulatsioonid, näiteks <https://phet.colorado.edu/>; veebilehed: olympiaadid.haridus.ee, teaduskool.ut.ee, taltech.ee/olumpiaadikool.

Teema: Elektrivool ja selle toimed. Vooluringid. Pooljuhid	
Õppesisu: Elektrivoolu tekkemehhanism. Vedelike ja gaaside elektrijuhtivus. Ohmi seadus. Vooluallika elektromotoorjõud ja sisetakistus. Metallide eritakistuse sõltuvus temperatuurist. Pooljuhtide elektrijuhtivus; pn-siire. Valgusdiodid (LED, leed). Fotoelement. Valgusrakk, päikesepaneel.	Õpitulemused: Õpilane: 1) selgitab elektrivoolu tekkemehhanismi metallides, vedelikes ja gaasides mikrotasemel; 2) kavandab ja teeb katse vooluallika elektromotoorjõu ja sisetakistuse määramiseks ning analüüsib tulemusi; 3) analüüsib graafiliselt metallide eritakistuse sõltuvust temperatuurist. 4) uurib leedlambi takistuse sõltuvust rakendatavast pingest ja polaarsusest ning analüüsib katse tulemusi; 5) selgitab pooljuhtseadmete tööpõhimõtet ja rakendusi; 6) rakendab probleemülesandeid lahendades järgmisi seoseid: $I = qnvS; R = \rho \frac{l}{S}; I = \frac{U}{R}; I = \frac{\mathcal{E}}{R+r}.$
Põhimõisted: alalisvool, laengukandjate kontsentratsioon, elektritakistus, vooluallika elektromotoorjõud ja sisetakistus, pooljuht, pn-siire.	
Praktilised tööd: • Voolutugevuse, pinge ja takistuse mõõtmine multimeetriga. • Vooluallikate uurimine. • Tutvumine pooljuhtelektroonikaga (diodid, valgusdiodid, fotorakk vm).	

Lõiming: Horisontaalne - tehnikas leedide rakendamise võimalused ja nende eelised/puudused, gaaside elektrijuhtivuse rakendused näiteks kiirgusmõõttjas või suitsuanduris; keskkond ja energiatarbimine - millised on päikesepaneelide eelised ja puudused taastuenergiaallikana. Vertikaalne - õpilased on elektrivoolu toimeid ja elektrolüütide lahuste juhtivust õppinud 9. klassis füüsikas ja 10. klassis keemias, seega on õpitud mõisteid, mis seotud elektrolüüsiga.	
Teema: Vahelduvvool	
Õppesisu: Vahelduvvool. Vahelduvvoolu generaator. Elektrienergia ülekanne. Trafod. Vahelduvvooluvõrk. Elektrivoolu töö. Elektriseadmete võimused. Energeetika. Elektriohutus.	Õpitulemused: Õpilane: 1) võrdleb vahelduv- ja alalisvoolu ning analüüsib vahelduvvoolu pinget ja voolutugevuse ajast sõltuvuse graafikuid; 2) selgitab trafo ja generaatori toimimispõhimõtet ja rakendusi vahelduvvooluvõrgus ning elektrienergia ülekandes. 3) analüüsib taastuenergiaallikate kasutuselevõttuga seotud probleeme; 4) rakendab probleemülesandeid lahendades järgmisi seoseid: $A = IU \Delta t, \quad N = IU = \frac{I_m U_m}{2} = \frac{I_m}{\sqrt{2}} \frac{U_m}{\sqrt{2}}$
Põhimõisted: elektrivoolu töö ja võimsus, vahelduvvool, trafo, kaitsemaandus, voolutugevuse ning pinget efektiiv- ja hetkväärtused.	
Praktilised tööd: • Vahelduvvooluseadmete võimsuse mõõtmine. • Vahelduvvoolu alaldamine.	

Lõiming:

horisontaalne – tehnikas on teadmised faaside, maanduse, ohutuse kohta väga olulised; majanduses elektri jaotusvõrgu ülesehitus ning elektritarbimise ja -tootmise iseärasused aitavad aru saada elektriarvete eri komponentidest. Matemaatikas on õpitud koosinuse- ja siinusfunktsioone, mis kirjeldavad ka vahelduvvoolu võnkumisi

Vertikaalne – 9. klassis on õpitud teemas "Elekter kodus" vahelduvvoolu baasmõisteid, aga ainult kvalitatiivselt; mehaanika ja elektromagnetismi kursustes on õpitud mehaanilisi ja elektromagnetvõnkumisi ja -laineid ning nende graafilist kirjeldust. Elektromagnetismis on õpitud elektromagnetilist induksiooni ja generaatorite töö põhimõtet.

Teema: Molekulaarfüüsika**Õppesisu:**

Siseenergia. Ideaalgaasi mudel. Ideaalgaasi olekuvõrrand. Isoprotsessid. Ideaalse gaasi mikro- ja makroparameetrid, nendevahelised seosed. Molekulaarkineetilise teooria põhialused. Siseenergia muutmise viisid. Termodünaamiline protsess.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) nimetab ideaalgaasi mudeli tunnuseid ning seostab mikro- ja makroparameetreid;
- 2) rakendab ideaalgaasi olekuvõrrandit probleemülesandeid lahendades;
- 3) kasutab isoprotsesside graafikuid termodünaamiliste protsesside analüüsimiseks;
- 4) rakendab probleemülesandeid lahendades järgmisi seoseid:

$$E_k = \frac{3}{2} kT, \quad p = nkT, \quad pV = \frac{m}{M} RT$$

Põhimõisted: siseenergia, temperatuur, ideaalgaas, olekuvõrrand, avatud ja suletud süsteem, isoprotsess.

Praktilised tööd:

- Gaasi paisumise uurimine.
- Materjalide soojusjuhtivuse võrdlemine.

Lõiming:

Horisontaalne - keemias kasutusel olev gaasi molaarruumala väärtus tuleneb ideaalgaasi olekuvõrrandist, kui aluseks võtta standardtingimused; võrrandit ennast keemia tavakursuses ei õpita, aga olümpiaadiülesannetes läheb sageli vaja; bioloogias on olulisteks mõisteteks "avatud ja suletud süsteemid".

Vertikaalne - põhikoolis on õpitud 8. klassis rõhku vedelikes ja gaasides, rõhuühiku paskali sisu; 9. klassis aine siseenergiat ja selle komponente - osakeste kineetilist ja potentsiaalset energiat. samuti siseenergia muutmise viise - mehaanilist tööd ja soojusülekannet. Mikro- ja megamaailma kursuses tegeletakse reaalgasiga ja selle erinevusega ideaalgaast, näiteks olekumuutuste võimalikkusega.

Teema: Termodünaamika seadused (printsiibid) . Soojusmasinad**Õppesisu:**

Termodünaamika I seadus, selle seostamine isoprotsessidega. Avatud ja suletud süsteemid. Adiabaatiline protsess. Soojusmasina tööpõhimõte, soojusmasina kasutegur. Termodünaamika II seadus. Pööratavad ja pöördumatud protsessid looduses. Entroopia. Eesti energiavajadus. Energeetikaprobleemid maailmas ja nende lahendamise võimalused.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) kasutab isoprotsesside graafikuid termodünaamiliste protsesside analüüsimiseks;
- 2) võrdleb avatud süsteemi ja suletud süsteemi mõistet;
- 3) rakendab termodünaamika I ja II seadust probleemülesandeid lahendades ning seletab kvalitatiivselt entroopia mõistet;
- 4) seostab termodünaamika seadusi soojusmasinate tööpõhimõttega;
- 5) analüüsib taastuvenergiaallikate kasutuselevõtuga seotud probleeme;
- 6) rakendab probleemülesandeid lahendades järgmisi seoseid:

$$Q = \Delta U + A; \quad \eta = \frac{T_1 - T_2}{T_1}.$$

Põhimõisted: soojushulk, adiabaatiline protsess, pööratav ja pöördumatu protsess, soojusmasin, entroopia, energeetika.

Praktilised tööd:

- Adiabaatilise protsessi uurimine.
- Mehaanilise töö ja soojushulga seoste uurimine.

Lõiming:

horisontaalne - matemaatikas õpitud võrdeline ja pöördvõrdeline sõltuvus on aluseks isoprotsesside kvantitatiivsele kirjeldamisele. Geograafias gaaside paisumise ja õhurõhu seosed. Keemias on õpitud pöörduvaid ja pöördumatuid reaktsioone, põlemise olemust. Igapäevaelulised rakendused, näiteks, kuidas töötab süstal, gaaside soojuspaisumine ja kokkutõmbumine balloonides, jalgratta pump, gaaside paisumise ekstreemne töö - plahvatus, Tehnikas kõik, mis toimub sisepõlemismootorites; soojuselektrijaamad ja aurutöö; külmkapp ja konditsioneer, maaküte.

Vertikaalne - mehaanikas õpitud positiivne ja negatiivne töö, energia ja töö omavahelised seosed. Varasemalt on tähelepanu pööratud rohkem mehaanilise energia jäävuse seadusele, siis nüüd on tegemist TD I seaduse näol gaasidele rakenduva jäävuse seadusega.

Hindamine:

- Lähtudes kooli õppekavast eristav hindamine viiepallisüsteemis, lisaks ülesannete hindamismudelid, mis koosnevad järgmistest osadest: 1) idee ja meetodi arendus (uurimisküsimus, teooria, töökäik muutujate valik jms), 2) mõõtmistulemuste kogumine ja presenteerimine (tabelid, graafikud) ning 3) tulemuste analüüs, järeldused ja kokkuvõte.
- Hindamine annab õpilasele tagasisidet, osutab tehtud vigadele, kuid ka tunnustab õnnestumiste eest.
- Enesehindamiseks on kasutusel quizlet.com ja kahoot.it.

FÜÜSIKA 5. KURSUS. Mikro- ja megamaailma füüsika

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Gümnaasiumi füüsika õpikud, ülesannete kogud, kontrolltööd ja töövihikud (Avita, Koolibri, Maurus); veebipõhised materjalid, e-koolikott.ee ja opik.fyysika.ee; videod; simulatsioonid, näiteks <https://phet.colorado.edu/>; veebilehed: olympiaadid.haridus.ee, teaduskool.ut.ee, taltech.ee/olumpiaadikool.

Teema: Aine omadused	
Õppesisu: Mikro-, makro- ja megamaailm. Nanoosakesed ja nanotehnoloogia. Molekulaarjõud ja reaalgaas. Õhuniiskus. Küllastunud ja küllastumata aur. Absoluutne ja suhteline niiskus, kastepunkt. Ilmastikunähtused. Pindpinevus. Märgamine ja kapillaarsus, nende ilmumine looduses ja tehnikas. Faasisiirded ning siirdesoojused.	Õpitulemused: Õpilane: 1) võrdleb reaalgaasi ja ideaalgaasi mudeleid; 2) kasutab küllastunud auru, absoluutse niiskuse, suhtelise niiskuse ja kastepunkti mõistet ning seostab neid ilmastikunähtustega; 3) selgitab pindpinevust, märgamist ja kapillaarsust ning toob näiteid nende nähtuste esinemise kohta looduses ja tehnikas; 4) kirjeldab aine olekuid, kasutades faasi ja faasisiirde mõistet, ning analüüsib faasidiagrammi toel faasisiirdeid erinevatel rõhkudel ja temperatuuridel; 5) võrdleb aatomeid ja molekule nanoosakestega ning teab nanotehnoloogia rakendusi; 6) rakendab probleemülesandeid lahendades järgmisi seoseid: $\varphi = \frac{a}{A_{\text{r}}}\cdot 100\% \quad ; \quad \sigma = \frac{F_p}{l} = \frac{E_p}{S}$
Mõisted: aine olek, gaas, vedelik, kondensaine, voolis, tahkis, reaalgaas, küllastunud aur, absoluutne ja suhteline niiskus, kastepunkt, faas ja faasisiire.	

Praktilised tööd:

- Sulamistemperatuuri määramine.
- Jahutussegude võrdlemine.
- Pindpinevuse uurimine.
- Erinevate vedelike pindpinevuse võrdlemine.
- Kapillaartõusu uurimine.
- Ilmavaatlus.
- Õhuniiskuse muutus ööpäeva jooksul.
- Pilvevaatlus.

Lõiming:

Horisontaalne - tervise ja keskkonnaga on seotud õhu suhteline niiskus, millele on kehtestatud piirnormid, keemias õpitud vesinikside on aluseks adhesiooni- ja kohesioonijõudude mõistmiseks, geograafiaga seonduvad pilvede teke, õhuniiskus, kaste ja härmatise teke. Tehnikas ja materjaliteaduses on teada väga palju nanoosakeste rakendusi, arenevad biomeditsiinis nanotehnoloogilised rakendused ja samas on aktuaalseks muutunud nanoosakeste biotoime uurimine.

Ilm ja kliima. Geograafias on kliimamuutused räägitud ja arutatud, peavad ju olema.

Kuidas purskavad geisrid? Mis temperatuuril keeb vesi vesi mägedes? Kuidas voolavad liustikud ja miks nad sulavad? Geograafia

Vertikaalne - varasemealt on õpitud ideaalgaasi mudelit ja selle rakendamise piiranguid; põhikoolis on uuritud erinevates kooliastmetes kliima ja ilmastiku mõjutegureid ning tehtud ilmavaatlusi.

Kas, kuidas ja miks muutub kliima? Energia kursus – kütused, energeetika. Elektromagnetism – soojuskiirgus ja selle neeldumine atmosfääris.

Teema: Aatomi- ja tuumafüüsika

Õppesisu: Välis- ja sisefotoefekt. Fotoefekti rakendused teaduses ja tehnikas. Elektronide difraktsioon. Määramatusseos. Osakeste leiulained. Seoseenergia. Eriseoseenergia. Massidefekt. Massi ja energia samaväärsus. Tuumareaktsioonid. Tuumasüntees ja lagunemine. Tuumaenergeetika ja tuumarelv. Radioaktiivsus. Poolestusaeg. Radioisotoopide rakendused. Ioniseerivad kiirgused ja nende toimed. Kiirguskaitse.	Õpitulemused: Õpilane: 1) rakendab Einsteini võrrandit välisfotoefekti kohta ning võrdleb välis- ja sisefotoefekti; 2) selgitab elektronide difraktsiooni, kasutades leiulaine mõistet; 3) analüüsib eriseoseenergia ja massiarvu sõltuvuse graafikut ning selgitab tuumaenergia vabanemist tuumade lõhustumis- ja sünteesireaktsioonide käigus; 4) seletab radioaktiivse dateerimise meetodi olemust ning toob näiteid selle meetodi rakendamise kohta; 5) seletab tuumareaktorite üldist tööpõhimõtet ning analüüsib tuumaenergeetika eeliseid ja sellega seonduvaid ohte; 6) võrdleb ioniseeriva kiirguse liike, analüüsib ioniseeriva kiirguse mõju elusorganismidele ning võimalusi kiirguskaitseks; 7) rakendab probleemülesandeid lahendades järgmisi seoseid: $hf = A + \frac{m_e v^2}{2}; E_s = \Delta m c^2$
Mõisted: välis- ja sisefotoefekt, kvantmehaanika, määramatusseos, eriseoseenergia, tuumaenergeetika, tuumarelv, radioaktiivsus, poolestusaeg, radioaktiivne dateerimine, ioniseeriv kiirgus, kiirguskaitse.	
Praktilised tööd: • Sinasõprus fotoefektiga. • Plancki konstandi määramine leedide abil. • Tuumaplahvatuse tagajärjed (arvutimudel). • Kiirgusfooni mõõtmine. • Udukambri valmistamine.	

Lõiming:

horisontaalne - keemias õpitud metallide aktiivsuse rida on osaliselt sarnane metallide väljumistöö väärtustega - I A rühma metallidel, mis loovutavad kergesti elektrone, on ka väljumistöö väiksem ja mida passiivsem metall, seda suurem väljumistöö. Tehnikas on fotoefektile mitmeid rakendusi, nagu CCD-plaat, fotokordisti, päikesepaneelid. Teaduses rakendatakse elektroni kvantomadusi elektronmikroskoopide töös ja elektronide difraktsioon DNA molekulilt oli kinnituseks selle kaksikspiraalsest ehituseks. Meditsiinis ja tehnikas kasutatakse radioaktiivseid isotoope väga efektiivselt. Arheoloogias ja geoloogias kasutatakse radioaktiivseid isotoope leidude vanuse kindlakstegemiseks. Astrofüüsikas täheevolutsiooni mõistmiseks on oluline eriseoseenergia sõltuvus isotoobi massiarvust ja vastavate tuumareaktsioonide toimumine. Bioloogias on olulisel kohal aga just kiirguse mõju meie organismile ja ohutuse teema. Vertikaalne - õpilased on õppinud 9. klassis isotoope, radioaktiivseid kiirgusi ja tuumareaktsioone, millega kaasneb energia vabanemine.

Teema: Astronoomia ja kosmoloogia**Õppesisu:**

Megamaailma uurimise vahendid ja meetodid. Päikesesüsteemi koostis, ehitus ning tekkimise hüpoteesid. Päike ja teised tähed. Tähtede evolutsioon. Mustad augud Eksoplaneedid. Galaktikad. Linnutee galaktika. Universumi struktuur. Universumi evolutsioon. Suure Pangu teooria.

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) võrdleb Päikesesüsteemi põhiliste koostisosade mõõtmeid ja liikumist;
- 2) selgitab tähtede evolutsiooni ja planeedisüsteemide tekkimist;
- 3) selgitab galaktikate ehitust ja evolutsiooni.
- 4) selgitab universumi tekkimist ja arengut Suure Pangu teooria põhjal.

Mõisted: Päikesesüsteem, planeet, Kuu, planeedi kaaslane; väikeplaneet, asteroid, komeet, meteorokeha, meteoriid, tehiskaaslane, täht, must auk, galaktika, kosmoloogia, Suur Pauk.

Praktilised tööd:

- Päikesekella uurimine.
- Taevavaatluse korraldamine, vaatlustingimuste ennustamine.
- Õppekäik observatooriumi.
- Sekstandi valmistamine ja taevakehade kõrguse määramine.
- Valgusreostuse hindamine.

Lõiming:

horisontaalne - kõik keemiliste elementide isotoobid on tekkinud tähe evolutsiooni käigus, peamiselt supernoova plahvatuses, tähespektrid annavad aimu tähtede keemilisest koostisest, ühiskonnaõpetus - kosmoseuuringute mastaapsed projektid on rahvuste-ülesed ja eeldavad tõhusat koostööd; kosmosetehnoloogia kompab inimvõimete piire ja annab teadusele ja inimkonnale tagasi uusi rakendusi.

Vertikaalne - siin ristuvad ja põimuvad kõik varem õpitud teadmised füüsikast, alates 8. klassis õpitud optikast kuni tuumafüüsikani.

Hindamine:

- Lähtudes kooli õppekavast eristav hindamine viiepallisüsteemis, lisaks ülesannete hindamismudelid, mis koosnevad järgmistest osadest: 1) idee ja meetodi arendus (uurimisküsimus, teooria, töökäik muutujate valik jms), 2) mõõtmistulemuste kogumine ja presenteerimine (tabelid, graafikud) ning 3) tulemuste analüüs, järeldused ja kokkuvõte.
- Hindamine annab õpilasele tagasisidet, osutab tehtud vigadele, kuid ka tunnustab õnnestumiste eest.
- Enesehindamiseks on kasutusel quizlet.com ja kahoot.it.

GEOGRAAFIA

GEOGRAAFIA 1. KURSUS. Rahvastik ja majandus

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Sulev Mäeltsemees „Geograafia õpik gümnaasiumile, I kursus. Maailma ühiskonnageograafia: rahvastik ja majandus“

Eesmärgid:

Gümnaasiumi lõpetaja:

1. analüüsib rahvastiku struktuuri, paiknemist ja muutusi ning seostab neid ühiskonna arenguga;
2. selgitab demograafilise ülemineku ja rände mõju riikide arengule;
3. iseloomustab linnastumise protsesse ja linnade sisestruktuuri;
4. mõistab majanduse arenguetappe ja globaliseerumise mõju;
5. analüüsib riikide arengutaset ning majandusnäitajaid;
6. kasutab kaarte, diagramme ja digitaalseid andmeallikaid;
7. koostab iseseisvaid ja rühmatöid ning esitleb tulemusi.

Maailma rahvastik ja rahvastikuprotsessid Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
• Maailma rahvaarvu kasv ja selle põhjused • Sündimus, suremus ja loomulik iive • Demograafiline üleminek • Rahvastiku vanuseline ja sooline struktuur • Rahvastikupüramiidid	• selgitab rahvastiku kasvu ja muutumise põhjuseid; • seostab rahvastiku arengu demograafilise ülemineku etappidega; • tõlgendab rahvastikupüramiide; • võrdleb eri riikide rahvastikunäitajaid.

Praktilised tööde loetelu:

- Rahvastikupüramiidide analüüs (valitud riikide näitel)
- Demograafiliste andmete võrdlus Our World in Data või World Banki andmebaasi abil

Ränne ja rahvastikupoliitika Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
• Rände liigid ja põhjused • Tõmbe- ja tõuketegurid • Rahvusvahelised rändevood • Rände sotsiaalsed ja majanduslikud mõjud	• eristab rände liike ja põhjendab nende tekkepõhjuseid; • analüüsib rände mõju lähte- ja sihtriikidele; • selgitab rahvastikupoliitika eesmärgi ja meetmeid.

Rahvastikupoliitika	
---	--

Praktiliste tööde loetelu:

- Rändeteemaline rühmaarutelu või rollimäng
- Valitud riigi rändestatistika analüüs

Asustus ja linnastumine Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
- Rahvastiku paiknemine ja tihedus - Linnastumine ja selle etapid - Arenenud ja arengumaade linnad - Linnade sisestruktuur - Slummid ja linnaprobleemid - Linnaplaneerimine	- analüüsib rahvastiku paiknemist kaartide abil; - selgitab linnastumise põhjuseid ja tagajärgi; - kirjeldab linnade sisestruktuuri; - hindab linnakeskkonna probleeme ja lahendusi.

Praktiliste tööde loetelu:

- Linna postri või esitluse koostamine (nt New York, Tokyo, Barcelona, Mumbai)
- Google Mapsi abil linna sisestruktuuri analüüs

Ühiskonna areng ja maailmamajandus Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
- Agraar-, industriaal- ja infoühiskond - Globaliseerumine - Rahvusvahelised ettevõtted - Maailmamajanduse muutused - Ringmajandus	- seostab tehnoloogia arengu majanduse ja ühiskonnaga; - selgitab globaliseerumise mõju riikidele; - iseloomustab rahvusvaheliste ettevõtete rolli; - mõistab ringmajanduse põhimõtteid.

Praktiliste tööde loetelu:

- Ringmajanduse e-õppe programm ja rühmatöö (näiteks Junior Achievement, Go Circular)
- Rahvusvahelise ettevõtte või tootmisahela analüüs

Turism, transport ja arengutase Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
- Turismimajanduse roll - Transpordi areng - Riikide arengutaseme näitajad (SKT, HDI)	- analüüsib turismi mõju majandusele ja keskkonnale; - selgitab transpordi rolli majanduses; - võrdleb riikide arengutaset.

Praktiliste tööde loetelu:

- Riikide arengutaseme võrdlus
- Turismihtkoha analüüs

Hindamine:

Jooksev hindamine on eristav ja mitteristav, kokkuvõttev hindamine eristav, hindamise kriteeriumid lähtuvad Vabaduse Kooli õppekavast. Hindamine arvestab nii protsessi kui tulemust.

Hinnatavad tegevused:

- Iseseisvad ja rühmatööd
- Esitlused ja posterid
- Digikeskkondade ülesanded (Quizlet, Socrative, Forms)
- Praktilised analüüsitööd
- Kokkuvõttev arvestustöö

GEOGRAAFIA 2. KURSUS. Maa kui süsteem

Maht: 35 tundi

Õppematerjal:

Jaan Jõgi, Siim Sepp, Marko Kohv, Sirje Viita, Sven-Erik Enno "Geograafia gümnaasiumile II. Üldmaateadus"

Eesmärgid:

Gümnaasiumi lõpetaja:

1. tunneb huvi geograafia ning teiste loodus- ja sotsiaalteaduste vastu ning mõistab nende tähtsust igapäevaelus ja ühiskonna arengus;
2. rakendab loodusainetes omandatud teadmisi ja oskusi keskkonna objektide, nähtuste ja nendevaheliste põhjuse-tagajärje seoste selgitamiseks ning analüüsimiseks, kasutades loodusteadustele omast keelt ning loodusteaduslikke mudeleid;
3. märkab, sõnastab ja lahendab igapäevaelu probleeme, langetab põhjendatud otsuseid, kasutab loovat ja kriitilist mõtlemist;
4. sõnastab loodusteadustega seotud uurimisküsimusi, kavandab ja korraldab uuringut, järgides ohutusnõudeid, ning teeb tõenduspõhiseid järeldusi;
5. leiab geograafiainfo nii eesti- kui ka võõrkeelsetest allikatest ja hindab selle usaldusväärsust; kasutab õppimiseks ning koostööks meedia- ja tehnoloogiavahendeid;
6. mõistab teaduse olemust, olulisust ja piiranguid, loodusteaduste ja tehnoloogia seoseid ning riske;
7. väärtustab elurikkust ja kultuurilist mitmekesisust ning jätkusuutlikku arengut;
8. on omandanud ülevaate geograafiaga seotud elukutsetest ja karjäärivõimalustest ning on motiveeritud elukestvaks õppeks.
9. valdab sõnavara eesti keeles, kasutab seda ülalmainitud eesmärkide kirjeldamiseks ja igapäevaelus.

Litosfäär Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Maa teke ja areng. Geoloogiline ajaarvamine. Maa siseehitus. Laamtektoonika, laamade liikumisega seotud protsessid. Vulkanism. Maavärinad. Kivimite liigitus tekke alusel ja kivimiringe. Kivimite murenemine ja selle tähtsus looduses.	1) on omandanud ettekujutuse geoloogide tööst ja mõistab geoloogiliste uuringute vajalikkust; 2) selgitab laamade liikumist ja sellega kaasnevaid geoloogilisi protsesse; 3) seostab vulkaani kuju ja purske iseloomu magma omadustega; 4) selgitab maavärina teket ja seismiliste lainete levikut, teab maavärina võimsuse määramist; 5) teab maavärinate ja vulkanismiga kaasnevaid nähtusi ning nende mõju keskkonnale ja inimtegevusele; 6) eristab kivimeid, selgitab nende teket ning seostab kivimiringega; 7) selgitab kivimite murenemist eri tegurite mõjul erinevates keskkonnatingimustes, teab murenemise tähtsust looduses.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

Ülevaate koostamine mõnest seismiliselt aktiivsest piirkonnast.

Hindamine:

Kokkuvõttev teadmisi ja oskusi kontrolliv arvestustöö

Atmosfäär Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Atmosfääri tähtsus, koostis ja ehitus. Päikesekiirguse jaotumine Maal, kiirgusbilanss. Kasvuhooneefekt ja selle tähtsus. Kliimat kujundavad tegurid. Üldine õhuringlus. Temperatuuri ja sademete territoriaalsed erinevused. Õhumassid, tsüklonid ning antitsüklonid. Kliimamuutused, selle tagajärjed ning kliimamuutustega kohanemise võimalused.	1) iseloomustab ilmakaardi põhjal ilma, seostades ilmanäitajad rõhualade ja frontidega; 2) selgitab Maa kiirgusbilanssi ning seostab selle atmosfääri koostise ja ehitusega; 3) analüüsib teabeallikate põhjal mõne piirkonna kliimat ning seostab selle kliimat kujundavate tegurite mõjuga; 4) teab kliimamuutusi põhjustavaid tegureid; 5) arutleb kliimamuutuste võimalike tagajärgede ning kliimamuutustega kohanemise võimaluste üle.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

Võrdleb ilmakaartide põhjal ilma maailma erinevates kohtades, seostades ilmanäitajad rõhualade ja frontidega. Võrdleb kliimadiagrammide ja kliimakaartide põhjal maailma erinevate kohtade kliimat, seostades selle kliimat kujundavate tegurite ja kliimavöötmega.

Hindamine:

Kliimadiagrammide ja -kaartide põhjal kliimaerinevuste võrdlus ja põhjendamine. Ilmakaardi põhjal koostatud ilma kirjeldamine ja seostamine tsükloni või antitsükloniga. Kokkuvõttev arvestuslik töö.

Hüdrofäär Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Vee jaotumine Maal ja veeringe. Maailmamere tähtsus ning roll kliima kujunemises. Hoovused ja looded maailmameres. Rannaprotsessid ning erinevate rannikute kujunemine. Liustikud, nende teke, levik ja tähtsus. Kliimamuutuste ja inimtegevuse mõju maailma veestikule.	1) analüüsib veeringe lülisid maailma eri piirkondades, seostab neid kliimaga ja vee kasutamise võimalustega; 2) analüüsib teabeallikate põhjal vee omadusi maailmamere eri osades, seostab neid kliimaga ning teiste teguritega; 3) selgitab hoovuste ja loodete teket ning liikumise seaduspära; 4) analüüsib maailmameres toimunud muutusi, seostades neid kliimamuutuste ja inimtegevusega; 5) selgitab rannikuprotsesse ning analüüsib inimtegevuse mõju rannikule mõne piirkonna näitel; 6) selgitab liustike teket, jaotumist ja tähtsust.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):
Teabeallikate põhjal ülevaade koostamine mõnest rannikust.

Hindamine:

Teabeallikate põhjal koostatud ülevaade ühest rannikust. Liustike ulatuse analüüs ja seos kliimamuutustega. Ühe rannalõigu vaatlemine ja kirjeldamine õuesõppe päeval. Kokkuvõttev arvestustöö - eristav hindamine.

Maa süsteemide vahelised seosed Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Maa sfääride vahelised seosed. Aine-ja energiaringed. Mullatekke tingimuste ja mullaprotsesside mõju mulla ehitusele ning omadustele eri bioomide näidetel.	1) analüüsib Maa sfääride vahelisi seoseid mõne bioomi näitel; 2) seostab mullatekke tingimusi mulla koostise, ehituse ja omadustega ning toob näiteid mullatüüpide ja mullaprotsesside kohta eri bioomides; 3) toob näiteid sündmuste kohta Maa ajaloos ja nende mõju kohta Maa sfääridele.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

Mõistekaardi või põhjus-tagajärg seoseahela koostamine Maa sfääride vaheliste seoste kohta mõnes bioomis või piirkonnas.

Hindamine:

Mulla teket kujutav rühmatöö (mitteeristavalt), arvestuslik töö

GEOGRAAFIA 3. KURSUS. Loodusvarade majandamine ja keskkonnaprobleemid

Maht: 35 tundi

Õppematerjal:

- Sulev Mäeltsemees „Geograafia gümnaasiumile III. Maailma ühiskonnageograafia.“

Eesmärgid:

Gümnaasiumi lõpetaja:

1. tunneb huvi geograafia ning teiste loodus- ja sotsiaalteaduste vastu ning mõistab nende tähtsust igapäevaelus ja ühiskonna arengus;
2. rakendab loodusainetes omandatud teadmisi ja oskusi keskkonna objektide, nähtuste ja nendevaheliste põhjuse-tagajärje seoste selgitamiseks ning analüüsimiseks, kasutades loodusteadustele omast keelt ning loodusteaduslikke mudeleid;
3. märkab, sõnastab ja lahendab igapäevaelu probleeme, langetab põhjendatud otsuseid, kasutab loovat ja kriitilist mõtlemist;
4. sõnastab loodusteadustega seotud uurimisküsimusi, kavandab ja korraldab uuringut, järgides ohutusnõudeid, ning teeb tõenduspõhiseid järeldusi;
5. leiab geograafiainfo nii eesti- kui ka võõrkeelsetest allikatest ja hindab selle usaldusväärsust; kasutab õppimiseks ning koostööks meedia- ja tehnoloogiavahendeid;
6. mõistab teaduse olemust, olulisust ja piiranguid, loodusteaduste ja tehnoloogia seoseid ning riske;
7. väärtustab elurikkust ja kultuurilist mitmekesisust ning jätkusuutlikku arengut;
8. on omandanud ülevaate geograafiaga seotud elukutsetest ja karjäärivõimalustest ning on motiveeritud elukestvaks õppeks.
9. valdab sõnavara eesti keeles, kasutab seda ülalmainitud eesmärkide kirjeldamiseks ja igapäevaelus.

Sissejuhatus ühiskonnageograafiasse Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Kestlik areng. Jätkusuutlik majandamine, selle olulisus. Loodusvarade jätkusuutlik kasutamine. Jätkusuutlikku majandamist toetav tehnoloogiline areng. Lineaarne majandus ja ringmajandus.	1) teab kestliku arengu olemust ja selle olulisust; 2) arutleb majanduse jätkusuutlikkuse teemadel; 3) arutleb kestliku majandamist toetavate tehnoloogiliste võimaluste üle; 4) selgitab tootmisahelate ja ringmajanduse olemust ning seoseid eri majandusharude ja eluvaldkondadega.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

Koostab tootmisahela või ringmajandusmudeli

Hindamine:

Tootmisahela või ringmajandusmudeli koostamist hinnata hindamismudeli alusel (mudeli õigsus, vormistus, osalemine rühmatöös, allikate kasutamine)

Põllumajandus ja keskkonnaprobleemid	Õpitulemused
---	---------------------

Õppesisu	Õpilane:
Maailma toiduprobleemid ja nende lahendamise võimalused. Põllumajanduse roll toidu-tootmisahelas ning seosed teiste majandusharudega. Põllumajandust mõjutavad looduslikud ja majanduslikud tegurid. Eri tüüpi põllumajandusettevõtted maailmas, nende seos kohalike oludega (loodusolud, majanduslik arengutase jms). Põllumajanduse mõju keskkonnale, sh veevarudele. Nüüdisaegne jätkusuutlik põllumajandus. Maailma kalandus ja vesiviljelus ning selle mõju veekeskkonnale.	1) arutleb maailma toiduprobleemide ning nüüdisaegse põllumajanduse, sh tehnoloogia võimaluste üle nende lahendamisel; 2) selgitab põllumajanduse osa toidu tootmisahelas, seost teiste majandusharude ja eluvaldkondadega; 3) arutleb muldade hävimise ja selle peatamise võimaluste üle; 4) iseloomustab eri tüüpi põllumajandusettevõtteid maailmas, seostab neid kohalike oludega ja analüüsib nende mõju keskkonnale; 5) analüüsib teabeallikate põhjal mõne riigi põllumajandust mõjutavaid tegureid, põllumajanduslikku tootmist ja selle mõju keskkonnale; 6) selgitab põhjavee kasutamisega kaasnevaid keskkonnaprobleeme eri piirkondade näidetel. 7) iseloomustab vesiviljelust ja selle mõju veekeskkonnale mõne piirkonna näitel.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

Teabeallikate põhjal ülevaate koostamine ühe valitud riigi põllumajandusest VÕI mitme riigi võrdlev analüüs.

Hindamine:

Tootmisahela/ringmajandusmudeli hindamine. Riigi põllumajanduse, vesiviljeluse ülevaate koostamine. Kokkuvõttev arvestuslik töö.

<i>Metsamajandus ja -tööstus ning keskkonnaprobleemid</i> Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Metsavarude hindamise võimalused. Eri tüüpi metsade levik, nende majandamine ja kaitse. Metsade hävimine ja selle põhjused. Erinevate loodus- ja majandusoludega riikide metsamajandus- ja metsatööstus. Metsamajanduse- ja -tööstusega seotud keskkonnaprobleemid. Metsa ökosüsteemi teenused, roll aineriingetes. Kestlik metsamajandus.	1) teab kestliku metsamajanduse olemust ja selle olulisust ning selgitab metsamajanduse ja -tööstusega seotud keskkonnaprobleeme; 2) teab metsavarude hindamise võimalusi; 3) teab metsatüüpe ja maailma metsarikkamaid piirkondi ning seostab neid metsa kasutamise võimalustega; 4) võrdleb teabeallikate põhjal metsamajandust ja -tööstust eri riikides; 5) arutleb ökosüsteemi teenuste üle metsa näitel ja selgitab puidu rolli süsinikuringes.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

Metsamaastike analüüsimine kaardirakenduste sh satelliidifotode põhjal ning võimalike metsamajanduslike keskkonnamõjude hindamine.

Hindamine:

Kokkuvõttev arvestuslik töö. Metsamastike analüüs ja riigi metsamajanduse/keskkonnamuutuste ülevaate koostamine.

Energiamajandus ja keskkonnaprobleemid Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Maaailma energiaprobleemid. Muutused energiamajanduses seoses kliimapolitikaga, energiamajanduse jätkusuutlikkus. Uued tehnoloogiad energiamajanduses. Energiaressursside paiknemine maailmas ja eri riikide kasutusvõimalused. Energiamajandusega kaasnevad majandus-, sotsiaal- ja keskkonnaprobleemid eri riikides.	1) arutleb maailma energiamajanduse muutuste üle ning seostab energiamajanduse arengu kliimapolitikaga; 2) iseloomustab teabeallikate põhjal energiaallikate paiknemist maailmas ja seostab neid kasutamise võimalustega; 3) analüüsib teabeallikate põhjal riikide energiamajandust ning sellega seotud majandus-, sotsiaal- ja keskkonnaprobleeme; 4) arutleb energiamajanduse jätkusuutlikkuse teemadel..

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

Teabeallikate põhjal ülevaate koostamine mõne riigi või piirkonna energiamajandusest või riikide energiamajanduse võrdlus.

Hindamine:

Kokkuvõttev arvestuslik töö

KEEMIA

KEEMIA 1. KURSUS. Keemia alused

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Digiõpikud Hryhorovõtš O. Keemia. 8. klass (pidruchnyk.com.ua – Ukraina digitaalse õpiku platvorm); Jarošenko O. Keemia. 11. klass (pidruchnyk.com.ua); videopõhine õppevara (YouTube)

Eesmärgid: Kursuse eesmärk on anda õpilastele keemia alusalased teadmised ainete ehitusest, keemiliste reaktsioonide seaduspärasustest ja lahusprotsessidest ning arendada teaduslikku mõtlemist, praktilisi oskusi ja oskust rakendada keemiateadmisi igapäevaelus ja edasistes õpingutes.

Teema 1: Keemia kui teadus ja selle areng	
Õppesisu: Keemia kui teaduse kujunemine. Füüsikalised ja keemilised uurimismeetodid keemias. Keemiaga seotud karjäärivalikud.	Õpitulemused: Õpilane: 1) on omandanud ettekujutuse keemia ajaloolisest arengust; 2) eristab kvalitatiivset ja kvantitatiivset analüüsi ning füüsikalisi ja keemilisi uurimismeetodeid.
Teema olulisus: Ülevaade keemia ajaloost. Kvantitatiivsete, kvalitatiivsete ning füüsikaliste ja keemiliste uurimismeetodite tundmine. Keemiaga seotud karjäärivalikute tundmine.	
Teema 2: Aine ehitus	
Õppesisu: Tänapäevane ettekujutus aatomi ehitusest. Informatsioon perioodilisustabelis ja selle tõlgendamine. Keemilise sideme liigid. Vesinikside. Molekulidevahelised jõud. Ainete füüsikaliste omaduste sõltuvus aine ehitusest.	Õpitulemused: Õpilane: 1) kirjeldab elektronide paiknemist A-rühmade elementide aatomi välises elektronkihis (üksikud elektronid, elektronipaarid); 2) põhjendab A-rühmade elementide metallilisuse ja mittemetallilisuse muutumist perioodilisustabelis seoses aatomi ehituse muutumisega; 3) määrab A-rühmade elementide maksimaalseid ja minimaalseid oksüdatsiooniastmeid ning koostab elementide tüüpühendite valemeid; 4) selgitab tüüpiliste näidete varal kovalentse, ioonilise, metallilise ja vesiniksideme olemust, hindab kovalentse sideme polaarsust;

5) 7) seostab ainete füüsikalisi omadusi keemiliste sidemete ja molekulide vastastiktoime mõjuga	
Mõisted: aatomorbitaal, mittepolaarne kovalentne side, polaarne kovalentne side, osalaeng, vesinikside	
Teema olulisus: Teema aitab õpilastel paremini mõista neid ümbritsevat maailma ning toetab teadusliku maailmapildi arengut, andes aluse innovatsiooniks erinevates ainevaldkondades. Teema annab teadmiste baasi paljude teadusharude jaoks (nt: keemia, füüsika, bioloogia ja inseneriteadused). Selle mõistmine võimaldab paremini aru saada, kuidas erinevad ained toimivad, reageerivad ning kuidas saab neid kasutada erinevates valdkondades (nt aitab mõista, kuidas ained keskkonnas reageerivad ning kuidas need mõjutavad ökosüsteeme; milliseid võimalusi need annavad materjalide, ravimite, energiaallikade ja teistele innovatsioonidele). Antud teema on väga oluline kogu ülejäänud keemiateadmiste seisukohalt, sest aatomite ja molekulide ehituse mõistmine on aluseks kõikide järgnevate keemia kursuste põhiliste seaduspärade käsitlemiseks ja mõistmiseks. Keemilise sideme teke ja olemasolu omavad eriti olulist rolli orgaanilise keemia reaktsioonide mõtestamisel ning gümnaasiumi bioloogiakursuste õppimisel.	
Teema 3: Keemiliste reaktsioonide seaduspärasused	
Õppesisu: Keemilise reaktsiooni aktiveerimisenergia, aktiivsed pöörked. Ekso- ja endotermilised reaktsioonid. Keemilise reaktsiooni kiirus, seda mõjutavad tegurid. Keemiline tasakaal ja selle nihkumine.	Õpitulemused: Õpilane: 1) mõistab, et keemilise reaktsiooni kulgemiseks on tarvis aktiivset pörget, seostab aktiveerimisenergiat keemilise reaktsiooni kiirusega; 2) uurib keemiliste reaktsioonide soojusefekte ning selgitab neid, lähtudes keemiliste sidemete tekkimisel ja lagunemisel esinevatest energiamuutustest; 3) uurib keemilise reaktsiooni kiirust mõjutavate tegurite toimet ning põhjendab nende mõju, selgitab keemiliste protsesside kiiruse muutmist argielus; 4) mõistab, et pöörduvate reaktsioonide puhul tekib vastassuunas kulgevate protsesside vahel tasakaal, uurib keemilise tasakaalu asendi nihutamise võimalusi ning toob sellekohaseid näiteid argielust ja tehnoloogiast
Mõisted: reaktsiooni aktiveerimisenergia, reaktsiooni soojusefekt, keemilise reaktsiooni kiirus, katalüsaator, pöörduv reaktsioon, pöördumatu reaktsioon, keemiline tasakaal;	
Praktilised tööd: • keemilise reaktsiooni kiirust mõjutavate tegurite toime uurimine; • keemilise reaktsiooni soojusefekti uurimine; • keemilise tasakaalu nihkumise uurimine;	
Teema 4: Lahustumisprotsess ja keemilised reaktsioonid lahustes	
Õppesisu:	Õpitulemused:

Ainete lahustumisprotsess. Elektrolüüdid ja mitteelektrolüüdid; tugevad ja nõrgad elektrolüüdid. Hapete ja aluste protolüütiline teooria. Molaarne kontsentratsioon. Ioonidevahelised reaktsioonid lahustes, nende kulgemise tingimused.	Õpilane: 1) kirjeldab lahuste teket ioonilise ja kovalentse sidemega ainetest, eristab tugevaid ja nõrku elektrolüüte ning mitteelektrolüüte, uurib ja võrdleb nende lahuste omadusi; 2) selgitab happe ja aluse mõistet protolüütilise teooria põhjal; 3) arvutab aine molaarset kontsentratsiooni lahuses; 4) uurib ioonidevahelisi reaktsioone lahustes, koostab nende reaktsioonide võrrandeid molekulaarsel ja ioonsel kujul.
Mõisted: hüdraatumine, elektrolüüt, mitteelektrolüüt, tugev elektrolüüt, nõrk elektrolüüt, hape, alus, molaarne kontsentratsioon.	
Praktilised tööd: • lahustumise soojusefektide uurimine; • mitteelektrolüütide, nõrkade ja tugevate elektrolüütide lahuste omaduste uurimine; • ioonidevaheliste reaktsioonide toimumise uurimine; • kindla molaarse kontsentratsiooniga lahuse valmistamine, lahuse molaarse kontsentratsiooni määramine. Hindamine: Õppimise jooksul hinnatakse töölehti, osalemist arutelus/väitluses jm. Hindamine tagasisidestab õpilase teadmisi, oskusi ja hoiakuid ning on teda edasistele õpingutele suunav. Teemad lõpevad kokkuvõtva kontrolltöö või testiga.	

KEEMIA 2. KURSUS. Anorgaanilised ained

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Digiõpikud Popel, Kriklja. Keemia. 10. klass (pidruchnyk.com.ua – Ukraina digitaalse õpiku platvorm), Naurok.ua platvorm, õpetaja esitlused, videopõhine õppevara (YouTube)

Eesmärgid: Kursuse eesmärgiks on anda õpilastele teadmised metallide ja mittemetallide omadustest, keemilisest aktiivsusest ja redoksprotsessidest; arendada oskust seostada ainete omadusi perioodilisustabeli seaduspärasustega ja rakendada keemiateadmisi praktilistes ning arvutuslikes ülesannetes.

Teema 1 : Metallid	
Õppesisu: Ülevaade metallide iseloomulikest füüsikalistest ja keemilistest omadustest. Metallide keemilise aktiivsuse võrdlus; metallide pingerida. Metallid ja nende ühendid igapäevaelus ning looduses. Metallidega seotud redoksprotsessid: metallide saamine maagist, elektrolüüs, korrosioon, keemilised vooluallikad. Saagise- ja kaoprotsendi ja lisandite arvestamine moolarvutustes reaktsioonivõrrandi järgi.	Õpitulemused: Õpilane: 1) hindab metallide keemilist aktiivsust ja prognoosib keemilisi omadusi, lähtudes vastava elemendi asukohast perioodilisustabelis ja pingereas, koostab selle põhjal reaktsioonivõrrandeid vastava metalli reageerimisest mittemetalliga, veega, lahjendatud hapete ja soolade lahustega; 2) uurib ja võrdleb praktiliselt metallide keemilist aktiivsust, kasutades selleks metallide reageerimist veega ning hapete ja soolade lahustega; 3) kirjeldab õpitud metallide ja nende sulamite rakendamise võimalusi praktikas, seostades neid materjalide omadustega; 4) teab levinumaid metallide looduslikke ühendeid ja nende rakendusi; 5) selgitab metallide saamise põhimõtet metalliühendite redutseerimisel ning korrosiooni metallide oksüdeerumisel; 6) selgitab korrosiooni ja metallide tootmisreaktsioonide energeetilist efekti, põhjendab nende vastassuunalisust; 7) uurib korrosiooni, valib ja põhjendab esemete korrosioonikaitseks sobivaid võimalusi; 8) analüüsib metallidega seotud redoksprotsesside toimumise üldisi põhimõtteid elektrolüüsi, korrosiooni ja keemilise vooluallika korral; 9) lahendab arvutusülesandeid reaktsioonivõrrandite järgi, arvestades saagise- ja kaoprotsenti ning lisandeid
Mõisted: maak, elektrolüüs, korrosioon, keemiline vooluallikas, saagis.	
Praktilised tööd: metallide füüsikaliste omaduste ja keemilise aktiivsuse võrdlemine; metallide korrosiooni mõjutavate tegurite ning korrosioonitõrje võimaluste uurimine ja võrdlemine; metallide tootmise, elektrolüüsi ja keemilise vooluallika uurimine.	

Teema 2 : Mittemetallid	
Õppesisu: Ülevaade mittemetallide füüsilistest ja keemilistest omadustest olenevalt elemendi asukohast perioodilisustabelis. Mittemetallide keemilise aktiivsuse võrdlus. Mõne mittemetalli ja tema ühendite käsitus (vabal valikul, looduses ja/või tööstuses kulgevate protsesside näitel).	Õpitulemused: Õpilane: 10) seostab tuntumate mittemetallide ning nende tüüpühendite keemilisi omadusi vastava elemendi asukohaga perioodilisustabelis; 11) uurib õpitud mittemetallide ja nende ühendite iseloomulikke omadusi ning koostab vastavate keemiliste reaktsioonide võrrandeid; 12) kirjeldab õpitud mittemetallide ja nende ühendite tähtsust looduses ja/või rakendamise võimalusi praktikas, seostades seda vastava keemilise elemendi ja ainete omadustega.
Mõisted: allotroopia.	
Praktilised tööd: mittemetallide ja/või nende iseloomulike ühendite saamine, omaduste uurimine ning võrdlemine. Hindamine: Õppimise jooksul hinnatakse töölehti, osalemist arutelus/väitluses jm. Hindamine tagasisidestab õpilase teadmisi, oskusi ja hoiakuid ning on teda edasistele õpingutele suunav. Teemad lõpevad kokkuvõtva kontrolltöö või testiga.	

KEEMIA 3. KURSUS. Orgaanilised ained

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Digiõpikud Popel, Kriklja. Keemia. 11. klass (pidruchnyk.com.ua – Ukraina digitaalse õpiku platvorm), Naurok.ua platvorm, õpetaja esitlused, videopõhine õppevara (YouTube)

Eesmärgid: Kursuse eesmärgiks on anda õpilastele teadmised orgaaniliste ainete ehitusest, omadustest ja reaktsioonidest ning arendada oskust seostada molekulide struktuuri ainete füüsikaliste ja keemiliste omadustega.

Kursus kujundab arusaama orgaaniliste ühendite rollist looduses, tehnoloogias ja elusorganismides ning toetab keemiateadmiste rakendamist praktilistes ja igapäevaelulistes olukordades.

Teema 1: Orgaaniliste ühendite struktuuri kujutamine; alkaanid	
Õppesisu: Süsinikuühendite struktuur ja selle kujutamise viisid. Alkaanid, nomenklatuuri põhimõtted, isomeeria.	Õpitulemused: Õpilane: 1) kasutab erinevaid molekuli koostise ja ehituse kujutamise viise: lihtsustatud struktuurivalem, tasapinnaline ehk klassikaline struktuurivalem, molekuli graafiline kujutis; analüüsib ühendi struktuurivalemis sisalduvat teavet; 2) rakendab süstemaatilise nomenklatuuri põhimõtteid alkaanide näitel
Mõisted: isomeeria, alkaan ehk küllastunud süsivesinik.	
Praktilised tööd: süsivesinike ja nende derivaatide molekulimudelite ja struktuurivalemite koostamine ja uurimine, sh digitaalses keskkonnas.	
Teema 2: Asendatud alkaanid, nende füüsikalised omadused	
Õppesisu: Asendatud alkaanide (halogeeniühendite, alkoholide, primaarsete amiinide) füüsikaliste omaduste sõltuvus struktuurist.	Õpitulemused: Õpilane: 3) seostab alkoholide, halogeeniühendite ja primaarsete amiinide süstemaatiliste nimetuste eesvõi lõppliiteid vastavate aineklassidega, määrab molekuli struktuuri või nimetuse põhjal ühendi aineklassi; 4) hindab aine struktuuri põhjal aine lahustuvust eri lahustites ja keemistemperatuuri
Mõisted: asendatud süsivesinik	
Praktilised tööd: molekulidevaheliste jõudude tugevuse uurimine aurustumissoojuse võrdlemise teel; hüdروفilsete ja hüdروفobsete ainete vastastiktoime veega uurimine.	
Teema 3: Küllastumata ja aromaatsed süsivesinikud, nende keemilised omadused	

Õppesisu: Küllastumata ja aromaatsete süsivesinike ning alkaanide keemiliste omaduste võrdlus. Liitumispolümerisatsioon. Süsivesinikud ja nende derivaadid looduses ning tööstuses.	Õpitulemused: Õpilane: 5) võrdleb küllastunud, küllastumata ja aromaatsete süsivesinike keemilisi omadusi, koostab lihtsamaid reaktsioonivõrrandeid alkaanide, alkeenide ja areenide halogeenimise ning alkeenide hüdrogeenimise ja katalüütilise hüdraatimise reaktsioonide kohta; 6) kirjeldab tähtsamate süsivesinike ja nende derivaatide rakendusi argielus ning kasutamisega kaasnevat ohtusid, seostab neid ainete omadustega; 7) kujutab alkeenist tekkivat polümeeri lõiku;
Mõisted: küllastumata süsivesinik, aromaadne ühend, liitumispolümerisatsioon.	
Teema 4: Aldehüüdid, karboksüülhapped ning karboksüülhapete funktsionaalderivaadid	
Õppesisu: Aldehüüdid kui alkoholide oksüdeerumissaadused. Asendatud karboksüülhapped (aminohapped, hüdroksühapped) ja karboksüülhapete funktsionaalderivaadid (estrid, amiidid).	Õpitulemused: Õpilane: 8) määrab aine struktuuri põhjal aldehüüdi, karboksüülhappe, karboksüülhappe soola, asendatud karboksüülhappe, estri ja amiidi kuuluvuse vastavasse aineklassi; 9) kirjeldab olulisemate karboksüülhapete omadusi ja tähtsust argielus ning looduses; 10) uurib ja selgitab seost alkoholide, aldehüüdide ja karboksüülhapete vahel; 11) uurib karboksüülhapete keemilisi omadusi, võrdleb karboksüülhapete ja anorgaaniliste hapete keemilisi omadusi ning koostab vastavate keemiliste reaktsioonide võrrandeid; 12) selgitab alkoholijoobega seotud keemilisi protsesse organismis, analüüsib alkoholi liigtarbimisest põhjustatud sotsiaalseid probleeme; 13) võrdleb estrite tekke- ja hüdrolyüsireaktsioone ning koostab vastavate keemiliste reaktsioonide võrrandeid, valmistab lihtsama estri
Mõisted: asendatud karboksüülhape, karboksüülhappe funktsionaalderivaat, hüdrolyüs,	
Praktilised tööd: alkoholi ja aldehüüdi oksüdeeruvuse uurimine ning võrdlemine; karboksüülhapete omaduste uurimine ja võrdlemine teiste hapetega; estri süntees;	
Teema 5: Polükondensatsioon ja orgaanilised ained organismides	
Õppesisu: Polükondensatsioon. Orgaanilised ühendid organismides: rasvad, sahhariidid, valgud.	Õpitulemused: Õpilane: 14) kujutab lähteühendite struktuurivalemite põhjal tekkiva kondensatsioonipolümeeri lõiku; 15) selgitab rasvhapete, rasvade, sahhariidide, aminohapete ja valkude ehitust ning uurib nende omadusi.

Mõisted: polükondensatsioon.
Praktilised tööd: kondensatsioonipolümeeri süntees ja omaduste uurimine; sahhariidide hüdroolüüsi uurimine; valkude omaduste uurimine.
Hindamine: Õppimise jooksul hinnatakse töölehti, osalemist arutelus/väitluses jm. Hindamine tagasisidestab õpilase teadmisi, oskusi ja hoiakuid ning on teda edasistele õpingutele suunav. Teemad lõpevad kokkuvõtva kontrolltöö või testiga.

Matemaatika ainevaldkond

Ainevaldkonna kirjeldus

Gümnaasiumi matemaatikaõpetuse eesmärk on matemaatikapädevuse kujundamine. Matemaatikaõpe jaguneb kaheks suunaks: **lai matemaatika ja kitsas matemaatika**, mille vahel teeb õpilane valiku riikliku õppekava kohaselt gümnaasiumisse astudes või kooli õppekavas sätestatud korras.

Vabaduse Koolis arvestatakse õpilaste haridustausta ja eelneva õpikogemusega. Kuna koolis õpivad uussisserändetaustaga õpilased, kellel ei pruugi gümnaasiumisse astumisel olla varasemat kokkupuudet Eesti matemaatika õppekava sisu ja terminoloogiaga, keskendutakse õpingute alguses esmalt õpilaste teadmiste ja oskuste arendamisele ning ühtse baastaseme kujundamisele. See loob eeldused teadliku ja põhjendatud valiku tegemiseks vastavalt õpilase tegelikule tasemele, õpivõimekusele ja edasiõppimise plaanidele.

Vabaduse Koolis läbivad kõik gümnaasiumiõpilased **15 matemaatikakursust** ning õpivad ühtses õpperühmas. Õppetöös käsitletakse nii kitsa kui laia matemaatika teemasid, mis võimaldab kõigile õpilastele tugevamat üldist matemaatikapõhja ning paindlikku edasist suunavalikut. 11. klassis kujundab õpilane oma matemaatikaõppe fookuse, valides kitsa või laia matemaatika suuna. Eristus ei toimu kursuste mahu või teemade käsitlemise kaudu, vaid hindamise, õpiväljundite ja eksamiks ettevalmistuse tasandil. Kontrolltöodes ja arvestustes hinnatakse õpilase sooritust vastavalt valitud suuna õpiväljunditele. Gümnaasiumi lõpus suunatakse õpilane sooritama kas kitsa või laia matemaatika riigieksamit, lähtudes tema valikust, õpitulemustest ja valmisolekust. Õpetajad toetavad õpilasi valiku tegemisel ning pakuvad vajadusel juhendamist ja individuaalset tuge.

Valdkonnapädevus

Gümnaasiumi lõpetaja:

1. arutleb loogiliselt ning põhjendab ja argumenteerib oma mõttekäike;
2. leiab probleemide lahendamiseks sobivad matemaatilised meetodid ja vahendid;
3. modelleerib olukordi matemaatiliselt, sõnastades reaalse probleemi matemaatika keelde;
4. kasutab lahenduste esitamisel ja tulemuste selgitamisel erinevaid matemaatilisi esitusviise ja abivahendeid;
5. kasutab korrektset matemaatika sümbolit ja erialast keelt;
6. suhtleb matemaatilistel teemadel, selgitab lahenduskäike ning tõlgendab tulemusi, andes neile põhjendatud hinnangu.

Üldpädevuste kujundamine

Matemaatikaõpetus toetab üldpädevuste arengut probleemilahenduse, loogilise mõtlemise, koostöö ja eneseanalüüsi kaudu. Õppetöös arendatakse õpipädevust ja enesemääratluspädevust iseseisva töö, eesmärgistamise ja vigade analüüsi abil ning sotsiaalset ja suhtluspädevust paaris- ja rühmatööde ning arutelude kaudu. Digivahendite kasutamine graafikute, arvutuste ja mudelite loomisel toetab digipädevuse ning matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiapädevuse kujunemist.

Läbivate teemade käsitlemine

- Elukestev õpe ja karjääri planeerimine: õppimise planeerimine, eesmärkide seadmine ja oma edusammude hindamine; kontrolltööd ja probleemülesanded annavad võimaluse reflekteerida oma tugevusi ja arenguvajadusi ning teha teadlikke valikuid edasise õppe ja karjääri kujundamisel;
- Keskkond ja jätkusuutlik areng: elulised ja keskkonnateemalised matemaatilised ülesanded (näiteks energia tarbimine, jäätmekäitlus, ressursside kasutus), arutelud ja andmete analüüs toetavad jätkusuutlikkuse ja keskkonnamõjude seoste mõistmist;
- Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus: probleemide märkamine ja lahenduste otsimine, koostööoskuse ja vastutustunde arendamine rühmatööde ja ühistegevuste kaudu;
- Kultuuriline identiteet: matemaatika ajaloo ja kultuuriliste seoste käsitlemine (näiteks mõõtühikute areng, traditsioonilised arvutusmeetodid, matemaatika roll eri kultuurides);
- Teabekeskond ja meediakasutus: teabe usaldusväärsuse hindamise oskuse arendamine ning matemaatiliste andmete, tabelite ja graafikute selge ja korrektne esitamine;
- Tehnoloogia ja innovatsioon: digivahendite ja tarkvara kasutamine ülesannete ja probleemide lahendamiseks ning tõhusaks õppimiseks;
- Tervis ja ohutus: töökorralduse ja ajaplaneerimise oskuste kujundamine; vaimse ja füüsilise koormuse tasakaalustamine õppeprotsessis;
- Väärtused ja kõlblus: ausa õppetöö, vastastikuse austuse, sallivuse ja koostöövalmiduse kujundamine rühmatööde, arutelude ja ühiste projektide kaudu.

MATEMAATIKA

MATEMAATIKA: 1. KURSUS. „Avaldised ja arvuhulgad.“ 10. KLASS

Maht: 35 tundi (5 tundi nädalas)

Õppematerjal: Lea Lepmann, Tiit Lepmann, Kalle Velsker „Matemaatika 10. klassile“; Allar Veelmaa „Matemaatika tööraamat 10. klassile“; interaktiivsed mängud, videomaterjalid.

Eesmärgid: toetada õpilaste matemaatikapädevuse, loogilise mõtlemise ja probleemide lahendamise oskuste arengut, mis on vajalikud edukaks õppimiseks ja edasiseks eluks. Kursuse käigus jätkub õpilase matemaatiliste teadmiste ja oskuste süsteemne arendamine, keskendudes arvuhulkade, astendamise ja juurimise teemade mõistmisele ning praktilisele rakendamisele.

Õpilane omandab: oskused eristada ja kirjeldada erinevaid arvuhulki (N , Z , Q , I , R) ning nende omavahelisi seoseid; määrata reaalarvude piirkondi arvuteljel ja leida arvu absoluutväärtust; kasutada astendamist ja juurimist nii täisarvulise kui ratsionaalarvulise astendajaga; lihtsustada ratsionaalseid ja irratsionaalseid avaldiseid ning vabastada murru nimetaja irratsionaalsusest. Õpilane rakendab õpitud teadmisi praktiliste ja reaaleluliste probleemide lahendamisel ning tõlgendab ja esitleb saadud tulemusi.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane oskab:
Naturaalarvude hulk N, täisarvude hulk Z, ratsionaalarvude hulk Q, irratsionaalarvude hulk I ja reaalarvude hulk R, nende omadused. Reaalarvude piirkonnad arvuteljel. Arvu absoluutväärtus. Arvusüsteemid (kahendsüsteeminäitel).	- Leida hulkade ühendi, ühisosa ja antud hulga osahulga; - Selgitab arvuhulkade N; Z; I; Q; R N; Z; I; Q; R omadusi ja nende kuulumiseseid; - Märgib arvuteljel reaalarvu piirkondi; - Leida arvu absoluutväärtust; - Näha ja lahendada arvutuste ja teisenduste abil lahenduvaid reaalelulisi ja teaduslikke probleeme (sh protsentülesanded). Tõlgendab ja esitleb saadud tulemusi.
Arvu n-es juur. Astme mõiste üldistamine: täisarvulise ja ratsionaalarvulise astendajaga aste. Tehted astmete ja juurtega. Naturaalarvulise astendajaga aste Täisarvulise astendajaga aste Arvu 10 astmed, arvu standardkuju. Juure mõiste. Arvu n-es juur. Juurte omadusi Juurte koondamine Astme mõiste üldistamine: täisarvulise ja ratsionaalarvulise astendajaga aste. Tehted astmete ja juurtega. Ratsionaalavaldis (sh	- Esitada arvu juure ratsionaalarvulise astendajaga astmena ja vastupidi; - Sooritada tehteid astmete ning võrdsete juurijatega juurtega;

hulkliikmete tegurdamine, kuupide summa ja kuupide vahe valemid ning kahe ukliikme summa ja vahe kuup)	
Ratsionaal- ja irratsionaalavaldised. Ratsionaalavaldiste lihtsustamine Irratsionaalavaldised. Murru nimetaja vabastamine irratsionaalsusest Irratsionaalavaldiste lihtsustamine. Murru nimetaja vabastamine irratsionaalsusest Irratsionaalavaldiste lihtsustamine	- Teisendada lihtsamaid (kaks tehet ja sulud) ratsionaal- ja irratsionaalavaldisi;; - Vabastada murru nimetaja irratsionaalsusest;

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine): paaris- ja rühmatöö, digiharjutused, iseseisev töö, tunnikontroll, kontrolltöö.

Hindamine: Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis.

MATEMAATIKA: 2. KURSUS. „Võrrandid ja võrrandisüsteemid.“ 10. KLASS

Maht: 35 tundi (5 tundi nädalas)

Õppematerjal: Lea Lepmann, Tiit Lepmann, Kalle Velsker „Matemaatika 10. klassile“; Allar Veelmaa „Matemaatika tööraamat 10. klassile“; interaktiivsed mängud, videomaterjalid.

Eesmärgid: toetada õpilaste matemaatikapädevuse, loogilise mõtlemise ja probleemide lahendamise oskuste arengut, mis on vajalikud edukaks õppimiseks ja edasiseks eluks. Kursuse eesmärk on kujundada õpilasel arusaam võrrandi kui matemaatilise mudeli olemusest ning arendada õpilase oskust kasutada võrrandeid ja võrrandisüsteeme reaalseste probleemide kirjeldamisel ja lahendamisel. Samuti toetab kursus õpilase loogilise mõtlemise, analüüsi-, üldistus- ja tõlgendamisoskuse arengut ning loob tugeva aluse edasiseks matemaatikaõppeks ja rakendamiseks igapäevaelus.

Õpilane omandab: oskuse eristada võrduse, samasuse ja võrrandi mõisteid; kasutada samaväärsusteisendusi; lahendada ühe tundmatuga lineaar-, ruut-, murd- ja lihtsamaid juurvõrrandeid ning absoluutväärtust sisaldavaid võrrandeid; lahendada võrrandisüsteeme erinevate meetoditega (liitmis-, asendus-, graafiline meetod, determinandid) ning rakendada neid teadmisi tekstülesannete ja reaaleluliste probleemide lahendamisel.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane oskab:
Võrdus, võrrand, samasus. Võrrandite samaväärsus, samaväärsusteisendused. Lineaar-, ruut-, murd- ja juurvõrrandid ning nendeks taanduvad võrrandid. Üht absoluutväärtust sisaldav võrrand. Võrrandisüsteemid. Kahe- ja kolmerealine determinant. Tekstülesanded, kus kasutatakse võrrandeid, murdvõrrandit	- Selgitada võrduse, samasuse ja võrrandi, võrrandi lahendi, võrrandi- ja võrratusesüsteemi lahendi ning lahendihulga mõistet; - Selgitada võrrandite ning nende süsteemide lahendamisel rakendatavaid samasusteisendusi; - Lahendada ühe tundmatuga lineaar-, ruut-, murd- ja lihtsamaid juurvõrrandeid (kaks juurt) ning nendeks taanduvaid võrrandeid; - Leida arvu absoluutväärtust ja lahendab lihtsamaid absoluutväärtust sisaldavaid võrrandeid; - Lahendada võrrandisüsteeme vabalt valitud meetodil (liitmisvõte, asendusvõte, graafiline meetod, determinandid); - Tunda ära õpitud võrrandite/võrrandisüsteemide abil lahenduvad reaalelulised/teaduslikud probleemid; - lahendab tekstülesandeid võrrandite (võrrandisüsteemide) abil.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine): paaris- ja rühmatöö, digiharjutused, iseseisev töö, tunnikontroll, kontrolltöö.

Hindamine: Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis.

MATEMAATIKA: 3. KURSUS. „Võrratused. Trigonomeetria I.“ 10. KLASS

Maht: 35 tundi (5 tundi nädalas)

Õppematerjal: Lea Lepmann, Tiit Lepmann, Kalle Velsker „Matemaatika 10. klassile“; Allar Veelmaa „Matemaatika tööraamat 10. klassile“; interaktiivsed mängud, videomaterjalid.

Eesmärgid: toetada õpilaste matemaatikapädevuse, loogilise mõtlemise ja probleemide lahendamise oskuste arengut, mis on vajalikud edukaks õppimiseks ja edasiseks eluks. Kursuse käigus arendab õpilane teadmisi ja oskusi võrratuste ning trigonomeetria põhiteemade mõistmisel ja rakendamisel.

Õpilane omandab: oskuse selgitada võrratuse mõistet ja omadusi ning kujutada lahendihulki arvteljel; lahendada lineaar-, ruut- ja lihtsamaid murdvõrratusi ning võrratusesüsteeme, kasutades seejuures sobivaid teisendusi ja intervallmeetodit; kasutada trigonomeetria põhiseoseid ja täiendusnurga trigonomeetrilisi funktsioone lihtsustamisülesannetes; leida taskuarvutil teravnurga siinus-, koosinus- ja tangensväärtusi ning nende põhjal nurga suurusi; rakendada trigonomeetrilisi seoseid täisnurkse kolmnurga lahendamisel ja reaaleluliste probleemide lahendamiseks.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane oskab:
Võrratuse mõiste ja omadused. Lineaarvõrratused. Ruutvõrratused. Intervallmeetod. Lihtsamad murdvõrratused. Võrratusesüsteemid. Teravnurga siinus, koosinus ja tangens. Täiendusnurga trigonomeetrilised funktsioonid. Trigonomeetrilised põhiseosed täisnurkses kolmnurgas.	- Selgitada võrratuse omadusi, võrratuse ja võrratusesüsteemi lahendihulga mõistet ning kirjeldab vastavaid lahendihulki arvteljel; - Selgitada võrratuste ning nende süsteemide lahendamisel rakendatavaid samasusteisendusi; - Lahendada lineaar-, ruut- ja murdvõrratusi ning lihtsamaid võrratusesüsteeme; - Kasutada lihtsustamisülesannetes trigonomeetria põhiseoseid ja täiendusnurga trigonomeetrilisi funktsioone; - Leida taskuarvutil teravnurga trigonomeetriliste funktsioonide väärtused ning nende väärtuste järgi nurga suuruse; - Lahendada täisnurkse kolmnurga; - Tunda ära probleemid, mis on lahendatavad täisnurkse kolmnurga geomeetria abil. Tõlgib need matemaatika keelde ning lahendab matemaatiliselt ning tõlgendab ja esitleb saadud tulemusi.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine): paaris- ja rühmatöö, digiharjutused, iseseisev töö, tunnikontroll, kontrolltöö.

Hindamine: Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis.

MATEMAATIKA: 4. KURSUS. „Trigonomeetria II.“ 10. KLASS

Maht: 35 tundi (5 tundi nädalas)

Õppematerjal: Lea Lepmann, Tiit Lepmann, Kalle Velsker „Matemaatika 10. klassile“; Allar Veelmaa „Matemaatika tööraamat 10. klassile“; interaktiivsed mängud, videomaterjalid.

Eesmärgid: toetada õpilaste matemaatikapädevuse, loogilise mõtlemise ja probleemide lahendamise oskuste arengut, mis on vajalikud edukaks õppimiseks ja edasiseks eluks Kursuse käigus süvendab õpilane teadmisi trigonomeetriast ja selle rakendamisest erinevates matemaatilistes ning reaalelulistel olukordades.

Õpilane omandab: oskuse üldistada nurga mõistet ja kasutada nii kraadi- kui radiaanmõõtu; arvutada ringjoone kaare pikkust ja sektori pindala; määrata ja tõlgendada mis tahes nurga siinuse, koosinuse ja tangensi väärtusi ning rakendada nende vahelisi seoseid. Õpilane teab põhinurkade (0° , 30° , 45° , 60° , 90° , 180° , 270° , 360°) trigonomeetriliste funktsioonide täpseid väärtusi ning kasutab taandamisvalemeid ja valemeid negatiivse ning täispöördest suurema nurga korral.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane oskab:
Nurga mõiste üldistamine. Nurga kraadi- ja radiaanmõõt. Ringjoone kaare pikkus, ringi sektori pindala. Mis tahes nurga trigonomeetrilised funktsioonid. Nurkade 0° , 30° , 45° , 60° , 90° , 180° , 270° , 360° siinuse, koosinuse ja tangensi täpsed väärtused. Seosed ühe ja sama nurga trigonomeetriliste funktsioonide vahel. Taandamisvalemid. Negatiivse ja täispöördest suurema nurga trigonomeetrilised funktsioonid. Kahe nurga summa ja vahe trigonomeetrilised funktsioonid. Kahekordse nurga trigonomeetrilised funktsioonid. Trigonomeetrilised avaldised. Kolmnurga pindala valemid. Siinus- ja koosinusteoreem. Kolmnurga lahendamine. Rakendusülesanded.	- Teisendada kraadimõõdus antud nurga radiaanmõõdus olevaks nurgaks ja vastupidi; - Arvutada ringjoone kaare kui ringjoone osa pikkuse ning ringi sektori kui ringi osa pindala; - Defineerida mis tahes nurga siinuse, koosinuse ja tangensi; tuletada ning teab siinuse, koosinuse ja tangensi vahelisi seoseid; - Tuletada nurkade 0°, 30°, 45°, 60°, 90°, 180°, 270°, 360° siinuse, koosinuse ja tangensi täpsed väärtused; rakendab taandamisvalemeid, negatiivse ja täispöördest suurema nurga valemeid; - Leida taskuarvutil trigonomeetriliste funktsioonide väärtused ning nende väärtuste järgi nurga suuruse; - Kasutada kahe nurga summa ja vahe valemeid; kahekordse nurga siinuse, koosinuse ja tangensi valemeid; - Teisendada lihtsamaid trigonomeetrilisi avaldisi; - Lahendada mistahes kolmnurka ja arvutada kolmnurga pindala; - Rakendada trigonomeetria elulisi ülesandeid lahendades.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine): paaris- ja rühmatöö, digiharjutused, iseseisev töö, tunnikontroll, kontrolltöö.

Hindamine: Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis.

MATEMAATIKA: 5. KURSUS. „Vektor tasandil. Joone võrrand.“ 10. KLASS

Maht: 35 tundi (5 tundi nädalas)

Õppematerjal: Lea Lepmann, Tiit Lepmann, Kalle Velsker „Matemaatika 10. klassile“; Allar Veelmaa „Matemaatika tööraamat 10. klassile“; interaktiivsed mängud, videomaterjalid.

Eesmärgid: toetada õpilaste matemaatikapädevuse, loogilise mõtlemise ja probleemide lahendamise oskuste arengut, mis on vajalikud edukaks õppimiseks ja edasiseks eluks. Kursuse käigus arendab õpilane teadmisi ja oskusi tasandilise geomeetria ning analüütilise geomeetria põhiteemades: vektorid, sirgete ja joonte võrrandid ning nende rakendused.

Õpilane omandab: oskuse määrata punkte ja punktide vahelisi kaugusi tasandil; kasutada vektoreid ja nende tehteid nii geomeetriliselt kui koordinaatkujul; leida vektori pikkuse, lõigu keskpunkti ja kahe vektori skalaarkorrutise; koostada ja teisendada sirge, ringjoone, parabooli ja hüperbooli võrrandeid; leida joonte lõikepunkte ning rakendada omandatud teadmisi geomeetriliste ja praktiliste probleemide lahendamisel.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane oskab:
Vektorid Punkti asukoha määramine tasandil. Kahe punkti vaheline kaugus. Vektori mõiste ja tähistamine. Vektorite võrdsus. Nullvektor, ühikvektor, vastandvektor, seotud vektor, vabavektor. Jõu kujutamine vektorina. Vektorite liitmine ja lahutamine geomeetriliselt.	- Teisendada kraadimõõdus antud nurga radiaanmõõdus olevaks nurgaks ja vastupidi; - Arvutada ringjoone kaare kui ringjoone osa pikkuse ning ringi sektori kui ringi osa pindala; - Defineerida mis tahes nurga siinuse, koosinuse ja tangensi; tuletada ning teab siinuse, koosinuse ja tangensi vahelisi seoseid; - Tuletada nurkade 0°, 30°, 45°, 60°, 90°, 180°, 270°, 360° siinuse, koosinuse ja tangensi täpsed väärtused; rakendab taandamisvalemeid, negatiivse ja täispöördest suurema nurga valemeid; - Leida taskuarvuti trigonomeetria funktsioonide väärtused ning nende väärtuste järgi nurga suuruse; - Kasutada kahe nurga summa ja vahe valemeid; kahekordse nurga siinuse, koosinuse ja tangensi valemeid; - Teisendada lihtsamaid trigonomeetria avaldisi; - Lahendada mistahes kolmnurka ja arvutada kolmnurga pindala; - Rakendada trigonomeetriat elulisi ülesandeid lahendades.
Tehted vektorite abil. Vektorite vaheline nurk Vektori koordinaadid. Vektori pikkus. Vektori korrutamine arvuga. Vektorite liitmine ja lahutamine (koordinaatkujul). Lõigu keskpunkti koordinaadid. Kahe vektori vaheline nurk. Kahe vektori skalaarkorrutis, selle rakendus. Vektorite kollineaarsus ja ristseis.	- Selgitada mõisteid vektor, ühik-, null- ja vastandvektor, vektori koordinaadid, kahe vektori vaheline nurk; - Liita ja Lahutada vektoreid ning korrutada vektorit arvuga nii geomeetriliselt kui ka koordinaatkujul; - Leida vektori pikkuse, lõigu keskpunkti koordinaadid, kahe vektori skalaarkorrutise ning rakendada neid geomeetria probleemide lahendamisel; - Kasutada vektorite ristseisu ja kollineaarsuse tunnuseid geomeetria probleemide lahendamisel.

• Sirge võrrandid ja vastastikused asendid Sirge võrrand (tõusu ja algordinaadiga, kahe punktiga, punkti ja tõusuga määratud sirge). Sirge üldvõrrand. Kahe sirge vastastikused asendid tasandil. Nurk kahe sirge vahel. Joonte lõikepunktide leidmine.	1. Koostada sirge võrrandi (kui sirge on määratud punkti ja sihivektoriga, punkti ja tõusuga, tõusu ja algordinaadiga, kahe punktiga) ning teisendada selle üldvõrrandiks, kontrollida tehtud arvutis; 2. Määrata kahe sirge vastastikuse asendi tasandil, lõikuvate sirgete korral leiab sirgete lõikepunkti ja sirgete vahelise nurga, kontrollib tehtut arvutis;
• Parabooli, ringjoone võrrandid ja lõikepunktide arvutamine Parabooli võrrand. Ringjoone võrrand. Hüperbooli võrrand. Joonte lõikepunktide leidmine. Kahe tundmatuga lineaarvõrrandist ja ruutvõrrandist koosnev võrrandisüsteem. Rakendussisuga ülesanded	1. Koostada hüperbooli, parabooli ja ringjoone (keskpunkti ja raadiuse järgi) võrrandi; joonestada sirgeid, ringjooni, parabooli ja hüperbooli nende võrrandite järgi nii paberil kui ka arvutis; leida kahe joone lõikepunktid (üks joontest on sirge), kontrollida tehtut arvutis.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine): paaris- ja rühmatöö, digiharjutused, iseseisev töö, tunnikontroll, kontrolltöö.

Hindamine: Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis.

MATEMAATIKA: 6. KURSUS. „Tõenäosus, statistika.“ 11. KLASS

Maht: 35 tundi (5 tundi nädalas)

Õppematerjal: Lea Lepmann, Tiit Lepmann, Kalle Velsker „Matemaatika 11. klassile“; Allar Veelmaa „Matemaatika tööraamat 11. klassile“; interaktiivsed mängud, videomaterjalid.

Eesmärgid: toetada õpilaste matemaatikapädevuse, loogilise mõtlemise ja probleemide lahendamise oskuste arengut, mis on vajalikud edukaks õppimiseks ja edasiseks eluks. Kursuse käigus arendab õpilane teadmisi ja oskusi tõenäosuse ja statistika põhikontseptsioonide mõistmisel ning nende rakendamisel reaalelulistes olukordades.

Õpilane omandab: oskuse eristada erinevat tüüpi sündmusi ja selgitada nende tõenäosust; arvutada tõenäosusi permutatsioonide, kombinatsioonide ja variatsioonide abil ning kasutada liitmise ja korrutamise reegleid sõltuvate ja sõltumatute sündmuste korral. Samuti õpib õpilane koguma, süstematiseerima ja analüüsima statistilisi andmeid; arvutama juhusliku suuruse arvkarakteristikuid (keskväärtus, mood, mediaan, standardhälve) ning tõlgendama binoom- ja normaaljaotust. Õpilane koostab ja analüüsib tabeleid ja graafikuid, hindab tulemuste usaldusväärsust ning rakendab statistilisi meetodeid andmete põhjal järelduste tegemisel.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane oskab:
Tõenäosus Permutatsioonid, kombinatsioonid ja variatsioonid. Sündmus. Sündmuste liigid. Klassikaline tõenäosus. Suhteline sagedus, statistiline tõenäosus. Geomeetriline tõenäosus. Sündmuste liigid: sõltuvad ja sõltumatud, välistavad ja mittevälistavad. Tõenäosuste liitmine ja korrutamine. Bernoulli valem.	- Eristada juhuslikku, kindlat ja võimatut sündmust ning selgitada sündmuse tõenäosuse mõistet, liike ja omadusi; - Selgitada permutatsioonide, kombinatsioonide ja variatsioonide tähendust ning leida nende arvu; - Selgitada sõltuvate ja sõltumatute sündmuste korrutise ning välistavate ja mittevälistavate sündmuste summa tähendust, arvutada reaalse eluga seotud sündmuste tõenäosusi;
Statistika Diskreetne ja pidev juhuslik suurus, binoomjaotus, jaotuspolügoon ning arvkarakteristikud (keskväärtus, mood, mediaan, dispersioon, standardhälve). Rakendusülesanded. Üldkogum ja valim. Andmete kogumine ja süstematiseerimine. Statistilise andmestiku analüüsimine ühe tunnuse järgi. Korrelatsiooniväli. Lineaarne korrelatsioonikordaja. Normaaljaotus (näidete varal). Statistilise otsustuse usaldatavus keskväärtuse usaldusvahemiku näitel.	- Selgitada juhusliku suuruse jaotuse olemust ning juhusliku suuruse arvkarakteristikute (keskväärtus, mood, mediaan, standardhälve) tähendust; kirjeldab binoom- ja normaaljaotust; - Selgitada valimi ja üldkogumi mõisteid ning andmete süstematiseerimise ja statistilise otsustuse usaldatavuse tähendust; teab valimi koostamise põhimõtteid; - Arvutada juhusliku suuruse jaotuse arvkarakteristikuid ning teha nende alusel järeldusi jaotuse või uuritava probleemi kohta; - Selgitada valimist hinnatud arvkarakteristiku usalduspiirkonna mõistet, leida jaotusfunktsiooni abil üldkogumi keskväärtuse usalduspiirkonna; - Koostada IKT vahendite abil tabeleid ja graafikuid andmete ja jaotuse visualiseerimiseks; - Visualiseerida IKT vahendite abil kahe juhusliku suuruse hajuvusdiagrammi, kirjeldab sõltuvuse tugevust korrelatsioonikordaja abil;

	7. Püstitada uurimisküsimuse, koguda vajaliku andmestiku, analüüsida seda statistiliste vahenditega IKT abil ja hinnata võimalikke statistiliste otsustustega seotud vigu.
--	--

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine): paaris- ja rühmatöö, digiharjutused, iseseisev töö, tunnikontroll, kontrolltöö.

Hindamine: Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis.

MATEMAATIKA: 7. KURSUS. „Funktsioonid. Arvjadad.“ 11. KLASS

Maht: 35 tundi (5 tundi nädalas)

Õppematerjal: Lea Lepmann, Tiit Lepmann, Kalle Velsker „Matemaatika 11. klassile“; Allar Veelmaa „Matemaatika tööraamat 11. klassile“; interaktiivsed mängud, videomaterjalid.

Eesmärgid: toetada õpilaste matemaatikapädevuse, loogilise mõtlemise ja probleemide lahendamise oskuste arengut, mis on vajalikud edukaks õppimiseks ja edasiseks eluks. Kursuse käigus arendab õpilane teadmisi ja oskusi funktsioonide ja arvjadade uurimisel ning nende rakendamisel matemaatiliste ja reaaleluliste probleemide lahendamisel.

Õpilane omandab: oskuse analüüsida ja graafiliselt esitada funktsioone, uurida nende omadusi ja teisendusi ning määrata arvjadade üldliikmeid, summasid ja piirväärtusi ning rakendada neid probleemide lahendamisel.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane oskab:
Funktsioonid Funktsioonid $y=ax+b$; $y=ax^2+bx+c$; $y=a/x$. Funktsiooni mõiste ja tähis. Funktsiooni esitusviisid. Funktsiooni määramis- ja muutumiskiirkond. Paaris- ja paaritu funktsioon. Funktsiooni nullkohad, positiivsus- ja negatiivsuskiirkond. Funktsiooni kasvamine ja kahanemine. Funktsiooni ekstreemum. Astmefunktsioon. Funktsioonide $y=x$; $y=x^2$; $y=x^3$; $y=x^{(-1)}$; $y=x^{(-2)}$; $y= x$ graafikud ja omadused. Funktsioonide $y=f(x)$; $y=f(x)+a$; $y=af(x)$; $y=f(ax)$ graafikud.	- Selgitada funktsiooni mõistet ja üldtähist ning funktsiooni uurimisega seonduvaid mõisteid; - Kirjeldada graafiliselt esitatud funktsiooni omadusi; skitseerida graafikuid ning joonestada neid nii paberil kui ka arvutis; - Leida valemiga esitatud funktsiooni määramiskiirkonna, nullkohad, positiivsus- ja negatiivsuskiirkonna nii algebraliselt kui ka arvutis; kontrollida, kas funktsioon on paaris või paaritu ja analüüsida arvutipõhiselt nende graafikute sümmeetria omadusi; - Kirjeldada funktsiooni $y=f(x)$ graafiku seost funktsioonide $y=f(x)+a$; $y=af(x)$; $y=f(ax)$ graafikutega, visualiseerida vastavaid seoseid arvutis konkreetsete näidetega
Arvjadad Arvjada mõiste, jada üldliige, jadade liigid. Aritmeetiline jada, selle omadused. Aritmeetilise jada üldliikme valem ning esimese n liikme summa valem. Geomeetriline jada, selle omadused. Geomeetrilise jada üldliikme valem ning esimese n liikme summa valem. Arvjada piirväärtus. Piirväärtuse arvutamine. Hääbuv geomeetriline jada, selle summa. Arvud e ja π piirväärtusena.	- Selgitada arvjada, aritmeetilise ja geomeetrilise jada ning hääbuva geomeetrilise jada mõistet; - Selgitada aritmeetilise ja geomeetrilise jada üldliikme valemeid ning tuletada nende jadade n esimese liikme summa valemid ning hääbuva geomeetrilise jada summa valemi; - Selgitada jada piirväärtuse olemust ning arvutada piirväärtuse; teab arvude π ja e tähendust; - Tunda ära ainealased ja reaalelulised probleemid, mis lahenduvad aritmeetilise ja geomeetrilise jada abil. Tõlgib need matemaatika keelde,

	lahendab matemaatiliselt ning tõlgendab, hindab ja esitleb saadud tulemusi.
--	---

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine): paaris- ja rühmatöö, digiharjutused, iseseisev töö, tunnikontroll, kontrolltöö.

Hindamine: Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis.

MATEMAATIKA: 8. KURSUS. „Eksponent- ja logaritmfunktsioon.“ 11. KLASS

Maht: 35 tundi (5 tundi nädalas)

Õppematerjal: Lea Lepmann, Tiit Lepmann, Kalle Velsker „Matemaatika 11. klassile“; Allar Veelmaa „Matemaatika tööraamat 11. klassile“; interaktiivsed mängud, videomaterjalid.

Eesmärgid: toetada õpilaste matemaatikapädevuse, loogilise mõtlemise ja probleemide lahendamise oskuste arengut, mis on vajalikud edukaks õppimiseks ja edasiseks eluks. Kursuse käigus arendab õpilane teadmisi ja oskusi eksponent- ja logaritmfunktsioonide ning liitprotsendilise muutumise uurimisel ja rakendamisel reaalelulistest probleemides.

Õpilane omandab: oskuse mõista ja rakendada liitprotsendilist kasvu ja kahanemist, uurida eksponent- ja logaritmfunktsioone ning nende pöördfunktsioone, joonestada graafikuid ja määrata funktsioonide omadusi; lahendada lihtsamaid eksponent- ja logaritm võrrandeid ning -võrratusi ning rakendada neid matemaatiliste ja praktiliste probleemide lahendamisel.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane oskab:
Funktsioonid Liitprotsendiline kasvamine ja kahanemine. Eksponentfunktsioon, selle graafik ja omadused. Logaritmfunktsioon, selle graafik ja omadused. Pöördfunktsiooni mõiste eksponent- ja logaritmfunktsiooni näitel.	- Selgitada liitprotsendilise kasvamise ja kahanemise olemust; - Lahendada reaalelulisi liitprotsendilise kasvamise ja kahanemise probleeme, hinnata kriitiliselt saadud tulemusi; - Kirjeldada eksponentfunktsiooni, sh funktsiooni $y = exy = ex$ omadusi; - Selgitada arvu logaritmi mõistet ja selle omadusi; logaritmi b ning oskab potentsseerida lihtsamaid avaldisi, vahetada logaritmi alust; - Kirjeldada logaritmfunktsiooni ja selle omadusi; - Leida eksponent- ja logaritmfunktsiooni pöördfunktsiooni; - Joonestada paberil ja tarkvaraliste lahenduste abil eksponent- ja logaritmfunktsiooni graafikuid ning oskab lugeda graafikult nende funktsioonide omadusi.
Eksponent- ja logaritm võrrand Arvu logaritm. Korrutise, jagatise ja astme logaritm. Logaritmine ja potentsseerimine. Üleminek logaritmi ühelt aluselt teisele. Eksponent- ja logaritm võrrand, nende lahendamine. Rakendusülesandeid eksponent- ja logaritm võrrandite kohta. Eksponent- ja logaritm võrratus.	- Lahendada lihtsamaid eksponent- ja logaritm võrrandeid ning -võrratusi ($\log a f(x) \log a f(x)$ suurem/väiksem kui $\log a g(x) \log a g(x)$); - Tunda ära ainealased ja reaalelulised probleemid, mis on kirjeldatavad ja lahendatavad eksponentsiaalsete ja/või logaritmiliste mudelite abil. Oskab tõlkida need matemaatika keelde, lahendada matemaatiliselt ning tõlgendada, hinnata ja esitleda saadud tulemusi.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine): paaris- ja rühmatöö, digiharjutused, iseseisev töö, tunnikontroll, kontrolltöö.

Hindamine: Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis.

MATEMAATIKA: 9. KURSUS. „Trigonomeetrilised funktsioonid. Funktsiooni piirväärtus ja tuletis.“ 11. KLASS

Maht: 35 tundi (5 tundi nädalas)

Õppematerjal: Lea Lepmann, Tiit Lepmann, Kalle Velsker „Matemaatika 11. klassile“; Allar Veelmaa „Matemaatika tööraamat 11. klassile“; interaktiivsed mängud, videomaterjalid.

Eesmärgid: toetada õpilaste matemaatikapädevuse, loogilise mõtlemise ja probleemide lahendamise oskuste arengut, mis on vajalikud edukaks õppimiseks ja edasiseks eluks. Kursuse käigus arendab õpilane teadmisi ja oskusi trigonomeetriliste funktsioonide ning funktsioonide piirväärtuse ja tuletise uurimisel ning rakendamisel matemaatiliste ja praktiliste probleemide lahendamisel.

Õpilane omandab: oskuse mõista funktsiooni perioodilisust ja joonestada siinus-, koosinus- ja tangensfunktsioone; lahendada lihtsamaid trigonomeetrilisi võrrandeid; mõista funktsiooni piirväärtuse ja tuletise mõistet ning nende geomeetrilist ja füüsikalist tähendust; rakendada tuletise leidmise reegleid (summa, vahe, korrutis, jagatis, liitfunktsioon) ning leida esimese ja teise tuletise väärtusi koos liitfunktsioonidega, sh trigonomeetriliste, eksponent- ja logaritmfunktsioonide puhul.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane oskab:
Trigonomeetrilised funktsioonid Funktsiooni perioodilisus. Siinus-, koosinus- ja tangensfunktsiooni graafik ning omadused. Mõisted $\arcsin m$, $\arccos m$, $\arctan m$. Lihtsamad trigonomeetrilised võrrandid.	- Selgitada funktsiooni perioodilisuse mõistet ning leida siinus-, koosinus- ja tangensfunktsiooni perioodi; - Joonestada nii paberil kui ka tarkvaraliste lahenduste abil siinus-, koosinus- ja tangensfunktsiooni graafikuid ning lugeda graafikutelt nende funktsioonide omadusi; - Leida algebraliselt lihtsamate trigonomeetriliste võrrandite erilahendid etteantud piirkonnas, kasutades üldlahendi valemit või funktsiooni graafikut.
Funktsiooni piirväärtus ja tuletis Funktsiooni piirväärtus ja pidevus. Argumendi muut ja funktsiooni muut. Hetkkiirus. Funktsiooni graafiku puutuja tõus. Funktsiooni tuletise mõiste. Funktsiooni tuletise geomeetriline tähendus. Funktsioonide summa ja vahe tuletis. Kahe funktsiooni korrutise tuletis. Astmefunktsiooni tuletis. Kahe funktsiooni jagatise tuletis. Funktsiooni teine tuletis. Liitfunktsioon ja selle tuletise leidmine. Trigonomeetriliste funktsioonide tuletised. Eksponent- ja logaritmfunktsiooni tuletis. Tuletiste tabel.	- Selgitada funktsiooni piirväärtuse ja tuletise mõistet ning tuletise füüsikalist ja geomeetrilist tähendust; - Esitada liitfunktsiooni lihtsamate funktsioonide kaudu; - Rakendada funktsioonide summa, vahe, korrutise ja jagatise tuletise leidmise eeskirja, leida funktsiooni esimese ja teise tuletise ning liitfunktsiooni tuletise, kasutades etteantud tuletiste tabelit.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine): paaris- ja rühmatöö, digiharjutused, iseseisev töö, tunnikontroll, kontrolltöö.

Hindamine: Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis.

MATEMAATIKA: 10. KURSUS. „Tuletise rakendused.“ 11. KLASS

Maht: 35 tundi (5 tundi nädalas)

Õppematerjal: Lea Lepmann, Tiit Lepmann, Kalle Velsker „Matemaatika 11. klassile“; Allar Veelmaa „Matemaatika tööraamat 11. klassile“; interaktiivsed mängud, videomaterjalid.

Eesmärgid: toetada õpilaste matemaatikapädevuse, loogilise mõtlemise ja probleemide lahendamise oskuste arengut, mis on vajalikud edukaks õppimiseks ja edasiseks eluks. Kursuse käigus arendab õpilane teadmisi ja oskusi funktsioonide uurimisel tuletise abil ning nende rakendamisel praktilistes ja matemaatilistes probleemides.

Õpilane omandab: oskuse leida joone puutuja võrrand etteantud punktis; määrata funktsiooni kasvamis- ja kahanemisvahemikud, ekstreemumid, kumerus- ja nõgususvahemikud ning käänupunktid; skitseerida funktsiooni graafik tuletise abil ning leida funktsiooni suurim ja vähim väärtus lõigul; rakendada funktsiooni uurimist ja tuletist reaaleluliste ülesannete lahendamisel.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane oskab:
Puutuja tõus. Joone puutuja võrrand. Funktsiooni kasvamis- ja kahanemisvahemik; funktsiooni ekstreemum; ekstreemumi olemasolu tarvilik ja piisav tingimus. Funktsiooni suurim ja vähim väärtus lõigul. Funktsiooni graafiku kumerus- ja nõgususvahemik, käänupunkt. Funktsiooni uurimine tuletise abil. Funktsiooni graafiku skitseerimine funktsiooni omaduste põhjal. Funktsiooni tuletise kasutamise rakendusülesandeid. Ekstreemumülesanded	- Koostada funktsiooni graafiku puutuja võrrandi etteantud kohal, kontrollida saadut tarkvaraliste lahenduste abil; - Selgitada funktsiooni kasvamise ja kahanemise seost funktsiooni tuletise märgiga, funktsiooni ekstreemumi mõistet ning ekstreemumi leidmist; - Leida funktsiooni kasvamis- ja kahanemisvahemikud, ekstreemumid, funktsiooni graafiku kumerus- ja nõgususvahemikud ning käänupunkti, kontrollib saadut tarkvaraliste lahenduste abil; - Uurida etteantud funktsioone täielikult ja skitseerida funktsiooni leitud omaduste põhjal selle graafiku, kontrollida saadut tarkvaraliste lahenduste abil; - Leida funktsiooni suurima ja vähima väärtuse etteantud lõigul; - Tunda ära ainealased ja reaalelulised probleemid, mis on kirjeldatavad ja lahendatavad õpitud funktsioonide kui mudelite uurimise abil. Tõlgib need matemaatika keelde, lahendab matemaatiliselt ning tõlgendab, hindab ja esitleb saadud tulemusi.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine): paaris- ja rühmatöö, digiharjutused, iseseisev töö, tunnikontroll, kontrolltöö.

Hindamine: Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis.

MATEMAATIKA: 11. KURSUS. „Integraal. Planimeetria.“ 12. KLASS

Maht: 35 tundi (5 tundi nädalas)

Õppematerjal: Lea Lepmann, Tiit Lepmann, Kalle Velsker „Matemaatika 12. klassile“; Allar Veelmaa „Valmistu matemaatika riigieksamiks“; interaktiivsed mängud, videomaterjalid.

Eesmärgid: toetada õpilaste matemaatikapädevuse, loogilise mõtlemise ja probleemide lahendamise oskuste arengut, mis on vajalikud edukaks õppimiseks ja edasiseks eluks. Kursuse käigus arendab õpilane teadmisi ja oskusi integraali ning tasandigeomeetria rakendamisel matemaatiliste ja praktiliste probleemide lahendamisel.

Õpilane omandab: oskuse leida algfunktsiooni ja määramata integraali lihtsamate funktsioonide korral; arvutada määratud integraali abil pindalasid, ruumala ja töö; rakendada kõvertrapetsi mõistet ning Newtoni–Leibnizi valemit; mõista geomeetriliste kujundite omadusi, koostada jooniseid ning lahendada tasandigeomeetria arvutus- ja lihtsamaid tõestusülesandeid; tõlkida reaalelulised probleemid matemaatika keelde ning lahendada ja esitleda tulemusi.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane oskab:
Integraal Algfunktsiooni ja määramata integraali mõiste. Integraali omadused. Kõvertrapets, selle pindala piirväärtusena. Määratud integraal, Newtoni–Leibnizi valem. Integraali kasutamine tasandilise kujundi pindala, pöördkeha ruumala ning töö arvutamisel.	- Selgitada algfunktsiooni mõistet ning leida lihtsamate funktsioonide määramata integraale põhiintegraalide tabeli ja integraali omaduste järgi; - Selgitada kõvertrapetsi mõistet ning rakendada määratud integraali leides Newtoni–Leibnizi valemit; - Arvutada määratud integraali abil kõvertrapetsi pindala, mitmest osast koosneva pinnatüki ja kahe kõveraga piiratud pinnatüki pindala ning lihtsama pöördkeha ruumala.
Planimeetria Funktsiooni piirväärtus ja pidevus. Argumendi muut ja funktsiooni muut. Hetkkiirus. Funktsiooni graafiku puutuja tõus. Funktsiooni tuletise mõiste. Funktsiooni tuletise geomeetiline tähendus. Funktsioonide summa ja vahe tuletis. Kahe funktsiooni korrutise tuletis. Astmefunktsiooni tuletis. Kahe funktsiooni jagatise tuletis. Funktsiooni teine tuletis. Liitfunktsioon ja selle tuletise leidmine. Trigonomeetriliste funktsioonide tuletised. Eksponent- ja logaritmifunktsiooni tuletis. Tuletiste tabel.	- Selgitada geomeetriliste kujundite ja nende elementide omadusi, kujutada vastavaid kujundeid joonisel; uurida IKT vahendite abil geomeetriliste kujundite omadusi ning kujutada vastavaid kujundeid joonisel; - Lahendada planimeetria arvutusülesandeid ja lihtsamaid tõestusülesandeid; - Tunda ära ainealased ja reaalelulised probleemid, mis on lahendatavad tasandigeomeetrias õpitud kujundite omadustega. Oskab tõlkida need matemaatika keelde, lahendada matemaatiliselt ning tõlgendab ja esitleb saadud tulemusi.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine): paaris- ja rühmatöö, digiharjutused, iseseisev töö, tunnikontroll, kontrolltöö.

Hindamine: Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis.

MATEMAATIKA: 12. KURSUS. „Sirge ja tasand ruumis.“ 12. KLASS

Maht: 35 tundi (5 tundi nädalas)

Õppematerjal: Lea Lepmann, Tiit Lepmann, Kalle Velsker „Matemaatika 12. klassile“; Allar Veelmaa „Valmistu matemaatika riigieksamiks“; interaktiivsed mängud, videomaterjalid.

Eesmärgid: toetada õpilaste matemaatikapädevuse, loogilise mõtlemise ja probleemide lahendamise oskuste arengut, mis on vajalikud edukaks õppimiseks ja edasiseks eluks. Kursuse käigus arendab õpilane teadmisi ja oskusi ruumigeomeetria ja ruumivektorite kasutamisel matemaatiliste ja praktiliste probleemide lahendamisel.

Õpilane omandab: oskuse määrata punktide ja vektorite koordinaate ruumis, arvutada vektori pikkust, kahe punkti vahelist kaugust ja kahe vektori vahelist nurka; rakendada vektorite lineaartehteid, kollineaarsuse ja komplanaarsuse tunnuseid ning skalaarkorrutist; kirjeldada ja arvutada sirgete ja tasandite vastastikuseid asendeid ning nendevahelisi nurki; lahendada ruumigeomeetria ülesandeid ja tõlkida reaalelulised probleemid matemaatikakeelde, lahendada ja esitleda tulemusi.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane oskab:
Ruumigeomeetria asendilaused: nurk kahe sirge, sirge ja tasandi ning kahe tasandi vahel, sirgete ja tasandite ristseis ning paralleelsus, kolme ristsirge teoreem, hulknurga projektsiooni pindala. Ristkoordinaadid ruumis. Punkti koordinaadid ruumis, punkti kohavektor. Vektori koordinaadid ruumis, vektori pikkus. Lineaartehted vektoritega. Vektorite kollineaarsus ja komplanaarsus, vektori avaldamine kolme mis tahes mittekomplanaarse vektori kaudu. Kahe vektori skalaarkorrutis. Kahe vektori vaheline nurk. Sirge võrrandid ruumis, tasandi võrrand. Võrranditega antud sirgete ja tasandite vastastikuse asendi uurimine, sirge ja tasandi lõikepunkt, võrranditega antud sirgete vahelise nurga leidmine. Rakendusülesanded.	- Kirjeldada ja määrata punkti asukoha ruumis koordinaatide abil; - Selgitada ja rakendada ruumivektori mõistet, lineaartehteid vektoritega, vektorite kollineaarsuse ja komplanaarsuse tunnuseid ning vektorite skalaarkorrutist; - Kirjeldada sirge ja tasandi vastastikuseid asendeid; - Arvutada kahe punkti vahelise kauguse, vektori pikkuse ning kahe vektori vahelise nurga; - Määrata kahe sirge, sirge ja tasandi, kahe tasandi vastastikuse asendi ning arvutada nendevahelise nurga stereomeetria ülesannetes; - Tunda ära ainealased ja -välised probleemid, mis on lahendatavad ruumigeomeetrias õpitud seoste abil. Oskab tõlkida need matemaatika keelde, lahendab matemaatiliselt ning tõlgendab ja esitleb saadud tulemusi.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine): paaris- ja rühmatöö, digiharjutused, iseseisev töö, tunnikontroll, kontrolltöö.

Hindamine: Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis.

MATEMAATIKA: 13. KURSUS. „Stereomeetria.“ 12. KLASS

Maht: 35 tundi (5 tundi nädalas)

Õppematerjal: Lea Lepmann, Tiit Lepmann, Kalle Velsker „Matemaatika 12. klassile“; Allar Veelmaa „Valmistu matemaatika riigieksamiks“; interaktiivsed mängud, videomaterjalid.

Eesmärgid: toetada õpilaste matemaatikapädevuse, loogilise mõtlemise ja probleemide lahendamise oskuste arengut, mis on vajalikud edukaks õppimiseks ja edasiseks eluks. Kursuse käigus arendab õpilane teadmisi ja oskusi hulktahukate ja pöördkehade pindala ja ruumala arvutamisel ning nende rakendamisel praktilistes probleemides.

Õpilane omandab: oskuse tuletada ja kasutada pindala- ja ruumala valemeid prisma, püramiidi, silindri, koonuse ja kera puhul; kujutada nende kehi ja lihtsamaid lõikeid joonisel; arvutada kehade pindala ja ruumala ning lõike pindala; rakendada omandatud teadmisi reaaleluliste ülesannete lahendamisel.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane oskab:
Prisma ja püramiid, nende pindala ja ruumala, korrapärased hulktahukad. Pöördkehad; silinder, koonus ja kera, nende pindala ja ruumala, kera segment, kiht, vöö ja sektor. Silindri, koonuse või kera ruumala valemi tuletamine. Ülesanded hulktahukate ja pöördkehade kohta. Hulktahukate ja pöördkehade lõiked tasandiga. Rakendusülesanded.	- Õpilane omab süsteemse ettekujutuse hulktahukate ja pöördkehade liikidest, tuletab nende pindala ja ruumala arvutamise valemeid; - Kujutada joonisel prismat, püramiidi, silindrit, koonust ja kera ning nende lihtsamaid lõikeid tasandiga; - Arvutada kehade pindala ja ruumala ning nende kehade ja tasandi lõike pindala; - Tunda ära ainealased ja reaalelulised probleemid, mis on mudeldatavad ruumigeomeetrias õpitud kujunditega ja nende omadustega. Oskab tõlkida need matemaatika keelde, lahendab matemaatiliselt ning tõlgendab ja esitleb saadud tulemusi.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine): paaris- ja rühmatöö, digiharjutused, iseseisev töö, tunnikontroll, kontrolltöö.

Hindamine: Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis.

MATEMAATIKA: 14. KURSUS. „Matemaatika rakendused, reaalsete protsesside uurimine.“ 12. KLASS

Maht: 35 tundi (5 tundi nädalas)

Õppematerjal: Lea Lepmann, Tiit Lepmann, Kalle Velsker „Matemaatika 12. klassile“; Allar Veelmaa „Valmistu matemaatika riigieksamiks“; interaktiivsed mängud, videomaterjalid.

Eesmärgid: toetada õpilaste matemaatikapädevuse, loogilise mõtlemise ja probleemide lahendamise oskuste arengut, mis on vajalikud edukaks õppimiseks ja edasiseks eluks. Kursuse käigus arendab õpilane teadmisi ja oskusi matemaatiliste mudelite koostamisel ja rakendamisel erinevates valdkondades ning nende kasutamisel praktiliste probleemide lahendamisel.

Õpilane omandab: oskuse mõista matemaatilise mudeli mõistet ja modelleerimise etappe; koostada ja kasutada lihtsamaid lineaar-, ruut- ja eksponentfunktsioone sisaldavaid mudeleid loodus-, majandus- ja tehnoloogiaalastes probleemides; lahendada tekstülesandeid sobiva strateegia abil; tuvastada matemaatiliste mudelite abil reaalse maailma seoseid ning rakendada IKT vahendeid modelleerimisel ja probleemide lahendamisel.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane oskab:
Matemaatilise mudeli tähendus, nähtuse modelleerimise etapid, mudeli headuse ja rakendatavuse hindamine. Tekstülesannete (sh protsentülesannete) lahendamine võrrandite kui ülesannete matemaatiliste mudelite koostamise ja lahendamise abil. Lineaar-, ruut- ja eksponentfunktsioone rakendavad mudelid loodus- ning majandusteaduses, tehnoloogias ja mujal (nt füüsikaliste suuruste seosed, orgaanilise kasvamise mudelid bioloogias, nõudlus- ja pakkumiskõrvaldused ning marginaalfunktsioonid majandusteaduses, materjalikulu arvutused tehnoloogias jne). Kursuse käsitlus tugineb arvutusvahendite kasutamisele.	- Selgitada matemaatilise modelleerimise ning selle protseduuride üldist olemust; - Õpilane tunneb lihtsamate mudelite koostamiseks vajalikke meetodeid ja funktsioone; - Kasutada mõningaid loodus- ja majandusteaduse olulisemaid mudeleid ning meetodeid; - Lahendada tekstülesandeid sobivalt valitud strateegia abil; - Märgata reaalse maailma valdkondade mõningaid matemaatikamudelitega kirjeldatavaid seaduspärasusi ja seoseid; - Koostada kergesti modelleeritavate reaalsuse nähtuste matemaatilisi mudeleid ning kasutab neid tegelikkuse uurimiseks; - Kasutada IKT vahendeid ainealaseid ja -väliseid probleeme lahendades.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine): paaris- ja rühmatöö, digiharjutused, iseseisev töö, tunnikontroll, kontrolltöö.

Hindamine: Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis.

MATEMAATIKA: 15. KURSUS. „Kordamine.“ 12. KLASS

Maht: 35 tundi (5 tundi nädalas)

Õppematerjal: Lea Lepmann, Tiit Lepmann, Kalle Velsker „Matemaatika 12. klassile“; Allar Veelmaa „Valmistu matemaatika riigieksamiks“; interaktiivsed mängud, videomaterjalid.

Eesmärgid: toetada õpilaste matemaatikapädevuse, loogilise mõtlemise ja probleemide lahendamise oskuste arengut, mis on vajalikud edukaks õppimiseks ja edasiseks eluks. Kursuse käigus kinnistab õpilane ja rakendab kogu gümnaasiumis omandatud matemaatikateadmisi erinevates ülesannetes ja probleemides. Õpilane valmistub riigieksami edukaks sooritamiseks.

Õpilane omandab: oskuse kasutada ja kombineerida kogu gümnaasiumis õpitut matemaatiliste ülesannete lahendamisel.

Õppesisu	Õpitulemused
	Õpilane oskab:
Kõik gümnaasiumis õpitu	1. Rakendada gümnaasiumis õpitut ülesannete lahendamisel.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine): paaris- ja rühmatöö, digiharjutused, iseseisev töö, tunnikontroll, kontrolltöö.

Hindamine: Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis.

Sotsiaalainete ainevaldkond

Ainevaldkonna kirjeldus

Sotsiaalsed uurivad inimese ja ühiskonna toimimist minevikus ja tänapäeval, arendades tervikpilti ühiskonnast, ajalooliste ja sotsiaalsete seoste mõistmist ning väärtustel põhinevat otsustusvõimet.

Sotsiaalainete valdkonda kuuluvad: ajalugu, mis selgitab mineviku ja kultuuripärandi seoseid tänapäevaga; inimeseõpetus (perekonnaõpetus), mis toetab sotsiaalsete ja emotsionaalsete oskuste ning vastutustundliku käitumise arengut; ühiskonnaõpetus, mis annab teadmisi kodanikuidentiteedist, dialoogivõimelisusest ja ühiskonnaelus osalemisest.

Kohustuslikud kursused õppeainete kaupa on järgmised:

ajalugu – 6 kursust: „Üldajalugu“, „Eesti ajalugu I (kuni 16. ja 17. sajandi vahetuseni)“, „Eesti ajalugu II (kuni 19. sajandi lõpuni)“, „Lähiajalugu I – Eesti ja maailm 20. sajandi esimesel poolel“, „Lähiajalugu II – Eesti ja maailm 20. sajandi teisel poolel“, „Lähiajalugu III – 20. sajandi arengu põhijooned: Eesti ja maailm“;

inimeseõpetus – 1 kursust: „Perekonnaõpetus“;

ühiskonnaõpetus – 2 kursust: „Ühiskonna areng ja demokraatia“, „Majandus ja maailmapoliitika“.

Lisaks kohustuslikele kursustele on valikõpingutena õpilasel võimalik valida kursuseid, mis lõimivad sotsiaalainete õpetust teiste valdkondadega.

Valdkonnapädevus

Gümnaasiumi lõpetaja:

- tunneb huvi kogukonna, rahva ja maailma arengu vastu, mõistab ühiskonnas toimunud ja toimuvate muutuste põhjusi, tagajärgi ja seoseid;
- tunneb huvi enda arengu vastu, hindab ennast adekvaatselt, analüüsib oma võimalusi, usub endasse ja kavandab oma tulevikku, võtab vastutuse oma tuleviku kujundamise eest, väärtustab loovust ja ettevõtlikkust ning arendab endas neid omadusi ja pädevusi;
- austab demokraatiat ja inimõigusi, teab oma õigusi ja kohustusi, järgib seadusi, üldinimlikke väärtusi ja üldtunnustatud käitumisnorme, kujundab oma arvamuse ning on vastutustundlik ja aktiivne ühiskonnaliige, on lojaalne Eesti riigile;
- valdab infootsimise meetodeid, hindab kriitiliselt allikate usaldusväärsust ja teabe sisu; väärtustab teaduspõhist maailmapilti;
- aktsepteerib inimeste individuaalseid erinevusi, kultuurilist ja maailmavaatelist mitmekesisust, suhtub neisse sallivalt, kui need pole inimväärikust alandavad või inimsusevastased;
- tunnetab oma rolli Eesti kultuuripärandi hoidja ja kandjana, väärtustab inimkonna kultuuripärandit ja aktsepteerib kultuurerinevusi;
- hoolib endast ja teistest, järgib tervislikke eluviise, käitub turvaliselt enda ja teiste inimeste suhtes, hoiab keskkonda, on teadlik tarbija;
- võtab vastutuse inimesena, kodanikuna, perekonna- ja ühiskonnaliikmena.

Üldpädevuste kujundamine

Sotsiaalainete õpe soodustab positiivset suhtumist iseendasse ja teistesse, arendab koostööoskust ning vastutustundlikku majandus- ja ühiskondlikku käitumist. Aine toetab enesemääratluspädevuse kujunemist, arendades eneseanalüüsi, empaatiat ja vastutustunnet ning sotsiaalset ja kodanikupädevust, aidates mõista ühiskonna toimimist, teha koostööd ja osaleda aktiivselt kodanikuna. Samuti aitab sotsiaalainete õppimine mõtestada mineviku ja tänapäeva ühiskondlikke suhteid ning väärtustada kultuurilist ja ühiskondlikku mitmekesisust.

Läbivate teemade käsitlemine

- Elukestev õpe ja karjääri planeerimine: käsitletakse haridus- ja töövalikud, tööturu toimimine, rahatarkus ja majanduslik toimetulek ühiskonnaõpetuse ja inimeseõpetuse kaudu;
- Keskkond ja jätkusuutlik areng: inimtegevuse mõju keskkonnale, kestliku arengu põhimõtted ja ajalooline ning tänapäevane kontekst;
- Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus: osalemisoskus, algatusvõime ja vastutustunne demokraatia- ja projektiteemade kaudu;
- Kultuuriline identiteet: kultuuripärand, identiteet ja mitmekesisus ajaloo ja ühiskonnaõpetuse kaudu; kultuuridevaheline mõistmine;
- Teabekeskond ja meediakasutus: infoanalüüs, allikate hindamine ja meediapädevus ajalooallikate ja arutelude kaudu;
- Tehnoloogia ja innovatsioon: digivahendite kasutamine uurimistöodes, esitluste ja andmeanalüüsi tegemisel; arutelud tehnoloogia rollist ühiskonna arengus;
- Tervis ja ohutus: vaimne ja füüsiline heaolu, turvaline käitumine ning sotsiaalne toimetulek inimese- ja ühiskonnaõpetuse kaudu;
- Väärtused ja kõlblus: arutelud eetiliste dilemmaide, õiguste ja kohustuste ning ühiskondlike väärtuste üle kõigis sotsiaalainetes.

AJALUGU

AJALUGU 10.KLASS

1. KURSUS „Üldajalugu“

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Õpikud: Mauruse ja Avita materjalid; digiõppevaramu: e-Koolikott; e-õppematerjal: Videoõps; Maailmakooli materjalid; E-küalistunnid; Taskutark; EIS keskkonnas interaktiivsed ülesanded

Eesmärgid: Ajalooõpetuse eesmärk on kujundada õppijaid, kes on suutelised analüüsima ja mõistma maailma, milles nad elavad, ning tunnevad asjaolusid ja sündmusi, mis on maailmas juhtunud. Läbi üldajaloo kursuse saab õpilane tundma ajaloo perioode, neile iseloomulikke tunnuseid ja vaimulaadi. Õpitakse mõistma inimese, ühiskonna ja kultuuri olemuslikke seoseid erinevatel ajalooperioodidel ning analüüsitakse väärtushinnangute ja väärtusruumi muutumist ajas. Olulisel kohal on Euroopa ja maailma ajaloo pöördelised sündmused, protsessid ning nende tähtsus ja mõju ühiskonna arengus, mis aitavad hiljem õpilastel mõista Eesti ajaloos aset leidnud muutusi.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Vanaaeg: Kreeka linnriigid, kreeka kultuur	1) tunneb ning võrdleb demokraatliku ja aristokraatliku linnriigi toimimise põhimõtteid 2) näitab kaardil Kreeka linnriike
Vanaaeg : Rooma ühiskond ja kultuurisaavutused	1) tunneb ning võrdleb Rooma vabariigi ja keisririigi toimimise põhimõtteid 2) näitab kaardil Rooma riigi laienemist 3) mõistab riigi, kultuuri ja ühiskonna olemuslikku seost antiikaja näidete põhjal
Vanaaeg: Ristiusu teke. Antiiktsivilisatsioonide saavutused ja tähtsus maailma ajaloos.	) teab ajaloo perioode, neile iseloomulikke tunnuseid ja vaimulaadi ajaloolises arengus 2) iseloomustab näidete abil antiikkultuuri saavutusi ning mõistab antiigipärandi olulisust tänapäeval 3) iseloomustab religiooni ja mütoloogia osa antiikaja inimese maailmapildis ning kristluse tekkelugu ja kujunemist riigiusuks
Keskaeg: ühiskond ja eluolu. Religiooni dominantsus	1) iseloomustab keskaja ühiskonda ja eluolu ning analüüsib kriitiliselt keskaja erinevaid teabeallikaid 2) toob näiteid ajaloost, kuidas üksikisiku valikud on muutnud arusaamasid ühiskonnas tervikuna või kitsamas valdkonnas

	3) iseloomustab kiriku osa keskaja ühiskonnas ja kultuuris ning inimeste mõttemaailma kujundajana
Keskaeg: Islami teke ja levik: Muhamed. Koraan.	1) iseloomustab islami teket ja levikut ning väärtustab islami kultuuripärandit
Uusaeg: Uue maailmapildi kujunemine: renessanss ja humanism, maadeavastuste mõjud ning tagajärjed, reformatsioon ja vastureformatsioon.	1) iseloomustab uut maailmapilti ning selgitab renessansi, maadeavastuste ja reformatsiooni osa selle kujunemisel 2) analüüsib kriitiliselt erinevaid teabeallikaid
Uusaeg: Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni sõjad, nende mõju Euroopale: valgustus. Viini kongress. Rahvuseluse tõus ja rahvusriikide teke.	1) näitab ja analüüsib uusajal toimunud muutusi Euroopa poliitilisel kaardil 2) mõistab riigi, kultuuri ja ühiskonna olemusliku seose ning väärtushinnangute muutumist uusajal 3) teab, mis mõju avaldasid Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni reformid Euroopale
Uusaeg: Industriaalühiskond: tööstuslik pööre, industriaalühiskonna tunnused. Maailmamajandus, teaduse ja tehnoloogia areng uusajal.	1) iseloomustab industriaalühiskonda ning analüüsib selle mõju inimeste igapäevaelule 2) tunneb teaduse ja tehnika arengu põhijooni ning tähtsamaid saavutusi uusajal

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

Muuseumitunnid Ajaloomuuseumis, Vabamus, Linnamuuseumis; gruppitöö ettekanded erinevatel teemadel.

Hindamine:

Hindamine on eristav ja kujundav ning toetab õpilase eneseanalüüsi ja vastutustundliku käitumise kujunemist. Hindamisel võetakse arvesse tundides, praktilistes tegevustes ja õppekäikudel osalemist/ kaasatootmist; kohustuslike tööde õigeaegset esitamist; filmide ja kogemusülesannete reflektsoone; arvestuslikke töid: gruppitöid ja ettekandeid.

AJALUGU 10. KLASS

2. KURSUS

<https://projektid.edu.ee/spaces/OKMV/pages/211454792/Kursus+„Eesti+ajalugu+I+kuni+16.+ja+17.+sajandi+vahetuseni+”>
"Eesti ajalugu I"

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Õpikud: Mauruse ja Avita materjalid; digiõppevaramu: e-Koolikott; e-õppematerjal: Videoõps; Maailmakooli materjalid; E-külastunnid; Taskutark

Eesmärgid: Ajalooõpetuse eesmärk on kujundada õppijaid, kes on suutelised analüüsima ja mõistma maailma, milles nad elavad, ning tunnevad asjaolusid ja sündmusi, mis on maailmas juhtunud. "Eesti ajalugu I" kursus annab ülevaate Eesti ajaloost mandrijää taandumisest kuni 16. ja 17. sajandi vahetuseni. Tegemist on Eesti esi-, kesk- ja varauusaja kursusega, kus pööratakse tähelepanu Eesti alade asutamisest kuni reformatsioonini. Kõnealusel perioodil toimuvad Eesti aladel olulised muutused, mis on mõjutanud tugevalt tänast päeva. Seoste loomisel eri ajaperioodide vahel on võimalik õpilasel mõista Eesti ja Euroopa ajaloo sündmuste omavahelisi seoseid. Analüüsitakse muinaskultuuri kujunemist ning selle muutumist läbi aja, erinevate kultuurikontaktide vahendusel

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Esiaeg: Kiviaja arheoloogilised kultuurid Eestis	1) teab tähtsamaid Eesti esiaja perioode 2) mõistab muististe kui ajalooallikate eripära 3) kirjeldab inimeste eluolu ja toob näiteid inimeste tegevusaladest ja nende muutustest esiajal
Esiaeg: Eesti esiaja lõpul. Suhted naabritega	1) iseloomustab esiaja eestlaste suhteid naaberrahvastega ning vastastikuseid mõjutusi 2) kirjeldab Eesti halduskorraldust ja majanduse arengut esiaja lõpul
Keskaeg: Muistne vabadusvõitlus	1) analüüsib Balti ristiõja põhjusi, kulgu ja tulemusi erinevate osaliste vaatenurgast 2) teab religioonide ja ideoloogiliste õpetuste tekkelugu, leviku põhjusi ning mõju ühiskonna arengule
Keskaeg: Vana-Liivimaa. Keskaja ühiskond Eestis	1) tunneb muutusi Vana-Liivimaa riiklikus korralduses ja poliitilisel kaardil 2) iseloomustab suhteid naaberriikidega

	3) iseloomustab Eesti keskaja ühiskonda 4) loob seoseid Eesti ja Euroopa ajaloo vahel keskajal
Keskaeg: Kirik ja kultuur: vaimulikud ordud ja kloostrid.	1) kirjeldab Eesti keskaja kultuuri põhijooni ning mõistab ristiusu mõju Eesti kultuurile, vaimuelule ja väärtushinnangute muutumisele 2) saab aru kultuurilisest järjepidevusest
Üleminek keskajast uude aega: Reformatsioon Eestis: haridusolud. Eestikeelse trükisõna algus.	1) iseloomustab reformatsiooni mõju ja tähtsust eesti kultuuriloos 2) analüüsib muutusi mentaliteedis ning vaimuelus
Üleminek keskajast uude aega: Liivi sõda. Eesti kolme kuningriigi valduses:	1) selgitab allikate alusel Liivi sõja eellugu, kulgu ja tulemusi 2) teab muutusi riiklikus korralduses ja poliitilisel kaardil sõdade ajal

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

Muuseumitunnid Ajaloomuuseumis, Vabamus, Linnamuuseumis, Niguliste kirikus; vanalinnamäng; grupitöö ettekanded erinevatel teemadel.

Hindamine:

Hindamine on eristav ja kujundav ning toetab õpilase eneseanalüüsi ja vastutustundliku käitumise kujunemist. Hindamisel võetakse arvesse tundides, praktilistes tegevustes ja õppekäikudel osalemist/ kaasatootamist; kohustuslike tööde õigeaegset esitamist; filmide ja kogemusülesannete refleksioone; arvestuslikke töid: grupitöid ja ettekandeid.

AJALUGU 11. KLASS

3. KURSUS „Eesti ajalugu II“

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Õpikud: Mauruse ja Avita materjalid; digiõppevaramu: e-Koolikott; e-õppematerjal: Videoõps; Maailmakooli materjalid; E-külastunnid; Taskutark

Eesmärgid: Ajalooõpetuse eesmärk on kujundada õppijaid, kes on suutelised analüüsima ja mõistma maailma, milles nad elavad, ning tunnevad asjaolusid ja sündmusi, mis on maailmas juhtunud. "Eesti ajalugu II" kursus annab ülevaate Eesti ajaloost alates 17. sajandist kuni 20. sajandi alguseni. Tegemist on Eesti ajaloo kursusega, kus pööratakse tähelepanu võimuvahetustele Eesti aladel uusajal, pärisorjuse kaotamisele, ärkamisaja perioodile. Kõnealusel perioodil toimuvad Eesti aladel olulised muutused, mis on mõjutanud tugevalt tänast päeva. Seoste loomisel eri ajaperioodide vahel on võimalik õpilasel mõista Eesti ja Euroopa ajaloo sündmuste omavahelisi seoseid.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Rootsi aeg: Rootsi keskvoim ja baltisaksa aadel.	1) teab, kuidas toimus Rootsi võimu järkjärguline kehtestamine kogu Eesti alal 2) kirjeldab talurahva õigusliku ja majandusliku olukorra muutumist Rootsi ajal
Rootsi aeg: Vaimuelu ja kultuur: luterlus riigiusuna. Esimesed gümnaasiumid. Ülikooli asutamine Tartus. Rahvaharidus. Eestikeelse kirjasõna levik.	1) mõistab luterluse mõju ning Rootsi aja tähtsust eesti kultuuri ja hariduse arengus, ajaloos ning tänapäeval
Eesti 18. sajandil: Põhjasõda:	1) selgitab Põhjasõja põhjusi, tulemusi ja mõju
Eesti 18. sajandil: Balti erikord	1) iseloomustab Balti erikorda ning selle mõju Eesti arengule
Eesti 19. sajandil ja 20. sajandi algul: pärisorjuse kaotamine Eestis	1) analüüsib Euroopa valgustusideede mõju Eesti vaimuelule 2) teab, kuidas muutus talurahva õiguslik seisund ja majanduslik olukord 3) selgitab majandusprotsesside ja talurahvaseaduste seoseid
Eesti 19. sajandil ja 20. sajandi algul: ärkamisaeg	1) mõistab ärkamisaja tähendust ja tähtsust ning selle mõju kodanikuühiskonna kujunemisele Eesti ajaloos 2) iseloomustab rahvusliku liikumise eeldusi ja seoseid Euroopaga 3) teab, millised olid tähtsamad rahvusliku liikumise ettevõtmised ning kes olid rahvusliku liikumise eestvedajad

	4) analüüsib allikate alusel rahvusliku liikumise ettevõtmisi ja ideid
--	--

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

Muuseumitunnid Ajaloomuuseumis, Vabamus, Linnamuuseumis, Kadrioru lossis; grupitöö ettekanded erinevatel teemadel.

Hindamine:

Hindamine on eristav ja kujundav ning toetab õpilase eneseanalüüsi ja vastutustundliku käitumise kujunemist. Hindamisel võetakse arvesse tundides, praktilistes tegevustes ja õppekäikudel osalemist/ kaasatöötamist; kohustuslike tööde õigeaegset esitamist; filmide ja kogemusülesannete refleksioone; arvestuslikke töid: grupitöid ja ettekandeid.

AJALUGU 11. KLASS

4. KURSUS „Lähiajalugu I“

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Õpikud: Mauruse ja Avita materjalid; digiõppevaramu: e-Koolikott; e-õppematerjal: Videoõps; Maailmakooli materjalid; E-külastunnid; Taskutark

Eesmärgid: Ajaloõpetuse eesmärk on kujundada õppijaid, kes on suutelised analüüsima ja mõistma maailma, milles nad elavad, ning tunnevad asjaolusid ja sündmusi, mis on maailmas juhtunud. Lähiajalugu I keskendub maailma ja eesti ajaloole ajavahemikus 1900-1945. Kursuse vahendusel hakkab õpilane teadvustama, analüüsima, kriitiliselt hindama ja tõlgendama minevikusündmusi ning -protsesse, nende omavahelisi seoseid ja seoseid tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Maailm I maailmasõja eel: Maailma poliitiline kaart enne Esimest maailmasõda (piirid Euroopas, koloniaalimpeeriumid). Teaduse ja tehnika areng enne esimest maailmasõda ning selle mõju inimeste igapäevaelule.	1) iseloomustab suurriikide arenguhooni ja rolli muutumist rahvusvahelistes suhetes 2) tunneb maailma poliitilist kaarti enne Esimest maailmasõda: näitab kaardil suurriikide sõjalistesse blokkidesse kuuluvaid riike, koloniaalimpeeriume 3) iseloomustab maailma majanduse arenguhooni 4) analüüsib teaduse ja tehnika mõju;
I maailmasõda ja Eesti Vabadussõda: Esimese maailmasõja põhjused, kulg ja tagajärje. Eesti omariikluse sünni eeldused, sündmuste kulg 1917 - 1918. Vabadussõja kulg, sh pöördelisemad sündmused.	1) analüüsib Esimese maailmasõja põhjusi ning sõdivate poolte taotlusi 2) näitab Euroopa kaardil territoriaalseid muutusi pärast Esimest maailmasõda 3) analüüsib Esimese maailmasõja tagajärge ja mõju rahvusvaheliste suhete dünaamikale ning Euroopa riikide ühiskonnaelule 4) analüüsib Eesti omariikluse saavutamise eeldusi ja protsessi 5) teab Eesti Vabadussõja sündmusi ning kirjeldab sõja käiku kaardi alusel 6) mõistab Vabadussõja ja Tartu rahu tähendust Eesti Vabariigi kindlustumisel
Maailmasõdade vaheline aeg: demokraatiad ja diktatuurid: Rahvusvahelised suhted 1920. - 1930. aastatel. Majandus 1920. - 1930. aastatel ja maailmamajandus (sh Suur depressioon)	1) analüüsib ja võrdleb rahvusvahelisi suhteid 1920. ja 1930. aastail ning teab muutuste põhjusi 2) iseloomustab majanduse arengut maailmasõdadevahelisel perioodil ning selgitab majanduskriisi põhjusi ja mõju

Maailmasõdade vaheline aeg: demokraatiad ja diktatuurid: Demokraatiad ja diktatuurid 1920. - 1930. aastatel, diktatuuride tekkimise põhjused	1) analüüsib ning võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda 2) analüüsib Eesti ühiskonna poliitilist arengut 1920. ja 1930. aastail 3) selgitab autoritarismi kujunemise põhjusi ja mõju ühiskonnale ning iseloomustab vaikivat ajastut
II maailmasõda: Teise maailmasõja kulg, pöördelisemad sündmused. Sõda kui humanitaarkatastroof, inimsusevastased kuriteod	1) analüüsib rahvusvahelisi suhteid Teise maailmasõja eel 2) iseloomustab Teise maailmasõja põhjusi ja tagajärgi 3) iseloomustab sõjategevust kaardi järgi 4) analüüsib Teise maailmasõja mõju Eesti ajaloole;

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

Muuseumitunnid Ajaloomuuseumis, Vabamus, Linnamuuseumis, Sõjamuuseumis; grupidöö ettekanded erinevatel teemadel.

Hindamine:

Hindamine on eristav ja kujundav ning toetab õpilase eneseanalüüsi ja vastutustundliku käitumise kujunemist. Hindamisel võetakse arvesse tundides, praktilistes tegevustes ja õppekäikudel osalemist/ kaasatöötamist; kohustuslike tööde õigeaegset esitamist; filmide ja kogemusülesannete refleksioone; arvestuslikke töid: grupidööid ja ettekandeid.

AJALUGU 12. KLASS

5. KURSUS „Lähiajalugu II“

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Õpikud: Mauruse ja Avita materjalid; digiõppevaramu: e-Koolikott; e-õppematerjal: Videoõps; Maailmakooli materjalid; E-külastunnid; Taskutark

Eesmärgid: Ajaloõpetuse eesmärk on kujundada õppijaid, kes on suutelised analüüsima ja mõistma maailma, milles nad elavad, ning tunnevad asjaolusid ja sündmusi, mis on maailmas juhtunud. Lähiajalugu II keskendub maailma ja Eesti ajaloole ajavahemikus 1945-1991. Aine vahendusel hakkab õpilane teadvustama, analüüsima, kriitiliselt hindama ja tõlgendama minevikusündmusi ning -protsesse, nende omavahelisi seoseid ja seoseid tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Külma sõda: Külma sõja kujunemine ja selle avaldumise vormid: võidurelvastumine, liidud.	analüüsib allikate põhjal külma sõja põhjusi ja kujunemist ning teab avaldumisvorme analüüsib allikate põhjal külma sõja kriiside tekkimise põhjusi ning osaliste taotlusi ja tulemusi analüüsib rahvusvahelist olukorda külma sõja ajal
Demokraatlik maailma pärast II maailmasõda: USA ja Euroopa Liit	1) analüüsib demokraatlike riikide arengu põhijooni 2) teab Euroopa integratsiooni kujunemist ja põhietappe
NSVL ja kommunistlik süsteem: Kommunistliku süsteemi kujunemine. ENSV. Ida-blokk: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu.	1) analüüsib kommunistliku süsteemi kujunemislugu ja põhijooni 2) iseloomustab NSVLi ühiskonnaelu arengut 3) analüüsib kommunistliku süsteemi kriiside põhjusi ja tagajärgi 4) analüüsib Eesti ühiskonna arengut Nõukogude okupatsiooni ajal
Maailma sajandivahetusel: Majanduslikud ja poliitilised reformid NSVL-is. NSVL-i ja kommunistliku süsteemi lagunemine.	1) analüüsib kommunistliku süsteemi lagunemise põhjusi 2) teab ja näitab muutusi maailma poliitilisel kaardil pärast külma sõja lõppu 3) analüüsib jõudude vahetuse muutusi rahvusvahelistes suhetes ning uute pingekollete kujunemist
Maailma sajandivahetusel: Külma sõja lõpp ja geopoliitilised muudatused: poliitilise kaardi muutumine. Eesti iseseisvuse taastamine.	1) analüüsib Eesti iseseisvuse taastamist ning teab riikluse ülesehitamise käiku 5) selgitab Eesti integreerumist Euroopasse ja maailma

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

Muuseumitunnid Ajaloomuuseumis, Vabamus, Linnamuuseumis; grupitöö ettekanded erinevatel teemadel.

Hindamine:

Hindamine on eristav ja kujundav ning toetab õpilase eneseanalüüsi ja vastutustundliku käitumise kujunemist. Hindamisel võetakse arvesse tundides, praktilistes tegevustes ja õppekäikudel osalemist/ kaasatöötamist; kohustuslike tööde õigeaegset esitamist; filmide ja kogemusülesannete refleksioone; arvestuslikke töid: grupitöid ja ettekandeid.

AJALUGU 12. KLASS

6. KURSUS „Lähiajalugu III“

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Õpikud: Mauruse ja Avita materjalid; digiõppevaramu: e-Koolikott; e-õppematerjal: Videoõps; Maailmakooli materjalid; E-külastunnid; Taskutark

Eesmärgid: Ajalooõpetuse eesmärk on kujundada õppijaid, kes on suutelised analüüsima ja mõistma maailma, milles nad elavad, ning tunnevad asjaolusid ja sündmusi, mis on maailmas juhtunud. Kursus „Lähiajalugu III“ keskendub Eesti ja maailma ajaloole 20. sajandi lõpus. Aine vahendusel hakkab õpilane teadvustama, analüüsima, kriitiliselt hindama ja tõlgendama minevikusündmusi ning -protsesse, nende omavahelisi seoseid ja seoseid tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Eluolu ja kultuur: Ühiskondlikud liikumised ja ideoloogiad. Muutused eluolus. Teaduse ja tehnika areng. Mitmekultuurilisuse kontseptsioon.	1) arutleb inimeste igapäevaelu valikute üle demokraatlikes ja totalitaarsetes ühiskondades; 2) toob näiteid solidaarsusliikumistest ning kirjeldab nende mõju ühiskonnale; 3) teab teaduse ja tehnika arengu saavutusi ning iseloomustab nende rakendumist igapäevaelus; 4) toob näiteid kultuurielust ning seostab neid ühiskonnas toimunud muutustega
Sõja ja rahu küsimus: Suhtumine sõdadesse. Rahvusvahelised organisatsioonid.	1) analüüsib, mis asjaoludel kujunesid ja muutusid inimeste hoiakud ning väärtushinnangud sõja ja rahu küsimuses 20. sajandi jooksul; 2) analüüsib allikate põhjal rahvusvaheliste organisatsioonide rolli riikidevahelistes suhetes; 3) selgitab Lähis-Ida kriisikolde kujunemise põhjusi, selgitab kriisi olemust ja püüdeid seda lahendada
Inimsusevastased kuriteod: Natsismikuriteod. Kommunismikuriteod. Genotsiid, etnilised puhastused.	1) selgitab, millised arengusuunad ühiskonnas tegid võimalikuks inimsusevastaste kuritegude toimepaneku; 2) mõistab inimsusevastaste kuritegude olemust ning nende taunimise ja vältimise vajalikkust; 3) toob näiteid inimsusevastaste kuritegude toimepanemistest ja nende tagajärgedest

Muu maailm: Koloniaalsüsteemi lagunemine ja selle tagajärjed. Uute vastasseisude kujunemine, terrorism. Islamimaailma aktiveerumine ja vastuolud läänega.	1) iseloomustab koloniaalsüsteemi toimimist, selle lagunemise põhjusi ja tagajärgi; 2) analüüsib uute vastasseisude kujunemist maailmas pärast külma sõja lõppu
--	--

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

Muuseumitunnid Ajaloomuuseumis, Vabamus, Linnamuuseumis; grupitöö ettekanded erinevatel teemadel.

Hindamine:

Hindamine on eristav ja kujundav ning toetab õpilase eneseanalüüsi ja vastutustundliku käitumise kujunemist. Hindamisel võetakse arvesse tundides, praktilistes tegevustes ja õppekäikudel osalemist/ kaasatöötamist; kohustuslike tööde õigeaegset esitamist; filmide ja kogemusülesannete refleksioone; arvestuslikke töid: grupitöid ja ettekandeid.

INIMESEÕPETUS

PEREKONNAÕPETUS 12. KLASS

1. KURSUS

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Perekonnaseadus, RT; Eesti Vabariigi põhiseadus, RT; Lastekaitseseadus, RT; Kooseluseadus, RT; Raseduse katkestamise ja steriliseerimise seadus, RT; Perekäitumise seadus, RT; digiõppevaramu: e-Koolikott; e-õppematerjal: Terved ja turvalised suhted, Tartu 2019; tarkvanem.ee; peaasi.ee; narko.ee; alkoinfo.ee; tai.ee; terviseinfo.ee; oiguskantsler.ee; eesti.ee; seksuaaltervis.ee; virtuaalkliinik.ee

Eesmärgid: Inimeseõpetuse eesmärk on toetada õpilase võimet mõista ennast ja teisi, kujundada tervislikke ja vastutustundlikke suhteid ning teha teadlikke valikuid pere-, paarisuhte ja tervisekäitumisega seotud olukordades. Aine arendab õpilase sotsiaalseid oskusi, eneseteadlikkust, väärtuspõhist mõtlemist ja kriitilise infootsingu oskust. Samuti toetab see valmisolekut iseseisvaks eluks, vastutustundlikuks otsustamiseks ja toimetulekuks muutuvates inimsuhetes.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Eneseteadlikkus ja unikaalsus	• analüüsib oma tugevusi, nõrkusi ja unikaalsust ning seostab neid isikliku eneseteadlikkuse arenguga; • kirjeldab, kuidas minapilt kujuneb ja mis seda mõjutab; • selgitab, kuidas eneseteadlikkus toetab suhete loomist ja vaimset heaolu; • mõtestab enda jaoks olulisi väärtusi ja oskab tuua näiteid nende avaldumisest igapäevaelus; • kasutab eneseanalüüsi töövõtteid (kirjutamine, refleksioon, arutelu). • märkab ja mõtestab iseenda sisekõne ning selle mõju enesehinnangule.
Suhtlemine ja sotsiaalsed oskused	• selgitab aktiivse kuulamise, mina-sõnumi ja konstruktiivse tagasiside põhimõtteid; • analüüsib suhete toimimist ning toob näiteid headest suhtlemisoskustest; • eristab väärtuspõhist käitumist ja stereotüüpidest tulenevaid piiranguid; • kirjeldab konfliktide tekkepõhjust ja võimalikke lahendusviise; • kasutab suhtlemismänge ja praktilisi harjutusi enda suhtlemisoskuste arendamiseks.
Väärtused ja tähenduslik elu	• kirjeldab väärtuste kujunemist ja toob näiteid nende rollist valikute tegemisel ning väärtuste avaldumisest erinevates elusituatsioonides; • selgitab haavatavuse, autentsuse ja eneseavastuse rolli suhetes ja vaimses heaolus;

	• mõtestab tähenduslikkuse ja eesmärgistamise tähtsust inimesel; • analüüsib filmide, esitluste või lugude põhjal inimese käitumise motive ja väärtuskonflikte.
Vaimne tervis ja tervislik eluviis	• toob näiteid vaimset tervist toetavatest teguritest (uni, suhted, toitumine, liikumine, meeldivad tegevused); • koostab teaduspõhiste allikate põhjal oma „vaimse tervise vitamiinide“ plakati või esitluse; • kasutab usaldusväärseid allikaid tervisealase info leidmiseks ja viitamiseks; • analüüsib oma tervisekäitumist ja seab eesmärgi selle parandamiseks; • kirjeldab stressi ja emotsioonidega toimetuleku viise.
Paarisuhted, lähedus ja seksuaalsus	• selgitab inimliku läheduse ja armastuse erinevaid vorme; • analüüsib seksuaalse arengu individuaalsust ja selle mõjutajaid; • mõtestab seksuaalsuhte kui lähedussuhte osa ning selgitab turvalise ja nõusolekul põhineva seksuaalkäitumise põhimõtteid; • toob näiteid lähisuhtevägivalla liikidest, põhjustest ja abi saamise võimalustest; • selgitab piiride kehtestamise vajalikkust ning rakendab mina-sõnumi, konflikti lahendamise ja enesehoiu oskusi.
Perekond ühiskonnas, õigused ja vastutus	• selgitab perekonna ajaloolisi ja tänapäevaseid kooslusvorme ning perekonna ülesandeid; • analüüsib kultuuri ja ühiskonna mõju pereväärtustele, rollijaotusele ja seksuaalsusele; • toob näiteid perekonda ja laste kasvatamist reguleerivatest õigusaktidest; • analüüsib lapsevanema rolli, kasvatustiili ja kiindumussuhte kujunemist; • mõistab vanemlikku vastutust ja lapse õigusi; • selgitab leina olemust ja toimetuleku võimalusi.
Ühiskondlikud väärtused ja empaatia	• analüüsib filmilugude põhjal inimeste väärtusi, valikuid ja sotsiaalseid tegureid; • mõtestab, kuidas kunst ja kultuur mõjutavad empaatiat ja maailmapilti; • seostab filmis kujutatud teemad inimese arengu, suhete ja identiteediga; • kasutab filmianalüüsi refleksiooni enda hoiakute ja arusaamade mõtestamiseks.
Kokkuvõttev refleksioon	• reflekteerib õpitud teemade üle ja hindab enda arengut; • näitab testis või praktilises töös oma teadmisi suhetest, tervisest ja pereõigusest; • analüüsib õpitulemust oma väärtuste ja edasiste plaanide kontekstis; • annab kursusel õpitule konstruktiivset tagasisidet.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

„Minu väärtused” harjutus: individuaalne analüüs ja esitus; vaimse tervise vitamiinide plakat või esitus: arvestuslik praktiline töö; mina-sõnumi ja konflikti lahendamise harjutused; suhtlemismäng „Roosa täring”; muuseumitund Tervisemuuseumis ja tööleht (rasedus ja sünnitus); PÖFFi külastus ja filmi refleksioonileht ning arutelu tunnis; uue kogemuse proovimise ja analüüsi ülesanne; gruppitöö ettekanded erinevatel teemadel

Hindamine:

Hindamine on eristav ja kujundav ning toetab õpilase eneseanalüüsi ja vastutustundliku käitumise kujunemist. Hindamisel võetakse arvesse tundides, praktilistes tegevustes ja õppekäikudel osalemist ja kaastöötamist; kohustuslike tööde õigeaegset esitamist; filmide ja kogemusülesannete refleksioone; arvestuslike töid: vaimse tervise vitamiinide plakat või esitus, Tervisemuuseumi tööleht, lõputest või kursuse kokkuvõttev ülesanne; gruppitöid ja ettekandeid; kursuse lõpus esitatud tagasisidet (kujundava hindamisena).

ÜHISKONNAÕPETUS

ÜHISKONNAÕPETUS 12. KLASS

1. KURSUS

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Õpikud: Mauruse ja Avita materjalid; digiõppevaramu: e-Koolikott; e-õppematerjal: [EX Very Verified meediapädevuse veebikursus](#); Eesti Väitlusseltsi õppematerjalid <https://oppematerjalid.argument.ee/>; Õigusaktid - riigiteataja.ee; Videoõps; Maailmakooli materjalid; Rahatarkuse veebimaterjalid; E-külastustunnid; Põhiseadus: <https://www.riigiteataja.ee/akt/633949>; Taskutark; EIS keskkonnas interaktiivsed ülesanded; Riigiportaali <https://www.eesti.ee/et> Andmeklubi õppematerjalid https://youtube.com/playlist?list=PL0cBrQiRbTrIzf_c62tWflggE6MRxE35&si=PopeSmGDOCqPQ7II;

Eesmärgid: Ühiskonnaõpetuse eesmärk on luua eeldused kodanikuidentiteedi ja ühiskonna sidususe tugevdamiseks ning aktiivse kodaniku kujunemiseks, toetada dialoogivalmidust maailma erinevalt mõistvate inimeste vahel, samuti õpilase enese teadlikkust maailmavaate küsimustes. Ühiskonnaõpetuses omandavad õpilased teadmised, oskused, väärtused ja hoiakud ühiskonnas toimimiseks ning vastutustundlike otsuste tegemiseks. Aine arendab õpilase sotsiaalseid oskusi, eneseteadlikkust, väärtuspõhist mõtlemist ja kriitilise infootsingu oskust. Samuti toetab see valmisolekut iseseisvaks eluks, vastutustundlikuks otsustamiseks ja toimetulekuks muutuvates ühiskondlikes oludes.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Ühiskond ja selle areng	1) selgitab näidete kaudu erinevate ühiskonnaelu valdkondade toimimist ja omavahelisi seoseid 2) hindab adekvaatselt oma eneseteostusvõimalusi ühiskonnas, töö- ja eraelus ning on valmis neid ellu viima 3) teab oma võimalusi tööturul ja arvestab nendega valikute tegemisel; mõistab elukestva õppe olemust ja vajadust 4) mõistab oma võimalusi mõjutada ühiskondlike protsesse aktiivse kodanikuna nii koolis kui ka väljaspool, mõistab erinevate ühiskonnasektorite koostöö tähtsust 5) analüüsib näidete põhjal kodanikuaktiivsuse mõju kogukonnale või ühiskonnale 6) mõistab Eesti ühiskonna mitmekesisust, arvestab erinevaid arusaamu 7) mõistab indiviidi võimalusi maailmakodanikuna ja selle tähendust tunneb nüüdisühiskonna ülesehitust ja ühiskonnaelu valdkondi: majandus, õigus, sotsiaalelu, kultuur, haridus, kommunikatsioon

Riik ja poliitika demokraatlikus ühiskonnas	1) teab riigi toimimise põhimõtteid ja ülesandeid 2) tunneb ja väärtustab demokraatia põhimõtteid, inim- ja kodanikuõigusi ning järgib neid, märkab inim- ja kodanikuõiguste alaseid väljakutseid ühiskonnas ja reageerib nendele oma võimaluste piires 3) mõistab inimeste õigust individuaalsetele, kultuurilistele- ja maailmavaatelistele erinevustele, kui need ei ole inimsusevastased 4) teab valimiste üldisi põhimõtteid, mõistab valimiste tähtsust ühiskonnas ja enda vastutust valijana 5) eristab demokraatlikku ja mittedemokraatlikku otsustusprotsessi nii ühiskonnas kui ka kogukonnas; selgitab näidete põhjal konsensususe, kompromissi ja enamushääletuse erinevust 6) oskab kaitsta oma huve ja õigusi, arvestades teiste inimeste õigusi, ning seisab vastu demokraatlike väärtuste eiramisele
Kodanikuühiskond	1) on aktiivne kodanik ja suhestab ennast ühiskonna arenguga osaleb aktiivselt ja vastutustundlikult ühiskonnaelus, sh kodanikualgatusprojektides koostöös kogukonna, avaliku sektori ja teiste partneritega 2) tunneb huvi enda arengu vastu, hindab ennast adekvaatselt, analüüsib oma võimalusi, usub endasse ja kavandab oma tulevikku 3) võtab vastutuse oma tuleviku kujundamise eest, väärtustab loovust ja ettevõtlikkust ning arendab endas neid omadusi ja pädevusi 4) analüüsib näidete põhjal kodanikuaktiivsuse mõju kogukonnale või ühiskonnale 5) mõistab Eesti ühiskonna mitmekesisust, arvestab erinevaid arusaamu 6) austab demokraatiat ja inimõigusi, teab oma õigusi ja kohustusi, järgib seadusi, üldinimlikke väärtusi ja üldtunnustatud käitumisnorme 7) kujundab oma arvamuse ning on vastutustundlik ja aktiivne ühiskonnaliige, on lojaalne Eesti riigile
Kommunikatsioon ja infopädevus	valdab infootsimise meetodeid, hindab kriitiliselt allikate usaldusväärsust ja teabe sisu; väärtustab teaduspõhist maailmapilti mõistab teabe edastamise erinevaid võimalusi ja mõju leiab, hindab, süstematiseerib ja kasutab infot kriitiliselt, loob uut teavet, arvestab autoriõiguste ja intellektuaalse omandi kaitsega oskab leida ja kasutada õigustekste, sealhulgas rahvusvahelisi

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

Eesti Parlamendi külastamine; Noortekeskuse külastamine; uue kogemuse proovimise ja analüüsi ülesanne; grupitöö ettekanded erinevatel teemadel.

Hindamine:

Hindamine on eristav ja kujundav ning toetab õpilase eneseanalüüsi ja vastutustundliku käitumise kujunemist. Hindamisel võetakse arvesse tundides, praktilistes tegevustes ja õppekäikudel osalemist/ kaasatöötamist; kohustuslike tööde õigeaegset esitamist; filmide ja kogemusülesannete refleksioone; arvestuslikke töid: grupitöid ja ettekandeid.

ÜHISKONNAÕPETUS 12. KLASS

2. KURSUS

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Õpikud: Mauruse ja Avita materjalid; digiõppevaramu: e-Koolikott; e-õppematerjal: [EX Very Verified meediapädevuse veebikursus](#); Eesti Väitluseltsi õppematerjalid <https://oppematerjalid.argument.ee/>; Õigusaktid - riigiteataja.ee; Videoõps; Maailmakooli materjalid; Rahatarkuse veebimaterjalid; E-külastustunnid; Põhiseadus: <https://www.riigiteataja.ee/akt/633949>; Taskutark; Andmeklubi õppematerjalid https://youtube.com/playlist?list=PL0cBrQiRbTrIzf_c62tWflggE6MRxE35&si=PopeSmGDOCqPQ7II; EIS keskkonnas interaktiivsed ülesanded; Riigiportaal <https://www.eesti.ee/et>

Eesmärgid: Ühiskonnaõpetuse eesmärk on luua eeldused kodanikuidentiteedi ja ühiskonna sidususe tugevnemiseks ning aktiivse kodaniku kujunemiseks, toetada dialoogivalmidust maailma erinevalt mõistvate inimeste vahel, samuti õpilase enese teadlikkust maailmavaate küsimustes. Ühiskonnaõpetuses omandavad õpilased teadmised, oskused, väärtused ja hoiakud ühiskonnas toimimiseks ning vastutustundlike otsuste tegemiseks. Aine arendab õpilase sotsiaalseid oskusi, eneseteadlikkust, väärtuspõhist mõtlemist ja kriitilise infootsingu oskust. Samuti toetab see valmisolekut iseseisvaks eluks, vastutustundlikuks otsustamiseks ja toimetulekuks muutuvates ühiskondlikes oludes.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Majanduse toimimine	1) mõistab majandusliku mõtlemise põhialuseid ning ettevõtja ja tarbija huve ja õigusi ühiskonnas 2) tunneb riigi eelarve- ja maksupoliitika põhimõtteid, nende mõju üksikisikule ja ühiskonnale 3) väärtustab maksude maksmist kui kodaniku ja ettevõtja panust ühiskonna heaolusse 4) väärtustab säästva majanduse põhimõtteid 5) väärtustab sotsiaalse ettevõtluse ja õiglase kaubanduse põhimõtteid, mõistab üksikisiku tarbimisvalikute mõju nii kohalikul kui ka globaalsel tasandil 6) analüüsib ja planeerib oma majanduskäitumist ja teeb otsuseid vastutustundlikult 7) mõistab töösuhteid, väärtustab vastutustundlikku käitumist töötaja ja tööandjana 8) teab, et intellektuaalse omand on seadusega kaitstud
Üleilmastumine	1) teab tähtsamaid rahvusvahelisi organisatsioone ja nende tegevusvaldkondi 2) toob näiteid vastastikuse abistamise põhimõtetest, sh rahvusvaheliste organisatsioonide kaudu 3) teab riikide majandusliku, poliitilise ja kultuurilise koostöö võimalusi, toob näiteid ja

	mõistab koostöö olulisust 4) teab ja mõtestab aktuaalseid rahvusvahelisi sündmusi, sealhulgas kriisilukordi 5) analüüsib inimõiguste alaseid väljakutseid maailmas, sealhulgas väikerahvaste õigusi suurriikide koosseisus 6) mõistab indiviidi võimalusi maailmakodanikuna ja selle tähendust 7) tunneb huvi kogukonna, rahva ja maailma arengu vastu, mõistab ühiskonnas toimunud ja toimuvate muutuste põhjusi, tagajärgi ja seoseid
Rahvusvaheline suhtlus	1) mõistab riikidevahelise poliitilise, majandusliku ning kultuurisuhtluse põhimõtteid, sise- ja välispoliitilisi toimetehhanisme 2) tunneb tähtsamaid rahvusvahelisi organisatsioone ja Eesti osa nendes 3) aktsepteerib inimeste individuaalseid erinevusi, kultuurilist ja maailmavaatelist mitmekesisust, suhtub neisse sallivalt, kui need pole inimväärikust alandavad või inimsusevastased
Jätkusuutlik areng	1) on teadlik valitud üleilmsetest probleemidest, teab, mil moel neid lahendada/leevendada püütakse ning oskab selgitada nende lahenduste edu pärssivaid tegureid 2) tunnetab oma rolli Eesti kultuuripärandi hoidja ja kandjana 3) väärtustab inimkonna kultuuripärandit ja aktsepteerib kultuurierinevusi 4) hoolib endast ja teistest, järgib tervislikke eluviise 5) käitub turvaliselt enda ja teiste inimeste suhtes 6) hoiab keskkonda, on teadlik tarbija

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

Eesti Panga külastamine; ere eelarve koostamine; uue kogemuse proovimise ja analüüsi ülesanne; gruppitöö ettekanded erinevatel teemadel.

Hindamine:

Hindamine on eristav ja kujundav ning toetab õpilase eneseanalüüsi ja vastutustundliku käitumise kujunemist. Hindamisel võetakse arvesse tundides, praktilistes tegevustes ja õppekäikudel osalemist/ kaasatootamist; kohustuslike tööde õigeaegset esitamist; filmide ja kogemusülesannete refleksioone; arvestuslikke töid: vaimse tervise vitamiinide plakati/ esitus, Tervisemuuseumi tööleht, lõputest või kursuse kokkuvõttev ülesanne; gruppitöid ja ettekandeid; kursuse lõpus esitatud tagasisidet (kujundav hindamine).

Võõrkeelte ainevaldkond

Ainevaldkonna kirjeldus

Võõrkeelte õppe eesmärk on kujundada õpilastes suutlikkus suhelda eri keeltes suuliselt ja kirjalikult ning toetada toimetulekut hariduses, töölus ja ühiskonnas. Keeleõpe lähtub Euroopa keeleõppe raamdokumendi põhimõtetest ning arvestab õppijate keeleoskustaset, varasemat õpikogemust ja individuaalseid õpivajadusi. Vabaduse Kooli gümnaasiumis toetab võõrkeelte ainevaldkond uussisserändetaustaga õppijate mitmekeelse pädevuse kujunemist ning Eesti ühiskonnas ja maailmas toimetulekuks vajalike keeleoskuste arengut.

Vabaduse Koolis on kohustuslikuks võõrkeeleks inglise keel. Lisaks õpivad õpilased kohustusliku keelevalikuna **prantsuse, saksa, soome või hispaania keelt** A1-keeleoskustasemest alates. Ukraina emakeelega õppijatel on võimalus valida kohustusliku keelevalikuna **ukraina keel** ning jätkata selle õppimist emakeele õppena.

Inglise keele õpe toimub gümnaasiumiastmes **9 kursuse mahus** ning **kohustusliku keelevaliku õpe 8 kursuse mahus**. Lisaks pakub kool võimalust õppida võõrkeeli valikkursuste raames.

Valdkonnapädevus

Võõrkeeleõppe tulemusena kujuneb õpilastel eakohane võõrkeelepädevus vähemalt kahes võõrkeeles, mis tähendab, et õpilane:

- mõistab ja vahendab võõrkeeles esitatut;
- suhtleb eesmärgipäraselt ja olukohaselt nii kõnes kui ka kirjas;
- loob ja esitab nii suuliselt kui ka kirjalikult eri liiki tekste;
- tunneb õpitavat keelt kõnelevate piirkondade/kogukondade kultuuri;
- mõistab oma kultuuri ja teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
- väärtustab võõrkeelte oskust ja on motiveeritud keeli õppima;
- kasutab võõrkeelseid veebikeskkondi, teadvustades nende võimalikke ohte;
- omandab edasiseks keelte õppimiseks vajalikud oskused ja kohandab need enda vajadustele vastavaks.

Üldpädevuste kujundamine

Võõrkeele õppimisel arendavad õpilased suhtluspädevust, oskust mõista ja väljendada mõtteid ning vahendada informatsiooni nii suuliselt kui ka kirjalikult. Võõrkeelte õpe väärtustab erinevaid kultuure, koostööoskust, teiste seisukohtade austamist ja vastutustunnet nii koolis kui laiemas ühiskonnas. Õpilased arendavad enesemääratluse ja õpioskust, analüüsivad oma tugevusi ja nõrkusi ning õpivad planeerima õpitegevusi. Samuti arendatakse digipädevust, infootsingu- ja probleemilahendusoskusi ning suutlikkust rakendada õpitud teadmisi praktilistes tegevustes.

Läbivate teemade käsitlemine

- Elukestev õpe ja karjääri planeerimine: eesmärkide seadmine, õpirutiini kujundamine, enesehindamine, edasine õpiteekond;
- Keskkond ja jätkusuutlik areng: ilm, aastaajad ja loodus, igapäevased valikud, säästlik tarbimine;
- Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus: koostöö- ja suhtlusoskuste arendamine, kokkulepetest kinnipidamine, vastutuse võtmine, projektõpe;
- Kultuuriline identiteet: pere ja traditsioonid, inglisekeelsete kultuuridega tutvumine (kunst, teater, muusika, kino), pühad ja tähtpäevad;
- Teabekeskond ja meedia: info otsimine, turvaline, viisakas ja usaldusväärne suhtlus meedias;

- Tehnoloogia ja innovatsioon: erinevad digitaalsed õpikeskkonnad, digitaalsed esitlused ja muud digioskusi arendavad ülesanded;
- Tervis ja ohutus: tervislikud harjumused, toitumine ja liikumine, käitumine koolis, liikluses, kodus ja avalikes kohtades;
- Väärtused ja kõlblus: läbi suhtlussituatsioonide kujundatakse viisakat, hoolivat, sõbralikku, ausat ja vastutustundlikku käitumist.

INGLISE KEEL

INGLISE KEEL: 1. KURSUS (B1+)

Maht: 35 tundi (3 korda nädalas)

Õppematerjal: New Close-up; B1+; National Geographic Learning; (Teemad 1- 2).

Eesmärgid:

- Keeleoskuse arendamine: täiendada oskust mõista ja luua suulisi ning kirjalikke tekste inglise keeles, käsitledes teemasid, mis on seotud isikliku kogemuse, tänapäeva maailma, kultuuri ja ühiskonnaga.
- Sõnavara laiendamine: omandada ja kasutada teemade 1-2 sõnavara (nt suhtlemine, tehnoloogia, ümbritsev maailm, inimestevahelised suhted).
- Grammatikaoskuse tugevdamine: korrata ja rakendada B1+ tasemele vastavaid grammatilisi struktuure tegelikes suhtlusolukordades.
- Kommunikatiivse pädevuse arendamine: õppida väljendama oma arvamust, põhjendama seisukohti, esitama küsimusi ja osalema aruteludes.
- Kultuuriteadlikkuse suurendamine: arendada arusaamist kultuurilistest erinevustest ja väärtustest National Geographicu materjalide abil ning kujundada lugupidavat hoiakut erinevate elulaadide suhtes.
- Kriitilise mõtlemise arendamine: analüüsida tekste, videoid ja olukordi, teha järeldusi ning hinnata teavet erinevatest allikatest.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Topic. Your world Vocabulary Words and expressions related to daily routines, free time, hobbies, family, and personality. Collocations with <i>have, go, play, do</i> (e.g. <i>have breakfast, go jogging, play chess, do homework</i>). Adjectives describing people and their interests. Opposite pairs and word formation with <i>-er, -est, un-, dis-</i> . Listening Listening to short conversations and interviews about people's lives and routines. Understanding general and specific information. Practising listening for gist and detail. Reading	• Talks confidently about themselves and others; • Understands and uses Present Simple and Present Continuous correctly; • Can ask and answer personal questions; • Describes daily routines and free-time activities; • Develops speaking confidence on familiar topics. • Uses words and expressions related to daily routines, free time, hobbies, family, and personality. • Knows the collocations with <i>have, go, play, do</i> • Knows and can freely use the adjectives describing people and their interests • Has a notion about word formation, especially prefixes like <i>-er, -est, un-, dis-</i>

Reading short texts, personal blogs, and magazine articles about lifestyles and daily activities. Identifying main ideas, specific facts, and contextual clues. Developing reading strategies (skimming, scanning). Writing Writing a short paragraph or email introducing yourself. Describing daily routines and hobbies in a coherent way. Using linking words (<i>and, but, because, also, then</i>). Speaking Talking about yourself and others. Asking and answering personal questions. Pair and group discussions about free-time activities. Grammar <i>Present Simple</i> and <i>Present Continuous</i>. Differences between permanent and temporary actions. Word order in statements and questions.	• Can understand short conversations and interviews about people's lives and routines. • Can find general and specific information • Can read short texts, personal blogs, and magazine articles about lifestyles and daily activities. • Identifies main ideas, specific facts, and contextual clues. • Develops reading strategies (skimming, scanning). • Writes a short paragraph or email introducing yourself. • Describes daily routines and hobbies in a coherent way, using linking words (<i>and, but, because, also, then</i>). • Can ask and answer personal questions. • Takes part in pair and group discussions about free-time activities.
Topic. Mysterious world Vocabulary Words related to mysteries, legends, supernatural events, and imagination. Expressions for storytelling (e.g. <i>once upon a time, suddenly, in the end</i>). Verbs for describing actions and events (<i>appear, disappear, find, believe, seem</i>). Listening Listening to short mystery stories, radio reports, and interviews. Identifying main events, sequence, and mood. Listening for detailed information and prediction. Reading Reading stories or articles about unexplained phenomena. Recognising narrative structure and time order. Understanding the author's point of view and emotional tone. Writing Writing a short story about a mysterious situation. Using time connectors (<i>when, while, after, before, suddenly</i>). Applying correct past tenses for narration. Speaking Telling a story in the past. Describing mysterious or unusual situations.	• Talks about past events; • Uses Past Simple and Past Continuous; • Narrates stories; describes mysterious situations; • Improves listening for detail; • Expands vocabulary related to mysteries and imagination • Uses the expressions for storytelling (e.g. <i>once upon a time, suddenly, in the end</i>). • Can identify main events, sequence, and mood. • Can read stories or articles about unexplained phenomena. • Recognises narrative structure and time order. • Understands the author's point of view and emotional tone • Can write a short story about a mysterious situation. • Can use time connectors (<i>when, while, after, before, suddenly</i>). • Can apply correct past tenses for narration. • Can tell a story in the past. • Can describe mysterious or unusual situations. • Can participate in a group storytelling and role-play activities.

Group storytelling and role-play activities. Grammar <i>Past Simple</i> and <i>Past Continuous</i> . Using correct time expressions. Sequence of actions and background description.	
--	--

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

1. Your world

Project: Create a poster or digital presentation about “My Life and Hobbies.”

Writing: Write a short diary entry describing a typical day.

Speaking: Pair interview – ask and answer questions about routines and free time.

Unit Test, including Reading, Vocabulary and Use of English, Grammar, Listening, Writing.

2. Mysterious world

Project: Write and perform a short mystery story in groups.

Writing: Describe a strange or unexplained event you’ve heard about.

Speaking: Role-play as detectives solving a mystery

Unit Test, including Reading, Vocabulary and Use of English, Grammar, Listening, Writing.

INGLISE KEEL: 2. KURSUS (B1+)

Maht: 35 tundi (3 korda nädalas)

Õppematerjal: New Close-up; B1+; National Geographic Learning; (Teemad 3- 4).

Eesmärgid:

- Keeleoskuse arendamine: täiendada lugemis-, kuulamis-, rääkimis- ja kirjutamisoskust, käsitledes teemade 3–4 sõnavara ja kontekste (nt elustiil, tervis, teadus, avastused, keskkond).
- Sõnavara ja väljendite laiendamine: õppida ja kasutada uusi sõnu ning fraase, mis on seotud igapäevaelu, tervislike harjumuste ja teaduslike saavutustega.
- Grammatikaoskuse tugevdamine: harjutada ja rakendada keerukamaid grammatilisi struktuure, et väljendada põhjuseid, tagajärgi ja oletusi.
- Kommunikatiivne pädevus: arendada oskust kirjeldada kogemusi ja olukordi, anda nõu, väljendada arvamust ja reageerida teiste seisukohtadele loomulikus vestluses.
- Kultuuriteadlikkus ja väärtused: mõista erinevate kultuuride arusaamu tervisest, teadusest ja loodusest ning kujundada positiivne hoiak vastutustundliku eluviisi suunas.
- Kriitiline mõtlemine ja analüüs: analüüsida teemadega seotud tekste ja audiovisuaalseid materjale, teha järeldusi ja seostada teemasid oma kogemuste ja maailmapildiga.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Topic. Fit as a fiddle Vocabulary Words related to health, body, fitness, and sport. Expressions with <i>be in shape</i> , <i>feel under the weather</i> , <i>keep fit</i> . Collocations with <i>do</i> , <i>go</i> , <i>play</i> (sports and exercises). Health problems and remedies. Listening Listening to conversations between doctor and patient. Listening for specific details and advice. Understanding tone and purpose (suggestions, recommendations). Reading	• Discusses health, sport, and lifestyle; • Uses <i>be going to</i> and <i>will</i> for predictions; • Gives advice on healthy habits; • Listens for specific information in health-related contexts; • Practices role-plays with a doctor/patient • Can use the expressions with <i>be in shape</i>, <i>feel under the weather</i>, <i>keep fit</i>. • Can use the collocations with <i>do</i>, <i>go</i>, <i>play</i> (sports and exercises). • Can describe health problems and remedies. • Can listen to conversations between doctor and patient and extract specific information

Reading health articles, interviews with athletes, or advice columns. Extracting specific information and summarising key points. Identifying cause-and-effect relationships. Writing Writing advice texts: <i>How to stay healthy</i>. Using <i>should / shouldn't, must / mustn't</i> correctly. Structuring ideas with linking words (<i>firstly, moreover, finally</i>). Speaking Discussing healthy and unhealthy habits. Giving advice and making suggestions. Role-play: doctor–patient consultation. Grammar <i>be going to</i> and <i>will</i> for predictions and intentions. <i>should / shouldn't, must / mustn't</i> for giving advice. Future and modal forms in everyday context.	• Can listen for specific details and advice. • Can reading health articles, interviews with athletes, or advice columns. • Can extracting specific information and summarising key points. • Can identify cause-and-effect relationships. • Can write advice texts: <i>How to stay healthy</i>. • Can use <i>should / shouldn't, must / mustn't</i> correctly. • Can structurize ideas with linking words (<i>firstly, moreover, finally</i>). • Can discuss healthy and unhealthy habits. • Can give advice and make suggestions.
Topic. Technological Wonders Vocabulary Modern technologies and inventions. Vocabulary related to innovation, machines, gadgets, scientific achievements. Word formation: prefixes/suffixes connected to technology. Collocations with "make/do/invent/discover". Listening Listening to interviews / reports about new technologies. Understanding main ideas and specific details. Developing note-taking skills. Reading Reading authentic/semi-authentic texts about technological advances (e.g. robotics, space exploration, medicine, communication). Skimming and scanning for information. Identifying author's purpose and opinions. Writing Writing a for-and-against essay on the role of technology in our lives. Organizing arguments logically, using linking words, formal register. Peer editing and revising drafts. Speaking Class discussions and debates about advantages/disadvantages of modern technology.	• Understands and uses vocabulary connected with inventions, technology, machines, and achievements. • Can read and comprehend articles/texts about technological advances, identifying both main ideas and detailed information. • Is able to understand listening texts (interviews, reports) and distinguish key ideas and specific details. • Writes a structured <i>for-and-against essay</i> on the role of technology in everyday life, using linking devices and an appropriate register. • Can express their opinion about the advantages and disadvantages of technology, give arguments, and agree/disagree politely. • Delivers a short presentation on a technological achievement or invention, using appropriate vocabulary and presentation skills. • Correctly uses relative clauses and the passive voice (present and past tenses) in communication and writing. • Applies the learned language creatively in a project task (poster, presentation, or video). • Evaluates their own learning progress and develops a personal vocabulary bank.

Expressing opinions, agreeing/disagreeing politely. Short presentations about a chosen invention or discovery. Grammar Relative clauses (defining and non-defining). Passive voice (present and past tenses). Practice in both controlled exercises and free communication.	
--	--

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

1. Fit as a fiddle

- **Project:** Design a "Healthy Lifestyle" campaign poster.
- **Writing:** Write an advice column: "How to Stay Fit."
- **Speaking:** Debate: "Sport is better than diet for health."

Unit Test, including Reading, Vocabulary and Use of English, Grammar, Listening, Writing.

2. Technological wonders

- **Project:** Create a presentation about the "Gadget of the Future."
- **Writing:** Write an article about how technology has changed our lives.
- **Speaking:** Hold a class discussion on the pros and cons of smartphones.

Unit Test, including Reading, Vocabulary and Use of English, Grammar, Listening, Writing.

INGLISE KEEL: 3. KURSUS (B1+)

Maht: 35 tundi (3 korda nädalas)

Õppematerjal: New Close-up; B1 plus; National Geographic Learning; (Teemad 5- 6).

Eesmärgid:

- Keeleoskuse arendamine: täiendada lugemis-, kuulamis-, rääkimis- ja kirjutamisoskust teemadel, mis käsitlevad teemasid 5–6 (nt töö ja karjäär, haridus, tehnoloogia, ühiskondlik elu).
- Sõnavara ja väljendite laiendamine: omandada ja kasutada uusi sõnu ning väljendeid tööelu, hariduse ja igapäevaelu kontekstis.
- Grammatikaoskuse tugevdamine: harjutada ja rakendada keerukamaid grammatilisi struktuure, et väljendada tingimusi, kavatsusi ja oletusi.
- Kommunikatiivne pädevus: arendada oskust selgitada oma arvamust, planeerida tegevusi, teha ettepanekuid, osaleda aruteludes ja kirjutada argumenteeritud tekste.
- Kultuuriteadlikkus ja väärtused: mõista erinevate töö- ja hariduskultuuride eripära ning kujundada austav ja avatustatud hoiak teiste inimeste arvamuste suhtes.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Topic. Going Places Vocabulary Ambitions, dreams, success, goals, obstacles, achievement, motivation, inspiration. Vocabulary: ambition, determination, success, failure, achievement, motivate, goal, dreams, role models, setbacks. Phrasal verbs / idiomatic expressions: <i>go places, make it, set one's sights, dream big, give up, turn down</i>. Word formation: adjectives/nouns from verbs (e.g. ambitious, motivational, achiever). Listening Listening to interviews or speeches about someone's journey to success, the challenges they faced. Understanding both the overall message and specific examples. Reading	• Understands and uses vocabulary related to ambition, goals, success, and motivation. • Reads texts / interviews about successful people and identifies main ideas, attitudes, and supporting details. • Listens to speeches / interviews about career paths and is able to extract both general meaning and concrete details. • Speaks about their own goals and ambitions, discusses what it takes to succeed, and gives/receives advice using appropriate language. • Participates in role plays (e.g. interview, advising) about ambitions, using modal verbs, conditional forms, hedging. • Writes a coherent biographical sketch or essay on success / ambition, using clear structure, linking words, and examples.

Articles / interviews with people who have achieved success, stories of ambitious individuals. Skills: identifying key ideas, recognizing the writer's attitude, reading for detail and inference. Writing Writing a personal profile / biographical sketch of someone successful (or one's own future self). Or writing an essay: "What qualities are needed to succeed?" Use of linking devices, cause-effect, contrast, and personal examples. Speaking Discussing one's own ambitions and future goals. Debates: what is more important — luck or hard work? Role plays: giving advice, an interview about your ambitions, mentoring someone. Grammar Modal verbs for possibility / deduction (must, might, can't). Uses of <i>used to</i>, <i>would</i> (past habits / change). Conditional sentences (if + ...) for dreams, hypotheticals.	• Correctly uses modal verbs for deduction / possibility, used to / would, and conditionals in speech and writing. • Presents a project on a person who "went places" or a personal success plan, demonstrating research, coherence, and language control. • Reflects on personal ambition, sets realistic goals, and monitors own progress in language and in life aims.
Topic. Living History Vocabulary Historical events, famous people from history, traditions and heritage. Vocabulary: history-related terms, historical places, adjectives describing periods and events. Word formation: nouns and adjectives connected with history and culture. Listening Listening to talks, interviews, or recordings about past events and traditions. Understanding main points and specific details. Reading Articles and stories about historical events and figures. Skills: identifying main ideas, extracting details, understanding chronological order, recognizing opinions. Writing Writing a biography of a famous historical figure. Organizing information chronologically, using linking words for time and sequence. Speaking Discussing historical events and their impact on today's world. Comparing life in the past and present.	• Will understand and appropriately use history / archaeology-related vocabulary, including phrasal verbs connected to ancient / historical events. • Can read texts about historical discoveries or heritage sites, and identify main ideas, details, and chronological sequences. • Can listen to narratives or interviews about history / archaeology and extract key facts, dates, causes, effects. • Will be able to discuss how history is preserved, compare past / present, and express opinions about historical heritage. • Writes a narrative / description or article / report about a historical person, place, or event, using appropriate tenses and linking devices. • Uses past perfect (and past perfect continuous where appropriate) correctly in writing and speaking to talk of earlier-past events. • Uses question tags (etc.) appropriately. • Carries out a project or research: for instance, investigating a local historical site / artifact / tradition and presenting findings. • Reflects on what history means today and how the past shapes modern society.

Short presentations on a historical person, place, or event. Grammar Past tenses (review and practice in context). Used to / Would for past habits/ question tags.	
--	--

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

1. Going places

- **Project:** Plan a group trip to another country (budget, itinerary, transport).
- **Writing:** Write a postcard from a holiday destination.
- **Speaking:** Role-play at the airport or hotel reception.

Unit Test, including Reading, Vocabulary and Use of English, Grammar, Listening, Writing.

2. Living history

- **Project:** Create a timeline of an important historical event.
- **Writing:** Write a short biography of a historical figure.
- **Speaking:** Give a mini-presentation: "The most important invention in history."

Unit Test, including Reading, Vocabulary and Use of English, Grammar, Listening, Writing.

INGLISE KEEL: 4. KURSUS (B1+)

Maht: 35 tundi (3 korda nädalas)

Õppematerjal: New Close-up; B1 plus; National Geographic Learning; (Teemad 7- 8).

Eesmärgid:

- Kursuse lõpuks peaksid õppijad olema arendanud kõiki nelja oskust (lugemine, kuulamine, rääkimine, kirjutamine) tasemelt umbes B1 → tugev B1+ / B2 taseme lähedale.
- Õpilased peaksid saama enesekindlust arvamuste avaldamisel, põhjenduste andmisel, globaalsete ja kultuuriliste teemade arutamisel ning eksamilaadsete ülesannete lahendamisel.
- Õppija autonoomia toetamine: õpilased peaksid muutuma vastutustundlikumaks sõnavara õppimisel, kordamisel, eakaaslaste tagasiside andmisel ja enesekorreksioonis.
- Õpilane laiendab sõnavara, õpib väljendama oma arvamust ning mõistma erinevaid tekste kuulamise ja lugemise kaudu.
- Kommunikatiivse pädevuse arendamine: õppida oma arvamust ja tundeid selgelt väljendama, jagama mõtteid ühiskonnas toimuva ja looduse nähtuste üle, osalema aruteludes ning kirjutama arutlevaid ja tasakaalustatud tekste.
- Grammatikaoskuse arendamine: kasutada ja harjutada erinevaid grammatilisi konstruktsioone, et kirjeldada sündmusi, põhjuseid ja tagajärgi ning väljendada oletusi ja arvamusi erinevates olukordades.
- Kriitilise mõtlemise arendamine: analüüsida tekste, videoid ja meediat, teha järeldusi, eristada fakti ja arvamust ning hinnata teabe usaldusväärsust erinevatest allikatest

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Topic. Wild World Vocabulary: Natural disasters: earthquakes, floods, hurricanes, volcanic eruptions, tsunamis, wildfires, droughts. Vocabulary: <i>disaster, destruction, survivor, rescue, damage, emergency, warning, erupt, shake, flood, storm.</i> Phrasal verbs / idiomatic expressions: <i>break out, cut off, run out of, calm down, blow away, sweep away.</i> Word formation: nouns/adjectives from verbs (<i>erupt</i> → <i>eruption</i> , <i>destroy</i> → <i>destruction</i> , <i>survive</i> → <i>survival/survivor</i>). Reading	• understands and uses vocabulary related to natural disasters and emergency situations (floods, hurricanes, volcanic eruptions, typhoon...) • can read and comprehend texts about natural disasters, identifying main ideas, chronological order, and details. • listens to news reports or survivor stories and extracts key information such as causes, effects, and statistics. • talks about natural disasters, their impact, and safety measures, giving personal opinions and advice. • participates in discussions and role plays about disaster response, using appropriate expressions. (several people are

Articles, reports, and survivor stories about natural disasters. Skills: skimming for main ideas, scanning for details, sequencing events, identifying causes and effects. Listening Recordings about natural disasters, emergency responses, or news reports. Skills: listening for gist, specific details (dates, numbers, causes), and problem–solution structures. Speaking Discussing personal experiences and opinions about disasters and safety. Comparing photos of different disasters and their effects. Debates: <i>Can we prevent natural disasters?</i> Role plays: giving advice on what to do in emergencies. Writing Writing a narrative story about experiencing or witnessing a disaster. Using descriptive vocabulary, sequencing events clearly, and showing cause–effect. Grammar Gerunds and infinitives. <i>Make and let</i> (causative use). Comparisons of adjectives and adverbs. <i>Too, enough, so, such.</i>	injured and need immediate assistance, the situation is under control, but we must remain alert, there has been severe damage in the affected area.) • writes a coherent narrative story (140-190 words), describing a disaster, using sequencing and descriptive language. (first, initially, after that, meanwhile, finally, eventually, afterwards.) • correctly uses gerunds and infinitives (want, try, remember like, hate), make/let, comparisons, too/enough/so/such in speaking and writing. • applies learned language in creative tasks such as storytelling, presentations, or posters about natural disasters. • reflects on own progress and builds a personal vocabulary bank about disasters and safety.
Topic. Media Matters Vocabulary Media and communication: newspapers, magazines, TV, radio, online platforms, social media, journalism. Vocabulary: blog, e-book, app, issue, feature, correspondent, subscription, readership, channel, headline. Phrasal verbs / idiomatic expressions: come out, bring out, turn over, tune in, switch off. Word formation: nouns/adjectives related to media (publish → publication, inform → information, communicate → communication). Reading Articles and features about different forms of media (print, broadcast, digital). Skills: identifying main ideas, comparing opinions, scanning for detailed information. Listening Interviews, podcasts, or radio shows about media, news, and journalism. Skills: listening for gist, understanding opinions, identifying examples. Speaking	• understands and uses vocabulary related to traditional and modern media (social media, capture, followers, review, search engine.) • can read and comprehend articles or blog posts about media, identifying key information and attitudes. • listens to recordings about journalism and media use, extracting both main ideas and details. • talks about the influence of media, comparing different formats, and expressing opinions clearly. (I believe, in my opinion, I feel that, for this reason, based on the evidence, since it is.) • participates in role plays and discussions about journalism or digital media. • writes a structured media text (article, blog, review 140-190 words) using linking devices and correct register (to begin with, however, on the other hand, all in all, finally).

Discussions: <i>Print vs digital media – which is better?</i> Role plays: journalist interviews, reporting news. Presenting: creating and presenting a class magazine or media review. Writing Writing a magazine article, review. Using appropriate style, linking devices, and passive voice. Grammar Passive voice (Present Simple, Past Simple, Present Perfect). Using passive in news reports, articles, and formal writing. Active vs passive forms in different contexts.	• correctly uses the passive voice (in Present Simple, Past Simple, and Present Perfect) in both spoken and written tasks. • applies learned language in creative projects such as class newspapers, blogs, or podcasts. • reflects on own media habits and expands a vocabulary bank on media and communication.
---	---

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

1.Wild World

Speaking: Comparing photos of different disasters and their effects.

Writing: A narrative story "Adventure stories. A train journey, an unexpected event." (140-190 words.)

Grammar: Test. Gerunds and Infinitives.

Unit Test, including Reading, Vocabulary and Use of English, Grammar, Listening, Writing.

2.Media Matters

Speaking: Debates. "*Print vs digital media – which is better?*"

Writing: A review "About series" (140-190 words.)

Project: School Magazine.

Unit Test, including Reading, Vocabulary and Use of English, Grammar, Listening, Writing

INGLISE KEEL: 5. KURSUS (B1+)

Maht: 35 tundi (3 korda nädalas)

Õppematerjal: New Close-up; B1 plus; National Geographic Learning; (Teemad 9- 10).

Eesmärgid:

- Õpilane arendab oma inglise keele oskust, et rääkida ja kirjutada töö, karjääri ja reisimisega seotud teemadel.
- Õpilane mõistab kuulamis- ja lugemistekste, mis käsitlevad töömaailma ja erinevaid reisimisviise, ning arendab oskust suhelda inglise keeles igapäevastes ja rahvusvahelistes olukordades.
- Õppija autonoomia toetamine õpilased peaksid muutuma vastutustundlikumaks sõnavara õppimisel, kordamisel, eakaaslaste tagasiside andmisel ja enesekorrektioonis.
- Kommunikatiivse pädevuse arendamine: õppida oma mõtteid selgelt väljendama, tegevusi kavandama, ideid esitama, aruteludes kaasa rääkima ning koostama loogiliselt ülesehitatud ja põhjendatud tekste.
- Grammatikaoskuse tugevdamine: harjutada ja rakendada keerukamaid grammatilisi struktuure, et väljendada põhjuseid, tagajärgi ja oletusi.
- Kriitilise mõtlemise: arendamine analüüsida tekste, videoid ja olukordi, teha järeldusi ning hinnata teavet erinevatest allikatest.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Topic. Making a Living Vocabulary Types of work / professions; what people do to make a living. Work-related vocabulary: job, career, salary, employer, freelancer, workload, profit, risk, responsibility, employee, colleague, promotion. Collocations & expressions related to working life (e.g. <i>work conditions, steady income, job satisfaction, make ends meet</i>) and prepositions used with work vocabulary (e.g. <i>work for / work as / apply for / responsible for</i>). Reading An interview with Michael Yamashita (or similar figure), exploring how people earn a living, their career path, challenges. Tasks: missing sentence matching; understanding details; identifying attitudes / viewpoints. Listening	• understands and uses vocabulary about work, jobs, career paths, and what people do to make a living (responsibility, employee, employer, colleague, promotion.) • can read an interview / text about someone's working life and identify missing information, viewpoints, and specific details. • listens to people talking about their jobs and experience and matches what's heard to descriptions; understands changes over time / context. • speaks about their own career goals / job preferences, gives advice, and participates in role plays (e.g. job interviews) using work-related vocabulary. • writes a report about health and safety issues in the cafe (140-190 words), using reported speech appropriately (statements, questions, commands/requests), and including background, current role, past experiences.

Listening tasks about work / careers: people talking about their jobs, what motivated them, changes in career, challenges. Skills: listening carefully for specific information; matching what is said to descriptions; understanding changes over time or place. Speaking Discussing one's own career plans / what one would like to do to make a living. Role plays: job interviews; giving advice about career choices. Comparing different jobs: advantages / disadvantages, salary, job satisfaction. Writing Writing a report or profile about someone's working life (could be the interviewee or someone known) including background, current role, past experiences. Using appropriate structure and connecting ideas; reporting what someone said (reported speech). Grammar Reported speech: Statements (e.g. "He said (that) ...") Questions → reported questions (Did she ask if ...) Commands & requests (He asked them to ... / She told me to ...) Changes in place. Reporting verbs (e.g. <i>say, tell, ask, mention</i>).	● uses reported speech correctly in speaking and writing, observing changes in time and place, correct reporting verbs (<i>he said that, she told me that, they explained that, he mentioned that.</i>) ● compares different jobs in terms of working conditions, salary, satisfaction; expresses advantages / disadvantages. ● applies linking devices, cohesive devices, prepositions correctly in work-related contexts. ● reflects on own future working life; sets personal goals and anticipates challenges.
Topic. See the World Vocabulary Travel and exploration: different countries, cultures, landscapes, experiences. Vocabulary: <i>explore, journey, destination, itinerary, backpacker, guidebook, landmark, culture shock, adventurous, remote.</i> Phrasal verbs / idiomatic expressions: <i>set out, look around, take off, stop over, get away, pack up.</i> Word formation: adjectives / nouns from verbs and nouns (e.g. <i>explorer, exploration, adventurous, culturally</i>). Reading Travelogues, narratives about journeys, or texts about famous places and experiences. Skills: identifying main ideas and supporting detail; comparing travel experiences; inferring from context; reading for sequence of events. Listening Interviews, travel stories, or recordings about exploration, cultural encounters, or adventure travel. Skills: listening for gist; listening for detail (names of places, sequence, opinions); understanding speakers' attitudes. Speaking	● understands and uses vocabulary related to travel, exploration, cultures, and landscapes (<i>itinerary, backpacker, guidebook, landmark, culture shock, adventurous.</i>) ● can read travel narratives or descriptions of places and identify main ideas, details, and sequence of events. ● listens to travel stories or interviews and extracts both gist and specific information (place names, sequence, opinions). ● speaks about own travel preferences, dream trips, and cultural experiences; plans itineraries; gives travel advice. ● takes part in role plays related to travel (planning, guiding, asking for directions, giving opinions) using appropriate expressions. ● writes a descriptive text (an article), about a journey, the city that never sleeps; uses descriptive vocabulary and linking devices for sequence (initially, meanwhile, afterwards.) ● correctly uses comparatives / superlatives, conditionals (especially for hypothetical / future travel), and relative clauses in speaking and writing. ● applies vocabulary and grammar creatively (e.g. travel blog post, presentation about a place).

Discussing dream destinations, travel preferences, cultural differences. Role plays: planning itineraries, asking for travel advice, guiding someone through a city. Comparing travel experiences; talking about advantages / disadvantages of certain travel styles (e.g. guided tours vs independent travel). Writing Writing a narrative or descriptive piece: recounting a trip; description of a place. Writing an itinerary or travel plan, an article. Using vivid descriptive vocabulary, chronological linking devices, comparison. Grammar Conditional sentences (Second & First/ Third&Mixed) for hypothetical travel or travel possibilities. Relative clauses (defining / non-defining) for describing places and people. Word formation.	reflects on own travel experiences or travel dreams and expands a personal vocabulary bank related to the topic.
--	--

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

1. Making a living

Writing: A report "Health and Safety Issues" (140-190 words).

Speaking: Job Interview. Participate in group discussions or debates on a given theme.

Grammar: Test. Conditional sentences (I, II, III).

Unit Test, including Reading, Vocabulary and Use of English, Grammar, Listening, Writing.

2. See the world

Project: Planning journey abroad.

Writing: An article "The city that never sleeps" (140-190 words.)

Speaking: Role-play "At the Travel agency".

Unit Test, including Reading, Vocabulary and Use of English, Grammar, Listening, Writing

INGLISE KEEL: 6. KURSUS (B1+)

Maht: 35 tundi (3 korda nädalas)

Õppematerjal: New Close-up; B1 plus; National Geographic Learning; (Teemad 11- 12)

Eesmärgid:

- Õpilane arendab kuulamis-, lugemis-, rääkimis- ja kirjutamisoskust, väljendab oma arvamust ühiskonna ja isikupära teemadel ning kasutab inglise keelt sujuvamalt igapäevastes olukordades.
- Õpilane arendab suhtlemisoskust, kriitilist mõtlemist ja kirjutamisoskust, kasutades sobivaid grammatika- ja sõnavaravahendeid igapäevastes olukordades.
- Õpilane täiendab oma inglise keele oskust, et osata rääkida ja kirjutada kuritegevusest, seadustest ning riietusest ja stiilist. Ta rikastab oma sõnavara, mis on seotud kuritegude, politseitöö ja moemaailmaga, ning õpib inimesi ja olukordi kirjeldama.
- Kommunikatiivse pädevuse: arendamine õppida oma arvamust selgelt väljendama, tegevusi planeerima, ettepanekuid tegema, aruteludes osalema ning kirjutama põhjendatud ja argumenteeritud tekste.
- Grammatikaoskuse arendamine: keerukamate grammatiliste struktuuride harjutamine ja kasutamine, et väljendada põhjusi, tagajärgi ning oletusi.
- Kriitilise mõtlemise: oskuse arendamine tekstide, videote ja olukordade analüüsimine, järelduste tegemine ning teabe hindamine erinevatest allikatest

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Topic: Crime Time Vocabulary Crime, law, punishment, justice, criminals, the legal system. Vocabulary: <i>crime, criminal, offender, suspect, witness, evidence, verdict, sentence, prison, fine, trial, innocent, guilty.</i> Collocations / expressions: <i>break the law, commit a crime, be under arrest, press charges, serve time, get away with, law enforcement.</i> Word formation: nouns / adjectives / verbs (e.g. <i>crime</i> → <i>criminal / criminally, punish</i> → <i>punishment / punitive, suspect</i> → <i>suspicion.</i>) Reading Articles or reports about actual crimes, legal cases, interviews with people involved in crime / justice system. Tasks: matching, multiple-choice, identifying opinions, inference, cause & effect. Listening	• understands and uses vocabulary connected with crime, legal processes, and justice (illegal, cell, innocent, guilty, victim, court.) • can read crime reports or interviews and identify main ideas, details, causes, and attitudes. • listens to crime-related recordings and extracts relevant facts (who, what, when, where, why) and the speakers' views. • engages in discussion / debate about crime, causes, and criminal justice, giving reasons and supporting arguments (This is largely due to, one possible cause is, this proves that, statistics indicate that.) • participates in role plays or mock trials (lawyer, witness, police) using appropriate language and structure.

Interviews, news reports, or transcripts regarding crimes, investigations, trials. Skills: listening for gist and detail; picking up data (dates, names, sequences); discerning speaker attitude / tone. Speaking Discussions: what causes crime? How to reduce it? Is punishment effective? Role plays: being a lawyer, witness, police officer in mock trial, interviews. Debates: retribution vs rehabilitation, crime vs social issues. Writing Write an opinion essay on the topic of crime, discussing whether criminals should be rehabilitated or punished severely. In their writing, they will use appropriate linking devices to express cause and effect and contrast, as well as the passive voice to maintain a formal style. Grammar Passive voice (especially in news / formal reporting) – e.g. <i>The crime was committed, the suspect was arrested.</i> Modal verbs + speculation / deduction about crime (must, might, can't) Reported speech (for recounting statements from witnesses or suspects) Relative clauses (defining and non-defining); reduced relative clauses.	• writes an opinion essay on crime / punishment, violent games, using a formal style, linking devices, passive voice, relative clauses (defining and non-defining, and a clear structure. • correctly uses passive constructions, modal verbs of deduction, and reported speech in speaking and writing. • applies learned vocabulary and grammar creatively in a project (e.g. mock trial, crime magazine, presentation). • reflects on personal views about justice, crime, penalties, and tracks vocabulary growth in this theme.
Topic: You Are What You Wear Vocabulary Fashion and personal style: how clothing choices reflect identity, culture, and personality. Vocabulary: <i>outfit, ethical, accessories, casual, formal, trendy, vintage, designer, modest, hard-wearing, worn-out, receipt.</i> Phrasal verbs / idiomatic expressions: <i>dress up, do up, take up, mix up, go with, throw on, wrap up, wear out.</i> Reading Articles or interviews about fashion trends, personal style stories, or cultural significance of clothing. Skills: identifying main ideas, understanding cultural context, making inferences about personal identity through fashion. Listening Recordings of people discussing their fashion choices, cultural attire, or experiences related to clothing and identity. Skills: listening for gist, understanding specific details, interpreting attitudes towards fashion. Speaking	• understands and uses vocabulary related to fashion, personal style, and cultural attire (refund, receipt, window shopping, in stock.) • can read texts about fashion trends or personal style stories and identify main ideas, details, and cultural context. • listens to recordings about fashion choices and identity, extracting relevant information and understanding speakers' attitudes. • speaks about personal fashion preferences, cultural significance of clothing, and participates in discussions or role plays related to fashion. • writes a review about fashion (a review) . using appropriate structure, linking devices, and grammar. • correctly uses causative verbs (<i>have / get something done</i>) and inversion for emphasis or formal style in speaking and writing. • reflects on how clothing choices reflect personal identity and cultural influences. • applies learned vocabulary and grammar creatively in projects related to fashion and self-expression.

Discussions: how fashion influences self-expression, the role of clothing in different cultures. Role plays: advising someone on dressing for an occasion, explaining personal style choices. Debates: the impact of fashion on society, ethical considerations in clothing choices. Writing Writing a descriptive piece about a favorite outfit and what it represents. Composing review: <i>"Sport Closing Review"</i>. Using descriptive language, linking devices, and supporting arguments. Grammar Causative verbs: <i>have / get something done</i> (e.g., <i>I had my dress altered, She got her shoes repaired</i>). Inversion: formal or emphatic structures (<i>Never have I seen..., Rarely does she wear..., Only after trying it on did he realize...</i>).	
---	--

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

1.Crime Time

Speaking: Role-play. Lawyer, witness and criminal.

Writing: For ang against essay "Violent Computer games" (190 words).

Grammar: Test. Passive Voice and Reported Speech. Relative clauses. Defining/ non-defining.

Unit Test, including Reading, Vocabulary and Use of English, Grammar, Listening, Writing.

2.You Are What You Wear

Writing: A review "Sport clothing" (190 words)

Grammar: Test. Causitive verbs. Inverction.

Listening: Listening for gist and specific information. Miltiple choice.

Unit Test, including Reading, Vocabulary and Use of English, Grammar, Listening, Writing.

INGLISE KEEL: 7. KURSUS (B2+)

Maht: 35 tundi (3 korda nädalas)

Õppematerjal: New Close-up; B2 plus; National Geographic Learning (Teemad 1- 2).

Eesmärgid:

- Õpilane arendab oma inglise keele oskust, et rääkida ja kirjutada isiklikel teemadel, mis on seotud pere, suhete, iseloomujoonte ja isiklike probleemidega, samuti ajalooga seotud teemadel.
- Ta laiendab oma sõnavara, õpib väljendama oma arvamust ning mõistma erinevaid tekste kuulamise ja lugemise kaudu.
- Õpilane arendab suhtlemisoskust, kriitilist mõtlemist ja kirjutamisoskust, kasutades sobivaid grammatika- ja sõnavaravahendeid igapäevastes olukordades.

Õppesisu	Õpitulemused
	Õpilane:
Topic. Senses and Feelings. Personality. Vocabulary Moods, states and feelings: <i>furious, overwhelmed, eager, ecstatic, tense, reluctant.</i> Personal characteristics: <i>chatty, moody, outgoing, self-confident, unconventional.</i> Word building - noun-verb-adjective: <i>sense-sense-sensible, relaxation-relax-relaxed, care-careful/careless.</i> Adjectives with prepositions: <i>dependent on, doubtful about, dissatisfied with,</i> Idioms: <i>be over the moon, be pain in the neck, be down-to-earth, be sick of.</i> Reading	• understands and uses vocabulary about senses and feelings, and personality; • can read articles about human senses and identify key words and phrases to find similar ones in the reading text for choosing the best option in multiple choice tasks with one text; • listens to different people talking about changes that have happened in their lives, understands specific details to match prompts to the speakers; • asks and answers questions on personal and daily topics in pair interviews, maintaining a natural flow of conversation; • writes an email using an appropriate informal tone and register. Organizes ideas into separate paragraphs and expresses them clearly and logically. Provides arguments based on personal experience to support recommendations. Uses appropriate structure, cliches, linking and cohesive devices; • applies corresponding time phrases, idioms and collocations;

Articles about human senses and feelings, and personal characteristics. Skills: finding relevant information in the text to choose the best option in multiple choice tasks for one text. Listening Recordings of people talking about changes that have happened in their lives. Skills: listening to the gist, matching prompts to the speakers; understanding changes over time. Speaking Talking about yourself; keeping talking; interview. Pair interview – ask and answer questions about study, home, family, leisure time and holidays. Skills: confident talking about personal topics providing clear, logical and detailed descriptions and opinions; forming a wide range of accurate and natural questions, asking relevant follow-up questions and responding appropriately to a partner's questions. Writing Informal e-mail, giving advice. Skills: following appropriate structure, organizing ideas into separate paragraphs, using linking devices, informal vocabulary (idioms and collocations), and supporting arguments and examples. Grammar Present tenses contrasts: Present Simple and Present Continuous, Present Perfect Simple and Present Perfect Continuous – review and usage in context. Time expressions, like once, until, by the time, usually rarely, hardly ever, currently, two years ago, lately, recently.	• uses appropriately learned vocabulary and grammar structures (present simple, present continuous, present perfect simple and present perfect continuous).
---	---

Topic. It's all In the Past. Vocabulary Historical events, terms, people in history and history-related adjectives: <i>revolution, rebellion, civil war, artefact, heritage, ancestor, successor, descendant, aristocracy, ruling class, contemporary, prehistoric.</i> Phrases with time: <i>At times, behind the times, for the time being, high time, it's only the matter of time, take your time.</i> Word-building – verb-noun-person: <i>advise-advice-advisor, construct-construction-constructor, descend-descent-descendant, discover-discover-discoverer, exhibit-exhibitor.</i> Reading Reading a magazine article presenting opinions on reasons to study history. Skills: identifying main ideas, extracting details, and recognizing opinions. Listening Listening to recordings about historical monuments, artefact and past events connected with them to complete the gaps. Skills: listening to the gist, understanding the context, predicting the type of a word missing to identify information while listening. Speaking Discussion about the importance of studying history.	• understands and uses history-related vocabulary on historical events, personalities, background, and heritage appropriately. Applies given phrasal with time correctly in context; • can read texts about historical artefacts, discoveries and historical sites, identify main ideas and details, and recognize opinions; • listening to monologues or lectures on history can extract key facts, dates, causes, and consequences; • discusses opinions on the importance of studying history and provides arguments. They can express opinions on historical events; • speaks based on previously collected facts about the main features, achievements and historical heritage of a chosen ancient civilization; • writes a discursive essay on a given problem, presenting ways to solve it, providing supportive arguments, examples, and conclusions; • uses an appropriate tone and register for formal essay; • Follows formal essay structure, organizes ideas into separate paragraphs and expresses them clearly and logically; • applies linking and cohesive devices; • uses past tenses (Past Simple and Present Perfect Simple, Past Continuous and Past Perfect Continuous) and structures Would or Used to correctly in writing and speaking to talk about past events.
--	---

Reporting on one of the most famous ancient civilizations, including information about its main features, location, achievements, and heritage. Skills: expressing opinion, providing arguments and examples to support the opinion, collecting information on the given points, oral presentation of the report for the audience. Writing Discursive essay "How to encourage higher attendance at the museum". Skills: following appropriate structure, expressing ideas clearly within separate paragraphs, using linking and cohesive devices, appropriate tone and register, and providing supporting arguments. Grammar Past tenses contrasts (review and practice in context): Past Simple and Present Perfect Simple, Past Continuous and Past Perfect Continuous, Would or Used to.	
---	--

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

1. Senses and Feelings. Personality.

Project: Create a poster or digital presentation "How to Reduce Stress"

Writing: informal e-mail to give advice

Speaking: Pair interview – ask and answer questions about study, home, family, leisure time and holidays.

Unit Test, including Reading, Vocabulary and Use of English, Grammar, Listening, Writing.

2. It's all In the Past.

Project: Oral report on one of the most famous ancient civilizations, including information about its main features, location, achievements and heritage.

Writing: discursive essay "How to encourage higher attendance at the museum" .

Speaking: Discussion "Why is it important to Study History"

Grammar: Past Tenses Contrasts Practice

Unit Test, including Reading, Vocabulary and Use of English, Grammar, Listening, Writing.

INGLISE KEEL: 8. KURSUS (B2+)

Maht: 35 tundi (3 korda nädalas)

Õppematerjal: New Close-up; B2 plus; National Geographic Learning (Teemad 3-4).

Eesmärgid:

- Õpilane arendab oma inglise keele oskust, et rääkida ja kirjutada teemadel, mis on seotud meedia, poliitika ja aktuaalsete sündmustega, samuti arhitektuuri ja disainiga seotud teemadel.
- Ta laiendab oma sõnavara, õpib väljendama oma arvamust ning mõistma erinevaid tekste kuulamise ja lugemise kaudu.
- Õpilane arendab suhtlemisoskust, kriitilist mõtlemist ja kirjutamisoskust, kasutades sobivaid grammatika- ja sõnavaravahendeid igapäevastes olukordades.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Topic. Make Yourself at Home! Vocabulary Renting and buying; building and design: <i>Ensuite, spacious, refurbished, furnished, maintain, renovation, tenant, mortgage, interior, decor, extension, loft, foundation, overlook, cramped</i> Idioms: <i>Close to home, get on like a house on fire, home from home, make yourself at home, on the house, put one's foot down, put one's mind to</i> Expressions: <i>Put on, put aside, put in, put off, put up, put up with.</i>	• understands and uses vocabulary related to real estate issues like renting, buying, building and design. Uses given idioms appropriately in context; • can read articles about methods of house building and housing markets functioning; • can use text scanning skills for finding specific information; • finds links for matching paragraphs to the text gaps; • can identify and extract relevant information while listening to recordings about different housing issues; • speaks about advantages and disadvantages of living in a city, expresses opinion and provides arguments; • can give oneself time to think, can ask for clarification and repetition during a pair discussion; • writes a report applying an appropriate formal tone and register. Uses correct structure, topic-related vocabulary, linking, and cohesive devices;

Reading Reading an extract from a magazine article about a housing project. Skills: identifying the key information, looking for links, matching paragraphs to gaps. Listening Listening to three different dialogues about a house renovation, about a flat for rent and about a new housing development. Skills: listening to the gist, identifying key information, interpreting the general context of the conversation. Speaking Discussion of important factors choosing the place to live. Skills: brainstorming ideas; presenting arguments with examples; persuasive oral communication. Presentation: "Sell the Space"- as an estate agent a student presents an item of property of a particular type by a client's request, including its features, location, advantages and drawbacks to persuade him to buy it. Writing A report on accommodation, its facilities, and recommended changes. Skills: Using correct report structure, linking devices and formal cliches, passive report structures. Grammar: Future forms review will, to be going to, Present Continuous, Present Simple. Future Continuous, Future Perfect, Future Perfect Continuous.	• uses appropriately learned grammar structures to express future (will, be going to, Present Simple, Present Continuous, Future Continuous, Future Perfect, Future Perfect Continuous); • applies Future Time Expressions: to be bound to, to be due to, to be on the point of, to be on the verge of, to be to.
--	--

Future Time Expressions: To be bound to, to be due to, to be on the point of, to be on the verge of, to be to.	
Topic. Have you Seen the News? Vocabulary Words and collocations on news, media and journalism: <i>breaking news, current affairs, anonymous source, press release, broadcast, circulation, subscribers, trustworthy, persuasive.</i> Words related to politics: <i>Activists, electorate, opposition, policy, propaganda, referendum.</i> Phrasal verbs: <i>make sense, come up with, get smth across, have a word with, call for, clear up smth.</i> Reading Reading an article about disinformation. Answering questions by choosing from multiple-choice answers. Skills: understanding main ideas and key details in the text, interpreting vocabulary and meaning from the context; identifying key details relevant to each question; interpreting paraphrased ideas and reformulated information. Listening Listening to the monologue by a social media journalist, containing distractors. Completing sentences with a word or a short phrase.	• understands and uses words and collocations related to news, media, and journalism, vocabulary related to politics and public life accurately; • uses common phrasal verbs appropriately in context; • identifies main ideas and key details; • can interpret vocabulary and meaning from context; • recognizes paraphrased or reformulated information; • answers multiple-choice questions accurately; • can identify correct information despite distractors while listening; • can complete sentences accurately with key words or short phrases while listening; • expresses and justifies opinions on news and media, compares and analyzes different types of journalism; • uses topic-specific vocabulary accurately; • can speculate about personal qualities and job requirements; • organizes ideas clearly in spoken form and discusses cause and effect; • can write a structured discursive essay with clear paragraphs; • uses linking devices appropriately, expresses ideas clearly and supports opinions using appropriate vocabulary; • can use reported statements and questions accurately; • can report offers, requests, and commands appropriately; • can use a range of reporting verbs correctly in context.

Skills: identifying the correct information despite distractors; distinguishing main ideas from misleading details; completing sentences accurately with key words or phrases. Speaking Discussing the following: the biggest news story in the last six months, how newspapers and news websites decide which stories to put on their front page, how headlines attract the reader's attention, what personal qualities are needed to do these jobs: war reporter, gossip columnist, journalist on local paper, news presenter. Skills: expressing and justifying opinions on news and media, comparing and analyzing different types of journalism, using topic-specific vocabulary (e.g., headlines, front page, reporter, columnist), speculating about personal qualities and job requirements, discussing cause and effect (e.g., why certain stories are chosen), organizing ideas clearly in spoken form. Writing A discursive essay. "Why is it important to understand current affairs" Skills: following appropriate structure, expressing ideas clearly within separate paragraphs, using linking and cohesive devices, appropriate tone and register, providing supporting arguments and examples, and using topic-specific vocabulary. Grammar Reported statements. Reported questions, offers, requests, and commands. Reporting verbs.	
--	--

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:

1. Make Yourself at Home

Project: "Sell the Space"- as an estate agent a student presents an item of property by a client's request, including its features, location, advantages and drawbacks.

Writing: a report about student accommodation.

Speaking: Discussion of important factors choosing the place to live.

Unit Test, including Reading, Vocabulary and Use of English, Grammar, Listening, Writing.

2. Have you Seen the News?

Project: World Current Events Report

Writing: Essay "Why is it important to understand current affairs"

Speaking: discussion of the biggest news story in the last six months, how newspapers and news websites decide which stories to put on their front page, how headlines attract the reader's attention, what personal qualities are needed to do jobs in media sphere.

Unit Test, including Reading, Vocabulary and Use of English, Grammar, Listening, Writing.

INGLISE KEEL: 9. KURSUS (B2+)

Maht: 35 tundi (3 korda nädalas)

Õppematerjal: New Close-up; B2 plus; National Geographic Learning (Teemad 5-6).

Eesmärgid:

- Õpilane arendab oma inglise keele oskust, et rääkida ja kirjutada teemadel, mis on seotud karjääri ja töötingimustega, samuti tehnoloogia ja tehisintellektiga seotud teemadel.

Maht: 35 tundi (3 korda nädalas)

Õppematerjal: New Close-up; B2 plus; National Geographic Learning (Teemad 5-6).

Eesmärgid:

- Õpilane arendab oma inglise keele oskust, et rääkida ja kirjutada teemadel, mis on seotud karjääri ja töötingimustega, samuti tehnoloogia ja tehisintellektiga seotud teemadel.
- Ta laiendab oma sõnavara, õpib väljendama oma arvamust ning mõistma erinevaid tekste kuulamise ja lugemise kaudu.
- Õpilane arendab suhtlemisoskust, kriitilist mõtlemist ja kirjutamisoskust, kasutades sobivaid grammatika- ja sõnavaravahendeid igapäevastes olukordades.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Topic. It's a Technical Issue Vocabulary Computers and technology: <i>compatible, read-only, portable, astounding, automated, autonomous, outweigh, algorithms.</i> Expressions: <i>keep a low profile, keep track of, keep your cool, keep your word.</i> Technology idioms: <i>cutting edge, light years ahead, on the same wavelength, rocket science.</i>	• understands and uses common technology-related vocabulary, technology idioms, adjectives with prepositions; • can discuss advantages, disadvantages, and risks of technology (e.g., social media, AI, and data privacy); • understands technology-related texts, identifies opinions, extracts key points; • can match the summarized information to the corresponding paragraphs of the text;

Adjectives with prepositions:

aware of, based on, skilled in/at, obsessed with, qualified for.

Adjectives-noun word building:

autonomy-autonomous, experiment-experimental, mechanics – mechanical, privacy-private, theory-theoretical.

Reading

Reading an article presenting different opinions on the future of AI.

Skills: understanding the general information, extracting the key points, and matching the given points to the sections of the text.

Listening

Listening to monologues about job experience in the IT sphere. Filling the gaps with missing information.

Skills: listening to the gist, predicting types of words that are missing, completing the given sentences logically and grammatically correctly.

Speaking

Discussing the importance of the technologies from the last 60 years:

ATMs, space travel, barcodes, GPS satellites, online shopping, search engines, smartphones, and drones.

Skills: expressing opinion, providing arguments and examples to support the opinion, collecting information on the given points, oral presentation of the report for the audience, for the audience – listening, extracting the key facts and features, taking notes.

Pair discussion of the advantages and disadvantages of using technology, namely AI. Making comments on the heard information.

Skills: presenting arguments to support opinion, expressing agreement and disagreement, using properly discursive markers and vocabulary on the topic.

Writing

A structured report on the role of chosen technology in everyday life. The report includes a description of the common uses of technology in daily life (e.g. communication, work, education); analysis of the advantages and disadvantages of modern technology; recommendations or conclusions based on the analysis.

Skills: selecting relevant information related to technology and everyday life; developing ideas with explanations and examples; maintaining a formal or neutral tone appropriate for a report; using headings and report structure appropriately; organizing information into clear, separate paragraphs; using a range of vocabulary related to technology and modern life.

Grammar

- extracts the key information while listening to complete the gaps in sentences logically and grammatically correct;
- can present a clear personal point of view;
- expresses agreement and disagreement;
- writes a report applying an appropriate formal tone and register. Uses correct structure, topic-related vocabulary, linking, and cohesive devices;
- applies a range of conditional structures to express real, hypothetical, and unreal situations, showing cause-and-effect relationships across present, future, and past contexts.

Zero Conditional, First Conditional, Second Conditional, Third Conditionals, Mixed Conditionals.	
Topic. A Working Life Vocabulary Career and employment: <i>Agency, bonus, hectic, HR, invoice, minimum wage, personnel, sick leave, tedious, vacancy.</i> Idioms with work: <i>get worked up, work in progress, do the dirty work, work one's way up.</i> Prepositions: <i>accustomed to, derived from, eligible for, incapable of, involved in, presented with.</i> Suffixes and prefixes word building: <i>increasingly, unemployment, growth, Unreliable, location, productive.</i> Reading Reading careers advice from experts. Skills: skimming to identify the focus of each paragraph, looking for links, matching prompts to the text. Listening Listening to five extracts about different jobs. Match prompts with the speakers. Skills: listening to the gist, using deduction, matching prompts to spoken text. Speaking Discussion of the advantages and disadvantages of the two candidates choosing the best one for the given vacancy. Skills: identifying and noting down the key information, brainstorming ideas, argumentation and presenting opinion. Writing Replying to the job advertisement in a formal style. Skills: Using appropriate letter structure, formal tone and register, linking devices, and formal cliches. Grammar Relative Clauses: defining, non-defining, with prepositions, reduced, Present -, Past -, and Perfect participle clauses.	• understands and appropriately uses vocabulary related to career and employment; interprets the idioms with work correctly to use them in different contexts; • applies suffixes and prefixes to derive different word forms • speaks about employment, working conditions, criteria for candidates, and job perspectives; • understands job-related texts, identifies opinions, extracts key points; • while listening to different people talking about their jobs, understands specific details to match prompts to the speakers; • can define and discuss the advantages and disadvantages of the candidates for the job; • can give examples of achievements and show positive qualities; • replying to the advertisement, can clearly state the reason for writing and give details related to the purpose of the correspondence; • applies an appropriate formal tone and register, specific cliches; • uses correct formal letter structure, can organize ideas into clear paragraphs; • can use all types of relative clauses in complex sentences.

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Teemad, mida hinnatakse:**1.It's a Technical Issue**

Writing: A structured report on the role of chosen technology in everyday life.

Speaking: Discussing the importance of technologies from the last 60 years. Pair discussion of the advantages and disadvantages of using AI.

Unit Test, including Reading, Vocabulary and Use of English, Grammar, Listening, Writing.

2.A Working Life

Writing: Formal reply to the job advertisement.

Speaking: discussion of the given job candidates

Unit Test, including Reading, Vocabulary and Use of English, Grammar, Listening, Writing.

Formal Assessment. Tests covering:

- Vocabulary: recognition, spelling, and correct usage.
- Grammar: including passive, causative, inversion, reported speech, conditionals, and other unit-specific points.
- Reading: comprehension of texts, identifying main ideas, details, and inference.
- Listening: understanding recordings, following instructions, identifying key information.
- Speaking: oral presentations, role-plays, and participation in discussions.
- Writing: essays, reports, narratives, and project-based assignments.

Students will be evaluated on the following skills, using these descriptors:

Skill	5 – Excellent	4 – Good	3 – Satisfactory	2 – Needs Improvement	1 – Poor
Speaking	Fluent, accurate, rich vocabulary, confident	Mostly fluent, minor errors	Can communicate basic ideas, some errors	Struggles to communicate, frequent errors	Cannot communicate effectively
Writing	Well-structured, accurate grammar, wide vocabulary	Mostly correct, some errors, clear structure	Basic structure, noticeable errors, limited vocabulary	Poor structure, frequent grammar mistakes	Very limited writing, many mistakes
Reading	Fully understands main ideas & details, can infer meaning	Understands main ideas, minor details missed	Understands general meaning	Struggles with comprehension, misses most details	Cannot understand the text
Listening	Understands all key points & details, interprets tone/attitude	Understands main points, minor details missed	Understands some main points	Struggles to understand, misses most details	Cannot understand the recording
Grammar & Vocabulary	Accurate, varied, and context-appropriate	Mostly correct, minor mistakes	Some correct use, limited range	Frequent mistakes, limited application	Cannot use grammar/vocabulary correctly
Practical Tasks / Projects	Creative, accurate, fully applies knowledge	Mostly accurate, minor errors	Basic completion, partial application	Incomplete, limited application	Not completed or incorrect

SAKSA KEEL

SAKSA KEEL 10. KLASS

1. kursus

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Momente A1, Huber, 2021

Eesmärgid:

Arendada esmaseid A1-taseme kuulamis-, rääkimis-, lugemis ja kirjutamisoskusi ning luua alus igapäevaseks suhtlemiseks väga lihtsates olukordades.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Kes ma olen: Hallo! Ich bin Nicole	- mõistab ja kasutab tervitus- ja hüvastijätuväljendeid lihtsates situatsioonides; - tutvustab ennast (nimi, päritolu, vanus, keeled) õpitud lausemallide järgi; - esitab klassikaaslasele lihtsaid küsimusi: <i>Wie heißt du? Woher kommst du?</i>; - täidab lihtsa ankeedi (nimi, kontakt, kodulinn) näidise järgi.
Minu elukutse: Ich bin Journalistin	- ütleb elukutse või tulevikuameti, kasutades fraasi <i>Ich bin...</i> või <i>Ich möchte... sein</i>; - küsib ja vastab elukutsega seotud küsimustele: <i>Was bist du von Beruf?</i>; - mõistab tööalaseid piktogramme, fotosid või illustratsioone; - nimetab pildi järgi inimeste ameteid ja moodustab lihtsamaid lauseid.
Minu perekond: Das ist meine mutter	- mõistab ja kasutab pereliikmeid tähistavaid sõnu (ema, isa, õde, vend jne); - ütleb, kes on kes pildil, näit: <i>Das ist mein Bruder</i>; - kirjeldab pereliikmete vanust ja väga lihtsaid omadusi, näit: <i>Er ist 12. Sie ist freundlich</i>; - koostab oma pere perepuu ning esitab seda 3–5 lihtsa lausega.
Kodulugu: Landeskunde	- tunneb ära ja nimetab peamisi saksa keeleruumi riike ja linnu pildimaterjali abil; - räägib 2–3 lihtsat fakti Eestist või oma kodukohast; - võrdleb (õpetaja juhendamisel) viisakusväljendeid oma emakeeles ja saksa keeles; - kasutab lihtsaid kultuurilisi fraase, näiteks: <i>Bitte, Danke, Entschuldigung</i>.
Minu kodu: Der Tisch ist schön!	- nimetab esemeid kodus (tuba, mööbel, värvid); - kirjeldab tuba pildi järgi väga lihtsate väidetega, näit: <i>Das ist mein Zimmer. Der Tisch ist groß</i>; - mõistab ruumiprepositioone (in, auf, unter) kontekstis;

	täidab lihtsaid juhiseid: asetab eseme joonisel õigesse kohta.
Riietus: Was ist das?	- nimetab põhilisi riideesemeid ja värve; - vastab küsimusele <i>Was trägst du?</i> valmisfraasidega; - kirjeldab pildil olevat inimest (riided + värv); - mõistab riietusega seotud kuulamisülesandeid, kui neid toetab pilt.
Minu töö: Ich brauche kein Büro	- kirjeldab töövahendeid ja töökohta õpitud sõnavara piires; - kasutab fraase <i>Ich arbeite...</i>, <i>Ich brauche...</i>; - vastab lihtsatele küsimustele töö kohta: <i>Wo arbeitest du? Was machst du?</i>; - eristab kuulamismaterjalist põhiinfot (nt töökoht, tööaeg).
Reisimine: Du kannst wirklich toll	- kasutab transpordi ja liikumisega seotud sõnu (auto, buss, jalgsi jne); - esitab lihtsaid ettepanekuid: <i>Kommst du mit? Gehen wir!</i>; - mõistab lihtsaid juhiseid (vasakule, paremale, edasi); - räägib reisist või sihtkohast 3–4 lühilausega pildikaardi järgi.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

Dialoogid, lühikesed rollimängud, kuulamisülesanded, lausete koostamine piltide järgi, ankeedi täitmine, sõnavaramängud, saksakeelsed laulud, interaktiivsed testid, rühmatöö, kontrolltöö.

Hindamine:

Hindamine on eristav (viiepallisüsteemis). Hinnatakse iseseisvate ja juhendatud praktiliste tööde sooritust, rääkimis-, kuulamis- ja lugemisülesannete tulemusi; aktiivsust tunnis; testide ja kontrolltöö tulemusi. Kokkuvõtva hinde kujunemisel on oluline osakaal suulisel keelekasutusel ja rääkimise julgusel.

SAKSA KEEL 10. KLASS

2. kursus

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Momente A1, Huber, 2021

Eesmärgid:

Arendada esmaseid A1-taseme kuulamis-, rääkimis-, lugemis- ja kirjutamisoskusi ning luua alus igapäevaseks suhtlemiseks väga lihtsates olukordades.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Aeg: Ich habe Zeit	- nimetab kellaaegu ja päeva osasid; - kirjeldab oma päevakava 3–5 lihtsa lausega; - küsib aega: <i>Wie spät ist es?</i>
Söömine: Ich möchte was essen	- tellib toidu või joogi, kasutades <i>Ich möchte...</i>; - küsib hinda ja loeb hinnasilte; - kirjeldab oma lemmiktoitu (maitse-sõnavara baastasemel); - osaleb rollimängus „kohvikus” või „poes”.
Transport: Ich steige jetzt ein	- kirjeldab transpordiga liikumist (bussiga, rongiga, autoga); - mõistab lihtsaid reegleid ja silte (Einsteigen, Ausstieg, Halt); - ütleb, kuhu tahab minna: <i>Ich fahre nach...</i>; - loeb lihtsat transpordikaarti (nt liinid, suund).
Vaba aeg: Was hast du heute gemacht?	- räägib oma nädalavahetusest või koolipäevast 3–5 lihtsa lausega; - kasutab lihtminevikku (Perfekt) tegusõnadega, näit: <i>Ich habe gespielt</i>; - esitab küsimusi: <i>Was hast du gemacht?</i>; - nimetab hobisid ja eelistusi (sport, muusika, filmid).
Kalender: Was ist denn hier passiert?	- kasutab kuupäevi, nädalapäevi, kuid; - mõistab kalendrisündmusi ja lühikesi teadaandeid; - kirjeldab hetki või konkreetset aega, näit: <i>Am Montag...</i>; - seob sündmusi ajaga, näit <i>vor, nach</i>.
Minu kodu: Mein Haus	- mõistab kuulamisülesandes lühikest kodukirjeldust; - kirjeldab elukohta (maja, tuba) kasutades lausetes sagedasemaid omadussõnu (<i>groß, klein, schön, alt</i>); - koostab 4–6 lauset oma elukoha kohta.
Reisimine: Wo ich liebe?	kirjeldab reisisihtkohta (riik, linn, ilm, tegevused);

	• kasutab fraasi <i>Ich möchte nach... reisen</i>; • mõistab turismiteksti põhiinfot (avatud, kinni, ajad, kohad); • kirjutab lühikese postkaardi sõnumi.
Argipäev: Was kann ich für Sie tun?	• osaleb rollimängus (küsimine, palumine); • mõistab lihtsaid juhiseid kohvikus, poes jm teeninduses; • kasutab viisakusväljendeid (edasijõudnu tasemel: <i>Ich hätte gern...</i>); • vastab lühikestele küsimustele oma tegevuste kohta.

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

Dialoogid, lühikesed rollimängud, kuulamisülesanded, lausete koostamine piltide järgi, ankeedi täitmine, sõnavaramängud, saksakeelsed laulud, interaktiivsed testid, rühmatöö, esitlus, kontrolltöö.

Hindamine:

Hindamine on eristav (viiepallisüsteemis). Hinnatakse iseseisvate ja juhendatud praktiliste tööde sooritust, rääkimis-, kuulamis- ja lugemisülesannete tulemusi; aktiivsust tunnis; testide ja kontrolltöö tulemusi. Kokkuvõtva hinde kujunemisel on oluline osakaal suulisel keelekasutusel ja rääkimise julgusel.

SAKSA KEEL 10. KLASS

3. kursus

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Momente A1, Huber, 2021

Eesmärgid: Arendada esmaseid A1-taseme kuulamis-, rääkimis-, lugemis- ja kirjutamisoskusi ning luua alus igapäevaseks suhtlemiseks väga lihtsates olukordades.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Tervis: Ich habe schmerzen	- nimetab kehaosasid; - kirjeldab lihtsate fraasidega terviseprobleeme: <i>Ich habe Kopfwegh.</i>; - mõistab apteegi või arsti külastusega seotud põhifraase; - täidab terviseankeedi (nimi, sümptom, kestus).
Välimus: Der hatte doch keinen Bauch	- kirjeldab inimese välimust (juuksed, pikkus, kehaehitus); - kasutab omadussõnu paarides (suur-väike, pikk-lühike); - võrdleb kahte inimest pildi järgi (väga lihtsate lausetega).
Mida ma teen kodus: Was mach ich zu Hause	- räägib igapäevastest tegevustest: koristamine, söömine, õppimine; - kasutab kodustes tegevustes enimlevinud tegusõnu, näit <i>ich koche, ich mache, ich lerne</i>; - esitab klassikaaslastele küsimusi igapäevarutiini kohta ning vastab klassikaaslaste küsimustele.
Liiklus: Regeln	- mõistab lihtsaid liiklusreegleid ja -silte; - ütleb juhiseid, näit <i>Geh geradeaus!</i>; - loeb liiklusega seotud pilte, jooniseid vm infot; - osaleb rühmatöös liiklusohutuse teemal.
Minu kool: Am besten sind seine Schule	- nimetab kooli ruume, asukohta, inimesi jm; - kirjeldab oma koolipäeva ja lemmiktunde; - kasutab kooliga seotud fraase, näit <i>Mein Lieblingsfach ist...</i>; - koostab kooliteemalise plakati või esitluse.
Ilm: Das Wetter	- nimetab ilmaolusid (päike, vihm, külm, tuul); - kirjeldab ilma, näit tänast päeva 3–4 lausega; - loeb ilmateadet; - koostab rühmatööna ilmateate.

Tähtpäevad: Ich würde jeden Tag feiern	• räägib sünnipäevast ja teistest tähtpäevadest; • kasutab tähtpäevadega seotud sõnavara (kuupäevad, kingid jm); • koostab kutse või lühikese õnnitluse; • osaleb rollimängus „külaline ja võõrustaja“.
Tallinna ajalugu: Talliner Geschichte	• tunneb ära tähtsamaid Tallinna vanalinna kohti ja vaatamisväärsusi; • mõistab õpetaja-giidi lühikesi selgitusi vaatamisväärsuste juures; • nimetab Tallinna vanalinnas asuvaid vaatamisväärsusi (näit Raekoja plats, Niguliste, Toompea, Pikk Jalg, Eesti vanim apteek Raeapteek) : „Das ist...“ + koht; • esitab õppekäigul/ ekskursioonil lihtsaid küsimusi, näit <i>Was ist das?, Wie alt ist...?, Wo ist...?</i> • kasutab viisakusväljendeid, näit <i>Danke! Ich habe eine Frage. Entschuldigung! Kannst du das wiederholen?</i>

Praktiliste tööde loetelu (teadmiste praktiline rakendamine):

Dialoogid, lühikesed rollimängud, kuulamisülesanded, lausete koostamine piltide järgi, ankeedi täitmine, sõnavaramängud, saksakeelsed laulud, interaktiivsed testid, rühmatöö, plakat või esitlus, õppekäik.

Hindamine:

Hindamine on eristav (viiepallisüsteemis). Hinnatakse iseseisvate ja juhendatud praktiliste tööde sooritust, rääkimis-, kuulamis- ja lugemisülesannete tulemusi; aktiivsust tunnis; testide ja kontrolltöö tulemusi. Kokkuvõtva hinde kujunemisel on oluline osakaal suulisel keelekasutusel ja rääkimise julgusel.

PRANTSUSE KEEL

PRANTSUSE KEEL 10. KLASS

1. kursus

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Édito A1, Didier, 2022, videomaterjal (YouTube)

Eesmärgid:

Arendada esmaseid A1-taseme kuulamis-, rääkimis-, lugemis- ja kirjutamisoskusi ning luua alus igapäevaseks suhtlemiseks väga lihtsates olukordades. Kujundada õige hääldus, intonatsioon ning prantsuse keele lugemisoskuse algtase.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Tutvumine: Se présenter	• tervitab ja jätab hüvasti (Bonjour, Salut, Au revoir); • küsib ja vastab põhiandmete kohta: Comment tu t'appelles ? Quel âge as-tu ?; • tutvustab ennast 3–5 lihtsa lausega (nimi, vanus, elukoht, rahvus); • tutvustab klassikaaslast lihtsate lausemallide järgi.
Hääldus ja foneetika	• hääldab õigesti prantsuse keele põhisilpe ja sagedasemaid häälikukombinatsioone; • loeb aeglaselt lihtsaid sõnu ja lühilauseid; • eristab kuulamisel tuttavat sõnavara; • osaleb rütmi- ja lauluharjutustes.
Numbrid, kuupäev ja aeg	• loendab 0–31; • ütleb kuupäeva ja sünnipäeva; • nimetab nädalapäevi ja kuid; • vastab küsimusele Quand est ton anniversaire ?
Minu keel ja päritolu	• ütleb rahvuse ja päritolu (Je suis estonien/estonienne); • küsib päritolu: D'où viens-tu ?; • nimetab riike ja keeli; • loeb kaarti ja lihtsaid nimekirju.
Klass ja koolikeskkond	• nimetab klassis leiduvaid esemeid; • küsib ja vastab: Qu'est-ce que c'est ?; • kasutab määravaid ja umbmääraseid artikleid lihtsates lausetes.
Tegusõnade algvormid olevikus	• kasutab olema- ja omama-verbide põhivorme (être, avoir); • pöörab sagedasemaid -er tegusõnu (parler, aimer);

	• kasutab eitust ne...pas lihtlauses.
--	---

Praktiliste tööde loetelu:

suulised eneseesitlused (fiches d'identité); dialoogid „tutvumine“; foneetilised lugemisharjutused; kuulamisülesanded (õpiku ja töövihiku materjalid); laulud ja rütmiharjutused (näiteks „Meunier tu dors“); töölehed ja grammatika harjutused; lühikesed kirjalikud tekstid „Minust“; kontrolltööd.

Hindamine on eristav (viiepallisüsteemis).

Arvestatakse aktiivset osalemist tunnis, hääldust, kuulamisülesandeid, kirjalikke töid, teste ning õpilase valmisolekut kasutada prantsuse keelt suhtluses.

PRANTSUSE KEEL 10. KLASS

2. kursus

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Édito A1, Didier, 2022, videomaterjal (YouTube)

Eesmärgid:

Arendada suhtlusoskust igapäevastes olukordades ning laiendada sõnavara hobide, liikumise, elukoha ja teenindussituatsioonide teemadel.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Vaba aeg ja hobid: Les loisirs	- nimetab hobisid; - küsib ja vastab: Qu'est-ce que tu aimes ?; - kirjeldab oma vaba aega 3–5 lihtsa lausega; - kasutab sagedasi -er tegusõnu olevikus.
Elukoht ja kohad	- küsib ja vastab elukoha kohta: Tu habites où ?; - nimetab kohti linnas; - kasutab kohaeessõnu (à, en, chez); - kirjeldab elukohta lihtsate lausetega.
Liikumine ja reisimine	- kasutab tegusõna aller; - küsib ja ütleb liikumissuunda: Où vas-tu ?; - mõistab lihtsaid transporditekste ja kuulamisülesandeid; - osaleb rollimängus „reisimine“ või „liikumine linnas“.
Küsimuste moodustamine	- moodustab küsimusi intonatsiooni ja küsisõnade abil; - kasutab sagedasemaid küsisõnu (où, quand, qui, combien); - osaleb dialoogides.
Prantsuse kultuur	- tunneb prantsuse kultuuri elemente (laulud, pühad); - oskab nimetada tuntud prantsuse kultuuri nähtusi; - võrdleb Eesti ja Prantsusmaa tavasid lihtsal tasemel.

Praktiliste tööde loetelu:

rollimängud („minu hobid“, „kuhu sa lähed?“); kuulamisülesanded (nt Blablacar tekst); suuline esitlus enda ja klassikaaslase kohta; laulu kuulamine ja analüüs (Edith Piaf); kirjalikud lühitekstid; töölehed ja grammatikaharjutused; testid.

Hindamine on eristav (viiepallisüsteemis).

Hinnatakse rääkimist, kuulamist, lugemist, kirjutamist, aktiivsust tunnis ning testide tulemusi. Oluline on suhtlusvalmidus ja suuline keelekasutus.

PRANTSUSE KEEL 10. KLASS

3. kursus

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Édito A1, Didier, 2022, videomaterjal (YouTube)

Eesmärgid:

Kinnistada A1 taseme suhtlusoskused ning arendada eneseväljendust pere, argipäeva ja sotsiaalsete suhete teemadel.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Perekond: La famille	• nimetab pereliikmeid; • kirjeldab oma peret 4–6 lihtsa lausega; • kasutab omastavaid asesõnu (mon, ma, mes); • räägib perekonnaseisust.
Kuuluvus ja omamine	• küsib ja vastab: À qui est... ?; • väljendab kuuluvust erinevate struktuuridega; • kasutab omastavaid vorme kontekstis.
Argipäev ja tegevused	• räägib igapäevastest tegevustest; • kasutab sagedasemaid tegusõnu olevikus; • koostab lihtsa päevakirjelduse.
Tähtpäevad ja pühad	• nimetab tähtpäevi; • koostab õnnitluse või kutse; • kasutab viisakusväljendeid.
Prantsuse kultuur	• tunneb Prantsusmaa ja frankofoonsete riikide elemente; • oskab kirjeldada lihtsate lausetega kultuurinähtusi.

Praktiliste tööde loetelu:

perekonnaesitlused (päris või väljamõeldud perekond); plakat või esitlus teemal „Ma famille“; rollimängud „külaline ja võõrustaja“; kirjalik eneseväljendus; suuline vestlus; kuulamisülesanded; projekt; kontrolltööd.

Hindamine on eristav (viiepallisüsteemis).

Arvestatakse: suulist väljendusoskust, suhtlemisvalmidust, praktiliste tööde kvaliteeti, kuulamis- ja lugemisoskust, testide ja projektide tulemusi.

UKRAINA KEEL

UKRAINA KEEL: 1. KURSUS "KEELEKULTUUR JA UKRAINA KEELE NORMID"

Maht: 35 tundi (3 korda nädalas)

Õppematerjal: Zabolotnõi O. V., Zabolotnõi V. V. Ukraina keel: 10. klassi õpik. – Kiiev: Geneza, 2018. – 192 lk. Ukraina haridusministeeriumi (MON) õpikud 10.–11. klassile; selgitavad sõnastikud, ortograafilised sõnastikud, sünonüümsõnastikud; elektroonilised õppevahendid.

Eesmärgid: Kursuse eesmärk on kujundada teadlik suhtumine ukraina keelde, arendada keelekultuuri ning oskust järgida keelenorme. Õpilased õpivad õigesti kasutama sõnavara ja fraasivorme, rakendama õigekirjareegleid, parandama vigu ning hoidma korrektset suulist ja kirjalikku keelekasutust.

Õppesisu	Õpitulemused
	Õpilane:
ВСТУП Лексикографія. Сучасні лексикографічні джерела: словники, довідкова література (у числі на електронних носіях). Інформативна й нормативна функції їх. Основні типи словників. Довідкові медіаресурси.	1) розуміє суть понять «лексикографія», «словник», «довідник», «довідкова література»; 2) називає основні типи словників; 3) усвідомлює важливість умінь систематизувати, зіставляти, аналізувати, узагальнювати й використовувати інформацію, яка міститься в лексикографічних джерелах, довідниках, ресурсах мережі Інтернет.
ПОНЯТТЯ НОРМИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ МОВІ Нормативне й ненормативне мовлення. Типи норм.	1) розуміє суть понять «лексична норма», «лексичне значення слів», «лексична сполучуваність слів», «слово і контекст», «лексична помилка»; 2) розуміє суть понять «порушення лексичної норми», «фразеологізми», «стилістичне забарвлення фразеологізмів»;

Лексична норма. Лексична помилка. Лексичне значення слова. Слово і контекст; залежність значень слова від контексту. Слововживання: вибір слова, лексична сполучуваність. Слова власне українські й запозичені. Виправдані й небажані запозичення. Лексичні й фразеологічні синоніми, антоніми. Синонімічне багатство української мови. Пароніми. Запобігання помилок у вживанні паронімів. Найпоширеніші випадки порушення лексичної норми. Кальки з інших мов, недоречне вживання українських слів у невластивому їм значенні. Основні групи фразеологізмів, багатозначність, синонімія й антонімія фразеологізмів. Уживання слів у фразеологізмах відповідно до їхнього стилістичного забарвлення. Утвердження лексичної норми в словниках української мови (повторення й узагальнення).	3) пояснює загальні принципи класифікації словникового складу української мови; 4) пояснює найпоширеніші випадки порушення лексичної норми; 5) визначає роль і стилістичні можливості вивчених лексичних одиниць, комунікативно доцільно використовує їх у власному мовленні; 6) визначає роль і доречність використання фразеологічних засобів мови, стилістичну функцію їх; 7) розуміє відмінності між лексичними, фразеологічними синонімами; доречно використовує їх у тексті; 8) усвідомлює відмінність між фразеологічними синонімами й антонімами; 9) використовує лексичну синонімію як засіб виправлення невиправданих повторів, як засіб зв'язку речень у тексті; 10) правильно й доречно використовує фразеологізми відповідно до стилістичного забарвлення їх.
ОРФОГРАФІЧНА НОРМА Орфограма. Орфографічна помилка. Орфографічний словник. Принципи української орфографії.	1) з'ясовує суть понять «орфографічна норма», «орфограма», «орфографічна помилка», «орфографічний словник»; 2) усвідомлює важливість дотримання орфографічної норми для сучасного компетентного мовця.

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Tegevused, mida hinnatakse:

- sõnastikuartiklite koostamine ja redigeerimine;
- leksikograafilise otsingu tegemine;
- sõna tähenduse tõlgendamine erinevatel viisidel
- miinimumsõnastike koostamine, nt „Rasked rõhutamisjuhud“, „Tundmatud sõnad“, temaatilised miinimumsõnastikud jne;
- arutelu teema „Sõnastikud meie igapäevaelus“ üle;
- vaidlus teema „Ärge kartke sõnastikku vaadata: see on lopsakas org, mitte kurb kuristik...“ (M. Rõlaskõi) üle;
- teise inimese teksti redigeerimine;
- teadusliku stiiliga teksti konspekti koostamine;
- sõnade valimine sõnastikudiiktandiks;
- iseseisvate ja kontrolltööde tegemine.

UKRAINA KEEL: 2. KURSUS “KEELEKULTUUR JA TÄPSUS: ÕIGEKIRI JA HÄÄLDUS”

Maht: 35 tundi (3 korda nädalas)

Õppematerjal: Zabolotnoi O. V., Zabolotnoi V. V. Ukraina keel: 10. klassi õpik. – Kiiev: Geneza, 2018. – 192 lk. Ukraina haridusministeeriumi (MON) õpikud 10.–11. klassile; selgitavad sõnastikud, ortograafilised sõnastikud, sünonüümsõnastikud; elektroonilised õppevahendid.

Eesmärgid: arendada õpilastes süsteemseid teadmisi ja praktilisi oskusi, rakendades õigekirja- ja hääldusnorme ukraina keeles, arendada korrektse kirjaliku ja suulise kõne oskusi ning kasvatada keelekultuuri ja vastutustundlikku suhtumist keelde kui olulisse suhtlusvahendisse.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
ОРФОГРАФІЧНА НОРМА Ненаголошені е, и в корені слова. Апостроф. Позначення м'якості приголосних. Чергування голосних. Чергування приголосних в українській мові. Зміни приголосних при збігові їх у процесі словотворення. Спрощення приголосних. Подвоєння та подовження приголосних. Правопис префіксів. Правопис суфіксів. Уживання великої літери. Правила перенесення слів із рядка в рядок. Написання складних слів разом, окремо, з дефісом. Написання слів іншомовного походження. Правило «дев'ятки». Складні випадки написання прізвищ.	1) усвідомлює важливість дотримання орфографічної норми для сучасного компетентного мовця; 2) знає правила українського правопису. 3) виявляє й пояснює порушення орфографічної норми; 4) працює з орфографічним словником; 5) застосовує знання на практиці; 6) аналізує факти порушення орфографічних норм; 7) висловлює припущення про написання того чи того слова; 8) виявляє аналогії в написанні слів (гривень – пісень); 9) знаходить і аналізує додаткову інформацію з теми.

Складні випадки написання географічних назв. Розрізнення прислівників і співзвучних сполук (збоку – з боку, зрештою – з рештою, всередині – в середині тощо). Правила написання їх. Написання не, ні з різними частинами мови Правила графічних скорочень слів.	
ОРФОЕПІЧНА НОРМА Орфоепічна помилка. Орфоепічний словник. Поняття милозвучності. Чергування у//в, і//й як засіб милозвучності. Основні правила вимови голосних звуків. Основні правила вимови приголосних звуків. Наголос. Основні правила наголошування слів. Нормативний наголос. Варіантне наголошування слів в українській мові. Словорозрізнявальний наголос. Форморозрізнявальний наголос. Діалектний наголос. Складні випадки наголошування слів.	1) розуміє суть понять «норма», «орфоепія», «орфоепічна помилка», «орфоепічна норма», «милозвучність», «наголос», «логічний наголос»; 2) усвідомлює важливість дотримання орфоепічної норми для сучасного компетентного мовця; 3) виявляє й аналізує факти порушення орфоепічної норми; 4) працює з орфоепічним словником і словником наголосів; 5) співвідносить в уяві звук і букву; 6) аналізує своє й чуже усне мовлення.

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Tegevused, mida hinnatakse:

- teise inimese teksti redigeerimine;
- sõnade valik sõnavara diktaadi jaoks;
- keeruliste õigekirjateemade „Mälu kaartide“ modelleerimine;
- esseede kirjutamine teemadel: „Elu kooskõlas loodusega“, „Minu nägemus tänapäeva koolist“, „Mida tuleks vältida suhtlemisel“, „Hoolimatuse hind“, „Gadgetid või reaalne suhtlemine?“;
- tekstide redigeerimine;
- etteütluste kirjutamine.

UKRAINA KEEL: 3. KURSUS “NIMISÕNA MORFOLOOGIA: REEGLID JA PRAKTIKA”

Maht: 35 tundi (3 korda nädalas)

Õppematerjal: Zabolotnõi O. V., Zabolotnõi V. V. Ukraina keel: 10. klassi õpik. – Kiiev: Geneza, 2018. – 192 lk. Ukraina haridusministeeriumi (MON) õpikud 10.–11. klassile; selgitavad sõnastikud, ortograafilised sõnastikud, sünonüümisõnastikud; elektroonilised õppevahendid.

Eesmärgid: arendada õpilastes süsteemseid teadmisi ja praktilisi oskusi ukraina keele morfoloogiliste normide rakendamisel nimisõnade näitel, arendada korrektse kirjaliku ja suulise kõne oskusi ning kasvatada keelekultuuri ja teadlikku suhtumist keele reeglitesse.

Õppesisu	Õpitulemused
	Õpilane:
МОРФОЛОГІЧНА НОРМА Морфологічна помилка. Іменник. Рід іменників (складні випадки узгодження роду іменників типу кір, дріб, біль, нежить, пил, степ, ступінь, путь та ін. з іншими частинами мови). Паралельні родові форми іменника (зал – зала, птах – птаха, плацкарт – плацкарта тощо). Іменники чоловічого та жіночого роду, що означають назви людей за діяльністю (поет – поетеса, поетка; директор – директорка, робітник – робітниця та ін.). Іменники спільного і подвійного роду. Визначення роду невідмінюваних іменників та аббревіатур, правила вживання їх.	1) розуміє суть поняття «морфологічна норма»; 2) усвідомлює зв'язок морфологічної норми з граматичним значенням і граматичними категоріями самостійних і службових частин мови; 3) розрізняє морфологічні норми, пов'язані з особливостями класифікування, словозміни, вживання й поєднання різних частин мови в усному мовленні й на письмі; 4) знає норми вживання самостійних та службових частин мови в усному та писемному мовленні; 5) виявляє й аналізує порушення морфологічних норм;

Іменники, що мають лише форму однини або множини.	
СКЛАДНІ ВИПАДКИ ВІДМІНЮВАННЯ ІМЕННИКІВ Закінчення іменників I відміни в орудному відмінку. Закінчення іменників чоловічого роду II відміни в родовому відмінку. Відмінкові закінчення іменників з конкретним та абстрактним значенням (терміна – терміну, феномена – феномену). Паралельні закінчення іменників чоловічого роду давального відмінка (-ові, -еві (-єві) , -у (-ю)); іменників знахідного відмінка (назв побутових предметів (узяв олівець – узяв олівця, написав лист – написав листа); іменників місцевого відмінка однини (на коні – на коневі, в ліжку – на ліжкові, в гаї – в гаю, на торзі – на торгу); іменників місцевого відмінка множини (кістями – костями, крильми – крилами, чобітьми – чоботями тощо). Закінчення іменників III відміни в орудному відмінку. Словозміна іменників IV відміни. Особливості кличного відмінка. Творення й відмінювання чоловічих та жіночих імен по батькові.	1) додержує правил написання відмінкових закінчень відмінюваних частин мови, зокрема іменника; 2) коментує норми використання самостійних і службових частин мови та узгодження їх, покликаючись на правила та граматичні закономірності слововживання. 3) користується словниками, довідковою літературою й електронними ресурсами для 4) перевірки й удосконалення власного рівня засвоєння морфологічної норми; 5) аналізує усні й письмові тексти з погляду додержання морфологічних норм.

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Tegevused, mida hinnatakse:

- dialoogide koostamine nimisõnadega, mis tähistavad isikute nimetusi tegevuse järgi, meessoost ja naissoost vormis;
- lause koostamine ühise soo nimisõnadega; teadus- või publitsistliku stiiliga teksti ümberjutustamine, mis sisaldab muutumatuid nimisõnu;
- publitsistliku stiiliga teksti suuline ümberjutustamine;
- esseede kirjutamine rahvatarkuse väidete sisust lähtuvalt
- iseseisvate ja kontrollitööde tegemine.

UKRAINA KEEL: 4. KURSUS “TÕHUSA SUHTLEMISE KUNST: PRAKTILINE RETOORIKA”

Maht: 35 tundi (3 korda nädalas)

Õppematerjal: Zabolotnõi O. V., Zabolotnõi V. V. Ukraina keel: 11. klassi õpik. – Kiiev: Geneza, 2019. – 224 lk. Ukraina haridusministeeriumi (MON) õpikud 10.–11. klassile; selgitavad sõnastikud, ortograafilised sõnastikud, sünonüümsõnastikud; elektroonilised õppevahendid.

Eesmärgid: arendada õpilastes süsteemseid teadmisi retoorikast kui kunstist, teadusest ja tõhusast suhtlemisvahendist; kujundada oskusi koostada ja esitada oma kõnesid, arvestades suhtlussituatsiooni, kuulajaskonda ja suhtlemise kavatsust; täiustada esinemistekstide analüüsi ning teadlikku suhtlemisstrateegiate ja -taktikate valikut, kasvatada suhtluskultuuri, vastutustundlikku suhtumist keelekasutusse ja lugupidamist vestluspartneri vastu.

Õppesisu	Õpitulemused
	Õpilane:
ПРАКТИЧНА РИТОРИКА Риторика як мистецтво, наука й навчальна дисципліна. Роль риторики в сучасному світі. Мовленнєва ситуація. Елементи мовленнєвої ситуації (мовець (адресат), слухач (аудиторія), предмет мовлення, умови успішного спілкування. Особистість мовця (чарівність, артистизм, упевненість у собі, щирість, обізнаність, об'єктивність, доброзичливість). Риси гарного співрозмовника. Вимоги до мовлення оратора. Комунікативний стан мовця. Аудиторія (слухач, слухачі). Види слухання. Цілі слухання. Моделювання аудиторії. Контакт з аудиторією. Прийоми налагодження контакту.	1) розуміє суть понять «риторика», «мовленнєва ситуація», «мовець», «аудиторія», «текст», «комунікативний намір», «мовленнєвий вчинок»; 2) усвідомлює важливість риторики й риторичних умінь; 3) називає умови успішного спілкування; риси, притаманні цікавому мовцеві, гарному співрозмовникові; 4) володіє навичками ознайомлювального й вивчального читання; 5) уміє моделювати аудиторію; 6) налагоджує контакт зі слухачем (слухачами); 7) визначає естетичні риси мовлення.

ТЕКСТ ЯК ОДИНИЦЯ СПІЛКУВАННЯ Етапи підготовки тексту виступу. Види читання і записування тексту виступу. Естетика тексту. Ефективність мовлення. Стратегія і тактика мовленнєвої поведінки. Комунікативний намір. Мовленнєвий вчинок. Мовленнєва подія.	1) називає етапи підготовки виступу; 2) відрізняє мовленнєву дію й мовленнєвий вчинок; 3) виявляє комунікативні наміри мовця 4) аналізує чужий і власний текст; 5) виявляє причини успішного мовлення; 6) знаходить і зіставляє різні тексти публічних виступів; 7) пропонує способи вдосконалення риторичних навичок, набуття досвіду виступати публічно; 8) готує текст виступу; 9) виступає публічно; 10) порівнює, аналізує, оцінює мовленнєві вчинки тощо.
--	--

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Tegevused, mida hinnatakse:

- kõne sisu analüüs;
- eeskujulikute kõnetekstide ümberjutustamine;
- esinemiskava koostamine;
- esinemise kompositsiooniosade (sissejuhatus, põhiosa ja kokkuvõte) ettevalmistamine;
- enda ja teiste esinemiste analüüs;
- avaliku esinemise teksti kirjutamine;
- kõne pidamine.

UKRAINA KEEL: 5. KURSUS “MORFOLOOGIANORM: OMADUSSÕNA, ASESÕNA, ARVUSÕNA, MÄÄRSÕNA JA TEGUSÕNA”

Maht: 35 tundi (3 korda nädalas)

Õppematerjal: Zabolotnõi O. V., Zabolotnõi V. V. Ukraina keel: 11. klassi õpik. – Kiiev: Geneza, 2019. – 224 lk. Ukraina haridusministeeriumi (MON) õpikud 10.–11. klassile; selgitavad sõnastikud, ortograafilised sõnastikud, sünonüümisõnastikud; elektroonilised õppevahendid.

Eesmärgid: arendada õpilastes süsteemseid teadmisi ja praktilisi oskusi ukraina keele morfoloogiliste normide rakendamisel, mis puudutavad omadussõnu, määrsõnu, arvusõnu, asesõnu ja tegusõnu; õpetada õigesti moodustama ja kasutama omadus- ja määrsõnade võrdlusastmeid, kasutama asesõnu ja tegusõnu kirjakeele normide kohaselt ning õigesti käänama ja ühendama arvusõnu; arendada õpilaste kirjaliku ja suulise väljenduse täpsust ning teadlikku morfoloogiliste vahendite kasutamist oma tekstides, kujundades keelekasutuse korrektsust, suhtluskultuuri ja vastutustundlikku suhtumist keelde.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
МОРФОЛОГІЧНА НОРМА Прикметник. Відмінкові закінчення прикметників. Вищий і найвищий ступені порівняння прикметників. Синонімічні способи вираження різного ступеня ознаки, використання прислівників дуже, вельми, занадто, мало, вкрай, зовсім, особливо, трохи, дещо, злегка та ін., вживання прикметникових суфіксів і префіксів зі значенням суб'єктивної оцінки (величезний, манюсінський, тонкуватий, завеликий, старенький, предобрий). Прикметники, що перейшли в іменники. Прислівник. Ступені порівняння прислівників. Займенник. Числівник. Складні випадки узгодження й відмінювання числівника. Уживання числівників на позначення часу та дат.	1) самостійно формулює визначення поняття «морфологічна норма»; 2) пояснює причини й закономірності вживання певних словоформ; 3) обґрунтовує вибір написання слова, покликаючись на засвоєні морфологічні норми; 4) усвідомлює зв'язок морфологічної норми з лексичним значенням слова; в відмінює та узгоджує прикметники, числівники, займенники і прислівники відповідно до норм української мови. 5) утворює та правильно вживає вищий і найвищий ступені порівняння прикметників і прислівників. 6) використовує синонімічні способи вираження різного ступеня ознаки та прислівники підсилюючого значення 7) впізнає та правильно вживає прикметники, що перейшли в іменники, та узгоджує їх із іншими частинами мови. 8) використовує займенники відповідно до літературної норми та контексту, узгоджуючи їх із іншими словами у реченні. 9) відмінює та узгоджує числівники в складних випадках, добираючи форми відповідно до змісту та стилю висловлення. 10) застосовує прикметники, прислівники, займенники та числівники для точного, виразного й грамотного письмового та усного мовлення.
МОРФОЛОГІЧНА НОРМА	1) пояснює правопис окремих словоформ, узгодження та вживання їх через лексичне та граматичне значення їх;

Дієслово, дієслівні форми. Складні випадки словозміни дієслів дати, їсти, відповісти, бути та ін. Паралельні форми вираження наказового способу дієслів 1 та 2 особи множини (ходімо – ходім, візьміте – візьміть, визначте – визначіть, підтвердьте – підтвердіть). Активні й пасивні дієприкметники.	2) обирає нормативні варіанти вживання слів та обґрунтовує зроблений вибір. 3) утворює та вживає основні дієслівні форми; 4) правильно відмінює дієслова в складних випадках; 5) використовує паралельні форми наказового способу дієслів 1 та 2 особи множини; 6) утворює та вживає активні й пасивні дієприкметники; 7) застосовує дієслова та дієприкметники для точного й виразного мовлення у письмових і усних висловлюваннях.
---	---

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Tegevused, mida hinnatakse:

- suulise jutustuse koostamine sõbra/sõbranna perekonnast, kasutades omastavaid omadussõnu;
- dialoogide koostamine vestlusstiilis, kasutades omadussõnu, mis väljendavad subjektiivset hinnangut arutletavatele objektidele;
- võrdleva iseloomustuse teksti koostamine kahe vidina, filmi, arvutiprogrammi jms kohta, kasutades omadussõnade ülivõrde;
- talveaheaaja plaani koostamine, kasutades tegusõnade tulevikuvorme;
- iseseisvate ja kontrolltööde sooritamine.

UKRAINA KEEL: 6. KURSUS "UKRAINA KEELE SÜNTAKTILINE NORM"

Maht: 35 tundi (3 korda nädalas)

Õppematerjal: Zabolotnõi O. V., Zabolotnõi V. V. Ukraina keel: 11. klassi õpik. – Kiiev: Geneza, 2019. – 224 lk. Ukraina haridusministeeriumi (MON) õpikud 10.–11. klassile; selgitavad sõnastikud, ortograafilised sõnastikud, sünonüümisõnastikud; elektroonilised õppevahendid.

Eesmärgid: arendada õpilaste oskust õigesti ja teadlikult moodustada sõnaühendeid ja lauseid vastavalt ukraina kirjakeele süntaktilistele normidele, vältida levinud süntaktilisi vigu, valida õiged kooskõlastuse, rektsooni ja ühendamise vormid, järgida kaassõnade ja sidesõnade normatiivset kasutust ning sõnade järjekorra reegleid, samuti tõhusalt kujundada liht- ja liitlauseid selgeks, loogiliseks ja väljendusrikkaks suuliseks ning kirjalikuks suhtluseks.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
СИНТАКСИЧНА НОРМА Поняття синтаксичної норми. Синтаксична помилка. Складні випадки синтаксичного узгодження (УПА засвідчила; до міста Старий Самбір; у місті Чернівці). Складні випадки і варіанти синтаксичного керування (відгук про роботу, радіти з перемоги і радіти перемозі; потреба в підручниках; не вживати заходів; не викликає довіри; враження від фільму; командував військ; багатий на копалини і багатий копалинами; близько десятиї години; переміг завдяки вам; посіяла біля хати, за нашими розрахунками). Уживання прийменників в і на з географічними назвами і просторовими іменниками (відбувається в Україні, побувати в Німеччині; поглянути на Вкраїну; жити на Черкащині; піднятися на Еверест). Словосполучення з прийменником по (піти по гриби; по цей день; блукати по полю; триватиме з лютого по квітень; кожному по сувенірові; зауваження по суті тощо).	1) розуміє суть понять «синтаксична норма», «синтаксичне керування», «синтаксична помилка»; 2) усвідомлює важливість синтаксичних умінь для розвитку мислення й мовлення; 3) знає правила побудови складних речень. 4) уміє обрати правильну форму слова при складних випадках синтаксичного узгодження 5) уміє правильно будувати словосполучення з використанням прийменників

Словосполучення з прийменниками в(у), при, за, із-за (посіяти у дощ; працювати в бібліотеці; росте при дорозі; за часів Мазепи; за активної підтримки).	
КУЛЬТУРА СИНТАКСИЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ ВИСЛОВЛЮВАННЯ Вживання похідних сполучників. Варіанти граматичного зв'язку підмета й присудка (Він був активним учасником тих подій. Мій однокласник – директор школи. Перегляд вистави становить частину нашого плану на вихідний. Висіло багато картин; більшість громадян учора підтримали; більшість депутатів проголосувало; батько з сином відвідали; виставка-продаж вразила). Пасивні конструкції з дієсловами на –ся. Синтаксичні конструкції з формою на –но, –то. Порядок слів у реченні. Односкладні й неповні речення. Прості ускладнені речення. Правила побудови складних речень. Логічні помилки в складних реченнях.	1) виявляє порушення синтаксичних зв'язків; 2) уміє граматично правильно поєднувати слова в реченнях і словосполученнях; 3) аналізує в тексті й реченнях приклади порушення синтаксичної норми; 4) висловлює припущення про взаємозв'язок синтаксичної норми і чіткості, логічності, ясності тексту; 5) виявляє у реченнях порушення правил синтаксичного керування й узгодження; 6) пропонує правильні варіанти під час редагування тексту й речень.

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Tegevused, mida hinnatakse:

- teksti/lauset redigeerimine;
- esseede kirjutamine;
- lause-te koostamine lühenditega;
- dialoogide pidamine teemal „Kasulik vaba aeg“;
- lihtlausete keerukamaks muutmine võrdlus-käändude ja pöördumiste abil;
- pöördumistega keerukamate lausete modelleerimine;
- projekti „Süntaktilised arusaamatused“ läbiviimine;
- kontrolltööde sooritamine.

UKRAINA KEEL: 7. KURSUS “UKRAINA KEELE PUNKTUATSIOONI- JA STIILILINE NORM”

Maht: 35 tundi (3 korda nädalas)

Õppematerjal: Berest, T. M. Harjutuste ja ülesannete kogumik kursusele „Ukraina keel“. Harkiv: NUA kirjastus, 2013. 92 lk. Zabolotnõi O. V., Zabolotnõi V. V. Ukraina keel: 11. klassi õpik. – Kiiev: Geneza, 2019. – 224 lk. Ukraina haridusministeeriumi (MON) õpikud 10.–11. klassile; selgitavad sõnastikud, ortograafilised sõnastikud, sünonüümsõnastikud; elektroonilised õppevahendid.

Eesmärgid: arendada õpilaste oskust õigesti ja teadlikult kasutada kirjavahemärke liht- ja liitlauseis vastavalt kaasaegse ukraina keele punktuatsiooninormidele, tuvastada ja parandada tüüpilisi punktuatsioonivigu ning kujundada oskus stiilselt sobivate keeleliste vahendite – leksikaalsete, fraaseoloogiliste, sõnamoodustuslike ja süntaktiliste – valikuks, et luua täpseid, loogilisi, väljendusrikkaid ja suhtlussituatsioonile vastavaid suulisi ning kirjalikke tekste eri stiilides.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
ПУНКТУАЦІЙНА НОРМА Пунктуаційна помилка. Тире між підметом і присудком у простому реченні. Розділові знаки у простих реченнях, ускладнених - звертаннями; - однорідними членами речення; - відокремленими означеннями, прикладками, обставинами; - вставними словами і реченнями. Кома в складному реченні. Крапка з комою у складному реченні. Двокрапка у складному реченні. Тире у складному реченні. Розділові знаки при прямій мові.	1) розуміє суть понять «пунктуаційна норма», «розділові знаки»; 2) усвідомлює важливість пунктуаційної грамотності; 3) називає правила вживання розділових знаків 4) помічає і виправляє пунктуаційні помилки; 5) інтонує текст відповідно до поставлених у ньому розділових знаків; 6) аналізує в тексті розділові знаки; 7) пропонує варіанти розділових знаків.
СТИЛІСТИЧНА НОРМА Стилістична помилка. Стилістичне використання багатозначних слів і омонімів, синонімів, антонімів і паронімів.	1) розуміє суть понять «стиль», «стилістична норма», «стилістична помилка»; 2) розрізняє стилістичне забарвлення лексичних і словотворчих засобів мови; 3) знаходить у тексті стилістично забарвлені морфологічні засоби, варіанти граматичних форм;

Стилiстичнi особливостi слiв iншомовного походження. Стилiстичне забарвлення лексики. Книжна й розмовна лексики. Оцiнна лексика. Стилiстична роль неологiзмiв i застарiлої лексики. Стилiстичне забарвлення фразеологiзмiв. Виразальнi можливостi фразеологiзмiв. Стилiстичнi особливостi засобiв словотвору. Стилiстичнi особливостi частин мови. Вимоги до вживання синтаксичних одиниць у рiзних стилях.	4) розрiзняє вiдтiнки значень простих речень; 5) знаходить у реченнi стилiстично забарвленi засоби простого i складного речення; 6) усвiдомлює важливiсть стилiстичних уминь; 7) називає види стилiв i розрiзняє їх; 8) проводить заміну стилiстично нейтральних мовних засобiв стилiстично забарвленими i навпаки; 9) виявляє порушення стилiстичної норми; 10) уміє редагувати текст; 11) виявляє у тексті стильові ознаки; 12) порiвнює тексти рiзних стилiв.
---	--

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Tegevused, mida hinnatakse:

- erinevate stiilide tekstide redigeerimine;
- sõnade asendamine tekstis sünonüümidega;
- lausete koostamine antud sünonüümidega;
- lausete asendamine tekstis stiiliselt sobivatega;
- lausete koostamine kindla stiili jaoks;
- stiili määramine ja põhjendamine, oma teksti loomine kindlas stiilis ja žanris (kirjalikult).

UKRAINA KEEL: 8. KURSUS “KIRJALIK SUHTLEMINE: TEKSTIDE LOOMINE ERINEVA KOMMUNIKATIIVSE EESMÄRGIGA”

Maht: 35 tundi (3 korda nädalas)

Õppematerjal: Berest, T. M. Harjutuste ja ülesannete kogumik kursusele „Ukraina keel“. Harkiv: NUA kirjastus, 2013. 92 lk. Zabolotnõi O. V., Zabolotnõi V. V. Ukraina keel: 11. klassi õpik. – Kiiev: Geneza, 2019. – 224 lk. Ukraina haridusministeeriumi (MON) õpikud 10.–11. klassile; selgitavad sõnastikud, ortograafilised sõnastikud, sünonüümsõnastikud; elektroonilised õppevahendid.

Eesmärgid: arendada õpilaste oskust luua kirjalikke tekste erineva kommunikatiivse eesmärgiga, järgides ukraina keele grammatika-, kirjavahemärkide- ja stiilinorme. Kursus arendab oskusi mõtete loogiliseks esitamiseks, oma seisukoha argumenteerimiseks, enda ja teiste tekstide redigeerimiseks ning sõnavara, õigekirja ja kirjavahemärkide korrektseks kasutamiseks ametlikus ja isiklikus kirjalikus väljenduses, sh esseede, kaebuste, selgituskirjade, motivatsioonikirjade, avalduste, graafikute analüüsi ja kirjade kirjutamisel sõbrale.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
ТЕКСТ І ЙОГО ОЗНАКИ Структура тексту: тема, основна думка, абзац. Есе як вид письмового висловлення. Види аргументації. Власне висловлення. Редагування тексту: лексичні, граматичні, пунктуаційні помилки. Культура писемного мовлення, орфографічна і пунктуаційна грамотність.	1) розуміє вивчені мовні явища, пояснює їх значення і функцію; 2) правильно застосовує орфографічні й пунктуаційні правила; 3) використовує мовні засоби відповідно до ситуації спілкування; 4) створює усні та письмові висловлення різних типів, стилів і жанрів; 5) дотримується норм українського правопису й культури мовлення; 6) створює логічний і зв'язний текст із аргументацією власної точки зору; 7) розуміє правила структурування та побудови тексту.
НАПИСАННЯ ТЕКСТІВ РІЗНОГО КОМУНІКАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ Загальні принципи написання ділових та особистих текстів: - структура тексту (вступ, основна частина, висновок);	1) визначає структуру тексту: виділяє тему, основну думку, абзаци у ділових і особистих текстах; 2) використовує мовні засоби для вираження логічності, послідовності та аргументації у письмовому висловленні; 3) дотримується стилістичної доречності: правильно обирає офіційно-діловий та розмовний стиль відповідно до комунікативної мети;

- мовні засоби вираження логічності, послідовності та аргументації; - стилістична доречність: офіційно-діловий і розмовний стиль. Тексти офіційно-ділового характеру. Скарга: мета, структура, мовні засоби ввічливості та обґрунтування вимог. Пояснювальна записка: логічна послідовність викладу подій, точність фактів, формулювання причин;. Мотиваційний лист: аргументація власної позиції, виразність, правильний стиль. Заява: структура, чіткість викладу, офіційний стиль. Аналіз графіка/даних: опис даних, порівняння, виділення головного, логічна послідовність. Тексти особистого характеру. Лист другу: дотримання комунікативних норм, добір лексики, емоційна виразність, логічна структура.	4) створює тексти офіційно-ділового характеру: пише скарги з дотриманням мети, структури, ввічливих формулювань та обґрунтування вимог; складає пояснювальні записки з логічним викладом подій, точними фактами та чітким формулюванням причин; пише мотиваційні листи з аргументацією власної позиції, виразністю і правильним стилем; складає заяви з чіткою структурою та офіційним стилем; 5) проводить аналіз графіків і даних, описує, порівнює, виділяє головне, забезпечує логічну послідовність викладу; 6) створює тексти особистого характеру, зокрема листи другу, дотримується комунікативних норм, добирає адекватну лексику, забезпечує емоційну виразність і логічну структуру; редагує тексти: виправляє лексичні, граматичні, пунктуаційні та стилістичні помилки. 7) аналізує та коригує власні тексти: визначає недоліки, вносить правки для підвищення точності, логічності та виразності письмового висловлення.
---	---

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega 5 palli süsteemis. Hindamisel mõõdetakse kõiki osaoskusi (rääkimine, kirjutamine, lugemine, kuulamine) kas eraldi või lõimitult.

Tegevused, mida hinnatakse:

- väidete kirjutamine teemadel: „Raha teeb inimesed õnnelikumaks“, „Lugemine on tervisele kasulik“, „Meedia – neljas võim“, „Ütle mulle, kes on su sõber, ja ma ütlen sulle, kes sa oled“;
- kaebuse kirjutamine;
- kiri sõbrale kirjutamine;
- motivatsioonikirja kirjutamine;
- graafiku analüüs;
- lause- ja tekstiredigeerimine.

Valikõppeained

KARJÄÄRIÕPETUS

KARJÄÄRIÕPETUS: 1. kursus

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Gümnaasiumi karjääriõpetuse valikaine õpetajaraamat. Innove, 2011; Õpitee ja töö muutuv keskkonnas. HARNO, 2020

Eesmärk: Karjääriõpetuses keskendutakse sellele, et õpilane leiaks endale huvi- ja võimetekohase tegevusvaldkonna, millega siduda edasine haridustee.

1. kursus aitab õpilasel kujundada enesemääratluspädevusi ja õpiharjumusi. Õpilane õpib tundma erinevaid õppimis- ja töövaldkondi, et osata teadlikult oma karjääri kavandada. Käsitletakse sotsiaalsete ja õpipädevuste seoseid tulevaste õpingute ja tööeluga.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
ENESETEADLIKKUS Temperament ja iseloom. Väärtused. Tunded ja emotsioonid	• kirjeldab ja eristab erinevaid temperamenditüüpe; • teab närvisüsteemi iseärasusi (introvertsus, ekstraversus); • mõistab iseloomujoonte seost inimese käitumisega ning mõju tegevustele ja olukordades toimetulekule; • analüüsib enda isiksust, kirjeldab oma tugevaid ja nõrku külgi; • oskab kujundada positiivset minapilti; • seab enesearengueesmärgid ja tegutseb süsteemselt nende elluviimiseks; • mõistab väärtuste tähendust ja seost erinevate elurollidega
VÕIMALUSTE ANALÜÜS Motivatsiooniteooriad. Hoiakud ja nende mõju. Õpioskuste arendamine. Kommunikatsioon ja meeskonnatöö. Hobid ja tööturg	• oskab nimetada erinevaid motivatsiooniteooriaid; • mõistab seoseid erinevate inimtüüpide vajadustega; • analüüsib enda vajadusi, sh arenguvajadusi; • teab, kuidas inimesed tajuvad ja võtavad vastu informatsiooni ning nimetab erinevaid õppimisviise; • kirjeldab endale sobivaid õppimisviise; • analüüsib ja nimetab ameteid ja erialasid, mille sisu vastab tema vajadustele, huvidele ja/ või oskustele; • visualiseerib oma lühi- ja pikaajalisi õpi- ja karjääriesmärke

Praktiliste tööde loetelu:

- 1) rollimängud ja muud aktiivõppe meetodid, multifunktsionaalsed meetodid;
- 2) eneseanalüüsi ja töövaldkonna tundmise küsimustike ning mõttearenduslehtede täitmine;
- 3) auditoorsed loengud ja seminarid, iseseisev töö veebikeskkonnas teoreetiliste teadmiste omandamiseks, sh erinevate tööaladega tutvumine;
- 4) diskussioonid, väitlused, avalik esinemine;
- 5) infootsing erinevatest allikatest, info kriitiline analüüs;
- 6) essee kirjutamine;
- 7) intervjuu läbiviimine, nt konkreetse ametiala esindajaga;
- 8) ettevõtete ja õppeasutuste külastused (partnerid Töötukassa, Pagulasabi, Bolt, Swedbank, kutseõppeasutused, ülikoolid jne), karjääripäev, töö- ja õpilasvarjuks olemine;
- 9) karjääriplaani koostamine;
- 10) õpimapi koostamine (eneseanalüüsi, ettevõtete külastuste töölehed jm ülesanded)

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele.

Hindamine on mitmeeristav ("arvestatud" / "mittearvestatud"). Hindamisel lähtutakse kooli õppekava hindamise, sh kujundava hindamise põhimõtetest.

Hindamisel väärtustatakse õpilase isikupära ja toetatakse arengut. Õpilaselt oodatakse hindamises aktiivseks partneriks olemist, et toetada tema eneseanalüüsi oskuste kujunemist.

Hinnatakse praktilisi töid (CV koostamine; essee; ettevõtte külastuse ja töövarjupäeva ülesanne (kokkuvõte, intervjuu), isiklik karjääri- või õpiplan jms), enda tegevuse mõtestamisoskust ja teadlikkuse kujunemist oma karjääri mõjutavatest teguritest, oskust otsida ja analüüsida infot, loomingulisust ja ratsionaalsust õppeülesannete lahendamisel ning õppetöö käigus loodud materjale.

Hindamise põhimõtteid ja korraldust tutvustatakse õppijatele kursuse alguses.

KARJÄÄRIÕPETUS: 2. kursus

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Gümnaasiumi karjääriõpetuse valikaine õpetajaraamat. Innove, 2011; Õpitee ja töö muutuv keskkonnas. HARNO, 2020

Eesmärk: Karjääriõpetuses keskendutakse sellele, et õpilane leiaks endale huvi- ja võimetekohase tegevusvaldkonna, millega siduda edasine haridustee. 2. kursus aitab õpilasel süstematiseerida informatsiooni iseendast, tööturu võimalustest ja seostada seda oma tulevikuplaanidega. Kursuse käigus kujunevad õpilasel teadmised ja oskused eesmärkide püstitamiseks ja karjäärialaste otsuste langetamiseks. Kursuse peamine eesmärk on luua õpilase valmiduse elukestvaks õppeks.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
PLANEERIMINE JA OTSUSTAMINE Pädevuste analüüs. Karjääri kujundamine kui elukestev protsess. Karjääristsenaariumid. Karjääriotsuseid mõjutavad tegurid, isiklikud ressursid ja piirangud. Aja planeerimine. Alternatiivide kaardistamine ja nendega arvestamine. Eesmärkide seadmine ja hindamine. Otsustamine. Lühi- ja pikaajaline karjääriplaan. Karjääriteenused.	• mõistab oma isikliku karjääri tähendust, mõtestab karjääri kujundamist kui jätkuvat otsuste tegemise protsessi ning võtab vastutuse oma karjääri planeerimisel; • arvestab karjääri kujundamisel erinevate elurollide tasakaalus hoidmise olulisust ja teab võimalusi selle saavutamiseks; • koostab karjääriplaani oma eesmärkide saavutamiseks tuginedes oma seniste õpingute ja töökogemuste käigus kujunenud teadlikkusele iseendast ja oma valikuid mõjutavatest teguritest ning arvestades alternatiivsete valikuvõimalustega; • kasutab vajaduspõhiselt karjääriteenuseid.
TEGUTSEMINE Tööga tutvumise ja töökogemuse omandamise võimalusi. Alaealise töötamise piirangud. Töötaja õigused ja kohustused. Töösuhteid reguleerivad õigusaktid. Erinevad töötamise vormid, sh lühiajalised. Töö otsimine. Infoallikad, nende hindamine. Tööpakkumised. Kandideerimiseks valmistumine ja kandideerimine töö- või õppekohale. Kandideerimiseks vajalikud dokumendid. Edu ja ebaedu.	• omab erinevaid õpi- ja töökogemusi ning analüüsib neid seostes oma eesmärkidega; • on teadlik oma õigustest ja kohustustest töötaja ja tööandjana; • teab ametitega seotud terviseriske ning on teadlik oma vastutusest enda ja teiste tervise hoidmisel; • oskab otsida tööd erinevatest allikatest; • saab aru kandideerimisprotsessi olemusest ja etappidest, oskab võrrelda enda vastavust konkursil esitatud nõuetega ning koostada kandideerimiseks vajalikke dokumente;

	oskab tulla toime tagasilöökidega isikliku karjääriritee kujundamisel, täpsustada eesmärgid ning leida alternatiivseid karjäärivõimalusi.
--	---

Praktiliste tööde loetelu:

- 1) rollimängud ja muud aktiivõppe meetodid, multifunktsionaalsed meetodid;
- 2) eneseanalüüsi ja töövaldkonna tundmise küsimustike ning mõttearenduslehtede täitmine;
- 3) auditoorsed loengud ja seminarid, iseseisev töö veebikeskkonnas teoreetiliste teadmiste omandamiseks, sh erinevate tööaladega tutvumine;
- 4) diskussioonid, väitlused, avalik esinemine;
- 5) infootsing erinevatest allikatest, info kriitiline analüüs;
- 6) essee kirjutamine;
- 7) intervjuu läbiviimine, nt konkreetse ametiala esindajaga;
- 8) ettevõtete ja õppeasutuste külastused (partnerid Töötukassa, Pagulasabi, Bolt, Swedbank, kutseõppeasutused, ülikoolid jne), karjääripäev, töö- ja õpilasvarjuks olemine;
- 9) karjääriplaani koostamine;
- 10) õpimapi koostamine (eneseanalüüsi, ettevõtete külastuste töölehed jm ülesanded)

Hindamine:

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele.

Hindamine on mitmeeristav ("arvestatud" / "mittearvestatud"). Hindamisel lähtutakse kooli õppekava hindamise, sh kujundava hindamise põhimõtetest.

Hindamisel väärtustatakse õpilase isikupära ja toetatakse arengut. Õpilaselt oodatakse hindamises aktiivseks partneriks olemist, et toetada tema eneseanalüüsi oskuste kujunemist.

Hinnatakse praktilisi töid (CV koostamine; essee; ettevõtte külastuse ja töövarjupäeva ülesanne (kokkuvõte, intervjuu), isiklik karjääri- või õpiplan jms), enda tegevuse mõtestamisoskust ja teadlikkuse kujunemist oma karjääri mõjutavatest teguritest, oskust otsida ja analüüsida infot, loomingulisust ja ratsionaalsust õppeülesannete lahendamisel ning õppetöö käigus loodud materjale.

Hindamise põhimõtteid ja korraldust tutvustatakse õppijatele kursuse alguses.

UURIMISTÖÖ ALUSED

UURIMISTÖÖ ALUSED: 1. kursus

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Tera: "Як обрати тему науково-дослідницької роботи?", Tera: "Як написати вступ до наукової роботи?", Tera: Näited sissejuhatustest (1–3), Tera: Välised andmete analüüsi juhised, Google Docs, Google Sheets ja Google Forms juhendid, Vabaduse Kooli uurimistöö juhend, esitlused

Eesmärk:

Õpilane:

- Tunneb teadusliku uurimistöö põhimõteteid ja struktuuri.
- Oskab sõnastada uurimisprobleemi, eesmärgi ja uurimisküsimused ning kavandada töö iseseisvalt.
- Teab erinevaid andmekogumise meetodeid ja katsetab sobivaid meetodeid oma uuringu jaoks.
- Leiab, kasutab ja hindab kriitiliselt uurimistööks vajalikke allikaid.
- Osaleb konstruktiivses tagasiside protsessis ning analüüsib oma tugevusi ja arenguvajadusi uurijana.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Uurimistöö olemus ja teemavalik	• mõistab uurimistöö olemust; • valib uurimistöö teema; • sõnastab uurimisprobleemi ja eesmärgi; • koostab uurimisküsimused.
Andmete kogumise meetodid	• teab kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid uurimismeetodeid; • oskab leida uurimuseks asjakohase valimi suuruse; • mõistab andmete kogumise eetika ja turvalisuse nõudeid.
Allikate otsimine ja kriitiline hindamine	• kasutab usaldusväärseid allikaid; • hindab allikate relevantsust; • väldib plagiaati.
Praktilised oskused: Google Docs, Sheets, Forms	• loob ja vormindab dokumente;

	• koostab küsitlusi; • kogub andmeid; • esitab tulemusi tabelites ja diagrammides.
--	--

Praktiliste tööde loetelu:

Teema valiku ja uurimisprobleemi sõnastamine (Google Docs + Tera); andmekogumise meetodi katsetamine (ankeedid/intervjuud/vaatlus); andmete organiseerimine ja lihtne analüüs Google Sheetsis; sissejuhatuse kirjutamine oma uurimistöole

Hindamine:

Hindamine on eristav, mitteeristav ja kujundav ning lähtub kooli õppekava hindamiskriteeriumitest.

Hinnatakse: Kirjalikud tööd (sissejuhatus, andmete analüüs); praktilised ülesanded ja andmete kogumine; osalemine seminarides ja grupidöodes; konstruktiivne tagasiside; refleksioon ja eneseanalüüs.

UURIMISTÖÖ ALUSED: 2. kursus

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Tera: Akadeemilise kirjutamise juhised; Tera: Näited uurimistöö põhiosast ja kokkuvõttest; Vabaduse Kooli uurimistöö juhend; Google Docs ja Sheets juhendid; Microsoft või Google esitluste juhendid

Eesmärk:

Õpilane:

- Kasutab andmete töötlemiseks kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid meetodeid.
- Kirjutab oma uurimistöö põhiosa ja kokkuvõtte akadeemilises stiilis.
- Esitab töö tulemused arusaadavalt ning argumenteerib järeldusi.
- Osaleb vastastikusel retsenseerimises ja konstruktiivses tagasisides.
- Valmistub töö avalikuks esitlemiseks ja kaitsmiseks.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Andmete analüüs ja tõlgendamine	• töötleb andmeid; • loob tabelleid ja diagramme; • teeb järeldusi; • esitab selge analüüsi.
Uurimistöö struktuur ja akadeemiline kirjutamine	• kirjutab töö põhiosa; • koostab kokkuvõtte; • kirjutab loetavalt ja hea stiiliga; • koostab korrektsed viited APA7 järgi.
Retsenseerimine ja konstruktiivne tagasiside	• töö kriitiline analüüs; • retsensiooni koostamine; • tagasiside andmine ja vastuvõtmine
Kaitsmine ja avalik esinemine	• presentatsiooni ettevalmistamine; • töö tulemuste suuline esitamine; • küsimustele vastamine;

	• eneseanalüüs.
--	---

Praktiliste tööde loetelu:

Andmete analüüsi lõpuleviimine ja diagrammide koostamine; uurimistöö põhiosa ja kokkuvõtte kirjutamine Google Docsis; vastastikku retsenseerimine ja tagasiside andmine grupis, kaitsekõne ja esitluse ettevalmistamine

Hindamine:

Hindamine on eristav, mitteeristav ja kujundav ning lähtub kooli õppekava hindamiskriteeriumitest.

Hinnatakse: Kirjalik töö (põhiosa ja kokkuvõte); andmete analüüs ja visualiseerimine; kaitsekõne ettevalmistamine; retsenseerimine ja konstruktiivne tagasiside; refleksioon ja eneseanalüüs

RIIGIKAITSE

RIIGIKAITSE 1. KURSUS

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Eesti Sõjamuuseumi materjalid; Päästeameti elanikkonnakaitse juhendid; NATO ja julgeolekupoliitika õppematerjalid; videomaterjalid ja dokumentaalfilmid (nt „Nimed marmortahvil“, „Detsembrikuumus“, „1944“, „O2“); kaardid, kompassid, esmaabivahendid; Ole Valmis! mobiilirakendus; digitaalsed testikeskkonnad.

Eesmärk: Riigikaitse kursus annab õpilastele süsteemse ülevaate Eesti riigikaitsest, sõjaajaloost, kaasaegsetest konfliktidest ning elanikkonnakaitsest. Kursus ühendab teoreetilise teadmise (1. kursus) ja praktilise väljaõppe (2. kursus), toetades vastutustundliku, kriisiteadliku ning ühiskondlikult aktiivse noore kujunemist.

Kursuse eesmärk on, et õpilane:

- mõistab Eesti riigikaitse korraldust ning laiapõhjalise riigikaitse põhimõtteid;
- tunneb eesti sõjaajalugu ja tänapäevase julgeolekukeskkonna ohte;
- omandab esmased praktilised oskused kriisiolukordades ja välitingimustes tegutsemiseks;
- kujundab vastutustundliku hoiaku riigikaitse ja siseturvalisuse suhtes.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Eesti sõjaajalugu	• kirjeldab Eesti sõjaajaloo olulisemaid sündmusi; • selgitab sõjaajaloo mõju Eesti riikluse kujunemisele; • analüüsib ajalooliste konfliktide seoseid tänapäevaga; • oskab kriitiliselt hinnata ajalooliste allikate ja filmide käsitlust.
Tänapäeva sõjalised kriisid, sõjad ja relvakonfliktid	• kirjeldab tänapäevaste relvakonfliktide põhjuseid ja tagajärgi; • analüüsib Eesti seotust rahvusvaheliste operatsioonidega; • selgitab küberrünnakute ja infooperatsioonide olemust; • tunneb massihävitusrelvade liike ja mõju.
Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika ning riigikaitse juhtimine	• kirjeldab Eesti julgeolekupoliitika aluseid; • selgitab NATO rolli Eesti kaitses;

	- tunneb Kaitseväge ja Kaitseliidu struktuuri; - mõistab ühiskondliku sidususe rolli riigikaitstes.
Kaitseväeteenistus	- kirjeldab ajateenistuse korraldust; - teab kutsealuseks võtmise protsessi; - tunneb naiste võimalusi riigikaitstes; - mõistab reservteenistuse rolli.
Relvaõpe ja ohutus	- nimetab relva ohutu käsitsemise põhimõtteid; - kirjeldab automaatrelva tööpõhimõtet; - järgib ohutusnõudeid laskesituatsioonis.
Siseturvalisus ja elanikkonnakaitse	- kirjeldab elanikkonnakaitse süsteemi; - koostab isikliku kriisiplaani; - hindab kodu valmisolekut kriisideks; - kasutab Ole Valmis! rakendust.

Praktiliste tööde loetelu:

filmianalüüsid ja arutelud; õppekäik Männiku lasketiiru; rühmatöö sõjaajalooliste sündmuste teemal.

Hindamine:

Hindamine on eristav, mitteeristav ja kujundav ning lähtub kooli õppekava hindamiskriteeriumitest.

Hinnatakse: mitteeristav ja kujundav hindamine - aruteludes ja õppekäikudel; eristav hindamine - praktilised ülesanded, kirjalik lõputest.

RIIGIKAITSE 2. KURSUS. Praktiline õpe välilaagris

Maht: 35 tundi

Õppematerjal: Eesti Sõjamuuseumi materjalid; Päästeameti elanikkonnakaitse juhendid; NATO ja julgeolekupoliitika õppematerjalid; videomaterjalid ja dokumentaalfilmid (nt „Nimed marmortahvil“, „Detsembrikuumus“, „1944“, „O2“); kaardid, kompassid, esmaabivahendid; Ole Valmis! mobiilirakendus; digitaalsed testikeskkonnad.

Eesmärk: Praktilise õppe välilaagri kursus on riigikaitse teine kursus, mille eesmärk on arendada õpilaste praktilisi ellujäämis-, koostöö- ja kriisioskusi välitingimustes. Kursus ühendab individuaalse ja meeskondliku väljaõppe, hõlmates laagri rajamist, maastikul liikumist, esmaabi, varustuse kasutamist ning relvaohutuse ja laskeõppe aluseid.

Kursuse eesmärk on, et õpilane:

- omandab praktilised oskused välitingimustes toimetulekuks;
- oskab tegutseda meeskonnana erinevates välilaagri situatsioonides;
- kasutab ohutult individuaal- ja allüksuse varustust;
- rakendab esmaabi ning orienteerumisoskusi reaalses keskkonnas;
- kujundab vastutustundliku ja keskkonnateadliku hoiaku.

Õppesisu	Õpitulemused Õpilane:
Välilaagri rajamine ja eluolu välitingimustes	• rajab laagri paiknemisala vastavalt ohutus- ja hügieeninõuetele; • püstatab telgi ja korraldab söögi- ning hügieeniala; • kasutab tuletegemise ja ahjuvalve põhimõtteid ohutult; • järgib keskkonnakaitse ja jäätmekäitluse põhimõtteid.
Individuaal- ja allüksuse varustus	• kannab korrektselt välivormi ja varustust; • kasutab individuaalvarustust eesmärgipäraselt; • osaleb varustuse kontrollis; • hooldab ja säilitab varustust vastavalt nõuetele.
Topograafia ja liikumine maastikul	• kasutab kaarti ja kompassi erineval maastikul; • valib sobiva liikumisraja; • rakendab heli- ja valgusdistsipliini;

	• kasutab üksuse liikumisviise.
Esmaabi välitingimustes	• kasutab žgutti, rõhksidet ja kolmnurkrätikut; • asetab kannatanu stabiilsesse külgasendisse; • kontrollib haavatut ja annab selle üle; • tegutseb ohutult simuleeritud õnnetusolukorras.

Praktiliste tööde loetelu:

laagri ülesehitus ja ohutusinstruktaaž; telkide püstitamine; välikäimla rajamine; tule tegemine ja toidu valmistamine kuivtoidupakkidega; lähikaitse korraldamine (post, patrull, häirepositsioonid); varustuse vastuvõtt ja kontroll; kaitseväge telgi püstitamine; varustuse hooldus ja pakkimine; kaardi ja kompassi kasutamine; liikumisviiside harjutamine (järjestik, ahelik, malelaud, drill); käemärkide kasutamine; kontrollpunktidega orienteerumistrada; liikumine hämaras ja pimedas; MK1 esmaabikomplekti kasutamine; kandmisvõtted; simulatsioonid mannekeenil; ohuolukordade lahendamine.

Hindamine:

Hindamine on eristav, mitteeristav ja kujundav ning lähtub kooli õppekava hindamiskriteeriumitest.

Ainevaldkondlikud valikkursused

Valikkursused on kooli õppekava järgi õppeained, mis valib õppija lähtudes oma huvidest ja tulevikuplaanidest. Sellega saab õpilane ise oma õppimist kujundada. Valikkursused toimuvad gümnaasiumi klasside põhjal moodustatud õpperühmades. Kursus avatakse, kui seda soovib õppida vähemalt 12 õpilast.

Õppeaastas on kaks valikkursuse perioodi:

I valikkursus (2.-3. periood) – oktoober-veebruar (10, 11. ja 12. klass);

II valikkursus (4.-5. periood) – märts-juuni (10. ja 11. klass)

Gümnaasiumi jooksul on kohustuslik läbida 5 valikursust.

Valikkursusi on võimalik läbida teistes õppeasutustes ja üle kanda Vabaduse Kooli valikkursusena. Teiste õppeasutuste kursustele tuleb ennast ise registreerida ja arvestada sellega, et kursuse ajad ei kattuks kooli õppetöö aegadega.

Juhul, kui õppija tegeleb süvendatult muusika, kunsti, tippspordi või muuga, on võimalik kooliga kooskõlastatult oma huvialaga tegelemine valikkursusena arvestada.

VABADUSE KOOLI 2025/ 2026 VALIKAINED

Keel ja kirjandus

1. Eesti keele vestlusklubi

Õpetaja **Margus Veimann**

Oled oodatud oma aega sisukalt ja huvitavalt veetma ning eesti keelt vestlusklubi vormis õppima. Vestleme igal kohtumisel konkreetsetel teemal, avame, arendame ja võtame selle kokku!

Kursuse läbiviija Margus Veimann on Eesti Rahvusraamatukogu teenusedisainer ja eesti keele õpetaja.

2. Eesti keele riigieksamiks ettevalmistus (12. klassile)

Õpetaja **Kriste Murumäe**

Kursuse eesmärk on aidata õpilastel arendada eesti keele oskust ja valmistuda edukalt riigieksamiks. Õpitakse läbi kõigi osaoskuste, keskendudes B2-taseme eksami teemadele ja ülesannetele. Kursuse lõpuks tunneb õpilane eksamiülesandeid ja hindamiskriteeriume ning kasutab kindlalt B2-tasemele omaseid keelestruktuure. Kursust juhendab eesti keele ja kultuuri õpetaja Kriste Murumäe, kelle kirk on eesti keele õpetamine.

3. Ukraina keel ja riigieksami ettevalmistus

Õpetaja **Yuliia Mysnyk**

Ukraina keele riigieksamiks ettevalmistaval kursusel võetakse läbi kõik eksami põhiteemad: tekstiõpetuse alused, arutlemine, tehakse õigekirja-, stiili- ja kompositsiooniharjutusi, lahendatakse lugemisülesandeid ja eksamiharjutusi.

Õpetaja Yuliia Mysnyk on kogenud ukraina keele kursuste läbiviija, kelle juhendamisel on õpilased edukalt riigieksamiks valmistunud.

Kehaline kasvatus ja liikumine

4. Jooga, *stretching* ja *mindfulness*

Õpetaja **Kristina-Maria Heinsalu**

Kursus loob sisemist tasakaalu, ühendab keha ja meelt ja on stressi maandav.

Kursusel praktiseeritakse pikkade venituste põhist *yin*-joogat ja süvavenitustel baseeruvat *stretchingut*. Tutvutakse kohalolu tehnikatega, mis aitavad olla hetkes siin ja praegu.

Kursuse läbiviija Kristina-Maria Heinsalu on koreograaf ja tantsu – ja liikumisterapeut.

5. Pallimängud

Õpetaja **Rasmus Ilves**

Kursus on suunatud õpilastele, kes soovivad olla füüsiliselt paremas vormis. Teemadeks on erinevad pallimängud (korvpall, võrkpall), harjutused ja lihastreening.

Kursust viib läbi kooli huvihariduse koordinaator, õppenõustaja ja jalgpallur Rasmus Ilves.

6. Enesekaitse: **Combat & Fighting**

Õpetaja **Andres Kaljo**

Kursus õpetab, kuidas tegutseda ohtlikes situatsioonides kiiresti ja turvaliselt. Kursuse jooksul õpitakse kasutama loomulikke liigutusi ja lihtsaid enesekaitse tehnikaid. Kursus sobib kõigile, olenemata füüsilisest vormist või varasemast kogemusest. Õpitav treeningstiil põhineb Krav Maga põhimõtetel, mida peetakse üheks maailma kõige tõhusamaks enesekaitse-süsteemiks ja on loodud Iisraeli kaitsejõudude jaoks. Kursust viib läbi Andres Kaljo, kes on Eesti meister karates, lisaks on ta tegelenud kick-boxingu, Taipoksi ja klassikalise poksiga.

Kunstiained ja tehnoloogia

7. Kunst ja enese avastamine

Õpetaja **Nele Sooväli**

Igas tunnis esitab osaleja endale ühe isikliku küsimuse, millele ta saab vastata kollaaži tehnikas, kunstivahendeid ja loovust kasutades. Tunni lõpus saab iga osaleja võimaluse oma valminud kunstiteost ka kirjeldada. Protsess arendab oskust märgata oma tundeid ja vaadelda kõrvaltvaatlejana oma mõtteid. Samuti õpitakse ennast vabaks laskma ning julgelt kunstiliste vahenditega väljendama. Kursus on mõeldud kõikidele õpilastele, kes soovivad rahulikus keskkonnas end paremini tundma õppida ning arendada julgust enda mõtteid eesti keeles lihtsalt ja selgelt väljendada. Kursus sobib kõigile – s.t. et ei pea oskama joonistada. Piisab vaid julgusest proovida ja katsetada!

8. Graafiline disain

Õpetaja **Margus Veimann**

Kursusel loome visuaalset identiteeti ja õpime, kuidas seda rakendada erinevates väljundites – näiteks plakatites, postrites ja digikanalites. Lisaks kujundame ka iseenda identiteeti disainerina. Õpime tundma graafilise ja visuaalse disaini põhimõtteid, sh värvide kasutamist, tüpograafiat, hierarhia loomist ja kompositsiooni. Katsetame erinevaid disainipraktikaid ning loome visuaale nii trüki- kui ka veebikeskkondade jaoks (sh veebilehe disain).

Kursuse läbiviija Margus Veimann on Eesti Rahvusraamatukogu teenusedisainer.

9. Disaini ABC

Õpetaja **Oksana Tandit**

Kursuse käigus tutvutakse disaini ajaloolise ja tehnilise tausta, materjalide ja tootmisega ning samuti äri, turunduse ja globaalsete trendidega. Kursuse käigus tutvutakse Eesti disaini paremikuga, külastatakse disainerite ateljeesid ja disainimuuseumi. Kursus on suunatud õpilastele, kes soovivad laiendada silmaringi disaini valdkonnas.

Kursust viib läbi Eesti üks omanäolisema käekirjaga moedisainer Oksana Tandit <https://oksanatandit.com/>.

10. Keraamika

Õpetaja **Mari Prekup**

Keraamikakursusel õpid tundma savi omadusi ning katsetad erinevaid vormimis- ja glasuurimistehnikaid. Sul on võimalus arendada loovust, meisterdada tarbe- ja kunstiesemeid ning kogeda keraamikaga töötamise protsessi algusest lõpuni. Kursus pakub nii tehnilisi oskusi kui ka loomingulist väljendusvabadust.

Kursust juhendab Mari Prekup, Eesti Kunstiakadeemia vabade kunstide eriala *Magister Artium* ning kogenud kunsti- ja tehnoloogiaõpetaja.

11. Muusikalise improvisatsiooni alused

Õpetaja **Andranik Kechek**

Valikaine on mõeldud õpilastele, kellel on muusikaline taust (näiteks klaveri- või lauluoskus). Kursusel õpime nullist improvisatsiooni, keskendudes nii meloodilisele kui ka rütmilisele loovusele. Arendame muusikalist reaktsiooni ja koordineerimist, katsetades erinevaid viise loo komponeerimiseks ja teksti loomiseks. Kasutame loomeprotsessis ka muusikatarkvara Sibelius, mis toetab õpilaste arengut heliloomingu ja improvisatsiooni vallas.

Kursuse läbiviija Andranik Kechek on armeenia rahvusest pianist ja muusikapedagoog.

Loodusained ja tehnoloogia

12. Loodus ja heaolu

Õpetaja **Maria Belousova**

Kursusel uurime, kuidas loodus aitab hoida vaimset tervist ja ennetada stressi. Teooria psühholoogiast ja füsioloogiast on ühendatud praktiliste tegevustega metsas, pargis, mere ääres jm. Õpime tundma stressi mehhanisme ning kasutama loodust eneseregulatsiooni ja tasakaalu taastamise vahendina. Kursus sisaldab nii õpet klassiruumis kui ka õuesõpet.

Kursust juhendab Vabaduse Kooli huvijuht Maria Belousova, kes õpib ülikoolis geograafiaõpetajaks ja seob kursusel oma noorsootöö kogemuse loodusteadusliku vaatega.

13. Sissejuhatus programmeerimisse

Programmeerimiskool **kood/Jõhvi/Võru või Taltech**

Sissejuhatus programmeerimisse annab sissevaate programmeerimise põhialustesse, keskendudes Pythonile või JavaScriptile kui peamisele programmeerimiskeelele. Kursus tutvustab põhilisi programmeerimiskontseptsioone ja arendab praktilisi oskusi, mida saab rakendada edasises õppes või igapäevastes olukordades.

Praktiliste ja masintestitud ülesannete abil arendad järk-järgult oma programmeerimisoskusi. Huvitavad ülesanded, küsimustikud ja praktilised selgitused soodustavad koostööd, probleemide lahendamist ja iseseisvat õpet interaktiivses keskkonnas.

Kood/Jõhvi on rahvusvaheline programmeerimiskool, õpe toimub e-õppena. Jätkukursustena on hiljem võimalik õppida sissejuhatavaid kursusi veebiarendusse ja andmeanalüüsi.

Sotsiaalsained

14. Liiklusõpetus ja B-kategooria teooriaõpe (vanus alates 17. a)

Õpetaja Jaanus Madissoo, OÜ Autosõit

Liikluskursus gümnaasiumis annab võimaluse läbida B-kategooria mootorsõidukijuhi teooriaõppe. Kursuse eesmärk on suurendada liiklusohutust, kujundada vastutustundlikku käitumist ja vähendada õnnetustesse sattumise riski. Saad teadmisi, mis parandavad sinu liikluskultuuri ja muudavad liikumise turvalisemaks. Soovijatel on võimalik jätkata sõidukoolitusega, mille läbimisel saab taotleda juhiluba vastavalt Transpordiameti nõuetele. Kursus on hea võimalus ühendada kooliõpingud praktilise eluks vajaliku oskusega.

Autosõit on Eesti suurim autokool ja liikluskasvatusega tegelev ettevõtte, pakkudes professionaalset sõidukoolitust ja juhilubade taotlemist üle 20. aasta. Koolitused toimuvad kaasaegses e-õppekeskkonnas ja 12 keskuses üle Eesti.

15. Aktiivne kodanik ja vabatahtlik töö

Õpetaja **Maria Belousova**

Kursusel saad teadmisi ja kogemusi aktiivsest kodanikuks olemisest, vabatahtliku tegevuse rollist ühiskonnas ning selle mõjust nii kogukonnale kui ka isiklikule arengule. Õpid mõistma kodanikuaktiivsuse olulisust demokraatlikus ühiskonnas, tundma vabatahtliku töö põhimõtteid ja väärtusi ning siduma seda oma arengu ja karjääri planeerimisega. Kursust viib läbi Vabaduse Kooli huvijuht, noorsootöötaja ja kogenud projektijuht noorsoo- ja haridusvaldkonnas Maria Belousova.

16. Mitteformaalne õpe

Õpetaja **Maria Belousova**

Arendad kursusel oma oskust õppida kogemuslikult ja tegevuspõhiselt. Tutvud mitteformaalse õppe põhimõtete ja meetoditega ning selle rolliga elukestvas õppes. Õpid tundma mitteformaalse õppe meetodeid (nt arutelud, töötoad, mängud, loovmeetodid) ning läbi viima lihtsamaid mitteformaalse õppe tegevusi. Kursuse praktikaks on töötoad, loovharjutused, rollimängud, arutelud. Kursust viib läbi Vabaduse Kooli huvijuht, noorsootöötaja ja kogenud projektijuht noorsoo- ja haridusvaldkonnas Maria Belousova.

17. Noorsootöö tegijad

Õpetajad **Maria Belousova, Krystyna Kotlubei, Kevin Ivanov**

Kursus on noortele, kes juba tegelevad noorsootööga (näiteks õpilasesindus, lastelaagrid, vabatahtlik töö) või kes soovivad ennast proovile panna ja selles valdkonnas arendada. Kursus annab ülevaate noorsootööst, keskendudes nii teoreetilistele teadmistele kui ka praktilistele oskustele. Õpilased tutvuvad noorsootöö seadusandluse, lapsepsühholoogia, sotsiaalsete aspektide ja noorsootöö spetsiifikaga. Kursusel käsitletakse laagrikasvataja rolli, noortelaagrite struktuuri ja ohutuse tagamist. Praktilised ülesanded aitavad arendada oskusi, mida on vaja nii noortekeskustes, õpilasesindustes kui ka laagrikasvatajana.

Kursust viivad läbi Vabaduse Kooli inglise keele õpetaja ja laagrikasvataja kursuse läbinu Krystyna Kotlubei, Vabaduse Kooli õppenõustaja ja kogenud noorsootöötaja (6. tase) Kevin Ivanov ning Vabaduse Kooli huvijuht, noorsootöötaja ja kogenud projektijuht noorsoo- ja haridusvaldkonnas Maria Belousova.

18. Seksuaalkasvatus

Õpetaja **Kristiina Vall**

Tere tulemast kursusele, kus räägime seksuaalsusest avameelselt ja arusaadavalt! Kursuse eesmärk on aidata sul kujundada positiivseid ja teadlikke hoiakuid, õppida tundma oma keha ning tegema tarku ja läbimõeldud valikuid. Samuti arutame seda, kuidas hoida end tervena ja ennetada riske, mis võivad seksuaalsuhetes ette tulla.

Kursuse käigus arutame ka queer-teemasid, et toetada kõiki noori nende identiteedi ja eneseväljenduse teel. Pärast kursust oled enesekindlam ja valmis tegema vastutustundlikke otsuseid nii enda kui ka teiste heaolu nimel.

Kursust viib läbi Kristiina Vall, Vabaduse Kooli eesti keele õpetaja, kelle süda kuulub ka noorsootööle, sest tema eesmärk on toetada noori nende teekonnal seksuaalsuse mõistmisel, pakkudes avatud ja hoolivat õhkkonda.

19. Esmaabi

Õpetaja **Gunnar Richter, Punane Rist**

Õnnetused võivad ootamatult juhtuda kõikjal, kus me liigume või viibime, olenemata kella- või aastaajast. Esmaabikoolituste eesmärk on anda põhiteadmised ja praktilised oskused kannatanu elu päästmiseks õnnetusjuhtumite ja eluohtlike haigusseisundite korral. Teoreetilisele osale järgneb praktika, kus saab abiandmist, sh elustamist, harjutada.

Kursuse läbiviija Gunnar Richter on situatsioonikoolituse ekspert, kes töötab nii Eesti Punase Risti kui Eesti Kaitseliidu esmaabi instruktorina.

20. Hoolitsemine vaimse tervise eest: praktilised sammud heaolu suunas

Õpetaja **Maryna Hurets**

Hoolitsemine vaimse tervise eest on sama oluline kui füüsilise tervise eest, sest sellest sõltub meie üldine enesetunne ja elukvaliteet. Kursuse eesmärk on pakkuda põhilisi teadmisi vaimsest tervisest, arendada emotsionaalse intelligentsuse oskusi, õpetada stressi juhtimise tehnikaid ning tutvustada kasvava mõtteviisi (growth mindset) aluseid. Hoolitsedes oma tervise eest, loome aluse edukaks, tasakaalustatud ja õnnelikuks eluks!

Kursuse läbiviija Maryna Hurets on Vabaduse kooli psühholoog ja Ukraina Rahvusliku psühholoogilise ühenduse liige.

21. Naiste tervis: keha, hormoonid ja elu tsükli rütmis

Õpetaja **Daria Panfilova**

Kursus on mõeldud gümnaasiumi tüdrukutele ning keskendub naise keha ja hormonaalse süsteemi toimimisele erinevates eluetappides (alates puberteedist kuni menopausini). Räägime menstruaaltsüklist, selle mõjust enesetundele ja igapäevaelule, PMS-ist, kehateadlikkusest. Kursus on teaduspõhine, praktiline ja toetava suhtumisega, eesmärgiga vähendada häbi ning anda noortele kindlustunnet enda keha mõistmisel.

Võõrkeeled

22. Lingvistika

Õpetaja **Maksim Kolossov**

Kas oled kunagi mõelnud, mis on keel ja miks inimesed üle maailma räägivad nii erinevalt? Kuidas on seotud eesti ja soome keel või miks inglise keeles kasutatakse artikleid, aga eesti keeles mitte?

Kursus on mõeldud õpilastele, kes tunnevad huvi keelte ja nende toimimise vastu. Läbi lingvistiliste ülesannete, grammatikaharjutuste ja keelemõistatuste uurime Euroopa keelkondi, keelte sarnasusi ja erinevusi ning avastame, kuidas keeleteadus neid nähtusi selgitab.

Kursuse läbiviija Maksim Kolossov on lõpetanud Tartu Ülikooli Eesti ja soome-ugri keeleteaduses ning lõpetab praegu õpinguid eesti keele kui teise keele ja soome keele õpetajana.

23. Film fan

Õpetaja **Anastasiia Savitska**

Kursuse käigus saab nippe, kuidas muuta inglise keel oma igapäevase elu osaks, näiteks vaadata inglise keelseid filme, kuulata muusikat, lugeda artikleid, tutvuda traditsioonidega. Kursus aitab saada inglisekeelses keskkonnas enesekindlamaks ja leida huvitavaid viise ja allikaid inglise keele õppimiseks.

Kursust viib läbi Vabaduse kooli inglise keele õpetaja Anastasiia Savitska. Ta õpib ise pidevalt uusi keeli ja talle alati meeldib leida uusi huvitavaid ja põnevaid meetodeid keelte õppimiseks.

24. Soome keel

Õpetaja **Maksim Kolossov**

Kursus on mõeldud õpilastele, kes soovivad alustada soome keele õppimist.

Õpime kursusel põhilist sõnavara ja väljendeid, arendame kuulamis-, rääkimis- ja lugemisoskust ning tutvume soome kultuuri ja igapäevaelu teemadega. Praktilised harjutused ja suhtluspõhised ülesanded annavad esmase oskuse soome keele kasutamiseks igapäevastes olukordades.

Kursuse läbiviija Maksim Kolossov on lõpetanud Tartu Ülikooli Eesti ja soome-ugri keeleteaduses ning lõpetab praegu õpinguid eesti keele kui teise keele ja soome keele õpetajana.